

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ORHAN ŞEVKİ

ZAMAN, MEKAN VE
İNSANLARIYLA
KINALIADA

ZAMAN, MEKAN VE İNSANLARIYLA

KINALIADA

ORHAN ŞEVKİ

ZAMAN, MEKAN VE İNSANLARIYLA KINALIADA

ORHAN ŞEVKİ

Kapak tasarımı: Savaş Çekiç

Adalı Yayınları

Yılmztürk Cd. 177/1 Büyükada İstanbul

T: +90 216 382 64 30

Pazarlama ve Dağıtım:

Adalar, Çetin Kebapçı, cetinkebabci@hotmail.com

İstanbul, Engin Sakallı, engin@ekinyazim.com

ISBN: 978-975-9119-81-2

Baskı: Şenyıldız Matbaacılık,

Sertifika no: 45097

Kitap, Kınalıada Su Sporları Kulübü'nün katkılarıyla basılmıştır.

ZAMAN, MEKAN VE İNSANLARIYLA

KINALIADA

ORHAN ŞEVKİ

İÇİNDEKİLER

1. TARİHTEN BUGÜNE ADALAR	9
BİZANS DÖNEMİ VE SÜRGÜNLER ADASI.....	9
ADALARDA KİMLER OTURUYORDU?.....	11
ADANIN İLK TAŞ OCAKLARI BİZANS DÖNEMİNDE.....	11
HAÇLI SEFERLERİ VE LATİN MAHALLESİ.....	11
OSMANLI DÖNEMİ (I) (1453-1799).....	15
KINALIADA'DAKİ SARNIÇLAR.....	15
ÜNLÜ SEYYAH EVLİYA ÇELEBİ ADALAR'DA.....	15
KINALIADA'NIN İLK SAHİPLERİ.....	16
OSMANLI DÖNEMİ (II) (1800-1899).....	16
İNGİLİZLERLE SAVAŞ.....	16
ADALARA GEMİ SEFERLERİNİN BAŞLAMASI.....	17
KINALIADA'NIN İLK ERMENİ CEMAATİ.....	17
KINALIADA'NIN AĞAÇLARI NASIL YOKEDİLDİ.....	18
ERMENİ GREGORYEN CEMAATİNİN ADAYA YERLEŞİMİ.....	18
SAKIZADALI RUMLAR.....	19
BU DÖNEMDEKİ AİLELER.....	19
BÜYÜK İSTANBUL DEPREMİ (1894).....	20
OSMANLI SON DÖNEMİ (1900 – 1923).....	20
DÖNEMİN ÖNEMLİ KİŞİLERİ.....	21
KINALIADA'NIN YENİ SAKİNLERİ.....	21
BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA KINALIADA.....	23
İŞGAL YILLARINDA KINALIADA.....	23
MANASTIRLAR, KİLİSELER, AYAZMA VE KEŞİŞHANE.....	41
CUMHURİYET DÖNEMİ (1923- 1950).....	49
ATATÜRK KINALIADA'DA.....	49
DÖNEME AİT ANILAR.....	50
ADANIN ÜNLÜ VAPURLARI VE KINALIADA.....	52
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA KINALIADA.....	53
KINALIADA VE DİĞER ADALARA ELEKTRİĞİN GELMESİ.....	54
DÖNEMİN ÖNEMLİ KİŞİLERİ.....	55
CUMHURİYET DÖNEMİ (1950 – 1960).....	67
DÖNEMİN ÖNEMLİ KİŞİLERİ.....	67
ADADAKİ YAŞAM.....	71
ADANIN YÖNETİMİ.....	78

MUTLU GÜNLERİ BOZAN OLAYLAR.....	79
CUMHURİYET DÖNEMİ (1960-1970).....	99
ADANIN GAZETELERİ, GÜZELLİK YARIŞMALARI VE ANKETLER.....	100
GENÇLERİN YAPTIKLARI MUZİPLİKLER.....	101
SONBAHARDA OKULLAR AÇILINCA	103
RUMLARIN GİDİŞİ	104
CUMHURİYET DÖNEMİ (1970-1980).....	113
KINALIADA SUYA KAVUŞUYOR	113
RUMLARIN GİDİŞİ DEVAM EDİYOR	115
CUMHURİYET DÖNEMİ (1980 - 1990)	121
CUMHURİYET DÖNEMİ (1990 - 2010)	123
KINALIADA'DA YAYINLANAN GAZETELER	123
DENİZ OTOBÜSLERİ.....	124
RUM ORTODOKSLARIN DENİZE HAÇ ATMA GÜNÜ	124
ÖMER HAYYAM KUTLAMALARI VE RAŞİT KARA	125
ADANIN SORUNLARI-	126
ANTENLER	128
BALIKÇILIK	129
ADALARDAKİ HAYVANLARIN BAKIMI	130
ADALAR NASIL OLMALI?	131
SÜRYANİLERİN GELİŞİ	131
ADANIN ALT YAPISI VE SAĞLIK SORUNU	132
KIŞ AYLARINDA ADA ISSIZ.....	132
ADALARDA KARDEŞLİK	134
CUMHURİYET DÖNEMİ (2010-2020)	135
DÖNEMİN BELEDİYE BAŞKANLARI.....	136
DÖNEMİN ÖNEMLİ OLAYLARI	137
KINALIADA'DA KİTAP ŞENLİĞİ	137
OSMAN KURT'U ANMA GÜNÜ	138
TÜRKİYE VE YUNANİSTAN'IN KINALIADALILARI ATİNA'DA BULUŞTU.	139
ADANIN KAYIPLARI.....	139
KINALIADALILAR NE DİYOR, NE İSTİYOR?.....	140
UZAKTAKİ ADALILAR.....	143
PANDEMİ DÖNEMİNDE ADA.....	147
KINALIADA'NIN ÜNLÜ HEKİMLERİ.....	147
PANDEMİDE KINALIADA ESNAFI.....	148
KINALIADA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ	149
2. KINALIADA'DA SOSYAL VE EKONOMİK YAŞAM.....	163
TURİZM	163
KINALIADA OTELLERİ VE EĞLENCE HAYATI.....	164
ATAMYAN TİYATROSU VE SANAT FAALİYETLERİ.....	165
ADANIN İLK VE TEK HAMAMI	166
II. DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA ADADAKİ SOSYAL ETKİNLİKLER.....	166
ADANIN ÜNLÜ CAMBAZHANESİ	168
KINALIADA'NIN AÇIK HAVA SİNEMALARI.	169

1990 SONRASI ADANIN EĞLENCE HAYATI.....	170
2000'Lİ YILLARDAKİ OTEL SORUNU.....	172
APİK HAYRABET'YAN'IN MASALARI	173
2010 SONRASI KINALI'NIN EĞLENCE HAYATI.....	174
KINALIADA'DA SON DÖNEMİN EĞLENCE YERLERİ.....	175
SPOR	185
KINALIADA SU SPORLARI KULÜBÜ.....	185
KINALIADA FUTBOL TAKIMI ve İLK ŞAMPİYONLUĞU	193
KINALIADA'NIN ÜNLÜ SPORCULARI.....	196
BÜYÜKADA'DA LEFTER SERGİSİ VE KINALIADA'DA LEFTER KUPASI.....	207
DİĞER SPOR DALLARI.....	213
3. KINALIADA'DAN PORTRELER	216
SİNEMACILAR- TIYATROÇULAR- FOTOĞRAF SANATÇILARI.....	216
RESSAM VE HEYKELTRAŞLAR	220
MÜZİK.....	222
KLASİK MÜZİK SANATÇILARI	222
POP MÜZİK SANATÇILARI.....	224
ARANJÖR VE BESTECİLER	225
BUZUKİ VE TAVERNA SANATÇILARI -	225
ORKESTRA ÜYELERİ- POP ŞARKICILARI.....	225
GAZETECİLER- YAZARLAR.....	228
4. KINALIADA REHBERİ	245
KINALIADA'NIN MEYDANLARI, SEMTLERİ, CADDE VE SOKAKLARI.....	247
KINALIADA'NIN TARİHİ EVLERİ.....	250
PLAJLAR	254
RESTAURANT ve CAFELELER	254
PASTANE VE BÖREKÇİLER.....	254
DERNEKLER KULÜPLER.....	254
5. KRONOLOJİ: TARİHTEN BUGÜNE KINALIADA'DA ÖNEMLİ OLAYLAR	258
6. SON SÖZ	263
7. KAYNAKÇA	264

Önsöz

Vapur Kınalıada'ya doğru dalgaları kıra kıra gidiyor.

O denizin üstünden bugüne dek kimler geldi, kimler geçti. Önceleri büyük kayıklarla adaya sürgüne gönderilen Bizanslı koca imparator ve kumandanlar, dönem dönem fırsatını bulduklarında adalara baskın yapan korsanlar, Marmara'da ticari taşımacılık yapan irili ufaklı yelkenliler, hem yük ve hem de insan taşıyan kürekli pazar kayıkları ve 19. yüzyılın ortalarından itibaren düzenli sefer yapan vapurların taşıdıkları şık ve nazik insanlar; babalarımız, annelerimiz; sonra bizler ve ardımızdan bizden sonraki kuşaklar.

Bugüne dek “Protiden Kınalı'ya” ve “Kınalıada” kitaplarımda çocukluğumdan, gençliğimden ve şimdiki dönemimden sevgili adamı anlattım hep. Bu yeni kitabımda ise adamızın tarihi, insanları, mekanları, yaşamışlıklarını çok sayıda Adalı'nın tanıklıklarıyla en ayrıntılı biçimde yazdım. Bir spor merkezi olan Kınalı'nın eskiden, yeniye etkinliklerini de ekledim.

Şimdi elinizde bugüne kadar Kınalıada için yayımlanmış en ayrıntılı çalışma olmuş olacak ve daha sonraki yıllarda yaşayacaklar için rehberlik yapacaktır.

Kitap, her bölümde yer alan insanları ve mekanlarıyla Kınalıada fotoğraflarıyla da kapsamlı bir albüm çalışması niteliğinde.

Bu çalışmamızda büyük emek sarf eden editörüm sevgili Halim Bulutoğlu başta olmak üzere, tüm Adalı yayınları ekibine teşekkür ederim..

Orhan Şevki

Bizans döneminde Konstantinopolis

Konstantinopolis, Karadeniz, Boğaz ve Adalar Haritası

TARİHTEN BUGÜNE ADALAR

Tarihin ilk çağlarında adalardaki yaşama ilişkin hiçbir şey bilinmemektedir. Yerleşimin ancak Antik Çağda başladığı sanılmaktadır. Adalar'da yaşamın bulunduğunu işaret eden ilk olay, tarihçi Timoneşe göre Helenistik dönemde (İ.Ö. 359 –30) Makedonya kralı İskender'in komutanlarından Antigonos'un oğlu Dimitrios Poliokrites'in, Makedonya Valisi Kassandros ve Trakya valisi Lysimakhos'a karşı İstanbul boğazlarını savunma hareketına başlayıp, İ.Ö. 298'de emin bir liman olarak gördüğü Burgazada'sına bir kale inşa ettirmesi ve adaya Antigoni adını vermesidir.

Not- Bu kaleden kalma Sin taşı 1860 yılında bulunmuştu ama sonradan kayboldu.

BİZANS DÖNEMİ VE SÜRGÜNLER ADASI

İsa'dan sonraki yıllarda İstanbul'u başkent yapan Bizans İmparatorluğu döneminde dini tasvirlerle tapanlarla, bunlara karşı çıkanlar arasındaki savaşlarda iktidarlarını yitirenler ve gözden düşenler bu adalara sürgün edildi, ancak adalara ilk sürgün hareketinin İstanbul'u başkent yapan Doğu Roma İmparatoru Büyük Konstantin tarafından gerçekleştirildiği bilinmektedir. 350 yılında Konstantin, Ermenistan kralı III. Arşak tarafından kendisine elçi olarak gönderilen Ermeni Piskoposu I. Narses ve beraberindeki 10 kişilik heyeti, dini fikir ayrılığından dolayı Büyükkada'ya sürmüştür. Daha sonra da İmparator II. Justinos (565-578) Patrik Eutyhios'u, İmparator Herakleios ise (610 – 641), kendisine karşı ayaklanacağından şüphelendiği için oğlu Attalarik'i 637'de aynı adaya göndermişlerdir.

Araplara karşı yaptığı başarılı savaşlar ile ünlenen Ermeni asıllı General Vartanios Anadolu'dan dönerken, İmparator I. Nikoforos'un tahttan indirildiği haberini almıştı. O da tahta sahip olmak için ordusu ile kente girip surların önüne kadar geldi, ancak bu söylenenlerin yalan olduğunu anlayınca imparatora teslim oldu. Hakkında sürgün kararı alındıktan sonra kendisini Kınalıada'ya götürmek üzere yola çıkardılar ve kayıkla 4 saat sonra adaya vardılar. İmparator Nikoforos her şeye karşın eski generalini seviyordu ve ona karşı kötü bir davranış içinde değildi, bu yüzden Vartanios'un 803 yılında "Aşağı Manastır" adı ile anılan "Vardamios"

Manastırını” yaptırmasına izin verdi. Bir süre sonra, Vartanios’un düşmanları, eski komutanın I. Nikoforos (802-811) aleyhine yeni bir tertip içinde olduğuna ilişkin haberler çıkarttılar. İmparator bunu duyunca öfkelenerek sandallarla bir çapulcu grubunu Kınalı’ya gönderdi. Onlar da Vartanios’un gözlerini oyduklar ve manastırın bir köşesine attılar. Artık her şeyini yitiren General Vartanios kendini manastıra kapatıp rahip oldu. Bunu duyan Bizans halkı İmparator Nikoforos’un Vartanios’a yaptığı zulmü onaylamayıp Patriğe başvurdular, Patrik de sanki bu olanlardan habersizmiş gibi davranarak ağladı, ama hiçbir şeyi değiştirmede. Vartanios yıllarca acı çekti, kimseye boyun eğmeden yaşadı, ölümünden sonra da kilisenin sağ tarafına gömüldü.

Bir süre sonra I. Nikoforos Bulgarlarla yaptığı savaş sonunda yenilgiye uğrayınca, onun yerine tahta çıkan Ermeni Leon tarafından aynı manastıra sürüldü. O da keşiş oldu ve öldükten sonra Vartanios gibi kilisenin sağına gömüldü. Ancak Ermeni Leon da 820 yılında hasımları tarafından öldürüldü, tahta II. Mihail çıkmıştı, verdiği emirle askerleri bir gece Leon’un cesedini halılara sarıp kayıkla Kınalıada’ya (Proti) getirdiler, yanlarında cesetle birlikte eşi Evdoksiya ve İmparator II. tarafından hem işkenceye maruz kalan hem de hadım edilen Leon’un çocukları da vardı. Evdoksiya burada bir tören düzenleyip eşini Metamorphosis Manastırı’na (Yukarı Manastır) defnettirdi. Çocuklar Vardanos Manastırı’nda çile doldururken, Evdoksiya da Kınalıada’nın Kadınlar Manastırı’na gönderildi.

Bizans imparatorları tarafından çok eski tarihlerde inşa ettirilen bu manastırın defalarca yıktırılıp yenilendiğini tarihi kaynaklardan biliyoruz. 1067 – 1071 yıllarında İmparatorluk yapan Romanos Diogenis burayı yeniden onarmış ve sağlam bir yapı haline getirmişti, öyle ki Yukarı Manastır adı ile anılan Metamorphosis’in kurucusu olarak da tarihe geçti. Romanos Diogenis Bizans’la Büyük Selçuklular arasında çıkan savaşta Büyük Selçuklu hükümdarı Alparslan’ın ordusu ile Malazgirt’te karşı karşıya geldi ve yenilgiye uğrayarak esir düştü. Kısa bir süre sonra Selçuklular Diogenis’le yeni bir anlaşma yapıp, onu serbest bıraktılar. Ne var ki Bizans’a döndüğünde iktidar çoktan başkalarının eline geçmişti. Yeni iktidar sahipleri, daha savaşta aldığı yaraları bile kapanmayan Diogenis’in gözlerine mil çekerek kendi yaptırdığı manastıra kapattılar. Hastalanıp acılar içinde kıvranan İmparator kısa bir süre sonra yaşama veda etti ve bugüne kadar manastırın bilinmeyen bir noktasına gömüldü.

Not- Bazı kaynaklara göre Gebze’ye götürüldüğü söylenir, ancak taşımının çok zor yapıldığı bu tarihlerde imparatorun cesedini oralara kadar götürmek pek akla yakın gelmiyor.

ADALARDA KİMLER OTURUYORDU?_

Adalar, Bizans döneminde inzivaya çekilmiş keşişlerle, manastırlarına imparatorluk tarafından sürgüne gönderilenler ve balıkçılık - tarımla uğraşan az sayıda insanın yerleşim yeri idi. Dünyadan elini ayağını çeken keşişler manastır yakınlarında bağcılık, zeytincilik, lahana ve kokulu bitkiler yetiştirip, bahçecilik gibi işlerle uğraşırken, bir yandan da dini kitapları el yazması ile çoğaltıyorlar, köylüler de balıkçılık ve şarapçılık yaparak yaşamlarını sürdürüyorlardı.

ADANIN İLK TAŞ OCAKLARI BİZANS DÖNEMİNDE

Kınalıada'da ilk taş ocakları Bizans döneminde, şehrin kara surlarında kullanmak üzere açıldı. Bu yüzden adanın İstanbul'a bakan bölümünde iki çukur oluştu. Bunlardan büyüğüne "Megali Lakka" (Büyük Çukur), küçüğüne de "Mikri Lakka" (Küçük Çukur) denildi. Çok sonraları, adanın taşlarının bu defa Haydarpaşa ve Galata rıhtımları için de kullanılacağını, adanın güneyinde Burgaz'a bakan tarafta, tepenin neredeyse yarısının yok edilip geniş bir alan açılacağını tahmin ederler miydi bilemiyoruz ama ada kayalarının çok sağlam olduğu yüzyıllar önce keşfedilmiş olmalı.

HAÇLI SEFERLERİ VE LATİN MAHALLESİ

Haçlı seferleri sırasında İstanbul (Konstantinopolis) ile birlikte Adalar da istilaya uğradı. İstilacıların bir bölümü kendilerine 1182 yılında Galata'da Latin Mahallesi kurmuşlardı. Latin işgali sona erdiğinde onlar da eski güçlerini kaybetmişlerdi artık. Sonuçta olan oldu, Latin Mahallesi, 1200'lü yılların ikinci yarısında Rum halkı tarafından basıldı ve birçok Latin katledilerek köle olarak satıldı. Bunlardan 14.000 kadarı ise gemilerle kaçmayı başardılar ve kendilerine yapılanlara misilleme amacıyla dönüş yolunda Büyükkada'yı ve manastırını ateşe verdiler. Kınalıada da bu saldırıdan payını aldı; ada halkı katledildi. İşgalin merkezi Metamorphosis Manastırını 1262 yılına kadar denetimlerinde tuttular, daha sonra da Ege'ye açılıp gittiler.

1302'de ise bu defa İstanbul önlerine gelen Giritle ve Eğribozlu korsanlar kente hücum ettiler, ancak surları aşamayınca savunmasız adalara yönelip, keşişleri esir aldılar ve kollarıyla bacaklarından asarak İmparator'dan fidye istediler. İmparator II. Andronikos Paleologos, saldırganlara büyük miktarda para verdi ve keşişleri kurtardı.

Kinaliada'ya sürgün (Adalar Müzesi arşivi)

Romen Diyojen, Alparslan

Romen Diyojen ve eşi

Koünstantinapolis'te Latin işgali

Metamorphosis Manastırın önünde Sin taşı.

Fatih Sultan Mehmet

Baltaoğlu Süleyman Bey

OSMANLI DÖNEMİ (I) (1453-1799)

İstanbul'un fethinden önce 1411'de Yıldırım Beyazıt'ın küçük oğlu Musa karadan ve denizden Bizans'ı kuşatmış, ancak Yassıada önlerinde Bizans İmparatoru II. Manuel Paleologos'a yenilmişti.

1453'de Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u kuşatırken, donanması ile Adaların önüne gelen Kaptan-ı Derya Baltaoğlu Süleyman bey, önce savunmasız Proti (Kınalıada), Antigoni (Burgazada) ve Halki'ye (Heybeliada) girdi, ardından da Prinkipo (Büyükada) kalesini muhasara altına aldı. 17 Nisan 1453'de kendisine direnen muhafızlar teslim oldular ve böylelikle Adalar Konstantinapolis'ten önce fethedilmiş oldu. *(Prinkipo Kalesi'nin bir bölümü 18. yy ortalarına kadar ayakta idi ama sonra tümüyle yok oldu.)*

Fetihden sonra adalardaki manastırlar boşaltıldı, ancak keşişlere dokunulmadı. Onlar; zaman zaman donanma mensubu bazı tayfaların ve korsanların saldırılarına maruz kalmalarına karşın genelde huzur içinde elyazması dini kitapları çoğaltıp, bağcılık ve şarapçılık yaparak yaşamlarını sürdürüyorlardı.

Fener Patrikhanesi ise Padişahın izni ile Galata'daki Sakız adalı tüccarlardan para toplayarak, yıllar içinde uğradığı çeşitli işgaller sonucu harabe haline gelen Kınalıada Metamorphosis Manastırı'nı yeniden yaptırdı.

KINALIADA'DAKİ SARNIÇLAR

1545'de Adalara da uğrayan Fransız gezgini Pierre Gilles, daha önce Latinlerin, Girit ve Elbe korsanlarının talanına uğrayan Proti'nin (Kınalıada) doğu tarafında bir liman ve köyü bulunduğunu, ayrıca bugünkü Kınalı Fırın sokağından tepeye doğru çıkılan bölgede 40 metre çapında bir çukur gördüğünü, bunun da büyük bir sarnıç olduğunu yazmıştı.

Kınalı'nın tarihi sarnıçları: Kınalıada'da bilinen üç sarnıç vardı. Bunlardan biri Metamorphosis Manastırı yolunda bulunan Atanas Raka'nın evinin yanındaki silindirik sarnıçtı ama sonradan yıkıldı.

İkincisi Nikolaidis'in evinin yanında bulundu, ancak ne yazık ki taşları bir müteahhit tarafından inşaatlarda kullanıldı ve sarnıç yok oldu.

Üçüncüsü ise adanın Jarden mevkiindeydi. Bir süre inek ahır olarak kullanılmış, sonradan terk edilmişti.

ÜNLÜ SEYYAH EVLİYA ÇELEBİ ADALAR'DA

1641 yılında Evliya Çelebi ilk olarak Halki'ye (Heybeliada) uğradıktan sonra yıl

lar süren bir geziye çıktı, dönüşünde Antigoni (Burgaz), Proti (Kınalıada) ve Prinkipo'yu (Büyükada) ziyaret etti ve seyahatnamesinde bu adalarda 100-200 haneli köyler bulunduğunu, bunların bağcılık ve balıkçılıkla geçindiklerini Rum balıkçı reislerinin hepsinin zengin kişiler olduğunu anlattı.

KINALIADA'NIN İLK SAHİPLERİ

Rum Ortodoks Patriği II. Paisos (1744-1748), Metamorphosis Manastırını Sakız Adalı Rumlara 2500 kuruşa sattı. Böylece manastır bir süre Ege denizindeki Anaros adasına bağlandı ve buranın malı oldu. 1761- 1763'de Patrik III. İoannikios Karacas Kınalıada'ya sahip oldu, ancak Aynaroz'a sürgüne gidince, 1778'de Aleksandros İpsilantis adayı ve Metamorphosis Manastırını satın aldı ve kurucusu bulunduğu Halki (Heybeliada) Kamariotissa (Hazreti Meryem) Manastırına bağışladı. Aleksandros İpsilantis'in 19. yüzyıl başındaki 1821 yılındaki Yunan ihtilaline karıştığı duyulunca Osmanlı İmparatorluğu, kendisini vatandaşlıktan attı ve maliye arazilerine el koydu.

OSMANLI DÖNEMİ (II) (1800-1899)

İNGİLİZLERLE SAVAŞ

1806 yılında III. Selim, Napoleon I'in yeni rejimini tanıyıp dostluk anlaşması yapınca, İngilizler ve Ruslar Osmanlılara savaş tehdidinde bulundular. İngiliz amirali John Duckworth müzakereler için İstanbul'a gelmeden önce adalarda su ikmal yapmak istedi ve Kınalıada'ya çıkartma yapıp askerlerini, daha önce sözünü ettiğimiz Fırın sokağından Metamorphosis Manastırının bulunduğu tepeye doğru giden yolun üzerindeki sarnıca gönderdi. Ellerindeki suyu vermek istemeyen Kınalıada halkı onları engelledi, ancak amiralin askerleri adalara karşılık verince, direnişçiler az sayıda oldukları için Heybeliada ve Haydarpaşa'daki insanlardan yardım istediler, ardından da kayıklara atlayıp kendilerine yardıma gelenlerle birlikte İngiliz donanmasına karşı şiddetli bir savunmaya giriştiler. İyice öfkelenen amiral Duckworth, Kınalıada'yı topa tuttu. Metamorphosis Manastırı ile yerleşim yerleri büyük hasar gördü, bunun üzerine direnişçiler amiralin oğlunu kaçırdılar. John Duckworth çaresiz kalınca, Kınalıadalılarla anlaşmaya varıp oğlunu geri aldı ve Marmara'ya yelken açıp gerisin geri gitti. (20 Şubat 1807). Padişah III. Selim, Adalılar ve Haydarpaşalılar gösterdikleri bu kahramanlıklarından dolayı vergi dışı bırakarak ödüllendirdi. Bu olaydan 21 yıl sonra adayı ziyarete gelen Fransız sefaretinden Charles Pertuis, Kınalıada'nın harabeye döndüğünü ve yaralarını saramadığını gördü. Metamorphosis Manastırı ise top atışlarından ağır hasar görmesine karşın ayakta kalabilmişti.

ADALARA GEMİ SEFERLERİNİN BAŞLAMASI

Padişah II. Mahmut tarafından Türkiye'ye getirilen ilk buharlı gemi Swift adını taşıyor ve kaptan Kelly tarafından yönetiliyordu. Halk ise geminin düdüğünden 'buğ buğ' diye çıkan sestten dolayı ona "BUĞ" demeye başladı. II. Mahmud bazı günler bu gemi ile Adalar - Çekmece arasında geziyordu. 1828'de gemi bir süre de Boğaz'da kaldı, ardından da Gelibolu'ya gitti ve döndü. Kısa süre sonra Tairibahri adlı gemi satın alındı. II. Mahmud'tan sonra tahta çıkan Abdülmecit döneminde sadrazam Mustafa Reşit Paşa'nın ilan ettiği Tanzimat Fermanıyla Müslümanlarla aynı haklara sahip olan gayrimüslimler adalara rağbet gösterdiler, mülkler edindiler. Ancak Adalara taşımacılık sandal ve yelkenlilerle yapıldığından gidip gelmek güçlük yaratıyordu. Bunun üzerine küçük buharlı gemiler devreye sokularak İstanbul - Kadıköy - Adalar arasında hergün gidişli gelişli tek bir sefer yapılmaya başlandı. Fevaid-i Osmaniye adı altında çalışan bu vapurların nezareti Padişah tarafından Damat Mısırlı İlhami Paşa'ya verildi. İdarelerini ise Mustafa Fazıl Paşa ve Boğos Efendi yaptılar. 1846 yılında Üsküdar'a çalışan Yeykiticaret adlı buharlı gemi, Büyükağaç'tan kalkıp önce Kadıköy'e oradan da İstanbul'a gitti ve akşam da İstanbul'dan kalkıp Kadıköy üzerinden Adalara dönerek, ilk tarifeli seferi gerçekleştirdi. Daha sonra Humayıpervaz, Necmişeref, Rağbetile, Girid, Rehber, Peykiticaret, Kılıç Ali, Hayreddin ve Eserticaret gemileri bu hatta çalışmaya başladılar. Bunlardan başka yabancı şirketlere ait Musul Ekl ve Parnil adlı iki gemi de adalarda seyretti.

Adaların temiz havası sağlığa iyi geliyordu, bu yüzden Abdülaziz'in şüpheli intiharından sonra şok geçirerek hastalanan ve tahta çıkamayan V. Murad, sağlığına kavuşması için 1877 yılında Süreyya ve Pertev vapurları ile iki kez adalara götürüldü.

KINALIADA'NIN İLK ERMENİ CEMAATİ

Osmanlılar tarafından kendilerine verilen imtiyazlardan yararlanan İngiliz hükümeti Kınalıada'da edindiği arazileri, Anglikan mezhebini kabul etmiş Ermenilere dağıtarak onları yaz aylarında bir araya topladı. İlk yıllarda Filipos Ağa, Fincancı ailesi, Moskonli ailesi, Haçık Ağa, Mateosyan ailesi ve Serkez reis 12 adet ev inşa ettiler, ancak gidiş gelişler için yeterli tekne bulunmadığından çok zorluk çekiyorlardı. Bu işe bir çare bulmak için 1830 yılında Burgazlı Rum armatör Karamanlı İlyas Sarıkostandağolu'na başvurup bedava toprak karşılığında Kınalı'ya yerleşmesi için ikna ettiler. İlyas Efendi 6 çiftte teknesi ile birlikte adaya gelince cemaat bir süre için gidiş geliş gereksinimlerini çözümlemiş oldu. Ne var ki kış aylarında herkes şehre dönünce, sık sık adaya baskın düzenleyen korsanlar çevreyi talan edip büyük zararlara yol açıyor, yazın yeniden adaya dönen Anglikan Ermeni cemaati üyeleri bu hasarları gidermek zorunda kalıyorlardı. Kınalı'daki nüfus sayısı giderek artınca nakliye için eldeki tek kayık yetmez oldu, cemaat ileri

gelenleri aralarında para toplayıp iki kayık daha satın aldılar ve Kınalıdan kolay kolay vazgeçemeyeceklerini gösterdiler.

KINALIADA'NIN AĞAÇLARI NASIL YOKEDİLDİ

12 Mart 1854 – 10 Eylül 1855 tarihleri arasında süre giden Kırım savaşında, Osmanlı devleti, Fransız ve İngilizlerle birlikte Ruslara karşı savaşırken, müttefik Fransız ve İngiliz donanmaları adalardan su ve buharlı gemilerinin kazanlarında yakmak üzere odun gereksinmelerinin sağlanması için Padişah'a başvurular. Padişah I. Abdülmecit de onlara bir izin fermanı çıkartarak adalardan ağaç kesilmesini emretti. Bu yüzden Kınalıada çok sayıda ağacını kaybederek, yıllarca çorak kaldı. 1861 yılında tahta geçen padişah Abdülaziz döneminde adalara çamlar dikildi ve çıplak araziler değerlendirilmeye başlandı.

ERMENİ GREGORYEN CEMAATİNİN ADAYA YERLEŞİMİ

19. yüzyılın ortalarına gelindiğinde Anglikan Ermeni cemaatinden bazıları hayata veda etti ve geriye mirasçı bırakmadıkları için Osmanlı hükümeti ortada kalan bu toprakları vakfa bağladı, sonra da hiçbir ayırım yapmadan arsaları herkese sattı. 1839 Tanzimat fermanından sonra adayı tanıma fırsatı bulan Ermeni Gregoryen cemaatinden bazı iş adamları Osmanlı maliyesinden arazi satın alıp Kınalıada'ya yerleşmeye başladı. Ermeni cemaati giderek büyüyen bir topluluk oluşturmaktaydı artık. 1855 yılında Nersesyan Ermeni Okulunu kurdular, ardından da 1856'da Anber ve Ohannes Yazıcıoğlu'nun bağışladığı bir arsada Ermeni Gregoryen mezarlığını tesis ettiler. 1857'de İstanbul Ermeni Patriği Agop Ark Yebisgobos'un girişimi ve Sultan II. Abdülmecit'in fermanı ile Kınalıada Surp Krikor Lusavoriç Gregoryen kilisesi inşa edildi ve 22 Eylül 1857 tarihinde kilise, papaz Dionisios Çizmeciyan'a teslim edilip, Patrik tarafından ibadete açıldı. Böylece bu cemaat iyiden iyiye adaya hakim oldu. Cemaatin ileri gelenleri arasında Saray Kuyumcubaşısı Ağası Ajderhanyan Efendi, Padişah tarafından kendisine armağan edilen ve sonradan kendi adından esinlenerek Akasya (Ağasia) adı ile anılan arazilerde inşa ettirdiği evlerde oturmakla kalmayıp 1852 yılında, üç ortakla birlikte Kınalıada'nın ilk oteli olan Şirket-i Misafirhane'yi kurdu. 1857'de Garabed Partikyan adada yerleşip rakı imalatçılığına başladı, yetinmeyip başka bir mesleğe daha adım atarak adanın ilk fırını açtı. 1859 yılında Çarşı Sokağı'nda 790 metrekairelik alanda ahşap ve bahçeli evi inşa ettiren Kayserili Senekerim Manukyan, ondan burayı devralan Osmanlı paşası Hüseyin Hüsnü, Narççeği'nde dört evden ibaret "Sıraevler"i inşa ettiren Baruyr adlı işadamı, Bağ sokağındaki 18 numaralı ahşap evi inşa ettiren Padişah Abdülhamit'in Havlucubaşısı ve sonradan burayı ondan satın alıp ülkesine dönünceye kadar uzun yıllar aynı yerde oturan Portekiz Elçisi (şimdiki Oksen'lerin evi), Alsancak Caddesi'nde ev yaptıran Miralay rütbeli, ordu doktoru olan, sonradan Adalar ve Selimiye hastanelerinde

başhekimlik de yapan Dr. Sarkis Berberyan, yapı malzemeleri sanayicisi Ohannes Derunyan, ünlü iş adamlarından Harutyun Hancıyan, 1894 depreminden hasar gören Hristos Manastırı'nı onaran ve yetimhaneler açan askeri iâşe mübaayacısı Simonaki Sinyosoğlu, ve devlet tarafından Kınalıada'nın imar planını hazırlamakla görevlendirilen banker Sarkis Taşçıyan dönemin en tanınmış kişileriydi. Bir süre sonra adaya başka tanınmış aileler de geldi. Bunlar arasında Belçika Silah Fabrikasının Osmanlı İmparatorluğu temsilcisi, iskele meydanındaki ikiz evleri inşa ettiren Osmani nişanı sahibi İzkon Sirakyan, Osmanlı hükümeti tarafından matbaacılıktaki başarısı ve demiryolu tahvillerini bastığı için "Mütemayız" rütbesi ile ödüllendirilen matbaacı Serviçen ve eşi Armenuhi, Osmanlı Ordularının Başhekimi Diran Paşa Papazyan ve eşi Fortüne ile kızkardeşi Eftik, Gron Papazyan, çiçekçi dükkanları ile bir anda dünya çapında ün yapan Strati Sapuncakis, Istimaracıyan, Yiğitbaşyan, Serviyan, Jamgoçyan, Ermeniyen, Şahapyan aileleri, ressam Osman Hamdi beyle birlikte Sanay-i Nefise (Mimar Sinan Akademisi)'nin açılması için uğraş veren Türkiye'nin ilk heykel hocası Yervant Oskan ve eşi Öjeni, Dikran Kazasyan, İnciciyan ailesi, Kirkor Terziyan, Ohannes ve Anber Yazıcıoğlu, Minas Çeraz, Garabed Seferyan, Agop Noradukyan, Agop Nigoğosyan, yazar Zabel ve Hrand Asadur, araştırmacı yazar Arşak Alboyacıyan, Osmani ve Mecidi nişanlarının sahibi hukuk bilgini Nişan Civanayan, Frangulyan, Şavarş, Dayan ve Anastas Altemurcu kardeşleri sayabiliriz

SAKIZADALI RUMLAR

18. yüzyılda bir ara Metamorphosis Manastırına sahip olan Sakızadalı Rumlar öteden beri merak ettikleri Kınalıada'ya yaklaşık yüz yıl sonra göç ederek yerleştiler. Eğlenceyi çok seven Sakızadalılar kısa sürede Kınalı'da peş peşe kahveler, meyhaneler, sütçü ve bakkal dükkanları açtılar.

Adaya ilk gelen Sakızadalı ailelerden biri de Şişko ailesiydi, bu konuda Panayia Kilisesi Başkanı Mihal Şişko bakın neler söyledi:

"Dedem Mihal, 19. yüzyılın sonlarına doğru kardeşleri Konstantin ve Yorgo ile birlikte, Sakızadadan Kınalı'ya gelenlerdendi. Armutlu'dan babaannem Donna'yı taka ile adaya getirip burada evlendi. Altı çocukları oldu, bunlardan biri de babam Mimiko'ydu. Adanın balıkçı reislerinden biri olan babam herkes tarafından sevilen ve sayılan bir kişiydi."

BU DÖNEMDEKİ AİLELER

Saray kuyumcubaşlarından Hrand Babayan ve eşi Zabel, Kayserli Damlamacıyan ailesi, 1883'de Akasya'da yine ünlü kalfa Artin Macaryan'a yaptırdığı bahçeli ahşap köşkün sahibi Garabed Seferyan ve eşi Möhrübe, saray ressamlarından İtalyan Salvatore Vallery, ressam Asaf Muammer ve eşi Şahika Ferderiçi, Mateos

Jamgoçyan ve Zarfçıyan aileleri de bu yıllarda adaya yerleşenlerin başında geliyorlardı.

Mateos Jamgoçyan'ın tornu İda (Uğida) Jamgoçyan Kahraman dedesinin adaya yerleşimin şöyle anlatıyor:

"1890'ların sonlarında dedem Mateos Jamgoçyan, Narçeği Sokak 39 numaralı bahçeli evi satın alır ve annesi ile buraya yerleşir. Bir süre sonra yine aynı yıllarda adada bulunan Zarfçıyan ailesinin kızları Zivart'la tanışıp 1914 yılında evlenir. Dedem Protestan olduğundan bu evlilik payitahttan gelen be-ratla gerçekleşir. Bu evlilikten babam Vahak ve amcam Sahag dünyaya gelir. Dedem kumaş tüccarındır, yurt dışından kumaş ithalatı yapmaktadır. Ne yazık ki 1920'lerde vereme yakalanır, şimdi hala bahçemizde bulunan çam ağacının altında günler boyu uzanıp dinlenir, iyileşmeye çalışır, ama ne yazık ki 1927 yılında hayata gözlerini yumar. Ölümünden sonra büyükannem Zivart'ı yalnız bırakmayan babam ve amcam zor günler bekler. Babam Vahag öğrenimini yarıda bırakır ve diğer dedem Zarfçıyan Efendi tarafından bir kuyumcunun yanına verilir. Burada mesleği çok iyi öğrenir ve kuyumcu tasarımcısı olarak isim yapar. Bir süre sonra da Büyükdalı bir Rum ailesinin güzel kızı Froso'ya aşık olur, onunla evlenir. İşte bu evlilikten ben ve kardeşimi Mateos dünyaya gelmişiz."

BÜYÜK İSTANBUL DEPREMİ (1894)

1894 Depremi bütün İstanbul'da büyük hasara yol açtığı gibi Kınalıada'da da Metamorphosis Manastırı'nı, Sarkis Taşçıyan'ın başkanı bulunduğu Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Kilisesi'ni, Nersesyan Ermeni Okulu'nu, hamamın bir bölümünü ve karakol binasını tahrip etti. Bunlardan başka üç ahşap ev, birkaç dükkan da yıkıldı. Bunun üzerine Senekerim Manukyan 400 m2'lik arsasını kiliseye bağışladı. Metamorphosis Manastırı'nı ise Rum zenginlerinden Simon Sinyosoğlu onarıp bugünkü şekline soktu.

Simon Sinyosoğlu ölümünden sonra Metamorphosis Manastırı'nın bahçesine gömüldü.

OSMANLI SON DÖNEMİ (1900 – 1923)

Yüzyılın başında Rum Ortodoks Patriği III. Yuakim, Metamorphosis Manastırı'nın Rum kız yetimhanesi olarak kullanılmasını sağladı. Kınalı sahilinde, mimari özellikleriyle Adanın simgesi haline gelecek olan ikiz evleri Avedisyan kalfaya inşa ettirerek adanın çehresine güzellik katan İzkon Sirakyan, kıyı boyunca uzanan çakıl taşlı yolun üzerinde bir küçük ahşap evin de sahibiydi. Sonraları burada Minni adında biri oturduğu için Minni'nin evi olarak anıldı (bugünkü Aydan Gömügen'in evi).

Adanın ilk iskelesi ahşaptı. Yandan çarklı vapurlar günde bir kez İstanbul'a yolcu taşır, gece de geri getirirdi. Adalara çalışan yeni gemiler Neveser, Basra, Halep ve Sahilbent adlı çarklı vapurlar çok ünlüydü. 1855 yılında kurulan Kınalıada Nersesyan Okulu'nun müdürü Hayrabet Şinorikyan idi ve çok sayıda öğrenci yetiştirdi. Rumların tanınmış ailelerinden Semiriniler, Narçiçeği sokağında "Kuleli Köşk" olarak adlandırılan bir köşk yaptırdılar. Bağdasar Agopyan adlı Ermeni ticaret adamı da 1902'de Agopyan Köşkü olarak bilinen evine yerleşti.

DÖNEMİN ÖNEMLİ KİŞİLERİ

SARKİS TAŞÇIYAN (1845-1907) - Padişah Abdülhamit II tarafından Sarraflar Kethüdası olarak Mecidi Nişanı ile taltif edildikten sonra Kınalıada'nın imar planını yapmakla görevlendirildi. Taşçıyan Efendi adada düzenlemeler yaparken 1899 depremi oldu ve yıkılan bir çok evin yanında büyük hasar gören Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi'ni hem kendi olanakları, hem de devletten aldığı yardımla adeta yeni baştan inşa ettirdi. Ayrıca Akasya Caddesi'nin bitiminde Taşçıyan Köşkü ve Taşçıyan Otel'i'ni kurdu. Rumların Panayia Kilisesi'ni inşa etmek istedikleri arsayı, Ermeni cemaatinin engellemesini önleyerek, aralarındaki tartışmaya son verdi ve arsayı Rumlara teslim etti, böylece iki cemaatin arası düzelmiş oldu. Ölümünde İstanbul'da onun için büyük bir tören yapıldı. Mezarı Kınalıada'dadır.

1905'de matbaacı Serviçen Akasya'da yaptırdığı köşke yerleşti.

SERVİÇEN ÇAKIRYAN (1862)- Matbaacılıkta dönemin en üstün tekniklerini uygulayıp çok güzel baskılar yaptığı için Osmanlı devleti ona Hicaz demiryolları tahvillerini ve madalya beratlarını basmasını teklif etti. Serviçen Efendi 'Devletime bir katkım olsun' diyerek bunları ücret almadan basınca, padişah II. Abdülhamit onu Mütemayız rütbesi ile ödüllendirdi. Serviçen ayrıca matbaasında Ermenice Tarih, Dil ve Edebiyat kitapları bastı. Son dönemini de ailesi ile birlikte Kınalıada'daki köşkünde geçirdi.

Kalust Nersesyan ise Akasya Caddesi'nin 46 numaralı binasında "Hotel Belle Vue"yü kurdu. Bu otel Birinci Dünya Savaşı sonunda kapandı (1918), ama daha sonraları Ardaşes Fesliyan yönetiminde "Hotel Tiryakyan" olarak hizmet vermeyi sürdürdü. Adanın Çınar mevkiinde de faaliyetini sürdüren bir açık hava kahvesi vardı, Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcı olan 1914 yılında kapandı.

KINALIADA'NIN YENİ SAKINLERİ

Dönemin tanınmış ailelerinden olan Almışırlılar'dan Temyiz Mahkemesi Birinci Daire Reisi Hasan Semih Bey, 1907'de Akasya Caddesi'nde inşa ettiği evden sonra, 1914 yılında, Alsancak Caddesi'nde de bir ev yaptırdı, burada eşi Hatice Râfet

Hanım ve kızları, Harita Umum Müdürü İsmail Hakkı Murad (Erdener) Paşa ile evli Nafia (Erdener) ve sonradan Demokrat Parti Edirne milletvekili olan Ahmet Cemalettin Köprülü ile evli diğer kızı Nazlı (Köprülü) ile birlikte uzun yıllar yaşadı. Eski Yarbaşı, şimdiki Fazıl Ahmet Aykaç Sokağı'nda üç katlı bahçeli, ahşap bir eve yerleşen Aprağam Ağa, yine aynı yerde Kafkasyalı Saray Kuyumcubası Agası Ajderhanyan, eşi ve kızları Koharik ile Verjin, ressam Asaf Muammer Bey ve kızı Şahika Ferderiçi, Tekinay Sokağı'nda Ksenefon Corcopulos, 1910 yılında Akasya Caddesi'nde yaptırdıkları ahşap evde oturan Melkon ve Arşaluys Acemyan, adaya 1911'de yerleşen Celal Sahir Erozan ile ilk eşi Halet Hanım, ikinci eşi Şerife Emin Hanım, Çarşı Caddesi'ndeki büyük ahşap evi inşa ettiren Aris İnciciyan ve eşi Akabi, 1916'da inşa edilen Akasya Caddesi'ndeki 3 evin sakinleri Garabed Çakıryan ve ailesi, Yunan uyruklu Nikola Dandrino, İtalyan uyruklu Angelo ve Anna Galerini, Mehmet Muhtar Gabbar, Tatan ailesi, Hancıyan ailesi, Kel Agop, Dikran Kazasyan ve kızları Arusyak ve Heranuş, Levanten Menevişli kardeşler, Garabed Seferyan, eşi Möhrübe, oğlu Mateos, Şnorkyan evinin sahibi Koharik Şnorkyan, banker Yervant Yazıcıoğlu, Hüseyin Hüsnü Paşa, sonraları Kınalı'yı elektriğe kavuşturacak olan Ali Boran'ın babası ve annesi Seyit Mehmet Tarık ve eşi Firdevs Hanım, saray ressamı Salvatore Vallery, Sukyasyan evini inşa eden Sukyas ailesi, Birinci Dünya Savaşı sırasında kanserden yatağa düşüp 1918'de yaşama veda eden yapı malzemeleri sanayicisi Ohannes Derunyan ve ailesi, onun evini hazineden satın alan ve yaz aylarında gazeteci yazar Zabel ve Hrand Asadur'a kiralayan Hovagim Garabedyan.

(Bu iki ev 2011 yılında çıkan yangında harabeye döndü)

1918 yılında rahatsızlanan kardeşi Esat'ın temiz hava alması için doktorlar tarafından önerilen adaya yerleşme düşüncesini benimseyip Kınalı'ya gelen ve yaşamının sonuna kadar buradan ayrılmayan ünlü yazar Fazıl Ahmet Aykaç ve eşi Nahide ile çocukları Müşfik, Eşfak ve Müjde, yine tanınmış ailelerden Gron Papazyan, Malhas ailesi, Mateos Jamgoçyan ve Zarfçıyan aileleri, Yeğya Kordonciyan ve eşi Bayzar 20'ci yüzyılın başında Kınalıada'da yaşayan en önemli ailelerdi.

Yeğya Kordonciyan'ın torunu Onnik Kordonciyan'ın eşi Şuşan Kordonciyan o günlerden kalma duyduklarını şöyle anlatıyor:

"Eşimin büyük babası Yeğya Efendi bir gün alelacele evden çıkar. '20'nci yüzyılın başlarıdır ve vapur gidişli gelişli olarak günde bir sefer yapmaktadır. Yeğya Efendi İstanbul'a gelip iş yerine girdiğinde cebinde cüzdanının olmadığını fark eder. Komşudan aldığı borçla günü geçirdikten sonra adaya dönüş gemisine biner. Adanın ahşap iskelesine indiğinde çevresine bakınırken yerde cüzdanını bulur. İçini açtığında tüm paraların yerli yerinde olduğunu görür. Yani cüzdanı düşürdüğü yerde aynen kalmış, kimse almamıştır. Bugünlerde yaşayan bizler için inanılacak gibi değil."

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA KINALIADA

İttihatçılar tarafından yönetilen Osmanlıların Birinci Dünya Savaşına Almanların yanında katılmasıyla bu güzel günler sona erdi. Önce Balkan Savaşı, ardından Birinci Dünya Savaşı Osmanlı halkında derin yaralar açtı. Bu arada savaş sürerken Rusya'da yapılan 1917 Bolşevik devriminden kaçan birçok Beyaz Rus da Türkiye'ye iltica etti. Bunlar kumandanları General Vrangeli'le birlikte İstanbul'a sığındılar, aralarında ülkelerinden kaçan Rus soyluları da bulunuyordu. Adaları bir tür karantina olarak kullanan Osmanlı hükümeti 1917-1920 yılları arasında Kınalıada'da Diran Paşa'ya ait 1285 metre karelik alanda bulunan üç katlı ahşap ikiz evleri hastane haline sokarak Rus askerlerini yerleştirdi. Bu askerlerden ölen 9 kişi Ortodoks Rum mezarlığına gömüldüler, ancak hastane olarak kullanılan bu evler 1920 yılında çıkan bir yangınla yok olunca, hastalar başka yerlere sevk edildi. Uzun süre İstanbul'da yaşayan Beyaz Ruslar eğlence hayatına el atıp gazino ve pastaneler açtılar, Kınalıada'da kalanlar da içinde deniz hamamı bulunan plajları işlettirler.

Diran Papazyan Paşa (1859-1926) – Tıbbiye- i Şahane'den mezun olduktan sonra yüzbaşı rütbesiyle göz hastalıkları uzmanı olarak askeri hastanelerde çalıştı ve 1882'de Bağdat Askeri Hastanesi'nde görev aldı. İstanbul'a dönüşünde Haydarpaşa Askeri Hastanesi'ne atandı, ardından Hereke Humayun'da başhekimliğe yükseldi. Daha sonra Osmanlı ordusunun başhekimisi oldu ve Miralay rütbesine yükseldi. Kınalıada'nın iskele meydanından parka kadar uzanan bölümündeki araziler ona aitti. Paşa rütbesini aldıktan sonra emekliye ayrıldı.

İŞGAL YILLARINDA KINALIADA

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda başlayan işgal yılları sırasında, İngilizler meydana gelen Sirakyan evlerini karakol olarak kullandılar. Adada her konuda rahat olan İngiliz denizcileri Kınalıada'nın o zamanki futbol takımı ile deniz kıyısına şimdiki yerinden daha yakın bir alanda bulunan Jarden'de defalarca karşı karşıya geldiler. Ne var ki ikide bir denize kaçan topu almak onları top oynamaktan daha fazla yordu.

Kurtuluş savaşının başlamasında bir süre önce Mustafa Kemal Paşa (Atatürk) Akasya mevkiindeki Taşçıyan yalısında bir süre ikamet edip düşmanlarını şaşırttı ve birkaç gün sonra da Bandırma Vapuru ile Samsun'a geçti.

Kınalıada'nın Sakızadalıları. 19. yüzyılda Sakızadası'ndan gelen Rumlar, adada önemli bir ağırlık oluşturdular.

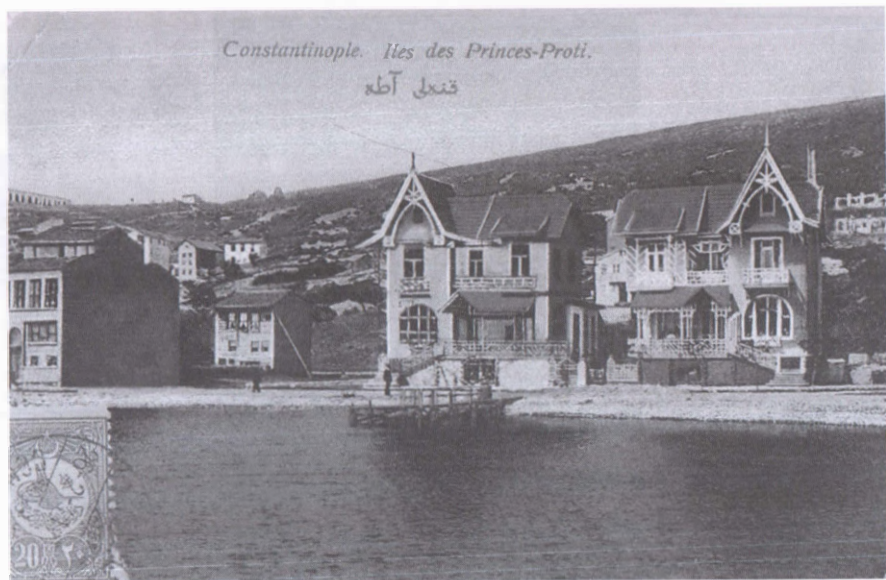
19. yy sonlarında Büyükkada önlerine demirleyen İngiliz donanması

Amiral John Duckworth. 1806'da Kınalıada önünde demirleyen İngiliz Donanması'nın komutanı

Kırım Savaşı sırasında Büyükaada ile Heybeliada arasına demirleyen İngiliz donanması

Sirakyan Evleri

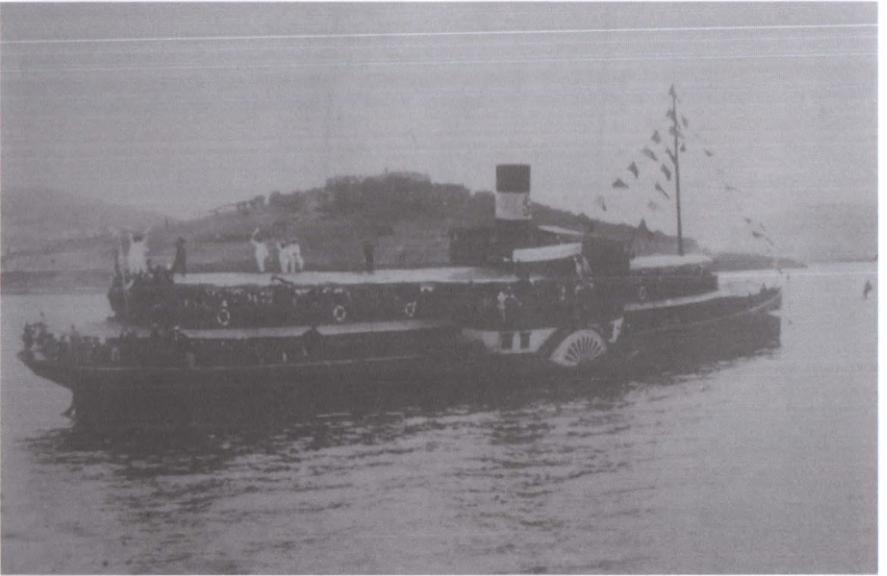
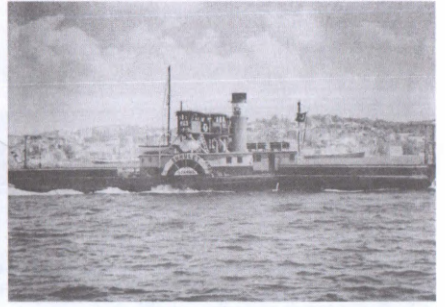
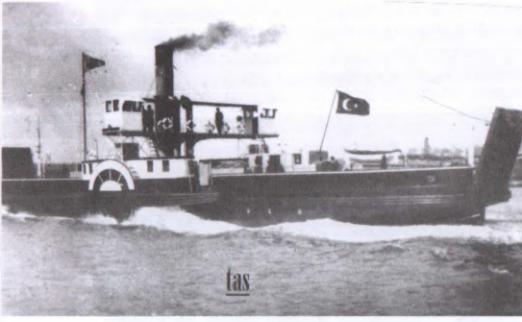

Kınalıada iskelesinde vapur bekleyenler (1890)

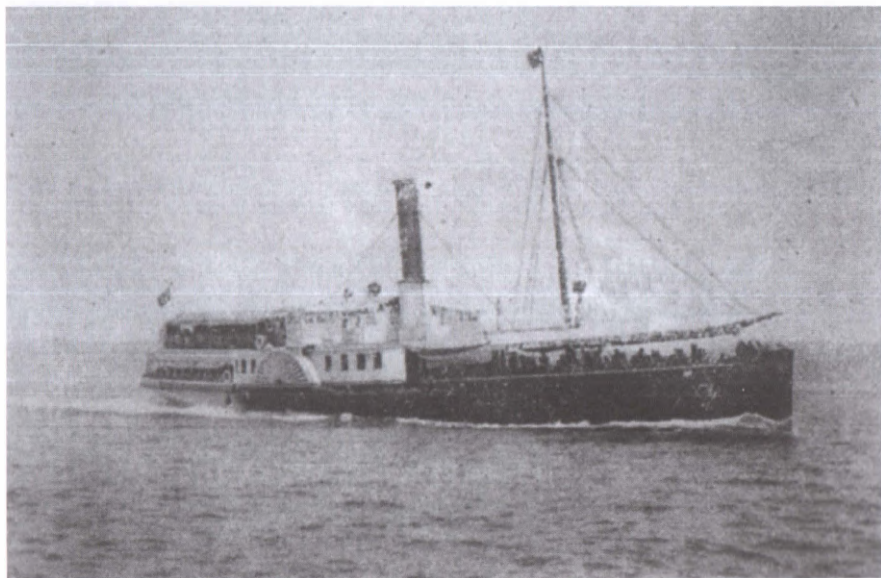
Şükran vapuru (1890)

İlk çarklı vapurlar.

Kinaliada vapuru

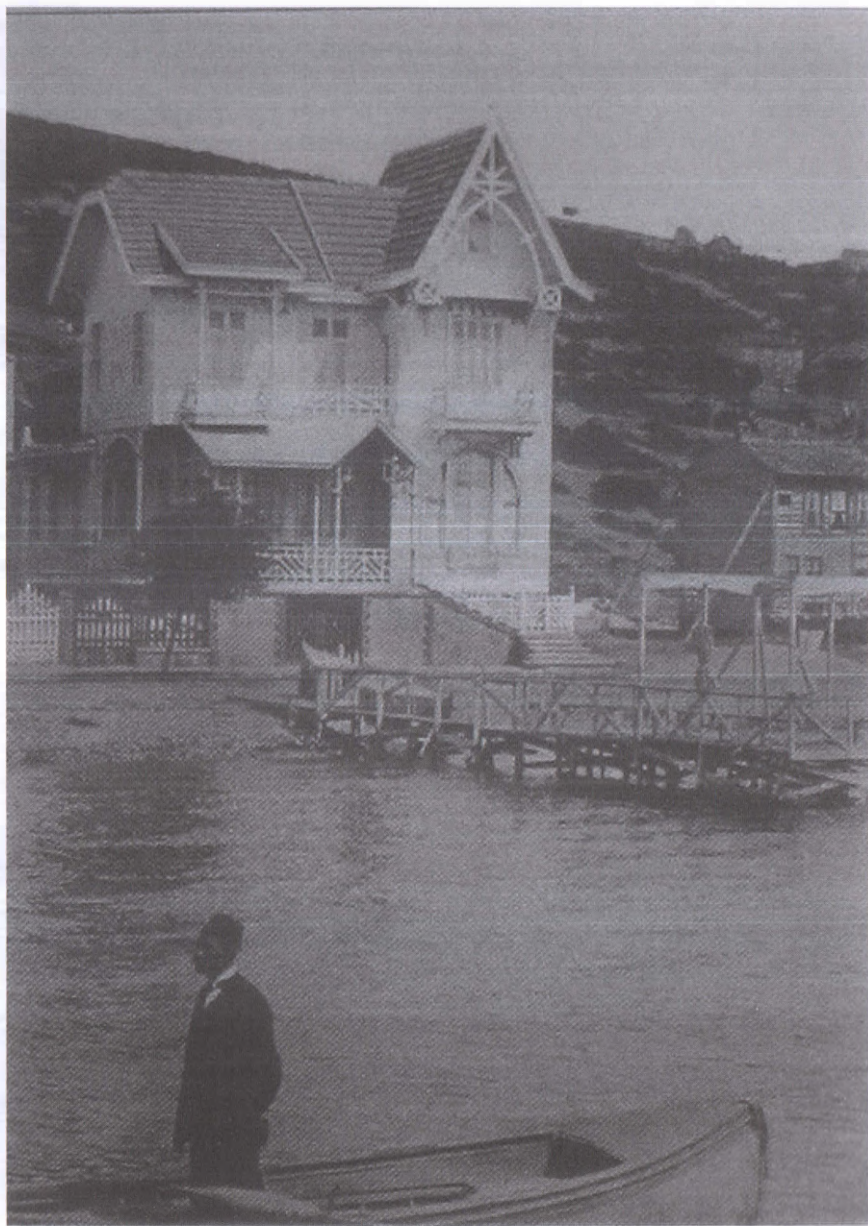
Neveser vapuru

Ülev

Vapurun birinci mevkisinde yolculuk

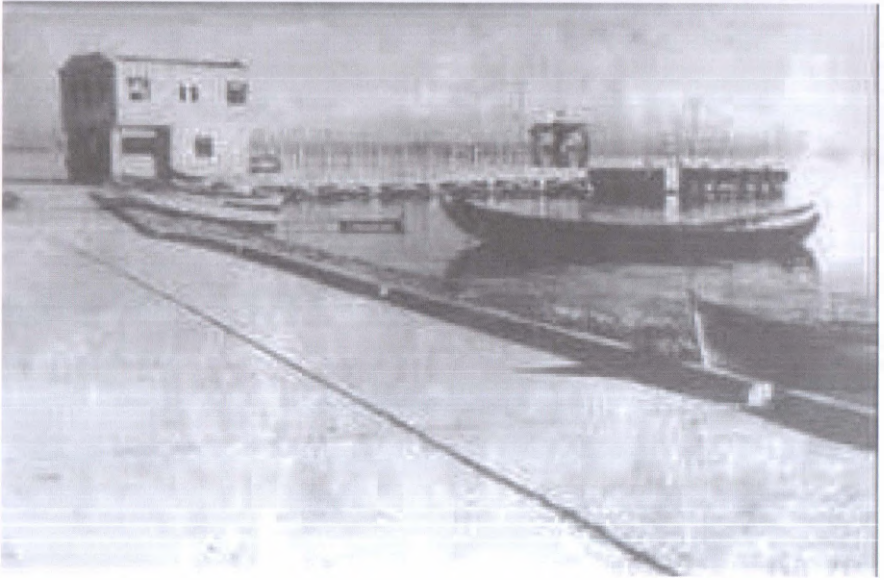
Sirakyan evleri ve kayak iskelesi (1907)

Kinaliada iskelesi, 1890

Kinaliada iskelesi, 1890

Yeni iskelenin ilk günleri

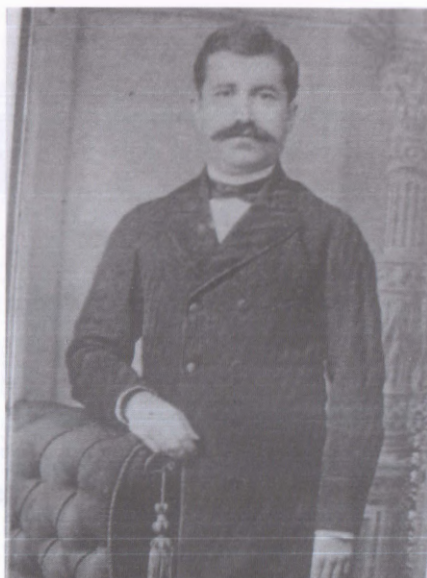
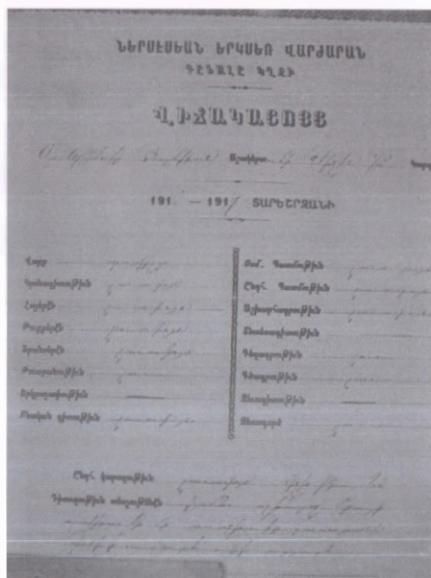
Kınalıada manastırında Beyaz Rus topluluğu, 1920

Nersesyan Okulu

Nersesyan Okulu öğrencileri hocaları ile birlikte (1904)

Beruhi Şinorkyan'ın karnesi / Okul müdürü Hayrabet Şinorkyan,

Nersesyan okulunun karnesi

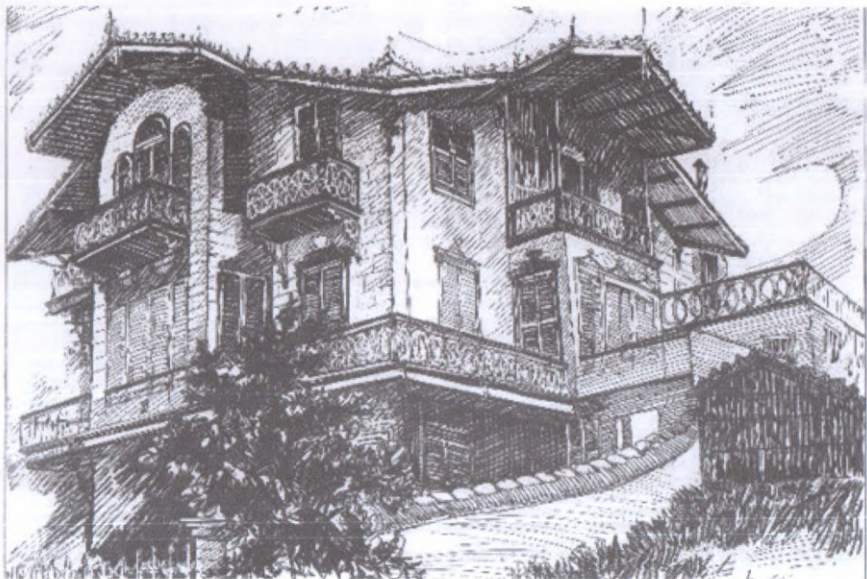
Kalust ve Hrcya Nersesyan

Sarkis Taşçıyan

Nersesyan ailesi

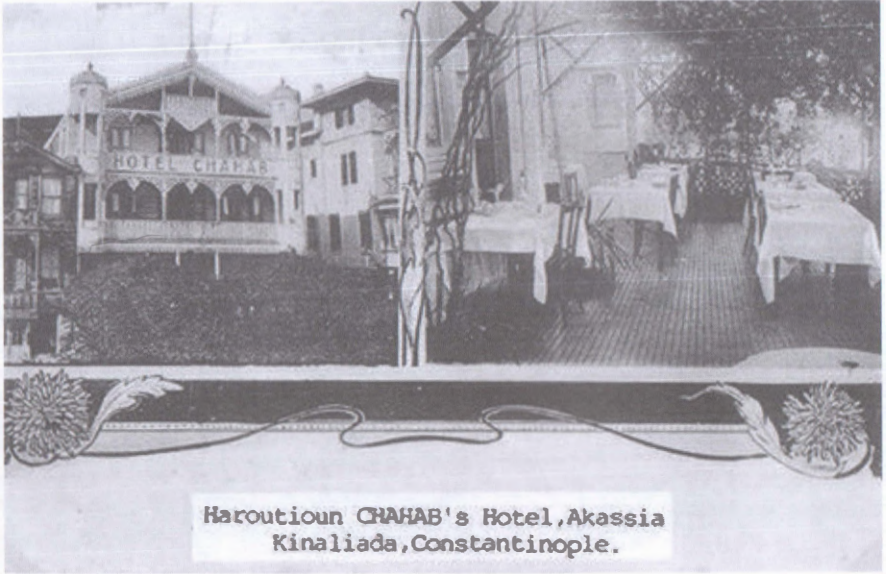
Taşçıyan K    

Taşçıyan Oteli

Adanın ilk oteli, Ajdarhanyan. 1852, Otel misafirhane olarak anılıyordu.

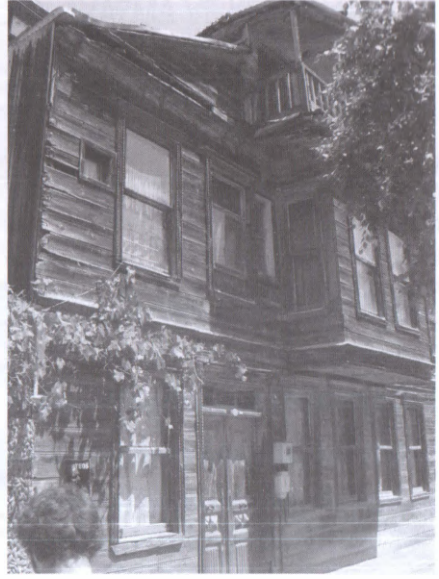

Haroutioun CHAHAB's Hotel, Akassia
Kinaliada, Constantinople.

Otel Şahap

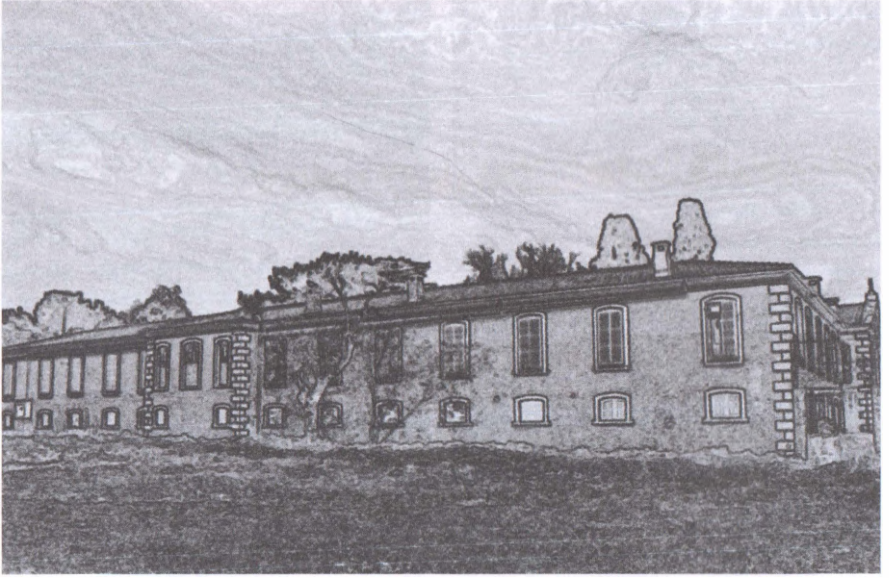
İnciciyan Ailesi

İnciciyan Ev'i'nin bugünü

Belle Vue'de yemekte

Metamorphosis Manastırı

Metamorphosis Manastırı (Bugün)

MANASTIRLAR, KİLİSELER, AYAZMA VE KEŞİŞHANE

Bizanslılar döneminde adada iki manastır vardı. Bunlar aynı zamanda adanın sahibi konumundaydılar.

AŞAĞI MANASTIR (Vardaniyos Manastırı)- Bağ Sokak ve Çınarlı Köşk Sokağının kesiştiği yerdeki bugünkü Panayia kilisesinin çok yakınında bulunuyordu. 1886'da Panayia Kilisesi inşa edilirken, temellerinden şamdanlar, zeytinyağı elde etmeye yarayan aletler, büyük mermer parçaları ve sütun başlıkları çıktı, fakat inşaatta tahrip oldular. 1943'de Ernest Mamboury kilisenin absidinin arkasında yere uzanmış birçok sütun başlığı ve eski kiliseye ait mermer parçaları, kuzey tarafında ise bitmemiş bir başka kiliseye ait dört duvar, güneyde sarnıç kalıntıları ve büyük bir kolon gördü. Ancak bunu haber alır almaz İngilizler Rum cemaatinden kazıdan çıkan parçaları satın aldılar. Bugün bu manastırdan kalan bir sütun başlığı ve bir mermer parçası Panayia Kilisesinin bahçesinde. Daha önce anlattığımız gibi General Vardanios (Patrikios Vardanis) tarafından 803 yılında kurulmuş bu manastır yıkılıp kaybolmuştur.

Not- Vardanios Manastırı'nın Kmalhada'nın motor iskelesi karşısına düşen ve ilk sahibi Senekerim Manukyan'a ait arsanın üstünde kurulu olduğu sanılıyor. Bunun başlıca belirtisi, orada bulunan bir lahit ve bazı eski taş başlıkları v.s'dir. Senekerim Manukyandan Hüseyin Hüsnü Paşa tarafından alınan bu ev, daha sonra Sahak Mesrop'a (Sahakyan) satılmıştır. Kmalhada Çarşı caddesi No:2'de bu evin yerinde şimdilerde iki apartman bulunmaktadır.

YUKARI MANASTIR (Metamorphosis Manastırı) – Metamorphosis Manastırı çok eski yıllarda kuruldu ve defalarca onarıldı. Ama en önemli değişiklikleri İmparator Romanus Diogenis yaptırdı, ancak 1071'de Alparslan'a yenildikten sonra bu manastıra sürgüne gitti. Orada gözlerine mil çekildi, ayrıca yaraları tedavi edilmediği için bir süre sonra ölüp buraya gömüldü.

Metamorphosis'e daha önceki yıllarda ilk sürgün edilen İmparator ise Romanos Lekapinos'tu (920- 944).

Manastır adanın doğu ve batı tepelerinin birleştiği yerde U biçiminde yapılmış kagir bir yapıdır. Koridor üzerine sıralı odalar vardır. Küçük kilisesi doğudadır. Ondan önce de aynı yerde 11. yüzyılda yapılmış başka bir kilise vardı. Bina yıllar içinde çeşitli dönemlerde onarılmıştır. 19. yüzyıl sonlarında Simon Sinyosoğlu adlı bir Rum zengin burayı yeni baştan düzenlemiş, bir süre Rum yetimhanesi olarak kullanılmıştır. Mütareke sırasında Rusya'dan kaçan genç kızlar için de okul olarak kullanılmıştır. Manastırın iç bahçesinde 5 sarnıç ve 6. yüzyıldan kalma bir sütun başlığı vardır. Kilisede de değerli ikonalar bulunmaktadır. Ayrıca buraya sürgün edilen bazı prenslerin

kaçması için yapıldığı ileri sürülen ve tepeden adanın arka tarafındaki kıyıya açılan 8 adet mağara bulunduğu bilinmektedir.

1844 yılında Patrik IV.Yermanos tarafından Heybeliada Ruhban Okuluna bağlanan Metamorphosis Manastırı, bilindiğı gibi İngilizlerin topa tutması ile büyük hasar görmüştü. 19 Eylül 1845’de Patrik III.Meletios manastırın onarımı için Ortodoks Kilisesi adına Rus Çarı’ndan para yardımı istedi. 1864 yılında Papaz Neofitos toplanan para ile onarımı gerçekleştirdi. 1878 yılına kadar ahşap olan yapı yıktırıldı ve taş bir bina haline getirildi. 1882 yılında Patrik III.Yuakim ani bir kararla papaz maaşlarından kesinti yapıp manastırı ihtiyar papazların dinlenme evine dönüştürmek istedi, rahipler buna şiddetle karşı çıktılar ve adayı boykot ettiler. Aralarından yalnız Grogorios adlı bir papaz manastıra bekçi olmayı kabul etti, ancak bir süre sonra yolsuzluk yapıp arazileri ona buna satmaya başlayınca, işten atıldı ve Patrik-hane manastırı 5 kişilik bir heyetin kontrolüne geçirdi.

PANAYİA RUM ORTODOKS KİLİSESİ - Banker Sarkis Taşçıyan’ın arazi-sini Rum Ortodoks cemaatine hibe etmesiyle birlikte 1886 yılında inşa edilmiştir. İçindeki ikonalar Rusya’dan gelmiş ve çok değerlidirler.

Ermeni Gregoryen cemaati inşaat konusunda Rumlara bu konuda bir hayli güçlük çıkartmıştı, ama sonunda banker Sarkis Taşçıyan bu araziyi onlara hibe ederek anlaşmazlığı ortadan kaldırdı ve böylece kilise açıldı. Aynı yıl Ortodoks Rumlar, üç sınıfı olan bir Rum İlkokulunu faaliyete geçirdiler. Kilisenin papazı okulda öğretmenlik de yapıyordu, burası Birinci Dünya Savaşı sırasında kapandı. 1960’lı yıllarda, Panayia Kilisesi yönetim başkanı Ligor Bahçevanidis tarafından yeniden açıldı ve 1973 yılına kadar tedrisatını sürdürdü, fakat o yıl artık hiç öğrencisi kalmadığı için kapandı. Rum Ortodoks cemaatinin mezarlığı ise 19’uncu yüzyıl başlarında yapılmıştı. Aynı dönemlerde Kırım savaşına katılan İngiliz ve Fransız askerleri için Hristos Manastırı civarında bir hastane inşa edilmiş, burada ölen yaralı askerler de hastanenin bahçesine gömülmüşlerdi, mezarlar zaman içinde kayboldu.

Ermeni Katolik Krikor Oskıyan ise 1876’da yerleştiğı adada bir Ermeni Aile Okulu kurdu, burası 1884’de kadar öğrenci yetiştirdi. Oskıyan Efendi, Osmanlı yönetimi tarafından Maarif Nezareti görevine atanınca okul kapandı.

“SURP KRİKOR LUSAVORİÇ” ERMENİ GREGORİYEN KİLİSESİ

1857 Yılında İstanbul Ermeni Patriğı Agop Ark Yebisgobos tarafından Krikor Lusavoriç adına yaptırılan bu kilise tek çatı ve altındaki iki odadan ibarettir.Beşik tonoz örtülüdür. Narteksin önünde çan kulesi bulunur. Yanındaki bölmeden narteksin üzerine gelen ve koroya ayrılmış olan galeriye çıkılır. Duvarlarda Hz. İsa ve Hz. Meryem ve çeşitli azizlerle, Ermeni yazısının mucidi Mesrop’un tasvirleri vardır. Ayrıca Krikor Lusavoriç’in büyük boy bir

tablosunda Ermenistan'daki Eçmiyazın'deki ilk Ermeni Kilisesinin resmi de görülür.

AYA FOTİNİ AYAZMASI: Adanın arka tarafında bulunan Aya Fotini Ayazması 1878 yılında ibadete açıldı. Küçük bir kulübenin Şifalı suyu ile bilinen ayazma Birinci Dünya Savaşı sırasında Manastır tarafından kontrol edilemeyince yavaş yavaş harabe haline geldi. Aradan yıllar geçti ve 1996'da adalılar ayazmayı temizleyip onardılar ve yeniden halka açtılar.

ASKİTARİA (KEŞİŞHANE): Metamorphosis Manastırı'nın doğusundaki tepede bulunan ayazmanın üst tarafında keşişlerin kaldığı Askitaria denilen bir ikamet yeri vardı. Keşişler burada hücrelerde yaşamlarını sürdürüyor, adada meyve ve sebze bahçeleri oluşturup, bunlardan yararlanıyorlardı. Bir süre sonra Patrikhane gönderdiği diğer yiyecek gereksinimlerini kesti, karara öfkelenen keşişler Askitaria'yı terk edip Heybeliada'ya gittiler ve Çam Limanı'nda kendilerine bir yer bulup yerleştiler.

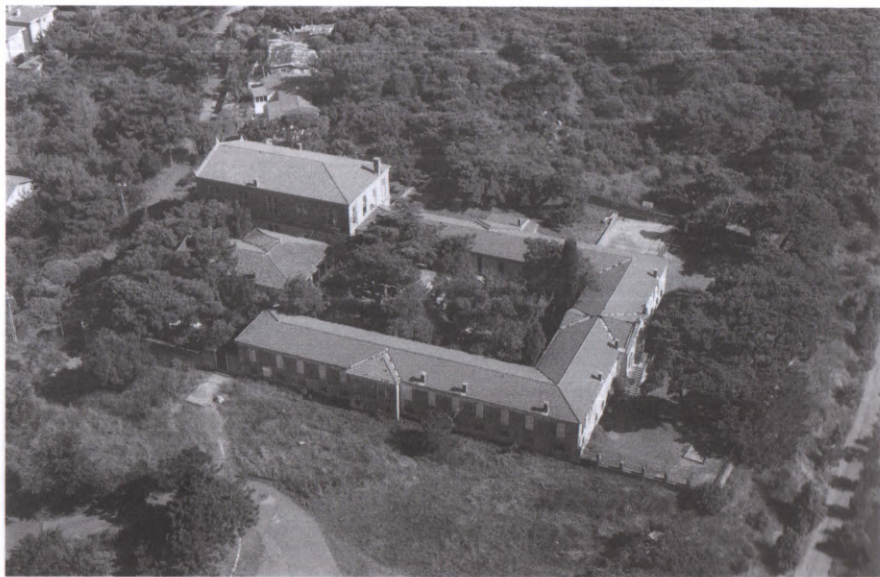
Aya Fotini Ayazması. Restorasyon öncesi ve sonrasında.

Aya Fotini Ayazması, 2000 yılında restore edildi. Açılışta Adalar Metropolitik İakos ve adanın Rum cemaati ve restorasyona katkıda bulunan dönem yöneticileri bir araya geldi.

Kinalı tepeciğinde Metamorphosis manastırı, 1942

Metamorphosis Manastırı

Metamorphosis (Hristos) Manastırı'nda
Paskalya ayini. 1960

Manastırda Aya Fotini duası. (2003)

Surp Lusavoriç Ermeni Gregoryan Kilisesi

Surp Lusavoriç Ermeni Kilisesi

Denize haç atma töreninde Kinalıadalılar. (1951)

Panayia Rum Kilisesi

Ada'nın Cumhuriyet döneminde ilk muhtarı Artin Efendi

Kınalıada sahili. (1920-30 yılları arası)

CUMHURİYET DÖNEMİ (1923- 1950)

Cumhuriyet dönemi ile birlikte yeniden yapılanmaya başlayan Türkiye, Mustafa Kemal'in art arda yaptığı inkılaplarla çağdaş bir ülke olarak dünyaya kendini tanıtırken, adalarda da yeni bir ortam yaşandı. Biz Kınalıada'dan söz edeceğimiz için öncelikle adanın muhtarlarından işe başlayalım. İlk yıllarda Kınalıada Muhtarı Akasya Caddesi'ne akasya ağaçlarını diken Artin Kalfaydı. Birkaç yıl sonra ise Postacı Cemal Bey görevi devraldı. 1940'lı yılların ortasında Doğan Bey ve daha sonra da uzun yıllar bu görevde kalacak olan Nazif İlter muhtarlık yaptılar. Adanın esnafları arasında oduncu Atanik Çubukcuyan, berber Arşavir gibi renkli simalar boy gösterirken, sağlık işlerinde ise İğneci Leman Hanım görevliydi. Bu dönemde ada daha çok bir sahil köyünü andırırken nüfusu, özellikle elektriğin olmamasından dolayı, az sayıdaydı. İğneci Leman'ın ağabeyi olan ve geceleri adanın aydınlanması için gaz lambalarını yakan Zeki Sessiz (1900-1982) ise dönemin en tanınmış kişilerindendi.

Elektriğin olmadığı yıllarda Kınalıada'ya bekçi olarak atanan Zeki Sessiz geceleri yolları aydınlatma işini de üstlenmişti. Ancak gaz lambaları sokakları çok az aydınlatıyordu, bunun için bir çare düşündü ve her sokağa iki adet lüks lambası koyarak ışığı çoğaltmayı başardı. Bekçilikten emekli olunca adanın Atamyan tiyatrosunun işletmesini üstlendi ve 1929 yılındaki büyük yangında bu binanın da kül olmasına kadarki dönemde oraya bir çok tiyatro grubunun gelmesini sağladı. Kızkardeşi Leman da sağlık konularında çok zor koşullar yaşayan Kınalıada'da iğnecilik yaparak hastalara şifa vermeye çalışıyordu. Zeki Sessiz daha sonra muhtar seçildi ve bir süre bu görevini de adaya birçok konuda katkı sağlayarak sürdürdü. 1982'de hayata gözlerini yumarken 82 yıllık ömründe Kınalıada'nın nasıl modernleştiğini de görmüş ve yaşamıştı.

ATATÜRK KINALIADA'DA

Eski Nor Şişli takımının futbolcularından Hıraç Nersesyan çocukluğunda Atatürk'ü Kınalıada'da gördüğünü anlatmıştı.

Kızı İlda Nersesyan onun ağzından bu önemli olayı bize şöyle aktardı:

"Çocukken daima Taşçıyan Köşkü'nün yanındaki bahçede Taşçıyan'ın torunları, Malhas ve Babayanlarla oyun oynardık. Bir ara hastalandım ve okulu gidemedim ama tek başıma yine o bahçedeydim. Duvarın üstüne oturmuş denize bakıyordum ki Ertuğrul yatını gördüm, açığa demir attı, ardından da ondan küçük bir kayık ayrılıp sallantılı küçük iskeleye yanaştı. Sonradan tanıdığım Seyrisefer Şirketi Müdürü Talat Bey'in oğlu Rıdvan Bey iskelenin ucuna gitti ve kayıktan inen Atatürk'ü elinden tutarak geri geri yürüdü ve karaya çıkardı. Atatürk lacivert bir denizci yeleği ve beyaz bir gömlek giymişti. Eve

girdiler Onnik Bey yoktu, eşi İtalyan Madam İuini ile birlikte salonda oturdular. Salonun tavanındaki İtalyan freskleri o kadar güzeldi ki hiç unutmam. Babam Kalust bir zamanlar burayı oteline ilave olarak işletmişti. Atatürk'ün arkadaşları Kılıç Ali ve Şükrü Kaya bir süre sonra adaya geldiler. Telaşlı ve sınırlı bir şekilde Atatürk'e bir şeyler anlatıyorlardı. Atatürk onları bir el hareketi ile sakinleştirdi. Bu arada Onnik Bey'in annesi Madam Taşçıyan salona girdi, oradakileri selamladı ve Atatürk'le konuşmaya başladı, bir yandan da kahve servisi yapılıyordu. Atatürk bahçe duvarında oturduğumu hemen gördü, ama ses çıkarmadı. Sonraki iki günde O'nu yine bahçede gezinirken gördüm. Yıllar sonra niye adaya geldiğini de öğrendim. Kendisine bir suikast yapılacağı haberi almış ve güvenli olduğu için adada kalmıştı.”

DÖNEME AİT ANILAR

1924 yılında henüz bir bebekken Kınalı'ya ailesi ile gelen ünlü şairlerden Zahrad (Zareh Yıldızçıyan):

1924'de kırk günlük bir bebekken ailem Nişantaşı'ndan Kınalıada'ya gelmiş. Burada büyüdüm ve yaşlandım. Çocukluk yıllarımda yüzyıllık bir evde otuyorduk. Adamızın yolları topraktı, denizi ise tertemizdi, sahildeki her yerden denize girerdik. Balıklarımız çeşit çeşit ve çok boldu. O sıralar adada henüz bir pastane olmadığından bazen vapura binip Büyükkada'ya gider ve pasta yerdik. Pek çok şeyden yoksunduk, ama çok mutluyduk. Arada bir de balıkçı motoruna binip adamızın çevresinde dolaşırdık. Sonraki 1949-50 dönemi en güzel yıllarımızdı. Akasya Caddesi'nde gezintiler yapılır, İskele Meydanı'nda işten dönenler karşılanır, akşamları da İskele gazinosuna gidilir yemek yenir, bilardo ve masa tenisi oynanırdı. 50'li yılların sonuna doğru açılan açık hava sinemaları ise akşam gezmeleri için gidilen en eğlenceli yerlerdi. Yine o sıralar Kınalı'da cambazhane açıldı. Orada Boncuk ve Faik Üstün'ü seyrederdik. Kınalıada'nın bu yılları bambaşkaydı ve yaşama sevinci verirdi insana. Kınalıada yaşantımda en çok esinlendiğim yerdir. Bir çok şiirimde de bunu yansıtmaya çalıştım zaten.”

Dedesi saray kuyumcusu Ohannes Demircibaşyan'ı anlatan Alin Kaprielyan:

“Dedem Ohannes Demircibaşyan (Onnik Ağa) 1847'de Bebek'te Astik ve Efetik'ten doğmuş ve babası gibi kuyumculuk mesleğini seçmiş, zaman içinde o da babası gibi iyi bir usta olmuş, sonraki dönemde saraydan da çağrıldığı için saray kuyumcubaşısı ünvanını almıştır. 1900 yılların başında Demircibaşyan ailesi Bebek'ten Büyükkada'ya taşınmış ve oradaki kendi köşklarine yerleşmişlerdir. Ancak kendisinden çok memnun olan Padişah Abdülhamit ona Kına-

Ohannes Demircibaşyan, arkadaşlarıyla.

İladadan araziler hediye edince, burada iki ev yaptırıp ailece bir tanesine taşınmış, çocukları 1900 doğumlu Eftik'le, 1903 doğumlu Nubar'ı da Nersesyan Okulu'na göndermiştir. Kilisenin ve okulun Kınalı'da olması onun bu seçimi yapmasına neden olmuştur. Bir süre sonra adada çıkan bir yangında kilisenin de yanması üzerine, yeniden yapılması ve onarılması için hem bizzat çalışmış ve maddi destek sağlamıştır.

Babam Nubar da onun gibi kuyumcuydu. Soyadımızı farklı bir nedenle Demircibaşyan'dan Demirdağ'a çevirmişti. Kendisini 1961 yılında kaybettik."

Çanakkale savaşında şehit düşen dedesi Garabet Kaprielyan'ın torunu Garo Kaprielyan:

"Ben bugün öncelikle Çanakkale savaşına katılmış olan dedem Garabed Kaprielyan'dan söz etmek istiyorum. 1884 yılında Eğin'in (şimdiki Kemalîye) Ançiti (şimdiki Topkapı) köyünde doğmuş. 1906 yılında aynı köyden Maryam ile evlenmiş, 1908'de kızları Hustiyane doğmuş. 1910 yılında mesleği kalfalığı ilerletmek için İstanbul'a gitmiş, para kazanmak için uğraş verdikten sonra köyüne dönüp eşi ve kızını da alıp yeniden İstanbul'a yollanmış. Ardından da Rumelihisarı tepesinde bir eve yerleşmişler. 1913 yılında babam Vartkes doğmuş. Ancak bir yıl sonra başlayan Birinci Dünya Savaşı sırasında yani 1914

yılında dedem de silah altına alınıp cepheye gönderilmiş. Çanakkale’de tam iki yıl savaşımış, 1916 yılında kolunun altından yaralanınca İstanbul Davutpaşa Kışlası’na getirilmiş. Babaannem onu bu süreçte sadece iki kez görebilmişken, bir süre sonra bakıldığı yerde yarası iltihaplanmış ve kan zehirlenmesinden vefat etmiş. Kendisini Balıklı Ermeni mezarlığında Şehitler (Nagadakner) bölümüne defnetmişler. Ne yazık ki bununla ilgili elimizde hiçbir kayıt yok. Kınılıada’ya nasıl geldiğimize gelince. Babam Vartkes Kaprielyan annesi Maryam’ı da alarak 1932 yılında Rumelhisarı’ndan Gedikpaşa’ya taşınmışlar. 1942 yılındaysa annem Zağik Ayntapyan ile tanışıp evlenmiş, 1943 yılında ablam Karmen dünyaya gelmiş, ancak üç yaşındayken bronşite yakalandığından, doktorlar Kınılıada’nın havasını alırsa düzelir demişler. Babam da 1947 yılında Kınılıada’ya yazlık olarak gelip, eski adalılarım çok iyi tanıdığı Kunduracı Aram’ın evini tutmuş, mart ayında da ben doğmuşum. O yüzden Kınılıada benim evimdir, köyümdür ve memleketimdir. Eşim Alin’le 1970’de tanıştım adada ve iki yıl sonra evlendik. Aramızda büyük bir aşk vardı. İki çocuğumuz oldu Lerna ve Daron. Yıllar sonra kış aylarını da adada geçirmeye karar verdik ve bundan dolayı da çok mutluyuz.”

Monik Yerganayan-

“Babam Krikor Misakayan 30’lu yıllarda adaya gelmiş ve Akasya başında bir ev almış. Ben ikizim Hayko ve ağabeyim Ara ile adanın en güzel yıllarını bu evde yaşadım. Denizi ile, sükûneti ile, arkadaşlık ve dostluklarıyla bambaşka bir adaydı Kınılı. Babam hem Nor Şişli hem de sonradan kurulan Şişlispor’da yönetici ve başkan olmuş, çok disiplinli bir insandı. Evimizin önüne tenis kortu yaptırmıştı ve özellikle hafta sonları burada dönemin iyi tenisçileri arasında maçlar yapılır, bazılarına o de katılırdı. Kendisi gibi çocuklarımızın da disiplinli yetişmesini isteyen biriydi. O yüzden fazla özgür sayılmazdık, babamıza saygı duyar hatta korkardık. Buna rağmen adada o kadar güzel bir yaşantımız vardı ki hiçbir sıkıntı duymazdık.”

ADANIN ÜNLÜ VAPURLARI VE KINALIADA

1914 yılında Polonya’nın Danzig (Gdnask) kentinde yapılan Kınılıada gemisi 1921’de Osmanlı Seyr-i Sefain idaresine teslim edilmişti. Onunla birlikte gelen diğer iki gemi Pendik ve Maltepe ile Mudanya ve Gemlik hatlarında çalışmaya başladılar. Daha sonra bu üç gemi şehir hatlarına alındılar.12 mil hızında, biraz savaş gemisini andıran Kınılıada, adalılar tarafından en sevilen vapurdu. 1958 yılına kadar hizmet verdi. 1961’de tersaneye çekildi.

Diğer ünlü gemiler ise Basra, Halep, Sahilbent, Aydın ve Neveser adlı çarklılardı. Bunlar yıllarca yolcu taşıdıktan sonra, bir ara araba vapuru oldu. Sonunda tümü de seferden kaldırıldı. 1936 Alman yapımı Ülev ve Suvat gemileri ise dönemin en

güçlü taşıtlarıydı. Özellikle Iodoslu havalarda adalıların kurtarıcılarıydılar.

Akro Oksen ada vapurlarını anlattı.

Adamıza gelip giden vapurlar Halep, Bağdat, Neveser ve Basra adlı çarklı vapurlardı. Bir de Büyükkada iskelesinde yanan Büyükkada vapuru vardı. Kınalıada iskelesinin çımacı Artındı, ondan sonra çımacı Mevlut görevi devraldı. İskele baş memuru ise Halil Çündü. O dönemlerde elektrik olmadığı için gemilere yol gösterebilmek amacıyla şimdiki Su Sporları Kulübü'ne varmadan önceki köşeye çakar konmuştu. Asetilen tüplerinden gelen gazla yanan çakar, gece gündüz yanıp sönerdi."

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA KINALIADA

Savaş yılları her yere olduğu gibi adalara da damgasını vurdu. Özellikle 1942 yılında ısınabilmek için bazı Kınalıadalılar Jarden futbol sahasındaki kalelerin üst direklerini sobalarında yakmak için sökmek zorunda kaldılar. Yiyecek ve gaz bulmak da zorlaşmıştı, ekmek vesika ile veriliyordu. Bereket versin sonraki yıllarda büyük bir balık akını ada denizinde boy gösterdi. Bunlarla tüm adalılar karınlarını doyurdu, ayrıca dış ülkelere bile balık gönderildi.

O yıllarda 17-18 yaşlarında olan merhum Akro Oksen ilginç şeyler anlatıyor.

"İkinci dünya savaşı yıllarında Marmara'ya büyük bir torik akını oldu. Balıklar gırgırlarla boyları 60 santimi bulan o kadar çok torik çıkardılar ki anlatamam. Türkiye savaşa girmemişti, belli bir politika ile tarafsız kalmaya çalışıyordu. Balık akını duyan ve cephedeki askerlerinin yiyeceksiz kalmasından korkan Almanlar, hükümete başvurarak Türkiye'den balık istediler. Sonra da frigoforik vagonlarla balıkları Sirkeci'den Almanya'ya taşıdılar."

Mişel ve Berç Mikaelyan o dönemdeki deniz bereketini şöyle anlattılar:

"Bizim ergenlik yaşlarımızda ada denizinde balık bolluğu vardı. Sahilden 100 metre ilerisine gittiğimizde ise kepçelerimiz karidesle dolardı. Mercan, karagöz ve kırlangıç balıkları çok boldu, onları biz bile yakalardık. Bunları anlatırken sanki masalda yaşıyormuşuz gibi hissediyoruz kendimizi."

Kınalıada'nın o dönemdeki sakinleri yaşadıkları yeri daha güzelleştirmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Hepsini de özverili insanlardı.

İşte Recai Ağartan'ın bu konuda bize aktardıkları :

"O yıllarda Metamorphosis Manastırı'nda Rus bir bekçi vardı, Manastırdan arka taraftaki denize inen bölgede dehlizler olduğunu da bu bekçiden öğrenmiştik. Anlattığına göre Bizans döneminde sürgünde olan Prenslar bu dehlizlerden kaçırılmış. Biz de merak edip bir gün bir kaç arkadaşla birlikte bu dehlizlerden birine girip yürümeye başladık. Ancak yolun sonunu görmeyince

korktuk ve geri döndük. Çiçeklenme konusu da çok ilginçtir. 1940'lı yıllarda Manastır yakınlarında "Şen Bahçe" adlı bir çiçek bahçesi vardı. Burayı Rahmi bey ve eşi çalıştırırdı. Adanın çiçek gereksinmesi buradan karşılanırdı. Ayrıca burada çiçek panayırıları da yapılırdı. Onlar hayata veda ettikten sonra buraya Todori ve ailesi bakmaya başladı, bir süre sonra Yunanistan'a göç ettiler. Çiçekler soldu, bahçe bakımsız bir arsaya dönüştü ve öylece kaldı. Taa ki 1950'li yılların ortalarında Faik Çetin adaya gelinceye kadar. Onunla birlikte bahçe yeniden düzenlendi ve burası hem bahçe hem de gazino biçimine büründü. Bizler de eğlenmek ve piknik yapmak için buraya gider ve tadını çıkarırdık."

O yıllarda Adanın Ermeni- Rum grupları aralarına Türk arkadaşlarını da alarak Faik'in bahçesine gider, danslı partiler düzenlerlerdi. 78'lik taş plaklar, özenle getirilmiş gramofonlarla dönemin tango-foxtrot ve rumba dansı müziklerini çalar, gençler dans eder, masalarda oraya getirdikleri türlü nevaleyi de şarap ve biralarla yiyip içerlerdi. Bu arada gramofon dışında akordeonla da canlı müzik yapılırdı. Akasya grubunda Ara Toşikyan ve Serj Yarıcı bunlardan ikisiydi.

Ara Toşikyan: "Çok güzel günlerdi. Zamanın müzikleri ile çeşitli danslar yapılırdı, ancak bir de bizim akordeonumuzla seslendirdiğimiz parçalar vardı ki tüm gün koşturmaktan yorgun düşmüş gençler bunları büyük bir duygusal-lık içinde dinlerlerdi. Biz de en iyi şekilde çalar ve onların arasında birbirine sevdalı kişileri daha da etkilerdik."

Seta Cambaz (Terziyan) :

"Bizim aile adaya 1944 yılında gelmiş ve yaz kış burada kalmışız, daha sonra yaz aylarında her yıl Kınalı'ya geldik Ama daha önce buraya gelenler annemin babası yani dedem Nersesyan'dır. Trabzon'dan buraya göç etmiş, Akasya'daki Tiryakyan otelini çalıştırmış, orası kapandıktan sonra da suculuk manavlık yaparak kendisine ve ailesine iyi bir gelir sağlamıştır.

Ben 12 yaşına geldiğimde bütün arkadaşlarım Rum olduğundan Rumca konuşmayı öğrenmiştim. Daha sonra Ermeni arkadaşlarım da olunca üç dil konuşmaya başladım. Ardından okulda Fransızca'yı da öğrendim. Geniş bir arkadaşlık çevrem oluştu, hepimiz birbirimizi sever ve çok eğlenirdik. Zaten ada bir aile gibiydi. Herkes birbirini tanır, kimin teknesi hangisidir, kimin bisikleti kırmızıdır, bilirlerdi. O derece bir yakınlığımız vardı."

KINALIADA VE DİĞER ADALARA ELEKTRİĞİN GELMESİ (ALİ BORAN)

Kınalıada yıllarca elektriksiz kaldı, bir ara Kel Agop bir transformatörle elektriği kısa bir süre de olsa adaya getirdi, ancak bu çok kısa sürdü, asıl girişimi Ali Boran yaptı, yıllarca karanlıkta kalan adaların bir an önce bu durumdan kurtulması için gerekli girişimleri yaparak 1942 yılında adaya ve diğer adalara elektriği getire-

rek büyük bir sorunu çözdü. 1944 yılında yapılan nüfus sayımında Kınalıada'da 398 kişi vardı, elektriğin gelmesi daha önceki sayıyı biraz olsun artırmıştı. Sonradan bu nüfus 10 yıl içinde 500'lere geldi. İnsanlar adanın doğal güzelliklerinden yararlanırken, kendilerine eğlence de arıyorlardı.

ALİ BORAN: Avusturya'nın Grass şehrinde elektrik mühendisliği diplomasını aldıktan sonra İstanbul Elektrik idaresinde Teknik İşler bölümünde çalışmaya başladı. En büyük hedefi Adalara elektriğin getirilmesi idi. Büyükaada, Heybeliada ve Burgazada'dan sonra kendi oturduğu Kınalıada için Akasyadaki bir arsayı kamulaştırdı ve bir transformatör yaptırarak buraya yerleştirdi. Böylece Kınalıada'ya da 1942 yılında elektrik gelmiş oldu. Ali Boran hiç boş durmuyor hem çalıştığı bölgeler hem de adalar için başka girişimlerde de bulunuyordu. Ne yazık ki 1947'de İsviçre'ye gidip elektrikle ilgili aletler alacakken KLM uçağı Atina üzerinde geçerken bir dağa çarptı ve diğer tüm yolcularla birlikte Ali Boran da hayatını kaybetti. Cenazesi Heybeliada'da toprağa verilirken, hem İstanbul hem de Atina'da kendisi için anma törenleri yapıldı. Kınalıadalılar İskele Meydanı'na onun adını vererek Ali Boran'ı ölümsüzleştirdiler.

DÖNEMİN ÖNEMLİ KİŞİLERİ

AVRAM GALANTE (1873-1961) - Eğitimci ve siyaset adamı Avram Galante 1873'de Bodrum'da doğdu, Rodos ve İzmir idadisinde mezun olduktan sonra Rodos'ta öğretmenlik yaptı. İttihat ve Terakki cemiyetine katılarak buranın önemli bir elemanı oldu. 1915'den Cumhuriyet döneminin 1933 yılına kadar tam 18 yıl Darülfünun'da eğitimci ve profesör olarak çalıştı. CHP'ye girip siyaset hayatını sürdürdü ve 1944'de 1946'ya kadar Niğde Milletvekilliği yaptı. İstanbul'a döndükten sonra Kınalıada Tekinay'daki evine yerleşti. Uzun süre orada yaşadı, son döneminde rahatsızlanınca Balat'taki Yahudi hastanesine kaldırıldı. 1961 yılında burada vefat etti. Ardından bir çok eser bıraktı, bunlar arasında "BodrumTarihi", "Niğde Tarihi", "Ankara Tarihi", "Türkler ve Yahudiler" kitapları en önemlileridir.

HASAN SEMİH BEY (1873-1933)- Temyiz mahkemesi birinci daire reisi Hasan Semih bey Kınalıada'ya gelen en tanınmış Türk ailelerinden birdir. Ağır koşullarda sürdürdüğü görevi dolayısıyla sakin bir yer olarak Kınalıada'da dinlenmeyi seçmiştir.

NAKİYE ELGÜN (1882-1954) (Eğitmen)- İstanbul kız öğretmen okulunu bitirdikten sonra 1908 yılında İstanbul Kız İdadisi Müdürlüğü'ne atanmıştır. Birinci Dünya savaşı sonrasında işgale uğrayan İstanbul'da Halide Edip Adıvar'ın Sultanahmet meydanındaki hitabesi gününde Nakiye Elgün de çok etkileyici bir konuşma yaparak kitleleri ayağa kaldırmıştır. Cumhuriyet'in

ılanından sonra ise İstanbul Kız Lisesi Müdüresi olarak göreve başladı, ayrıca İstanbul İl Genel Meclisine üye seçildi. Orada kadın haklarını savunan çalışmalar yaptı. Bir çok kuruluşun da yönetiminde görev yaptı. Ardından de üç dönem Erzincan milletvekilliğine seçilip siyasetin içine girdi. Tüm bu faaliyetlerin içinde yorgunluğunu yaz aylarında Kınalıada'da kalarak atmaya çalıştı. Tayyare Cemiyeti tarafından altın madalya, Maarif Vekaletinden de Fazilet Mükafatlarını alan Nakiye Hanım 1954 yılında vefat etti.

DOKTOR SARKİS BATRDİZBANYAN (1887-1947)- Tıbbiye-1 Şahane'den mezun olduktan sonra Mekteb-i Harbiye'nin ikinci tabibi oldu. Miralay rütbesine yükseltildi. Ardından da Yemen'de hizmet verdi, San'a daki Merkez Hastanesi'ne ek olarak 200 kişilik bir cami inşa ettirdi. Daha sonraları döndüğü İstanbul'da Selimiye ve Adalar askeri hastanelerinde Ser Tabip (Başhekim) olarak hizmet verdi. Emeklilik dönemlerinde Kınalıada'daydı. 1947'de hayata veda etti.

DOKTOR ZİYA YALTUK (1887-1952)- Mekteb- i Şahane'yi bitirdikten sonra Mülazım olarak Kafkas ve Irak cephelerinde hekimlik yaptı. İstiklal Savaşı sırasında askeri hastanelerde görevini sürdürdü. Cumhuriyet döneminde 1938'de Kavak Hastanesi'nde başhekimliğe getirildi. İkinci dünya savaşının sürdüğü yıllarda emekli olmasına rağmen Kınalıada'da dinlenirken yeniden göreve getirildi. 1945 yılına kadar hizmet verdi. Sonrasında yeniden adaya döndü. 1952 yılında hayata gözlerini yumdu.

RIZA ÖZTOPRAK (1912-1974) (Baş komiser) -İstiklal savaşı sırasında direnişçi Mim Mim grubuyla Mustafa Kemal'in ordusuna hizmet verdi. Cumhuriyetin kurulmasından sonra 1933 yılında Kınalıada'ya baş komiser olarak atandı. Tatlı sert tarzıyla adada çok sevilip saygı gördü. Emekliye ayrıldığı dönemlerde ise adaya katkıda bulunmak üzere bir çok uğraş verdi. En başta Kınalı'yı ağaçlandırmaya çalıştı ve fidanların zarar görmemesi için altlarında nöbet tuttuğu bile oldu. Zaten kendisinden çekinen kişiler ağaçlara dokunamıyorlardı bile. Jarden futbol sahasının arkasındaki ağaçların altında bulunan boş alanı da bahçe haline soktu, bu güzel yeri çay-kahve içilecek hoş bir şekle soktu. Ayrıca bir çok etkinlikler de burada yapıldı. Ölümünden sonra oğlu rahmetli Doğan Öztoprak, torunları Ayşegül, Hakkı ve Halil de onun bu güzel yerini çalıştırmayı sürdürdüler.

Vapurdan Kinalı

Sirakyan Evleri, 1930

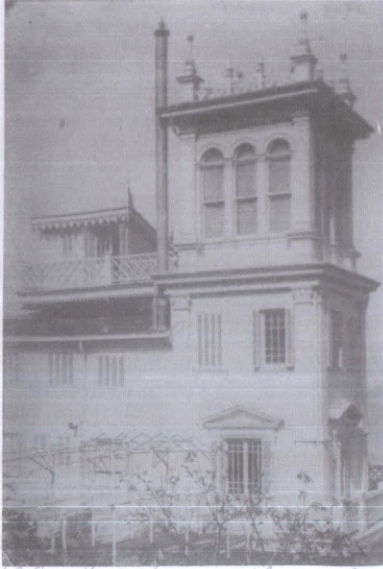
Athanasios Rakkas evinde aile fertleri birlikte
(1930)

Nubar Demirdağ ve Eftik

19030'larda Kınalı

Kuleli ev Kuleli ada SEİMRİSİN Evi. 1900

Kuleli ev olarak bilinen Seimiris Evi. Mimarı Nikolaos Parlos olan ev 1900 başlarında yapılmış, ancak bugüne ulaşamamış.

1930'larda adanın tanınmış kişilerinden Kevork Malhas, Aret Hintliyan ve Boğos Antreasyan

Nersesyan okulundan eliş öğrencileri ve öğretmenleri. (1930'lar)

Akasya caddesi, 20.yy başı..

Denize haç atma töreninden. (1942)

Karaköy'deki Adalar iskelesinde bilet gişesi

Kınalıada yalından

Posta müdürü Kadri Ağartan

Avram Galante

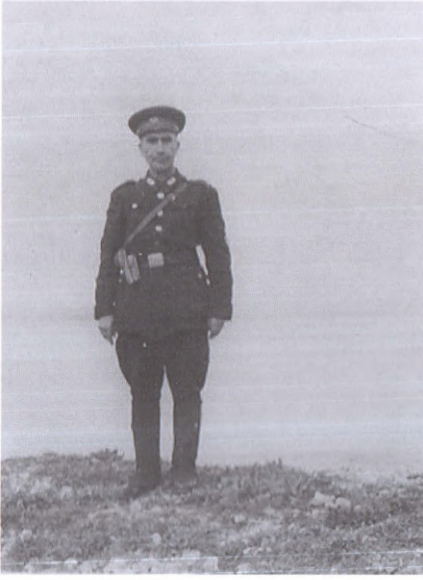

Dede Kordonciyan, Kınalıada'da. (1928)

Eski Kınalıılar Çam Limanı önlerinde (1945)

Adanın bekçisi Güllü Dayı (1945)

Ali Boran

İskele Meydanı'nda (1949)

Kevork Malhas, Aret Hintliyan ve Bedros Antreasyan

Ses mecmuasında Kinali sahili (1950)

CUMHURİYET DÖNEMİ (1950 – 1960)

Tertemiz havası, pırıl pırıl denizi, çeşit çeşit balıkları ve deniz mahsulleri, insanların içtenliği ve kalitesi, özgür ortamı, hangi dinden olursa olsun herkesin bir ötekine saygı duyması ve birbiri ile yardımlaşması, tek bir polisiye olayın olmaması, insanların kapılarını açık bırakıp komşularına gidebilmesi, her türlü sporun yapılabilmesi ada nüfusunun artışına etken oldu. Öyle ki önceleri 1000 kişiyi zor bulan nüfus 1960 yılında 2368 kişiye yükseldi.

DÖNEMİN ÖNEMLİ KİŞİLERİ

Kınalıada'da her dönem popüler insanlar yaşamıştır, işte 1950 – 1969 yılları arasında da dikkati çekenlerden bazıları. Profiteroller ve limonatası ile ünlenmiş adanın bir numaralı pastanesi Bahar'ın yöneticileri Koço ve eşi madam Ioanna Petridis. Kınalının bugünkü tarihinin oluşmasında çektiği fotoğraflar ve 1948 model fotoğraf makinesi ile katkıda bulunan Foto Jirayr Kuyumcuyan, yaptığı ünlü sandviçleri ve yalın ayakla top oynaması ile ünlenen yardımsever Mezeci Koço, hayali timsahları öldürerek Kınalıları tehlikelerden koruyan Tarzan Aleksan, deniz kıyısındaki masası, şemsiyesi ve içkisi ile herkesi şaşırtan Mösyö Malhas, her gün yeni bir muziplik icat edip gerek büyükleri, gerekse küçükleri kırıp geçiren Arso Vanlıyan, dudağına yapıştırdığı sigarası ve sehpa altında sakladığı konyayı ile berber Koço, mektup dağıtırken hoplayıp zıplayan posta dağıtıcısı "Hop Bülent Bey !", bahçeye girip meyve çalan çocukları sopası ile kovalayan ama sonra affedip onlara bizzat meyve dağıtan Ali Dayı, Panayota adlı bir Rum kızına aşık olup yurt dışı yüksek eğitimini yarıda kesip adaya yerleşen gazcı Nubar ve daha niceleri...

Seyfi Tetik dönemin en renkli kişisi Mösyö Malhas'ı anlatıyor.

"Yazın deniz kıyılarında kendine ayırdığı yeri silip süpürür ve yıkar, sonra da oraya yerleşir ve romatizmalarını tedavi için saatlerce güneşin altına yatar. Akşamları eski püskü tentesinin altında plak çalar, vermutlu partiler verir, bizi ve yanımızdaki kızları davet ederdi. Bizler de çılgın danslar ve vermutlarla sarhoş olup poyrazlı deniz dalgalarına atlar yoksulluk hayatımızı Malhas sayesinde renklendirirdik. Filozof bir adamdı, bize yaşam felsefesi konusunda çeşitli anahtarlar sundu."

Ardaşes Hüsümyan'ın ise Tarzan Aleksan'la ilgili şöyle bir anısı var:

"Adanın timsahları (!) ile savaşan Tarzan Aleksan bir gün gran tuvalet giyinmiş, annesi ile birlikte İstanbul'a gitmek üzere iskeleye doğru yollanırken, Kınalı'nın en haşarı çocuğu Arso Vanlıyan: "Denizde timsah var !" diye haykırır mı, Aleksan da kostüm kravat denize atlamıştı. Sahilde annesi saçını başını yolarken, Aleksan az sonra sıırıslıklam ama timsahları yok etmiş bir kahraman olarak mağrur bir biçimde sahile çıktı."

Tarzan Aleksan'ı bir de Seyfi Tetik'ten dinleyelim:

"Ünlü doktorlardan Andre Vahram'ın oğlu Aleksan Tarzan tiplemesi ile Kınalı'ya mal olmuştur. Saat 17.00'de poyraz çıkar çıkmaz."Aaaaaaa"narasıyla kendini denize atardı. Don Kışot'un yeldeğirmenleriyle savaşımı anımsatan bir biçimde, Marmara denizinin olmayan timsahlarını öldürürdü. Aleksan'ın naraları Kınalı caddelerinde yankılanırken bu timsahları öldürürken kendi içinde kimleri öldürdüğünü düşünürdüm."

Rahmetli Seyfi Tetik Adanın değişik insanların portrelerini çok ilginç bir şekilde yazmıştı. Onların içinde bir de Mezeci Koço yazısı var ki, buraya tam metnini almak, bu güzel yazıyı okumayanlara iletmek istiyorum.

MEZECİ KOÇO: 1984 veya o aralardaki yıllarda Koço'nun ölümü diye bir anı kaleme almıştım. Sonra anılarım dengesiz yaşamım ile beraber kayboldu. Şimdi ise o yıllardaki anıyı belleğimde biçimlendirip, ekiyle örtüştürüp sunmaya çalışacağım, çünkü bir insanın ölümü ne ifade eder diye düşünmedesiniz, günde devamlı insanlar doğar ve ölürlər, yaşamın biteviye kuralıdır bu, ama bu ölümde ve bu ekonomi kalkmasındaki tablo bir duygu selinin metaforlarını sürekli kamçılacak ve dünyadaki tüm fanatik milliyetçilere ufak da olsa bir ders olacaktır.

Mezeci Koço bir tarihtir Kınalıada'da. Şimdiki "Prenses" meze evini eski haliyle çalıştırdı, ince ince keserdi salamları, kendisi Kınalı'nın tarihidir diyorum çünkü adada kim varsa onun yanında çıraklık yapmış ve Şükrü Gülesin'in aşıladığı Beşiktaşlılık ruhunu taşımıştı.

Karlar lapa lapa yağıyor ve sürekli "eşek poyrazları" adaya hücum ediyor. Rum Kilisesinin yanında uzayan yaban kestaneleri karlarla kaplı ulu çınarlarla beraber şarkı söylerken, ıslık çalan dallarıyla hakiki bir yılbaşı kartpostalını anımsatıyor. Mezeci Koço öldü dediler, yıkıldım. Tepedeki odamda 8 kadeh Metaxas konyağı yuvarladım, bir yılan gibi karların içinde kayarak kiliseye seyrettim.

Karlar ve fırtınalar örtüsünde eskimiş koca yaban kestaneleri ve ulu çınarlar arasındaki kilise tarihi bir Bizans anıtının simgesi, çekilmiş bir yazılı fotoğrafı andırıyordu. Mis gibi kafayla içeri daldım, küçüklük alışkanlıklarımızla 6 tane mum yaktım ve bir fatiha okudum Koço'nun ruhuna. Birden Meryem Ana'nın gümüş işi çerçevesi hüznü tebeşümüyle karşılaştım. Cebirail Aleyhiselam'ın suyu üfleyen titreşimlerle ulu Tanrı'nın Meryemi, İsa Peygambere hamile nasıl bıraktığını düşündüm. Olsun ! O da bizim gerçek anamızdı, camekana metaxas'lı bir öpücük kondurdum. Koço'ya öbür dünya hesaplaşmalarında sırat köprüsünden geçerken savunma hakkını verilmesini rica ettim. Ne de olsa ölen eski patronumdu. İçeri, daha içeri girdim. Renkli menevişli, ışıldaklı cilalı tabut, çiçekler ve hüznü insanlarla karşılaştım,

kenara çekildim, seyre koyuldum ve düşünmeye başladım. Birden yıllarca öncelere döndüm, zamanlama beni zaman tüneline geriye kaydırды. (O cilalı muhteşem tabutu seyrederken gözlerim ve beynim minik veremli misali bir çırak Seyfi Tetik, makiler içerisinde bir kulübede oturan fakirlikten kırılan bir memur ailesi. Koço her Pazar akşamı haftalığını verdikten sonra bir de koca paket yapardı: “Yavrum bunu eve götür” derdi, biz paketi babamın minik rakı masasında açardık, tarama, kaşar, sucuk, salam... Bunlara görgüsüz ve insafsız bir iştahla yumulurduk. Lokanta bilmeyen bana yani çırağına öğle yemeğinde Süleyman Dayı’nın lokantasında istediğimi yeme mi söyler ve ısrar edip gönderirdi. Buna rağmen ben haşarı çocukluğumda onun gazoz paralarını yürütürdüm.

İlerki tarihlerde denk düştü, itiraflarımla ona yardımlarla bunu halletmiş olduk. İşte böyle Koço’nun insanlığı ile yüreklerimize yerleşirken, hastalıklarla kemik erimesiyle koca adamdan bir minik adam kaldı.

Bunları düşünürken papazlar cicili bicili elbiselerle bir “Los” korusu gibi üç ses dua şarkılarıyla içeri girdiler. Zangoç Dimitro tütsüyü kilisenin her yerinde alladı durdu. Gözlerimdeki şaşırtıcı bulgu beni tekrar bir düşünce seline sürükledi, menevişli, işlemeli, ışıldaklı kilisede cemaati saydım, 3 papaz, bir zangoç, Koço’nun ağabeyi Yorgo ve iki kadın, 17 Erzurumlu, 8 Malatyalı, 3 Dersimli, 8 Lazdan ibaret bir kilise cemaati. Bu kriter insanlığın ölçüsü, duyguların metaforu ve ufacık yörede bir bağlılık Aksuat örneği... Lanet fanatizmin karşıtı bir hümanizma örneği. Dünyanın bundan ne haberi olacak. Salt para peşinde koşan faşist ve fanatik politikacılar. Kafka’nın farelerin şarkıcısı Josephine gibi aynı lafları edip milliyetçilik ruhlarıyla halkı şaşırttılar. İşte insanlar buydu! İsmail Duman, koca Çınar bağırdı:

“Haydi bismillah Allahüekber, eşşedüenna ilahi illallah”. “Kenara çekilin!” dedi mortoculara, yapışın çocuklar diye kiliseyi inletti. Lapa lapa karlarda, kamçı poyrazlarda, manastıra tırmandık. Koço mezarına defnedildi. O sırada Yusuf Güveli papaza bağırp: “Tamam arkadaş, şimdi bize bırak !”, Papaz terbiyeli bir biçimde “Malista yavrum.” dedi. Yusuf elinde Beşiktaş bayrağı olan Süreyya’ya döndü. “Bayrağı mezarın üstüne ört !” Süreyya aynen öyle yaptı. Cebinden bir rakı şişesi çıkarıp birer yudum bize verdi İsmail Duman:”Haydi Koço eyvallah !” diye bağırdı.

Yusuf: “Haydi Koço eyvallah !” diye fısıldadı. Bize döndü: “Hadi bakalım” diye seslendi. Bizler İsmail Duman’la, Yusuf’un arkasına takıldık. Karlar arasında aşağıya indik. Kilise evinde konyaklar içtik, o sırada koridordan papazların Yorgo’dan parayı alıp: “Efkaristo”(Teşekkürler) diye öpüşmelerini gördüm. Tabii ne de olsa pasaporta çıkış ve vize damgasını basmışlardı. İşte böyle...

FUAT BÖREKÇİ (1909- 1990)- Atatürk tarafından diyanet işlerine atanan ilk başkan Börekçizade Rifat Bey'in oğluydu. Ankara Sultanisi'ni bitirdikten sonra Hukuk Fakültesinden mezun oldu. 12 yıl Ankara'da hakim olarak görev aldı. 1930-1932 yıllarında Ankara Belediye Başkanlığını yaptı. Aynı dönemde yaz aylarını geçirdiği Kınalıada'dan bir ev satın aldı. 1934'den başlayarak 1963 yılına kadar CHP Ankara Milletvekiliydi. 1941'den 1981 yılına kadar da Adalet Bakanlığında avukat olarak çalıştı. Ayrıca CHP Ankara İlçe Başkanıydı. Fuat Börekçi ve eşi Refika hanım her yaz adaya gelip tatillerini geçiriyorlardı. Üç oğlundan Doğan hayata erken veda etti, Rifat ve Ahmet ise her yaz Ankara ve Amerika'dan gelip tatillerini hep Kınalıada'da geçiriyorlar. Rifat yine o tarihi evde eşi Ayla, Ahmet de eşi Nancy ile Alsancak Caddesi'ne bakan yeni evde kalıyorlar. Ayrıca çocukları torunları da onlarla birlikeler.

NİHAL ERDENER ULUOCAK (1924-2017): Emekli Tümgeneral İsmail Hakkı Erdener'in kızı Nihal, 1944 yılında Notre Deme De Sion'u bitirdikten sonra İstanbul Hukuk fakültesine girdi ve oradan mezun oldu. Doktorasını verip önce doçent, ardından da profesörlük unvanına erişti. ABD'ye giderek NewYork'ta master yaptı, dönüşünde Milletlerarası Hukuk için verdiği yasa teklifi meclis tarafından kabul edildi. Kendisi Türk Hukukçu Kadınlar Derneği'ne iki dönem de başkanlık yaptı. Yazıları bir çok hukuk dergisinde ve Fransadaki Revue Critique'de yayımlandı. Türk kadınının seçme ve seçilme hakları ile ilgili konferanslar verdi.

KADRI AĞARTAN (Posta Müdürü) - Kınalıada'da ilk postane 19. yüzyılın son yıllarında kurulmuştu, Cumhuriyet döneminde de postane adanın diğer semtler ve şehirlerle bağlantısını kurmayı sürdürdü. Görevi 1934 yılına kadar sürdüren Cemal Bey'den devralan Kadri Ağartan o yıldan başlayarak tam 35 yıl Kınalıada'nın posta müdürlüğünü yaptı. Postane Akasya Caddesi başındaydı (şimdiki Seç Market'in bir öncesindeki yerde). Kadri Bey'in yardımcısı ise posta dağıtıcısı Bülent Bey'di, Hoplayıp zıplayarak mektup dağıttığı için ona "Hop Bülent Bey" derlerdi. Kadri Bey 1969 yılında emekli oldu. Oğulları Recai ve Ethem ise farklı işlerde çalışırken aynı zamanda Kınalıada ve İstanbul kulüplerinde futbol oynadılar.

ISTRATİ SAPUNCAKİS (1929)- Dedesi Istrati Sapuncakis'in 1874'de Pera'da kurduğu Sapuncakis Çiçekevi'ni, babası Yorgi ve amcası Konstantin'in yanında yetişip, büyük bir özveriyle çalışarak dünya çapında bir marka haline getirdi. Büyük dedesinin Midilli'de sabun fabrikası olduğu için soyadları Sapuncakis olan ailenin Selanik'te de bir şubesi vardı. Burayı da Istrati'nin diğer amcaları Lazar ve Aleko yönetmişler, sonradan idareyi başkalarına vermişlerdi. Istrati Kınalıada'daki Jarden sahasına yakın olan evinde ailesi ile birlikte yaz tatillerini geçirirdi. Son yıllarında işi kızı Evi'ye devretti.

TANAŞ RAKA- İkinci Dünya Savaşı yıllarında Beyoğlu Galatasaray'daki Japon Mağazası adlı İstanbul'un en büyük oyuncakçı dükkanının sahibiydi. Kınalıada'da üst setlerindeki ünlü Raka Köşkü'nü ve Ferit Tüzün Caddesi üzerindeki binayı yaptırmıştı. Yıllarını büyük ailesi ile birlikte buralarda geçirdi.

ADADAKİ YAŞAM

Bu dönemlerde adanın tanınmış kışkıkçıları arasında; dünyanın en ilginç camisini inşa eden ve 'Kınalıada Su Sporları Kulübü'nü kuran yüzme şampiyonu mimar Başar Acarlı, ağabeyi komple sporcu Yaşar Acarlı, kız kardeşi Altan, babası eski denizci Hakkı Acarlı ve annesi Sabriye Hanım; emekliliğinde Jarden'deki tarihi gazonu açan, Kınalıada spor kulübünün kurucusu eski başkomiser Rıza Öztoprak ve eşi ile çocukları Doğan ve Selma; adanın sevilen manavı Hasan ve Pakize Gürsoy'la çocukları Şener ve Caner, Çınarlı Köşk sokağının ünlü kunduracısı Aram, Haçık ve Sarkis'le güzel kızları, yine aynı sokaktaki Eczanenin sahibi Dayday (şimdiki Salih'in restoranı), yaz kış adada oturanlardan Yaylı Tanaş ve Gora Koço, adanın unutulmaz muhtarı Nazif İlter ve eşi, çocukları Nevzat ve Nesrin, ayrılmaz iki arkadaş balıkçı reisi Stavro ve Haluk Hıdır, fırıncı Nedim, fırıncı Mustafa Demirci ve ailesi, Mimoza Restaurant'ın kurucusu Abdullah Güveli ve ailesi, meyve hırsızlığı yapanları kovalayan Ali Dayı, kasap Panayota, bayan kasap Marikula, kasap Andon, kasap Niko, bakkal Tanaş ve oğlu şişman Dino, bakkal Anastas, bakkal Dimitro, bakkal Hristo Kovi (Beşiktaşlı milli futbolcu Niko Kovi'nin babası) ve aileleri, mezeci Koço, sütçü Panayota, gazcı Nubar, foto Jirayr Kuyumcuyan ve oğlu Hayko, yakışıklılığı ile ilgi çeken balıkçı reislerinden Şavarş Koryan (Şavo), Kazakos ailesi ve kaleci Toto ve kardeşi Dimitro, Balıkçı reislerden Haçık, Husik, Mıgır ve Kirkor Reis, onların ağlarını onaran bayan Verkin, balıkçı Saadet ve ağabeyi Dr. İsmet, Mavro Selahattin (Okay), balıkçı Levon ve Dimitro, Kutukli Hüseyin ve kardeşleri Orhan ile Saime, Ayki ve Yorgo kardeşler, Sarı Saim, hamalbaş Mehmet'le eşi Nezihe ve kızları Hayriye, İsmail Duman ve ailesi, Agop Çelik, Argiri, Lefter, aynı zamanda iyi bir futbolcu olan Bekçi Hüseyin, Reha Güler ve küçük yeğenleri Süleyman ve İrfan Özyalçın, Murat ve Merzuka Yalçinkaya ile Orhan ve Vural, Oksen ailesi ve çocukları Akro ve Majak, gemilerin getirdiği suyu hortumlarla evlere dağıtan Osman Özden ve ailesi, Beşiktaşlı büyük futbolcu Şükrü Gülesin'in annesi Havva Gülesin, ünlü madam Penelopi'nin kocası Yorgo Pargas, Panayot, Muhtar Hampar Küçükyan ve ailesi, sucu Vartan, sucu Arif ve ailesi, Kayserlioğlu ailesi ve çocukları Baki, aynı zamanda çok iyi saz çalan gümrük memuru Abdullah Tetik ve eşi Zehra ile çocukları Gülbin ve Seyfi, Mimoza Restoranın temellerini atan Yusuf Güveli ve ortağı Yaşar Güveli ve Abdullah Güveli ile eşi Emine, çocukları Deniz ile İshak, Hakkı, Hikmet ve Aydın Abanoz kardeşler, Recai ve Etem Ağartan kardeşler ve babaları posta mı

dürü Kadir Ağartan'la anneleri Seniha, Salim Alpaslan ve eşi Mehlika çocukları Vesile, Erdoğan, Muharrem, Erol, Duygu ve Zühre, Balıkçı Mimiko Şişko ailesi ve oğulları Mihal ile kızları Marika, Korpi' de ilk evi yapan Dökmeci Yorgo, Biletçi Halim'in oğlu Torpil Nusret, matbaacı Aleko, adanın en sevilen komiseri Osman Belge ve eşi Muazzez ile çocukları Oral, Uğur, Onur ve Önder, kalaycı Hüsnü ve eşi Zehra Çelebi ile çocukları Mehmet, Asiye, Zeynep ve Sevinç kardeşler, adanın lambalar ile aydınlatılmasını sağlayan ve sonrada da muhtarlık yapan Zeki Sessiz, kızı Şahika, yeğeni Raci Simsar'ın oğlu Nuri (Sencer) ve kız kardeşi İğneci Leman hanım, Münevver hanım, evlere tenekelerle su dağıtan Halil Çoğal ve ailesi, 60'lı yıllardan sonra inşaat işlerinde eşeklerle taşımacılık yapan İdris Yazgan,, Okay ailesi ve çocukları Saim ile Tanju, Alemhan ve Bilgehan User kardeşler, Meşe Artin ve kardeşi Bedros ile sonradan iyi bir futbolcu olan Hanna'yı sayabiliriz.

Kalaycı Hüsnü'nün oğlu Sevinç Çelebi o yılların adasını şöyle anlatıyor.

1942 yılında Kınalı'da doğdum. Şimdi antenlerin bulunduğu Çınarlitepe'de otururduk, sonradan Çınarlı Köşk sokağına taşındık. Çocukluğumda yaz ayları inanılmaz güzeldi ama kış aylarında da ada şimdiki gibi terkedilmiş bir yer değildi. Burada bir çok aile kalırdı. Esnaf ise genellikle Rumdu. Hemen her yer açıktı. Oysa yıllar sonra eczane ve kasapların açık kalması için uğraş vermek zorunda kaldık. İnşaatlara da malzeme eşeklerle taşıırdı. Deniz pırıl pırıldı ve her tür balık-deniz ürünü avlanabiliyordu.

Kışlıkçılar daha çok Çınarlı Köşk sokağı ile Jarden tarafında toplanmışlardı. Bu bölge daha az rüzgar aldığı için kış aylarında korunaklı sayılırdı.

50'li yıllarda çocukluğunu yaşayan Arto Kök ünlü Çınarlı Köşk sokağını anımsıyor:

"Çınarlı Köşk sokağı ilginç bir yerdi; kunduracıları, marangozu, eczanesi ve hamamı ile adanın en eski sokaklarından biriydi. Buranın bir fotoğrafı elimde olduğu için mutluyum."

Yaşar Acarlı:

"Kendimizi yaz kış spora adamıştık. Her gün Jarden sahasında ya top oynar, ya da koşardık. Kış aylarında adada oturan çok kişi vardı, hemen hepimiz balığa çıkar, buradan kazandıklarımızla geçinir giderdik."

Adanın eskilerinden Gülbün Aslan:

"Komşularımız paskalyalarda bizi en güzel yerlerde oturtur, çantalarımıza yaptıkları çörekleri, tatlıları koylardı. Bizim zamanımızda din, ırk ayırımı yoktu. En iyi arkadaşlarımız Ermeni ve Rumlardı. Bizim bayramlarımızda da onlar bize kutu kutu şeker ve çikolata getirirlerdi. Kardeş gibiydik."

50'li yılların başında Kınalıada'da az sayıda insan yaşıyordu. Akasya tarafında Ermeniler, Jarden tarafında ise Rumlar çoğunlukta idi, Türkler ise her iki tarafa

dağılmıştı. Bu dönemlerde denize lağım akıyor, tüm pislikler foseptiklerde toplanıyordu. Eğer zamanında boşaltılmazsa foseptik patlıyor ve sokaklara yayılıyor du. Bu yüzden bir süre sonra vidanjörler getirildi ve foseptikler hortumlarla çekilmeye başlandı. Adanın suyunu ise Liman 5, Liman 6, Beykoz gibi gemiler taşıyor, Osman Özden'den günlüğüne kiralanan uzun hortumlarla evlere su veriliyordu. İçme suyu da eşeklerle dağıtılıyordu. Tenekelerle satılan içme sularının en ünlüsü Hamidiye suyuydu. İçme suyunu adaya taşıyan ilk isim Hampar Dayı ve Vartan'dı, Jarden gazinosunun sahibi Rıza Öztoprak'ın yanında bu işi başlatmışlardı. Ama bunlar arasında Arif öne çıkmış ve yıllarca adanın içme suyunu evlere dağıtmıştı.

Sucu Arif'in oğlu Nevzat Kalaycı babasını söyle anlatıyor:

"Suculuk yapan ilk isimler arasında Hampar Dayı, Vartan, bakkal Tanaş, bakkal Anastas, bakkal Hristo Kovi'yi sayabiliriz. 40'lı yılların sonlarında Jarden gazinosu sahibi Rıza Öztoprak ve Burgazlı Ali Osman Bey de bu işe girişmişler, babam Arif de onların yanında çalışmaya başlamış. Sonraki yıllarda işi artık kendi başına yapmak istemiş Çınarlı Köşk sokağında oturan Bayan Verkin'den epeyce uğraştıktan izin alıp evinin arkasına damacanelerini depolamış ve at arabası ile evlere su dağıtmış."

Osman Özden:

"Dedem Osman Özden, Beykoz ve Liman 6 vapurları ile anlaşmış evlere su verirdi. Bunun için de hortumları devreye sokar ve dağıtım yapardı. Ancak bu hortumlarda oluşan küçük deliklerden sular akardı, ada halkı da ziyan olmaması için tencere ve taslarla bu suları toplardı. Bazıları da hortumları kendileri delip sudan yararlanmak isterlerdi. Denizde ise balık bolluğu vardı. Saadet Reis ve Mavro Selahattin ağabeyle birlikte Sivriada'ya kadar giderdik. Bol miktarda kolyos vardı, sayıları o kadar çoktu ki bunları ayıklamaktan ellerimizde yara oluşurdu."

Kınalıada'da Akasya Caddesi başlangıcında Koço Petridis tarafından çalıştırılan bir Pergola Restoran vardı. Adalılar buraya takılıp eğlenmeyi, yemek yemeyi çok severlerdi.

Bugünkü Bahar Pastanesi'nin yeri ise Salim Alparslan'a aitti. Evin altındaki dükkan boş olarak duruyordu. Salim Bey'in üst katlarında oturan iki kiracısı Garbis Ohanyan ve Kaspar Yarıcı burayı değerlendirmek istediler. Garbis Ohanyan, ünlü Pandeli'de yetişmiş ve Eminönü Sultanhamam'daki lokantasında isim yapmış usta bir aşçıydı, Kaspar Yarıcı ise mobilyacıydı ama dekorasyonu iyi bilen biriydi. Birlikte dükkanı çok güzel bir hale getirdiler, özel bizote aynaları çok beğenildi. Lokantada sadece öğle yemeği servisi yaptılar. Özellikle dönerli hünkar beğendileri herkesi hayran bıraktı, bir yıl kadar süren bu farklı restoran, Garbis'in İstanbul'daki lokantasına, Kaspar'ın da mobilya mağazasına yetişememeleri nedeniyle kapatıldı ve Pergola'yı işleten Koço Petridis'e devredildi. O da eşi Ioanna ile birlikte

burasını Bahar Pastanesi adıyla açtı.

Garbis Ohanyan: “Ortağım Kaspar’la iyi anlaşıyorduk. Günde sadece bir öğün üzerine kurduğumuz restoranımız da çok beğenilmmişti, ama İstanbul’daki dükkanımı ihmal etmek zorunda kalıyordum. Birden birini seçmek zorundaydım. İstanbul Selvili çıkmazdaki dükkanım hep dolup taşan bir yerdi ve benim her şeyimdi. O yüzden istemesem de burayı bırakmak zorunda kaldım.”

Kaspar Yarıcı: “Garbis’le iyi anlaşıyor, hatta ailelerimiz de birbirine gidip geliyordu. Eşim Sona, onun eşi Anjel’le, çocuklarımız da birbirleriyle kardeş gibiydiler. İşimiz de iyiydi, ancak biz burada uğraşırken benim mobilyacı dükkanım onun da lokantası ihmal ediliyordu. Sonunda birinci iş yerlerimizi tercih ettik.”

Koço ve İoanna yıllarca özellikle profiterol ve ev yapımı limonataları ile Bahar Pastanesi’ni adada en önemli mekan haline getirdiler. Günün 12 saat çalışan bir yerdi burası. Pastaların yanında diğer mamulleri ile herkesin büyük beğenisini kazandılar ve bir zamanlar pasta için Büyükağa kadar gitmek zorunda kalanları mutlu ettiler.

Aradan yıllar geçti, Koço ve eşi İoanna Yunanistan’a gitmeye karar verdiler. Pasteniye kıymetini bilen, kalitesinden ödün vermeyecek birine devretmek istiyorlardı; bir dönem yanlarında çalışan ve mesleği onlardan öğrenmiş Ziya Gündoğdu devir konusunda niyetliydi, onlar da seve seve dükkanı Ziya’ya teslim ettiler.

Ziya Gündoğdu:

“Ben bay Koço ve bayan İoanna’nın yanında yetiştim. Onlardan ayrıldıktan sonra da restoran işi yaptım. Bir gün Bahar pastanesini bırakacaklarını duyunca, kendileri ile buluştum. Bayan İoanna, senden başkasına burayı teslim etmezdim dedi, kısa sürede devir işini tamamladık. Bahar’ı alır almaz hemen işe koyuldum. O zamanlar su İstanbul’dan gemilerle getirilirdi, biz de dükkanımıza tenekelerle su taşır, hizmetimizi en iyi biçimde vermeye çalışırdık. Ada sakinlerinin hepsini tanır, onlara ihtimam gösterirdik. Ada evlerinde bir kaç hariç telefon da yoktu. Bu yüzden pastanemizin telefonunu ada halkına tahsis eder, bazen telefonumuzu kendimiz bile kullanamazdık. Tüm bunları severek yapar ve büyük huzur duyardık. Bunun karşılığını da aldığımızı söyleyebilirim. Bahar pastaneleri Kınalıadalılar’ın vazgeçilmezi arasında ilk sıradadır.”

Foseptikler konusunu da merhum Şavarş Koryan’dan dinleyelim:

“Adada henüz kanalizasyon olmadığından foseptikler faaliyeteydi, ancak zaman zaman taşar ada sokaklarını kirletirdi, çevreye de pis kokular yayılırdı. Lağım olmamasının iyi tarafı da vardı. Deniz kirlenmezdi. O kadar çok cins balık yakalardık ki anlatamam. Istakoz, pavurya ve böcek de işin cabasıydı. Karidesi saymıyorum bile, kepçeyi atan boş dönmezdi. Tuttuğumuz balıkları

8-9 liraya hemen satardık. Para biriktirip evime baktım, çok bereketli yıllarda ise daha fazlasını kazandım ve bu paralarla Avrupa'ya bile gittim.”

Nadya Züleyman:

“Bambaşka bir yerdi o yıllarda Kınalıada. Tam bir köy ortamı yaşırdık. Her şey o kadar doğaldı ki, genelde saat 11’de denize girer çıkmak bilmezdik. Öğleden sonraları yemeğimizi yedikten sonra muhakkak uyurduk. Elimizden de kitaplarımız eksik olmazdı. Çünkü o dönemlerde kültür çok önemliydi. Ortaokul ya da lise öğrencileri bile şimdiki üniversitelilerden daha bilgiliydi. Akşam üstleri en güzel kıyafetlerimizi giyer İskele meydanına gider babalarımızı karşılardık. Sonra Akasya ve Jarden’e doğru gruptaki arkadaşlarımızla dolaşır, bazen Bahar pastanesinde bir şeyler yer içerdik. Bunlar unutulmayacak günlerimizdir.”

Adanın sakin ve güzel yaşantısını bir de Monik Yerganyan’dan dinleyelim.

“O dönemlerde özellikle öğleden sonraları herkes uykuya yattığından sokaklarda çıt çıkmazdı, sadece “Vişne...Kaymak...” diye kesik kesik haykıran bir dondurmacınnın sesi kulağımıza çalınırdı. Akşamüstleri ise en iyi giysilerimizi giyer özellikle Akasya’da tur atar, sonra da işten dönen babalarımızı karşılardık.”

Dönemin genç kızlarından Silva Krikoryan:

“60’lı yıllarda adada çok güzel bir grubumuz vardı, birbirimizden hiç ayrılmazdık. Kısırçılık nedir bilmezdik. Hep birlikte hareket eder, birlikte eğlenirdik. Gündüzleri denize girer, geceleri piyasa yapardık. Arada yaptığımız pikniklerde ise, erkekler balık getirir, biz de pişirir, hazırladığımız salata ve diğer mezelerle birlikte Jarden gazinosunda yemeğimizi yerdik. 20 kişilik grubumuz sanki tek kişiydi.”

Silva Garikyan:

“O zamanlar birbirimizin üstüne titrerdik. Dedikodularımız bile tatlıydı.”

Bu dönemlerde işten evlerine dönen adalıların en büyük eğlencelerinden biri vapurların kıcı diye tabir ettiğimiz arka güvertesinde hem deniz havası alıp hem de demlenmektir. Sıra sıra mezeler yan yana dizilir (pastırma, beyaz peynir, kaşar, sucuk, turşu, domates, salatalık, karpuz, kavun v.s.), rakı şişeleri açılır, çay bardakları içinde yudumlanırdı. Böylece adaya kadar yapılan yolculukta keyifli zaman geçirilirdi.

Şık giyimli hanımlar, akşam piyasasında dolaşan gençler, sağda solda koşuşturan çocuklar babalarının adaya geliş saatinde iskele meydanında toplanır, onları karşılar ve akşam yemeği için evlerine giderlerdi. Saat 20.30’dan sonra boşalan meydan 22.00’den başlayarak yeniden dolmaya başlar, yemek sonrası yürüyüş-

çıkanlar ve dondurma ve pasta yemek için Bahar Pastanesine uğrayan insanlarla dolardı. Adalıların bir bölümü de Zare Antranikyan'ın işlettiği açık hava sinemasına giderlerdi.

Berç Kavcıyan:

"50'li yıllarda ada bambaşka bir yerdi. Çok güzel arkadaşlıklarımız vardı. Her gün kendimize yeni bir eğlence bulur, hoş vakit geçirirdik. Kızlı erkekli gruplarla Korpi'ye çıkar, o güzelim manzara karşısında müzik dinler, birlikte götürdüğümüz içkilerimizi yudumlar, şarkılar söyler ve ilk flörtlerimizi yaşadık."

Sımpat Kasarcıyan:

"Akasya'daki Tıryakyan Oteli'nin yan sokağındaki binanın bahçesinde çeşit çeşit meyve ağaçlarıyla doluydu. Biz de buraya dadanırdık. Bir iki kişiyi erketeci olarak dışarıda bırakır, bahçeye daldardık, ancak erketeciler gırgır olsun diye hırsız var diye bağırınca duvardaki çitlerde pantolon ya da şortlarımızdan parçalar bırakıp kaçardık."

Merhum Serkis Cinoğlu:

"Evlerin kapılarının açık, anahtarlarının komşulara bırakıldığı, gemilerle taşınan suyun herkesle paylaşıldığı, hırsızlığın ne olduğunun bilinmediği, küçüğün büyüğü saydığı, büyüğün küçüğü sevdiği bir adada yaşıyorduk."

Willi Amanççı:

"Bizim için ada demek spor ve deniz demekti. Çok ufak yaşta arsalarda oynadığımız futbolu Jarden futbol sahasında sürdürdüğümüzde kendimizi büyük futbolcu gibi görmeye başladık. Adada iki takım vardı, adanın Akasya tarafında oturanların takımı Matrakspor ile Jarden tarafında oturanların takımı Junior Atletik. Bu iki takım futbol, basketbol, voleybol ve atletizmde karşı karşıya gelir, adada büyük heyecan yaratırlardı. Daha sonra aralarına Yeşilkuşlar ve Jardenspor takımları katıldı. Bizler maçlarda belki rakiptik, ama bittiğinde çok iyi arkadaştık. Birlikte denize girer eğlenirdik. Akşamları da piyasaya çıkardık ada kızlarını görmeye. Çok farklı ve güzel günlerdi."

Kevork Santalu (Karper):

"Eski dönemlerde okullar erken tatil edildiği için Mayıs ayından itibaren adaya giderdik. Kınalıada hemen herkes birbirini tanırdı. Geceleri kapılarımız açık yatardık. Tek bir hırsızlık olayı bile olmazdı. Akşam üstleri ailece Akasya'da yürüyüşlere çıkar, vapurları karşılardık. Gündüzleri de şimdiki deniz otobüslerinin bulunduğu kıyıdan denize girerdik, su tertemizdi."

Hayg Aslanyan (Karper):

"Dünyada az bulunur bir yerdi Kınalıada. O dönemin en parlak yeri de Akasya caddesiydi, ancak bazı sorunları da yok değildi. Örneğin su dışarıdan ge-

milerle getirilirdi, bu adalılar için gerçekten büyük bir sorundu. Foseptikler de dolunca yollara taşar ve her yanı kirletirdi, çevre çok kötü kokardı ama biz yine de o dönemin adasını arıyoruz.”

Lusi Yalancıoğlu:

“Adaya 40’lı yıllarda gezmeye giderdik, 1949 yılında ise yazlıkçı olarak orada yaşamaya başladık. Pırıl pırıl bir denizimiz vardı. Her yer cayır cayır yanarken akşam üstleri çıkan rüzgar bizi serinletirdi. Herkes birbiriyle selamlaşır, sohbet ederdi. Akşam üstleri İskele Meydanı’nda işten dönen babalar ve akrabaları karşılardık. Gündüzleri denizde serinler, akşamları da pastanede oturur, ya da Akasya’da tur atardık.”

Şimdilerde İspanya’da yaşayan Vahak İbranyan:

“Bizim zamanımızda müthiş bir yerdi Kınalıada. Tüm günü denizde geçirir, sürekli spor yapardık. Arkadaşlıklarımız çok güçlüydü, adeta birbirimizle kenetlenmiştik. Gece yaptığımız turlarda ise flörtlerimizi yaşırdık. Eşim Arşaluy’s’la adada tanıştım ve güzel günler geçirdim. Sanki bir rüya içinde yaşadık. Bugün artık yaşımız ilerledi ama o günleri hiç unutamıyoruz, demek ki adadaki yaşantımız bizim en önemli dönemimiz olmuş.”

Sosi Cindoyan:

“Genç kızlığa adım attığım yıllarda, ‘Akasya Kızları’ adlı bir grup oluşturmuştuk Seta Cambaz (Terziyan), Paula Maresia (Magulas), Diana Sarıcıyan (Papazyan), Anahit Çilingirof (Kalustyan), Sona Kalustyan (Vanlıyan) ve ben, Paula’nın bahçesinde toplanırdık. Eskiden Seta’nın oturduğu o bahçe hepimizin hayatında iz bırakmıştır. Sona’nın güzelliği, Seta’nın hep karşı sahili gözlemesi, Diana’nın dalgalı saçları, Anahit’in sempatiği, Paula’nın şirinliği ve ters ters yürümesi hiç aklımdan çıkmıyor. Ah o bahçe ve güzel günlerimiz”

Garö Elcömert: “Gençliğimizin en güzel günlerindeydik, ben Mişel ve Berç Mikaelyanlarla birlikte dolaşır ve gezerdim. Kızlardan da Güneş Toker bize katılırdı. 25 beygirlik Johnson motorumuzla sürat yapıp hava atardık. Herkes bizim yaşantımıza gıpta ederdi. Ben ayrıca babam Karnik’e emlak işlerinde yardım ederdim. Ama denizden ve arkadaşlarımdan hiç kopmaz, her gün yeni bir ortam arar bulurdum.”

Anuş Kırmızıyan:

“O dönemler bir daha geri gelmez. Anlatılmaz bir güzellikteydi adada her şey. Bizim gruplarımız vardı, birlikte eğlenirdik sabahtan akşama kadar. Her gün yeni bir organizasyon yapardık. Piknikler, motor gezileri, uzun yürüyüşler, danslı partiler v.s. Her şeyin yüzeyde yaşandığı şimdilerde, bu anlattığımı masal gibi geliyor bana.”

Dönemin ada balıkçıları:

Recai Ağartan: Babam Kadri Ağartan 1934 yılında Kınalıada'ya posta müdürü olarak atandı. 1969 yılına kadar bu görevini sürdürdü. Ben bir bakkal dükkamı açmıştım, ancak daha çok futbola meşguldüm. Şişli, Taksimspor gibi kulüplerde ve yaz aylarında Lefter K. Andonyadis, Koço Kasapoğlu. Turgay Şeren, Metin Oktay, Kadri Aytaç ve Naci Erdem gibi Türkiye'nin en ünlü futbolcularıyla birlikte Kınalıada takımında sahaya çıktım. 1950'li yıllarda adada Ovagimyan, Sabuncakis, Cezveciyan, Misakyan, Babayan, Yordanidis, Kazancıoğlu ve Mikaelyanlar gibi ünlü aileler vardı. Fazıl Ahmet Aykaç, İhap Hulusi Görey, Eşfak Aykaç ve Şükrü Gülesin gibi üst düzey sanatçı ve sporcularımız da aramızdaydılar. Biz balıkçılık da yapar, ıgrip çekerdik. O sıralar öğrenci olduğumuzdan harçlığımızı böyle çıkarırdık.

Adanın eskilerinden rahmetli Haluk Hıdır: "1919 yılında Kınalıada'da doğdum, çocukluğumda ada tam bir köydü, denizde çeşit çeşit balıklarımız vardı, üç büyük kayıkla denize açılır ve tepeleme balıkla dolu olarak geri dönerdik. Yumurta-mızı, sütümüzü beslediğimiz tavuk ve ineklerden elde ederdik. 1929'da adada büyük yangın çıktığında 10 yaşındaydım ve ahşap evlerin alevler içinde kalması beni çok korkutmuştu. İlk gençliğimizi de katarsak o sıralar adada 200-300 aile otururdu, hepsi de çok iyi insanlardı. O dönemlerden sonra, bazı siyasi olaylardan dolayı çoğu Yunanistan, Amerika, Kanada ve Fransa'ya göç etti.

Verkin Menoyan: "Ben ev işlerimi bitirdikten sonra şimdiki Dezire'nin olduğu arsada oturur balıkçı ağlarını tamir ederdim. O işi en iyi yapanlardan olduğum için adanın tüm reisleri Husik, Haçik başta olmak üzere bu işi benim yapmamı isterlerdi. Oysa başka kadınlar da ağları onarırdı, ama büyük reisler beni tercih ederlerdi hep. Adanın en güzel zamanlarında yaşadım. Yaz kış orada olduğum için, yerlisi sayılırdım. O günlerin hikayesini anlatmak kolay değil, ama şu kadarını söyleyeyim. Böyle bir yeri anlatmaya çalışırsak şimdi artık kimse bize inanmaz."

ADANIN YÖNETİMİ

Adanın 1946 – 1954 yılları arasındaki muhtarı Nazif İlter'di. Daha sonraki seçimde Hampar Küçükyan muhtarlığı kazandı (1954 – 1958). 1958'den 1960'a kadar da bu görevi Nubar Haykyan üstlendi, ardından da sırasıyla Hasan Bey (1960-1961), Hamdiye Öz (1961- 1962), yeniden Nazif İlter (1962- 1977) muhtar oldular.

Ada Emniyeti ise Rıza Öztoprak'tan sonra komiser Kartallı Mehmet, bir süre sonra da Osman Belge'nin yönetimindeydi.

İktidarda 1950 yılına kadar CHP, 1950- 1960'a kadar Demokrat Parti vardı. Adanın CHP'li Milletvekili Fuat Börekçi, DP'li milletvekili ise Dr. Andre Vahram'dı. Aynı partilerde olmalarına rağmen bu kişilerin ilişkisi son derece güzeldi, bugün-

kü politikacılarla bakıldığında böyle dostluklar olabilir mi? diye insan hayret ediy-
yor.

DR. ANDRE VAHRAM BAYAR (1890- 1965) – Paris Tıp Fakültesinden mezun oldu, dahiliye mütehassısı olarak İstanbul Maçka Hastanesinin Sarı hastalıklar servisi, Çanakkale Merkez Hastanesi dahiliye servis tabipliği, Paris Belediyesi Boucicant Hastanesi hekimliği, Halkevleri Dispanseri fahri doktorluğu yapmış, Türk Hava Kurumu Beyoğlu İdare Kurulu üyeliği, Kızılay Beyoğlu İstiklal Şubesi İkinci Başkanlığı, Eskişehir Hava ve 1000 Yataklı Hastanesinde dahiliye tabipliği görevlerinde bulunmuş, ayrıca serbest dok-
torluk yapmıştır. TBMM 9. dönem İstanbul Milletvekilidir.

Merhum Nazif İlder o dönemin adasında yapılanları anlatıyor:

*“Ben Kınalıada’ya polis memuru olarak geldim, dört yıl görev yaptıktan sonra 1946 yılında muhtar oldum. Ada halkı tarafından çok sevdiğimden tam 20 yıl muhtarlık görevinde kaldım. Eski yıllarda çok temiz bir muhitimiz vardı. Adada toplam 246 adet dükkân ve ev bulunuyordu. Bunlar da Ermeniler ve Rumlar arasında paylaşılmıştı. Türklerin sayısı oldukça azdı. Yolların tümü de topraktı, sadece İskele Meydanı asfalttı. Tüm adada 5-6 tane telefon vardı, kanalizasyon olmadığından foseptik çukurları bulunuyordu. O yıllarda elekt-
rik de yoktu. 1942 yılında getirtilen bir dinamodan kısa süreli aydınlatma sağ-
lanıyordu. Ali Boran, 1946’da elektriği adaya getirdi. Ne yazık ki feci bir uçak kazasına kurban gitti. Muhtar seçildiğimde çok gençtim, bir şeyler yapmak istiyordum. Önce adanın ileri gelenleriyle ‘Güzelleştirme Derneği’ni kurdum ve beni başkan seçtiler. Heyette Park Otelinin sahibi Aram Hıdıryan, Hagop Mikaelyan, Cıknavoryan, avukat Alkilyadis ve Şükrü Deniz gibi kişiler vardı. İlk olarak mimar Vazken’in de uğraşları ile 1950 yılında Akasya asfaltını bitir-
dik. Sonraki yıllarda aramıza katılan mimar Başar Acarlı ile birlikte adanın bir çok yerini asfaltladık. 50’li yıllarda belediyenin iki tekerlekli bir arabası ve dört adet sepetli eşiğinden başka nakliye vasıtası yoktu. Su adaya dışarıdan getirtilir, hortumlarla dağıtılırdı. Yangınlar karşısında da çaresizdik, itfaiyemiz de yoktu. 50’li yıllarda vali ve belediye başkanı Fahrettin Kerim Gökay Kını-
lı’ya gelip durumu görünce çok şaşırdı ve birlikte bir arsa tespit edip itfaiye binasını yaptırdık. Artık tehlikeden biraz olsun kurtulmuştuk. Yangında yok olan karakolumuza da yeni bir yer bulduk. Tüm bunları hayırsever adalılarla birlikte yaptık. Biz Türk, Ermeni, Rum hep birlikte el ele vererek bu işleri bu-
şardık. Hepimiz adamız için çalıştık.”*

MUTLU GÜNLERİ BOZAN OLAYLAR

1954 yılında çıkan bir yangında Armenuhi Terziyan, Yorgo Cambazoğlu ve ko-
miser Şevki beyin evleri kül oldu. İtfaiyenin diğer evlere sirayet etmemesi için

verdiği uğraş büyüktü, ama kısıtlı su ile yangın söndürmek çok zordu.

6-7 Eylül 1955 olaylarının patlaması ikinci kötü olaydı. Kınalıada Başkomiseri burayı da talan etmek isteyen çapulcuları durdurmuştu. Ancak sayıları pek de azımsanmayacak Rum aileleri hem Kınalıada'dan, hem de diğer adalardan ayrıldı. Onların bu kısmı gidişi adaların tadını kaçırdı. Bereket versin birçok aile bu göçe katılmadı ve yaşam güzelliklerini devam ettirdi.

Haydarpaşa mendireğine taş nakletmek üzere Kınalıada'nın Burgaz'a bakan bölümünde yeni taş ocağı da bu dönemde açıldı. Dinamitlerle çıkan taşlar, mendirek yapımında kullanılmak üzere nakledildi. Orada çalışan işçilerden birçoğu da barındıkları küçük kulübeleri gecekondulaştırıldılar ve adada kalıcı olarak yerleşmeye başladılar.

Mihal Şişko:

"Ailem 120 yıldır Kınalıdır. Biz Hristiyan Türk vatandaşları güzel günler geçirdik ama bazı siyasi olaylar yüzünden zaman zaman acılar da yaşadık. Örneğin 1940-41 yıllarında 20 tevellüt askere alınmak gibi, -babam da gidenler arasındaydı-. Ardından 1942'de gelen varlık vergisi ve son olarak da 6-7 Eylül olayları. Bu olaylar patladığında adalara da motorlarla çıkartma yapılacağı haberleri geldi. Nitekim Heybeliada ve Büyükkada'ya çıktılar, ancak Kınalı ve Burgaz'a gelemediler. Zaten tam o sırada sıkıyönetim ilan edilmişti. Adamızın Başkomiseri Osman Bey ve iki kişilik polis ekibi de gelecek olanlara karşı önlem almak için uğraş veriyorlardı. Adada sadece iki kişi talancıların gelmesi için ellerinden geleni yaptılar ama başaramadılar. Kimse gelmeyince evlerine dönmek zorunda kaldılar. Sonraki yıllarda bu iki kişiden biri denizde boğuldu, diğeri de çok kötü bir hastalığa yakalanıp öldü."

Mihal Şişko

Garbis Gircikyan (Sosi'nin babası)

Sahilde (1952)

Sahil

Sahilde keyif (1950)

Akasya grubu. ...Oturanlar- Sirrpi Acemyani Zare. Ortadakiler bayan Manukyan, Seta ve Anuş Kırmızıyan, Silva ve Alis Manukyan, Yetvart. Arkadakiler Ferdi Manukyan

Manastır tepesinde piknik (1952)

Ali Boran Meydanı (1952)

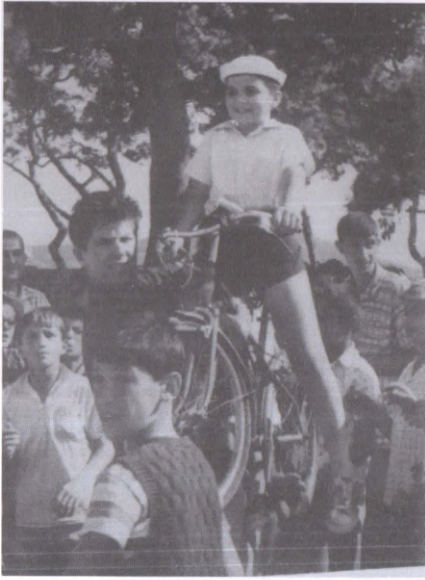
Küçükler grubu

Eskilerde bir gece

1957'den.

Onnik bisikletiyle

Bisikletli Varuj

Sahilde bisikletli kız, Vartuhi

Kınalıada'nın eşekleri

Kınalıada'nın arka sahili

Kınalıada. (1950-60)

İskele ve kayıkla gezintilerde gençler. Stavro, Taki ve Diran Vanlıyan (solda altta)

1950'lerde denize haç atma yarışında birinci Stavro

Adada hayat

Ada iskelesi

1. Ferit Böy önünde, 2. Akasya Gazinosu'nda Koço Petridis- Eşfak Aykaç, Garo Elcömert ve diğerleri,
3- Jarden Stadı'nda maç izleyen gençler, 4. Ferit Bey'deki evin kapısında

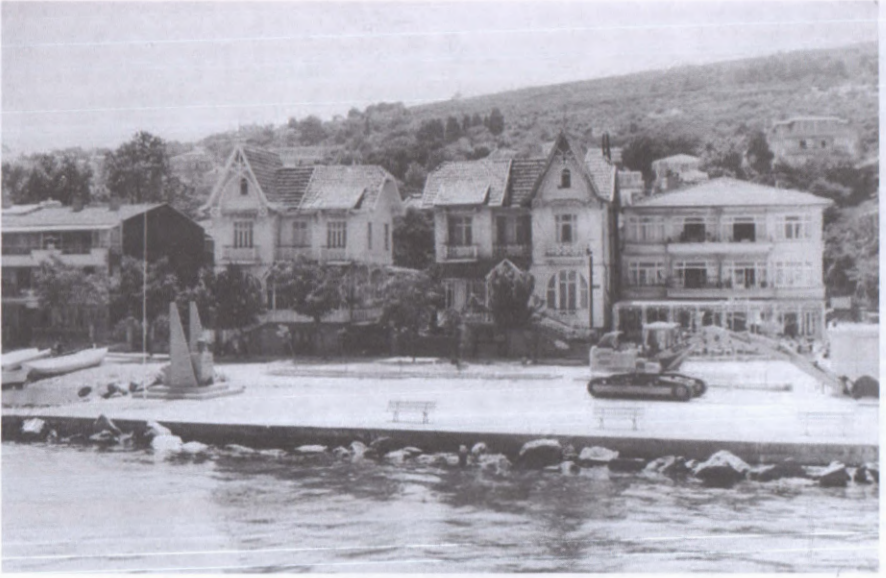

Kınalı Ada

Vapurdan ada

1. Faik'in bahçesinde, 2. Dörtlü, 3. Roy Erdyan ve arkadaş grubu, 4. Sahilde

Kınalıada. 1950'ler

1. Teknede (1958), 2. Eski Taşçıyan Otel'i'nde (sonra Doğramacıyan Evi), 3. Bahar'da gençler

Kinaliada, 1955

Ada'nın plaj eğlenceleri

Adanın Ermeni gençlerinden bir grup

Doktor İsmet / Şirin kahveyi işeten dedesinin yanında Jash'tan Dayk.

Rum gençlerinden bir grup

Göksel Arsoy adada, gençlerle.

Kınalıradalı balıkçılar

Bir zamanlar Marmara'da orkinas avlanırdı. Adalı balıkçıların da payına düşerdi. (Hikmet Abanoz başışı)

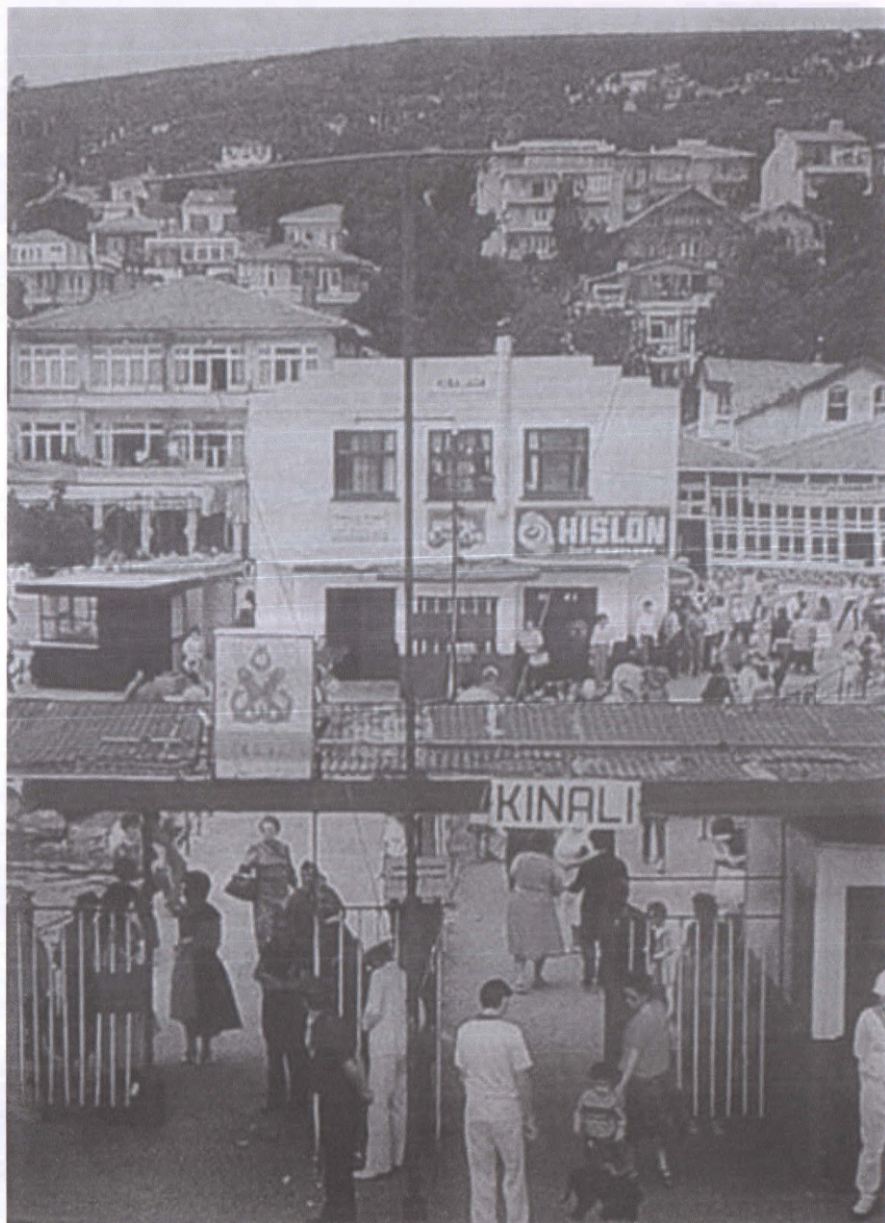

Balıkçı reşleri

1. Haçık, Saadet ve Haluk reisler-, 2. Vahan Kasarcıyan istakozla, yanında Levon reis.

Kinalıada iskelesi, 1968.

CUMHURİYET DÖNEMİ (1960-1970)

Bu yıllarda adanın çok rağbet görmesi nedeniyle çoğalan talepleri karşılamak üzere inşaatlar yapılmaya başladı. Bahri Yeğiner (1920-1976), bu inşaatçılar arasındaydı. Burgaz'dan Kınalı'ya 1950 yılında Burgaz'dan geldi ve 20 küsur yılda ada normlarına uygun olarak 40'a yakın ev inşa etti. Önceleri Profesör Avram Galante'nin, sonradan da Hisarlıyanlar'ın oturduğu iki binayı en iyi biçimde birleştirerek güzel bir yapı meydana getirdi. Daha sonra Sahilhanelerdeki bugünkü "Yeğiner" evini ve Saki Bey'deki evleri yaptı. Eski bir güreşçi ve aynı zamanda eski bir Demokrat Partiliydi, ancak partisi ile arası açıldığından 1960 ihtilalinden önce istifa etmişti. İhtilalden sonra Ekrem Alican tarafından kurulan Y.T.P'ye girdi. Ada dışında Kadıköy'de de Kafkas Hanı, gece kulübünü, saunasını ve sinemasını, Çarşıkapı'da da Yeşil Saray'ı inşa etti. Ne yazık ki genç sayılabilecek bir yaşta vefat etti.

Bu dönemin muhtarları Hasan Bey (1960-61), Zeki Sessiz (1961), Hamdiye Öz (1961-62), Nazif İlter (1962-1977, ikinci kez) idi.

Kınalıada ve diğer adalara büyük yararları dokunan Bahri Yeğiner için oğlu Galatasaray'ın eski genç takım futbolcusu ve iş insanı Yalçın Yeğiner şunları söyledi:

"Babam çok girişimci bir insandı. Halka dönük eğlence mekanları açmayı, sürekli etkinliklerle insanlara ulaşmayı severdi. Kadıköy'deki "Kafkas Kulüp"te Ruhi Su sahne alırdı ve o dönemlerde çok büyük ses getirmişti. Babamın ne kadar demokrat bir kişi olduğu zaten sol şarkılar söyleyen bir sanatçıya sahne vermesinden de anlaşılıyor, O Kınalıada'da hemen herkesle dosttu. Adalarla ilgili her türlü çalışmada yer alırdı."

Kınalıada için başta bir çok ilkokul olmak üzere katkı sağlayan ve bugün okul sokağına adı verilen **Hüseyin Beşiroğlu**'nu da (1904-1982) tanıtalım sizlere.

1934 yılında Hopa'dan İstanbul'a geldi. 1950 – 60 yılları arasında Demokrat Parti'nin Adalar İlçesi ve Kızılay'ın Adalar başkanlığını yaparken Kınalıada'ya yerleşti. 1960 İhtilali süresince Yassıada mahkemelerine çıktı ve akla narak yeniden adaya döndü. O günden sonra da Adalara yararlı olabilmek için, daha önce gündeme getirdiği tasarılarını gerçekleştirmek üzere büyük uğraş verdi. Kınalıada İlkokulunu bugün kendi adı ile anılan Beşiroğlu sokağındaki şimdiki yerine taşıdı ve modern bir bina yaptırdı. Projesi mimar Başar Acarlı ve mimar Turhan Uyaroğlu tarafından yapılan modern Kınalıada Camisinin yapımı için büyük çaba sarf etti, hastanesi olmayan bu adaya

bir de dispanser yaptırdı, su sıkıntısı için bir araya gelen heyette görev aldı ve adanın suya kavuşmasına katkısı oldu. Kınalıada Spor Kulübünün daha faal olabilmesi için bir süre başkanlığını yaptı. Bu arada diğer adalara da yararlı oldu. Büyüka'da'ya ortaokul, Heybeliada'da'ya ilkokul, Burgazada'da'ya da yetim-hane yaptırdı. 1982 yılında 78 yaşındayken hayata veda etti.

ADANIN GAZETELERİ, GÜZELLİK YARIŞMALARI VE ANKETLER

O yıllarda Orhan Şevki "Matrak" adlı bir magazin dergisi ile "Spor Haftası" adlı bir başka dergi çıkartarak, adanın tüm gençlerine hitap etmeye çalışırdı. Ancak daktilo makinesi ile yazılıp, tek nüsha olarak çıkan bu dergiler, elden ele dolaştığı için kısa bir süre sonra hamura dönüşürdü. Vazgeçilmez bir iletişim aracıydı bunlar, her sayısı heyecanla beklenirdi. Bakalım benim hakkımda ne yazılmış, kim kimle berabermiş, maçta kaç yıldız almışım gibi soruların yanıtları bunlardaydı. 1957'de "Matrak" dergisi bir anket düzenleyerek adanın en güzel kızını seçti. Kraliçenin adı Janet Papazyandı. 1958'de anket yineleni, bu kez kraliçenin yanında en yakışıklı erkek de seçilecekti. Sonuçta kraliçeliği Mine Can kazandı, erkeklerde ise Berç Mikaelyan kral seçilmişti. 1959'daki ankette ise Kraliçeliği Güneş Toker, Krallığı da Akillas Millas (daha sonra ortopedist doktor ve araştırmacı yazar) kazandılar.

Mine Can: "Adanın gazetesinde yapılan anket sonucunda yılın en güzel kızı seçilince çok sevinmiştim. O dönemler Akasya Caddesi'nden iskeleye tur atar dururduk. Kraliçe seçildikten sonra bir başka havaya girdim. Yürüyüşüme bile dikkat ediyordum"

Berç Mikaelyan: "1958 yılında beni kral seçtiler, bu hoşuma gitti. O günler popüler olduğumuz dönemde, hareketli günler yaşıyorduk. Kral olunca şöhretim daha da arttı. Zaten beni Rum kızları seçmişti, bu da bana gurur verdi. Demek ki süksemiz iyiymiş. Tenis oynarken kortun yukarısında Rum kızları toplanır, bizi izlerlerdi. Onlar oynayanları aralarında paylaşırlardı. Zaten adanın yaklaşık yarısı Rum, yarısı da Ermeni'ydi, bir de çok kaliteli Türk aileleri bulunurdu."

Bu dönemde adanın güzel kızları genellikle basket maçlarına rağbet ederlerdi. Büyük ampullerle ışıklandırılmış basket sahasında hem heyecanla maçları izler hem de oynayanlar arasından kendi beğendiklerini desteklerlerdi. Niki Budri, Maro Zervudakis, Anahit Çetin, Marie Zonzette, Diana Papazyan, Paula Magulas, Eleni Doriado, Mine Can, Güneş Toker, Sosi Gircıkıyan, Seta Terziyan, Hermine Markaryan, Anahit Kalustyan, Sona Vanlıyan bu kızlardan bazılarıydı.

Diana (Papazyan) Sarıcıyan: "Bütün günümüzü denizde geçirdikten sonra akşamları en güzel giysilerimizle tur atardık. Yemekten sonra ise ya sinemaya ya da basketbol gece maçlarını izlemeye giderdik. Çok heyecanlı oyunlar olur-

du o toprak basket sahasında, tuttuğumuz takım için tezahürat da yaptık, işte ben bu basketçiler arasından bir tanesini çok beğendim, o da beni çok beğeniyormuş meğer. Aret'le tanıştım ve evliliğe kadar vardırıdık bu ilişkimizi. Şimdi Kanada'dayız. Adada başlayan aşkımdan sonra çocuklarımız ve torunlarımız oldu, hep birlikte güzel günler yaşadık ve yaşıyoruz.

Aret Sarıcıyan: Şişli Spor Kulübü'nün basket takımında oynuyordum. Birinci Ligde başarılı olmuş bir takımımız vardı. Yaz aylarındaysa Şişli ile Kınalıada'nın takımlarına karşı maça çıkardık. Orada kaldığım günlerde ise Kınalı takımını Matrakspor formasını giyerdim. Geceleri oynanan maçlarda bir kız grubu bizi hep izlemeye gelirdi, o grubun içinde birine gözlerim takılı kaldı bir akşam. Adı Diana. Çok beğendim, kendisi ile tanıştım ve kısa zamanda birbirimize aşık olduk. Bir süre sonra da evlendik. Sonra Kanada'ya yerleştik, çocuklarımız ve torunlarımızla büyük bir aile olduk. Ancak bizi tanıştıran ve bu mutluluğu hazırlayan Kınalıada'mızı hiç unutmadık.”.

GENÇLERİN YAPTIKLARI MUZİPLİKLER

Adanın gençlik grupları her gün bir başka muzipliğin peşine düşerlerdi. Sabahın ilk saatlerinde İskele Meydanı'na sandalları çeker, 06.15'de ilk vapura yetişecek olanlara engeller koyarlar, yine bazı tekneleri hep birlikte karaya çıkartıp, inşaat alanlarındaki kumların tepesine oturtup “Nuh'un gemisi” esprisini canlandırırlar, bisikletleri ağaç dallarına asıp, “Dallara bisiklet asmak yasaktır” tabelalarını iştirirler, koro halinde “Yuh baba bu ne be, fotoğraf makinesi” teranesini bağırırlar, gecenin bir saatinden sonra iskeleyi kapatıp yatmaya hazırlanan çımacı Lütfü'yü, uzaktan olta misinasıyla bağlayıp, çekip çaldırdıkları iskele çanıyla deliye döndürürler, bahçelerden meyve çalarken, erketeci koyarlar, ancak erketeciler:”Hırsız var “ diye bağırarak, arkadaşlarının tellerden atlamalarına neden olur ve özellikle bahçıvan Ali Dayı'nın onları kovalamasını gülerek seyredерlerdi. Bazıları da ev kapılarına eşek bağlarlardı. Akasya Caddesi'nin başlangıcında bulunan Sukiyas ailesinin evinin alt salonunda bir tarafta hanımlar, bir tarafta da eşleri kağıt oynarken, adanın gençleri bir eşek bulur, basamaklardan çıkartıp, dışardan kapıya bağlarlardı. Sonra da kapının zilini çalıp bir köşede olanları izlerlerdi. Kapı açılır açılmaz doğal olarak eşek salona girer, oyun oynayanlar şaşırır, bağırırıldı. Bir de adaya yeni gelenler için hangi dinden olursa olsun yapılan bir vaftiz töreni vardı ki görölmeye değerdі. Yeni gelen arkadaş, beş altı kişi tarafından iskele başına kadar taşınıp oradan denize atılırdı. Eğer yüzme bilmiyorsa kıydan suya atarlardı.

Onnik Yavruyan

“Bir keresinde babam bana yepyeni bir sandal almıştı, onu büyük bir mutlu lukla seyrediyordum. Ertesi gün denize açılacak, balığa çıkacaktım. Bu düşlele yatıp uyudum. Sabah ilk işim tekneme gitmek oldu ama onun yerinde yeller esi yordu. Çok şaşırdım, çevreye haber saldık. Arkadaşlarımdan bazıları bülki

ağaca tırmanmıştır, kim bilir? gibi laflar ettiler. Gerçekten de başımı yukarı kaldırır kaldırmaz bir ağacın tepesinde teknemi görmez miyim? Onu ancak İtfaiyenin yardımı ile aşağıya indirebildik.”

Vahe Pembe

“Kınalıda bambaşka bir hayatımız vardı gençliğimizde. Bizim grubun adı Matrak’tı. Gündüzleri denizden çıkmazdık, bazen sabahın çok erken saatlerinde de oltalarımızı alır sandallarımıza biner balığa giderdik. Geceleri yemekten sonra yine sokaklardaydık. Amaç eğleneydi. Başımızda Arso Vanlıyan ve Çakıl Aykaç gibi her türlü muzipliği yapan iki kişi vardı, bizler de onları takip ederdik. Bir gece, şimdilerde kahve olarak kullanılan Akasya’nın başındaki Sukiyas’ların evinin kapısına eşek bağladık. Ardından da zillerini çaldık. İçeride insanlar oyun oynuyorlardı. Biri gelip kapıyı açtı, açar açmaz da tokmağa bağlı olan eşek salona girdi. İçerdekiler şaşkınlıkla ellerindeki iskambil kağıtlarını fırlattılar. Kapıyı aceleyle kapattılar. Biz eşeğin ipini çözdük, hayvanı özgür bıraktık ve kahkahalarla başka bir muziplik yapmanın peşine düştük.”

Arek Kuyumcuyan

“Bu yıllarımız anlatmakla bitmez. Her gün yeni bir eğlence ürettirdik. İnsanlara zarar vermeyen ama onları dahi güldüren muzipliklerdi bunlar. Bu konuda Arso Vanlıyan büyük bir yaratıcıydı. Kimsenin aklına gelmeyen şeyler yapardı. Ada hayatımız belki standarttı, ama doya doya gülererek geçirirdik zamanımızı. Gündüzleri denizden çıkmaz, basket sahasında basket oynar, ya da Jarden’de futbol maçları yapardık. O dönemlerdeki spor ve eğlenceler bizi şimdi bile ayakta tutan etkinliklerdi. Nefii’nin yerindeyse kültür yarışmalarına girerdik adeta. Hepimiz iyi eğitimliydik.”

Vahe Pakar: “Ben Büyükkada’dan Kınalıada’ya gider ve orada şamataya katılırdım. Hepsi ya okuldan ya da oturduğumuz semtlerden arkadaşlarımdı. Matrakspor grubunda Ara Toşikyan her defasında bizlere sürprizler hazırlar ve bazen de korkuturdu. Ben de bir gün onu kandırıp tekneme aldım ve Büyükkada’ya kaçırdım. Bana yaptıklarının intikamını alacağım dediğim için de çok korkmuştu. Sonra durumu anladı ve kahkahalarla güldük.”

Denize girilen yerler arasında en çok rağbet edilen kıyı şeridi, iskeleye yakın olan ve bugün Nefi’nin önünden başlayan Ferit bey ile Mikaelyan’ların evine kadar uzanan, Markaryan adı verilen doğal plajdı. Kuma hasret kalanlar ve taşlı zeminden kurtulmak isteyenler Kumluğa gider, Jarden tarafındakiler ise Yalı denilen bugünkü karakolun bulunduğu mevkiden denize girerlerdi. Adanın küçük postanesi bugünkü Seç Marketin bulunduğu yerdeydi. Posta müdürü Kadri Ağartan’ın ciddiyetine karşılık, posta dağıtımı yapan Bülent bey adeta show yapardı. Adalılar ona “Hop Bülent bey, Hop” diye bağırır o da hoplayarak koşar ve mektupları da-

ğitırdı. Bir de Berber Koço vardı. Şimdiki parkın tam karşısındaki dükkanında bir yandan saç keser, bir yandan da demlenirdi. Konyakçıydı. Bu arada şimdiki parkın olduğu Akgünlük arsasında futbol oynayan çocukların attığı top lar dükkanın içine girer, Koço usturasını alır, topu kesecek gibi yapar, önce küfreder, sonra da: “Bir daha buraya atarsanız keserim topunuzu bilesiniz” derdi ama hiçbir zaman çocukların topuna zarar vermezdi.

Adanın o dönemki gençlerinden Rıfat Börekçi, bize berber Koço’yu şöyle anlattı:

“Şimdiki parkın bulunduğu yerdeki arsada biz top oynardık. Karşıda bugün Zara Emlak’ın bulunduğu yerde de berber Koço’nun dükkanı vardı. Çok ilginç bir adamdı, bir yandan saç keser, bir yandan da tezgah altında bulundurduğu konyak şişesinden demlenirdi. Dudaklarında sigarası eksik olmazdı. Birini yakıp öbürünü söndürürdü. Topumuz ikide bir onun dükkanına girer, bazen de camını kırardı. Koço sinirlenir, bağırır, elindeki ustura ile topumuzu keseceğini söyler ama her defasında da geri verirdi. Bir yaz her zamanki gibi Ankaradan adaya geldiğimde, onu görmedim, ‘Koço öldü’, dediler, bir dostumu yitirmişçesine üzüldüm. Kınalıada en renkli simalarından birini daha yitirmişti.”

Berç Kavcıyan:

Arkadaşımız Sava Palasis güzel gitar çalardı. Akgünlük’teki berber Koço’nun önüne gelir, ağzından sigarasını, elinden de konyağını düşürmeyen berber Koço’ya şarkı söylerdik. Ama içinde onunla dalga geçen öyle sözcükler kullanırdık ki, sonunda Koço öfkelenip usturası ile bizi kovalardı.”

SONBAHARDA OKULLAR AÇILINCA

Bu yıllarda şimdi olduğu gibi okullar açılır açılmaz kimse pılısını pırtısını top layıp adadan kaçmazdı. Vapurlar da Cumhuriyet Bayramına kadar yaz tarifesini uygulardı. Dönüş Cumhuriyet Bayramından sonra olurdu. Haval arın iyi gittiği sezonlarda herkes denize girmeye devam ederdi. Hatta Kasım ayının 15’ine kadar adada kalanlar vardı. Okuldan dönen öğrenciler formalarını çıkartır ve Akasya yolunda dolaşırlardı, kimilerinin yaz aşkları da devam ederdi. Artık hava iyice kararmaya başlayınca da evlerine dönüp ders çalışırlardı.

O yıllarda lisede okuyan Türkiye tenis şampiyonlarından Vartan Tetikbaş:

“Yaz bitiminde okullar açılınca başka bir dönemi en hoş şekilde yaşadık. Okul gidişlerinde ve akşam dönüşlerinde vapurlarda hep birlikte eğlenirdik. Hafta sonları ise palamut mevsiminde tepsileri fırına verir, Misakyan’ların yan tarafındaki arsada şarap eşliğinde yerdik. Tepsileri fırından Ara Toşikyan’ın buluşu Vahe Bey getirir, o da bize katılırdı.”

Raffi ve Dikran Güdenyan:

"Adadaki günlerimiz o kadar güzeldi ki, arkadaşlarımızla çok eğlenceli günlerde yaşadık. Şimdi birimiz Fransada birimiz de Yunanistan'dayız, Kinalıada'mızı çok özliyoruz. O dönemdeki arkadaşlarımızla iletişim kurduk internette, yaşadıklarımızı birlikte anıyoruz. Bu arada Kinalıya da geldik bir kaç kez. Evet eski ada değildi, ama yine de çok güzeldi."

RUMLARIN GİDİŞİ

1955 yılında 6-7 Eylül olayları adaya da yansımış. Kinalı'nın o zamanki komiseri Osman Bey kayak ve mavnalarla gelen yağmacıları adaya sokmamıştı. Tüm ısrarlarına rağmen "Buraya giremezsiniz" deyip yanındaki bir tek polis ve bekçi ile birlikte karşı durmuştu. Ancak bu felakette İstanbul talan edilmiş, hatta Büyükkada bile bu talandan payını almıştı. Rumlardan bir bölümü bu durumdan etkilenmiş ve İstanbul'dan göç etmişler, hatta onlara bazı Ermeni aileler de katılmıştı.

Bu ilk darbeden sonra, bu defa 1964 Kıbrıs olaylarından sonra İnönü hükümeti Yunan uyrukluların Türkiye'yi terketmelerine karar verdi. Onların çoğu da burada TC vatandaşı olan Rumlarla evli oldukları için, aileleri ile birlikte göç etmek zorunda kaldılar.

Tony Magulas da bunlardan biriydi:

"Bu karar çıkar çıkmaz bizi sınır dışı etmek için harekete geçtiler. Oysa arkamızda bıraktığımız bir ailemiz vardı, kız kardeşim Paula da dahil olmak üzere herkesten ayrılmak zorunda kaldım, Üstümde az miktarda bir para, elimde kuşumun bulunduğu bir kafesle Yunanistan'a gönderildik. Oralarda da bize Türkiye'de yaşadığımız için iyi davranmadılar. Neyse ki ben İstanbul'da hava yolları şirketlerinden birinde çalışıyordum da Atina'da hemen iş buldum ve yaşantımı toparladım."

Rumların adadan gidişi daha sonraları da başka olayların da etkisiyle devam etti. 1974 Kıbrıs hareketi ipleri tamamen kopardı ve İstanbul'da Rum nüfusunun % 90'ı ülkemizden ayrılmış oldu.

Adanın en eskilerinden Panayia kilisesi başkanı merhum Mihal Şişko bu konuda şunları söylemişti.

"Dedem Mihal 19. Yüzyılın sonlarına doğru Sakızada'dan çıkıp Kinalıada'ya yerleşmiş. Armutlu'da tanışıp beğendiği Donna adlı babaannemi taka ile Kinalıya getirtip evlenmiş. Kardeşleri Konstantin ve Yorgo da Kinalıya göç etmişler. Dedemin altı çocuğu varmış, onlardan biri benim babam Mimiko'dur. Benim tüm ailem burada doğmuş, burada ölmüştür. O yüzden herkes Yunanistan'a giderken ben sevgili Kinalıada'mı bırakmadım. Mezardaki dedem ve

eccdadıma bekçilik etmeliydim. Bu arada ilk eşim ve ikinci eşim Yunanistan'ı göç ettiler. Benim Kınalıada sevgim her şeyden büyüktü. Burada doğdum, tüm yaşantımı adada geçirdim, bir gün de atalarımın yanına gömüleceğim."

Xenofon Kazancıoğlu –

"Biz Kazancıoğlu ailesi. Ada sporuna damga vurmuştuk. Ağabeylerimden Sava çok iyi bir bekti, Beyoğluspor'da oynadı, aynı şekilde diğer ağabeyim Niko Kazancıoğlu ise dönemin en iyi santraforlarından. Beyoğluspor'la İstanbul Birinci liginde oynadı, sonra Taksimspor'a geçti orada da çok gol attı. Benim küçüğüm Aleko çok genç yaşta Taksimspor'un şampiyon olan kadrosunda yer aldı, ben de amatör kümede uzun süre oynadım. Bizler bu adadan kopmayı hiç istemedik, ancak bir gün gitmek zorunda kaldık. Adadan ayrılıp vapurla son kez İstanbul'a giderken, gözlerim yaşlarla dolmuştu. Ardından da Yunanistan'a yollandık. "

Kancabaş önünde

Mihal Şişko, sinemacı Zare Antranikyan ve arkadaşları

1-3. İskelede gençler. 2. Meydandaki eski gazino önünde

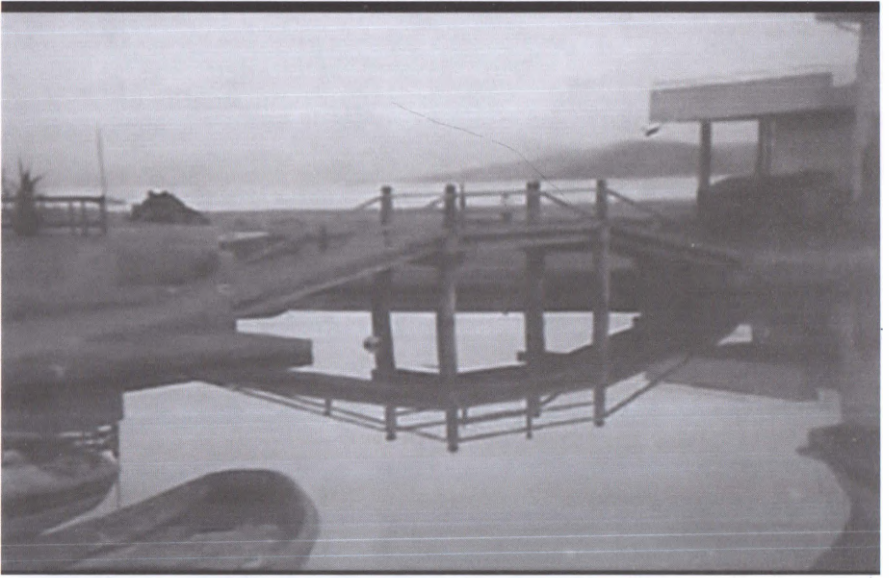
Nefi ve müdavimleri (1964).

Arif Pırnal ve arkadaşları iskelede.

Taverna Portofino. İra ve Curos (1961)
Stavro, Taki ve Diran Vanlıyan (1956, altta)

Adanın Venedik köprüsü

Matrakspor-Büyükada maçından önce.

Tekne taşıyanlar. (1971)

Adanın gençlik grupları

Adanın 60'lı yıllarından bir grup

1. Varto Anna, 2-3-4. Adanın eğlence dolu eski günlerinden.

Beşiroğlu okulunun açılışında

Adada, Jarden'de, iskele gazinosunda güzel günler. Üstte sağda Vartuhi ve Argakof

1970'lerde Kinalıada iskelesinde bir grup

1970'lerde Kinalıada

CUMHURİYET DÖNEMİ (1970-1980)

1970’li yıllarda adaya rağbet daha da arttı. İnşaatlar boş kalan arsalarda yükseliyor, üst üste yapılan bu binalara yerleşen kalabalık da giderek artıyordu. Ancak bu gelişme çarpık bir mimariyi de yanında getirdi ve adanın güzel yüzü yavaş yavaş kaybolmaya başladı. Rumların Kıbrıs olaylarından sonra İstanbul’dan göç etmeleri sonucunda adaların kalitesi de büyük çapta düşüş gösterdi. Boşalan evlere, yeni yapılan binalara ada kültüründen yoksun türedi zenginler de gelince, eski günlerin o sihirli ortamı yavaş yavaş silinmeye başladı.

Bu arada adada altyapı konusunda olumlu adımlar da atıldı, ayrıca birçok eksik de tamamlandı. Örneğin 1977 yılına kadar Kınalıada’nın bir tören alanı bile yoktu. CHP Adalar İlçesi Yönetim Kurulu üyelerinin girişi ile İskele Meydanı’nda hem bir tören alanı, hem de Atatürk Anıtı yapıldı.

Kınalıadalılar aralarında topladıkları paralarla binlerce fidan satın aldılar. Park ve Bahçeler Müdürlüğü’nün teknik yardımları, Deniz Harp Okulu subay ve erlerinin katılımı ve herkesin birlikte çalışması ile adanın arka tarafında geniş bir bölgeye çam ağaçları dikildi. Bu arada Cami Parkı ile Akgünlük parkları da yaptırılarak betonlaşan Kınalıada sakinlerinin rahat bir nefes alması sağlandı. Ardından da Adalar Belediyesi buraları derleyip topladı. Dönemin Ada Muhtarı Hikmet Abanoz (1932-), tur yolunun imar planına girmesi için uğraş verdi. Kınalıada Spor Kulübü Başkanlığı’na üstlendiği için, yap- işlet- devret modeli ile spor tesislerinin de inşa edilmesine ön ayak oldu, ayrıca Kınalıada Spor Okulunu açtı.”

Hikmet Abanoz dönemi şöyle anlatıyor:

“1973 yılında Kınalıada Gençlik Kulübü’nün tüzüğünü değiştirerek korunmaya muhtaç çocukların sportif gelişimini sağlamak, onlara spor terbiyesi vermek, sağlıklı, kültürlü ve üstün yetenekli sporcu olarak yetiştirmelerini temin etmek üzere bir Spor Okulu açtık Buradan bir çok sporcu yetişti ve Türk sporuna hizmet etti. O günlerde tur yolunun yapılması için de çok uğraş verdik. Sonunda imar planına alınması sayesinde de bugünkü ada tur yoluna kavuştuk.”

KINALIADA SUYA KAVUŞUYOR

1974 yılında adaya hortumla su dağıtım olayı bitti. Ada halkı bir heyet kurup bir havuz yaptırdı ve yıllardan beri sürmekte olan su sorununu çözmüş oldu.

Eski muhtar Nazif İlter anlatmıştı:

“1974 yılında vapurlarla adaya getirilen ve hortumlarla dağıtılan su derdi bitti. Adaya bir sarnıç yaptırdık ve su sorununu temelden çözdük ama dışarıdan gelecek gemiler sarnıcı doldurmak için su getireceklerdi ve bunlara bir iskele gerekiyordu. Sular idaresi adamızın en güzel plajlarından Yalıyı seçmiş ve oru

ya bir iskele yapılmasına karar vermiş. İlkbahar günlerinden birinde yoldan geçerken bir heyetin çalıştığını gördüm.”Ne yapıyorsunuz?” diye sorunca, “İskeleyi buraya yapacağız” diye yanıtladılar.”Burasi adada denize girilecek en iyi yerdir, geminiz iki kere gelecek diye, adamızın en iyi plajını mahvedemezsiniz” dedim. Yanımda Denizcilik Bankası Müdürü Lütfullah bey vardı, o da müdahale etti. Sonradan da vali ve belediye başkanlarına da başvurduk. Bunun üzerine görevliler, “Peki iskeleyi nereye yapalım?” diye sordular, biz de Jarden mevkiini gösterdik. ‘Orada iskeleyi lodos yıkar’ diye itiraz edince, ‘betondan yaparsanız bir şey olmaz’ dedik ve beton iskeleyi yaptılar.”

İsmail Duman:

“70’li yıllarda Kınalı’nın nüfusu çok artmıştı, öyle ki su yetmez oldu. Bir yandan da Akasya Caddesi’ndeki foseptikler sokaklara taşıyor ve hastalık saçıyor. Bu işleri çözebilmek için bir yönetim oluşturduk ve ada halkından daire başı 4000’er lira alıp çalışmaları başlattık. Adamın dört büyük caddesindeki asfaltları kırdırıp, 1.5 km’lik kanal açmamız gerekiyordu, ancak topladığımız para buna yeterli olmazdı. O dönemler Adalar yerel belediyesi yoktu, İstanbul Belediyesi’ne bağlı Adalar Belediye Müdürlüğü vardı. Bu iş için 750.000 lira istediler. Yanıma İlçe Müdürü Şerif Meriç, Belediye Encümen Üyesi Burgazlı Turgut Egemen ve 8 kişiyle İstanbul Belediye Başkanı Aytekin Kotile gittik ve şube müdürlüğünün belgesini imzalatarak işe başladık. Sahil dışında tüm caddelere kanalizasyon döşedik. Belediye başkanı Haşim İşcan döneminde de yine Turgut Egemen’le birlikte sarnıç yapma iznini aldık ve 2400 ton su alan sarnıcı İSKİ kanal dairesi başkanı İbrahim Korucuoğlu’nun önderliğinde bir buçuk yılda faaliyete sokarak Kınalıada’nın su derdine son verdik. Sonraki yıllarda da bildiğiniz gibi Recep Tayyip Erdoğan belediyesi adalara deniz altından borularla su bağlayarak bu işe son noktayı koydu. O gün benim burada 170 oyum var ama hizmet için buradayım, dedi, ben de karşı partiden olmama karşın kendisine teşekkür ettim. Çünkü adaların en büyük sorununu çözmüştü. Burada parti, karşı görüş filan önemsizdi. Yapılan icraat gerçeği ortadaydı. Ben bir Kınalıada aşığıyım ve adaya çakılan bir çivinin sahibine bile kucak açarım“.

Rıdvan Evren: “Adamızda alt yapı sorunlarından en önemlisi olan su derdinin çözümlendiği bu dönemde, ayrıca kanalizasyonların yapımı, Jarden ile Taş ocaklarının başlangıç yerinde yapılan beton iskele ve parkların düzene sokulması güzel işlerdi. Bizi üzen olay ise Rum arkadaşlarımızın Kıbrıs olaylarından sonra buradan ayrılmasıydı. “

Yüksel Demirci:

“Plajlarımız Yalı Camii’nin olduğu yere kadar uzanırdı, Ferit beyden Su Sporlarına giden yolun üstünde de doğal plajlarımız vardı, biz de denizden çık-

mazdık. Havuzda tahta bir iskele vardı, çevresi ağlarla kaplıydı, orada yarışlar yapardık. Sonra rahmetli Başar Acarlı ve çimentocu Şükrü Deniz'in burayı tesisleştirmede çok büyük katkıları oldu. Başar Acarlı adını Su Sporlarının duvarlarına değil temeline yazdırmıştır. Benzer kulüpler de onu örnek aldılar. Buraya alkol bile sokmayıp tam bir spor tesisi yaptı. Biz de Başar Acarlı'nın yolundan gidip çocuklarımızın yüzme sporu ile çok yakından ilgilenmelerini istiyoruz.

1975'dan 1980'lere kadar Kınalıada İstanbul'un en güzide yeri olarak isim yaptı ve buraya büyük talep oldu. Bunun başlıca nedeni de kısa zamanda temiz denize ulaşımı idi Ardından inşaatlar arttı ve çevrenin korunması güçleşti, arsalar yok oldu. Adanın doğası bozuldu, bunun yanında biz suni bir doğayı bile gerçekleştiremedik. Arif Ceylan Kınalıada Güzelleştirme Derneği ile adaya bir kanalizasyon yaptırdı ve bunu tüm adalılar birlikte başardılar. Böyle bilinçli insanlarımız vardı. Ben de o yıllarda genç biri olarak onlarla birlikte çalıştım, en azından deniz kirliliğini yok ettik. Merhum Başar Acarlı, Arif Ceylan ve Nazif İlter'i saygı ile anıyorum. Sonraki yıllarda gelenler adanın hiçbir sorunu ile uğraşmadılar. Rumların adadan gidişinden sonra gelenlerse maalesef adalılık bilincini bir türlü kazanamadılar."

Arif Pırnal:

"Adada spor faaliyetleri en üst düzeye çıktı. Ağabeylerimizin açtığı yolda ilerleyerek hepimiz sporla uğraştık, böylece genç yaştaki insanların enerjilerini nerelere harcayacağını örneğini verdik.

İnsani ilişkilerimiz de çok güzeldi, hiçbir din ayrımı olmadan hepimiz kardeşçe yaşıyorduk. Kıbrıs hareketinin açtığı yaralar bize ulaşmadı, bizler Rum, Ermeni, Türk olarak birbirimize çok bağlıydık. Halen de bu şekilde sürüyor."

Hayk Küçükyan:

"Adada bir çok yenilik oldu. Altyapı çalışmaları ile su ve foseptik sorunları çözümlendi. Sportif alanda büyük atılımlar oldu. Jarden sahasının zemini düzeltildi, Spor Okulu açıldı. Bizi üzen tek şey Kıbrıs olayları yüzünden göç eden Rum arkadaşlarımızdan ayrılmak oldu."

RUMLARIN GİDİŞİ DEVAM EDİYOR

Kıbrıs Harekatından sonra daha önce ülkeden ayrılan Rumlara başkaları da katıldı. Tüm Türkiye'de Rum nüfusu parmakla sayılacak kadar azalırken, adada birkaç aile dışında hemen hemen kimse kalmadı.

Gülbün Aslan:

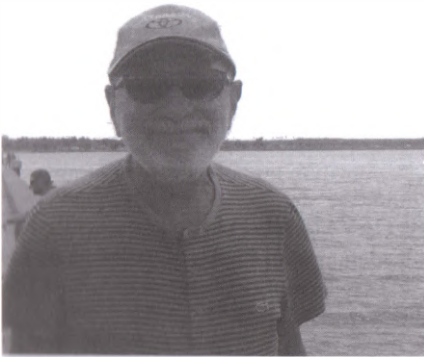
"Kıbrıs olaylarından sonra Rumlar adadan ayrılmaya başlayınca Kınalı ve di-

ğerlerinde büyük eksiklik oluştu. Bunlara katılan bazı Ermeni aileler de gidince adamız iyice bozuldu. Ama yine de birbirimizi unutmadık, her yıl Yunanistan, Fransa ve Amerikadan telefonlar alıyor, birbirimizle hasret gideriyoruz. Zaten ben de fırsat buldukça bulundukları ülkelerde onları ziyaret ediyorum. Şimdiki adamızın haline bakıyorum gerçekten üzülüyorum. O mozayığı arıyorum, o güzel mozayığı.”

YURT DIŞINA GİDENLER NE DEDİ?

Arto Derebekyan: “Adada çocukluğumu ve ilk gençliğimi geçirdim, daha sonra evlendiğimde de orta yaşımın en güzel günlerindeydim. Çok güzel bir grubumuz vardı. Günlerimizi birlikte geçirirdik. Ben kitap okumayı ve kendimi geliştirmeyi çok istediğim için hep kültürel faaliyetlerin içinde olurdum. Adada bizim grubun daktilo makinesi ile yazdığım tek nüsha gazetesini de çıkardım. Futbol da oynadım, denizde iyi yüzenlerdendim. Son yıllarda da fotoğraf çekmek en büyük tutkum oldu. İstanbul’dan ayrılıp ABD’ye yerleştik eşim ve çocuklarımızla, ancak Kınalıada’mızı da hiç unutmadık.”

Gabe Zilcan: “ Kınalıada benim aşkımdır. Orada bambaşka bir hayat yaşadım arkadaşlarımla. Özellikle ressam Apraham Torosyan’la birbirimizden hiç ayrılmazdık. Her türlü eğlenceyi biz yaratırdık. Bir ara işi film çekmeye kadar da vardırırdık. Akasya’da oturan Diran arkadaşımızın 8mm’lik kamerası ile çektiği filmde ben de oynadım. Sonra bir gece Nefi’de filmi hep birlikte izledik. Oscarlık (!) değildi ama adada bir ilkti. Şimdi ABD’de bazen o günleri hayal ediyor “ İyi ki yaşamışım” diyorum.”

Gabe Zilcan

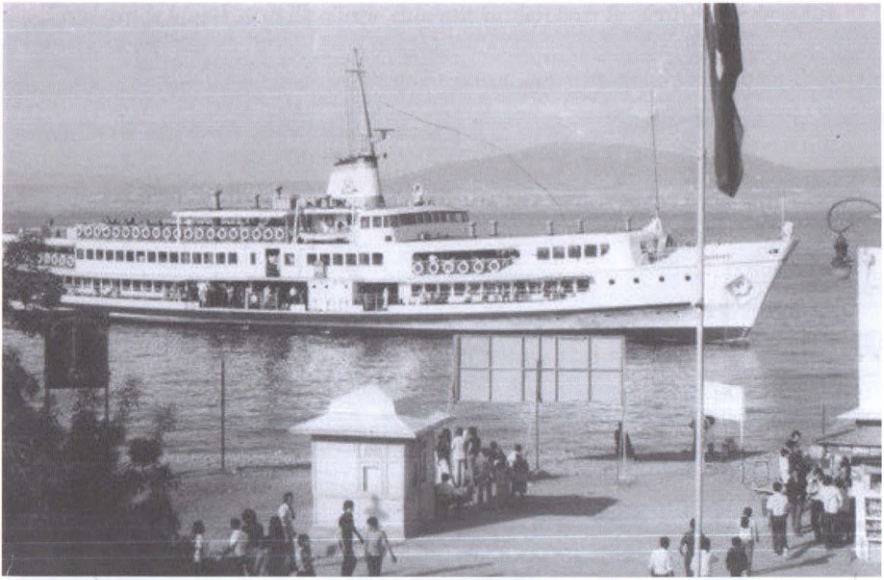
Arto Derebekyan

Toli ve Danai

Grup Nostalji

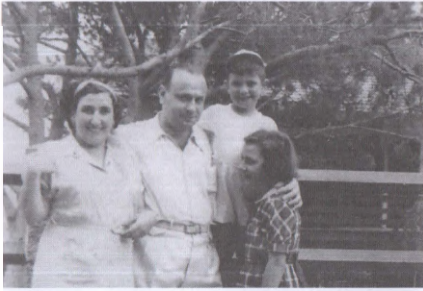
1970'lerde ada iskelesi

1. Erol, Arif, Niko; 2. Grup 70'ler; 3. Hikmet Abanoz, Arif Pirnal, Boğos Monosyan, 4. Lori, Eman, Garo, Arto

1970'lerde ada

1. Becidyenler, 2. Roy Eksen ve arkadaşları, 3. Araks'ın partisinde, 4. Majak ve arkadaşları

1984 yılında Adalar Belediyesi yeniden kuruldu ve belediye seçimleri yapıldı. Seçimler adaya siyasetçileri de getirdi. Turgut Özal ada ziyaretinde.

Mesut Yılmaz adada, KSSK'da, dönemin belediye başkanı Recep Koç ve Başar Acarlı ile birlikte

CUMHURİYET DÖNEMİ (1980 – 1990)

1980'deki 12 Eylül darbesinden sonra yapılan seçimlerde iktidara gelen Özal hükümeti liberal görüşlü bir yönetim sistemi uygulayınca, her yerde olduğu gibi Adalarda da bazı değişimler görüldü. Adanın alt yapısı ele alınıyordu ama betonlaşma da almış başını gidiyordu. Daha da kalabalıklaşan Kınalı'da artık eskiden olduğu gibi tanıdık simaların yerine başkaları vardı, insanlar birbirlerine yabancılaşıyordu. Binaların değerlerinin yükselmesi ile maddi sıkıntı geçirmekte olan bazı köklü adalıların emlaklarını ada kültürüne pek uygun olmayan kişilere satması, hemen herkesin rant peşinde olması yaşanan eski güzel ortamı iyice yozlaştırdı. Gerçek adalılardan birçok aile başka yerlere taşınırken, yine de Kınalı'dan vazgeçmek o kadar kolay değildi.

Bu dönemde, Hikmet Abanoz'dan sonra görev alan ada muhtarları Hakkı Abanoz ve üçüncü kez muhtar olan Nazif İlter'di (1988-1995).

Bu dönemin sorunlarından dertli olanlardan biri de Eski basketçi Agop Süzme'ydı:

“Yaz aylarında vaz geçilmez yerimiz Kınalıda ne yazık ki artık bildiğimiz ada değil. Tam bir erozyona uğradı. Buraya uyum sağlayamayanlar tüm güzelliklerimizi yok etti. Betonlaşan adamız eski doğal güzelliğini de gittikçe yitiriyor. Yani kısacası adamız ada olmaktan çıkıyor, basit bir semte dönüşüyor.

Zeki Süreken ise şöyle konuşuyor:

“Eski günlerin dostlukları yok oldu. Kaliteli ailelerin buradan göç etmesi, onların yerine gelenlerin buraya uyum sağlayamaması doğal olarak bir çelişki yarattı. Rumların gidişi, Ermeni ailelerinden en iyilerinin göç etmesi burayı bozdu.”

Diana Yumul:

“Eskiden herkes birbirini tanır selamlaşır, birbirlerine gidip gelir, yine birlikte sokaklarda gezip tozardı. Çok güzel günlerdi, o zamanları arıyorum. Yine de biraz birbirimize sevgi ve saygı ile yaklaşırsak, o eski günlerin güzelliklerine varabiliriz diye düşünüyorum.”

Boncuk Restoranın sahibi Telemak K. Berberyan:

“1980'de adaya gitmiştik. O dönem nezih insanların bulunduğu bir yerdi. Sonradan ada iyi rant getirdiğinden ilgili ilgisiz bir sürü insan buralara akın etti, kalite iyice düştü.”

Yüksel Demirci: *Adaya sonradan gelenler adalılık bilincini yok ettiler. Belediyelerin de kurulması ile adalılık bilinci tamamen silindi, Belediyeler siyasi*

kurum olarak kendinden başkasına yol vermedi. Dernek faaliyetleri engellendi, destek kesildi. Dernekler de yok olup gitti. Bizim toplumumuzun ileri gidebilmesi için sivil toplum örgütlerinin, kurumların aktif olarak görev yapması gerekir, bu ortam devlet tarafından sağlanmalıdır. Çünkü bu tarz insanlarımız var ama destek gelmiyor. Oysa AB topluluklarında en çok sivil toplum örgütleri faaliyet göstermektedirler. Biz buraya girmeye çalışıyoruz da bunu bile yapamıyoruz. Halkın bir yaptırım gücü yok”

Nelli Teminyan:

“Adayı 50’li yıllarda tanıdığımda daha ilkokuldaydım. Gelir gelmez burada arkadaşlar edindim. Aileler genelde birbirini tanırdı ve bizler de onların çocukları olarak arkadaşlık ederdik. Her gün yeni bir oyun icat eder ve çocukluğumuzu yaşardık. Genç kızlığımda da adamız hep belli bir düzeyi korudu. Son yıllarda ise bu seviye düştü, ama yine çok güzel insanlar vardı hayatımızda. Diğer yerlere göre Kınalı her şeye rağmen en güzel yerdir.”

Mihran Ulik:

“Kınalıada bizlerin toplandığı bir yerdı her yaz. Bir an önce mevsimi gelsin de oraya gidelim diye sabırsızlanırdık. Çünkü adada özgürlüğümüzü yaşar, istediğimiz gibi bir hayat sürerdik. Eşim Zabel’le de orada tanıştım ve mutlu bir yuvamız oldu. Şimdilerde de yine hep adadayız. Sonbahar aylarına kadar da tatilimizi uzatıyoruz. Çünkü orada yaşamak bambaşka bir güzelliştir.”

Boğos Mum: “Kınalı’ya gelen bir daha hiçbir yere gidemez. Suyundan mı toprağından mı? diye sormaya gerek yoktur. Bir özgürlük adasıdır. İnsanın dilediği gibi yaşadığı yerdir. Eski günleri yeni günleri hiç fark etmez. İnsanlar burada kardeşçe yaşar ve doğasında da rahat bir nefes alır. Ben kışın da adada oturmayı çok istiyorum artık.”

Beyza Tırmandıoğlu: “Kınalı’ya ilk geldiğimizde Bahar Pastanesi’nin üstündeki katlardan birinde oturduk. Adanın o en güzel yıllarını da yaşadık. Genç kızlığımı adada geçirdim. Çok değerli arkadaşlarım oldu. Aradan yıllar geçti, ama biz yine adamızdayız. Belki çok şeyler değişti, insanlar artık o eski insanlar değiller, ancak yine de yaşanacak en güzel yerdir Kınalı.”

Seta Küçükoskan: “Bir ada sevdalısı olarak artık İstanbul’da bile değilim. Antalya’da yaşıyorum. Ne var ki Kınalıada’yı ve orada yaşadıklarımı da unutamıyorum. Öyle güzel anılarım var ki orada, her canım sıkıldığında onları anımsamak bile bana iyi geliyor. Geçen yıllarda bir kaç kez de gittim adaya. Yine eski arkadaşlarımı buldum ve güzel vakit geçirdim. Fırsat buldukça işlerimden, yine gideceğim sevgili adama...”

Nadya Ayvazyan: “Eşimle birlikte çok hoş günler geçirdik Kınalıda, özellikle Mimoza Restoranda çok güzel anılarımız var. Ne yazık ki eşimi erken kaybet-

tim. Ondan sonra da adaya gitmeyi pek istemedim. O güzel günleri sadece düşlerimde yaşıttım. Şimdi oradan uzak bir semtteyim, ama bir gün mutlaka yine gideceğim. Arkadaşlarımı görüp güzel de vakit geçireceğime eminim.”

CUMHURİYET DÖNEMİ (1990 – 2010)

BELEDİYE ÇALIŞMALARI

26 Mart seçimlerinde ANAP yenilgiye uğradı ama Adalar Belediyesini yitirmedi. Başkan Recep Koç tüm adalarda seviliyordu. Buralarda birçok yeniliğe de imza atmıştı. Bu arada Kınalıada tur yolunun da asfaltlanmasını sağladı, ancak adanın tepesine dikilen antenlere engel olamadı. Recep Koç'un bir cinayete kurban gitmesinden sonra başkanlığa seçilen Can Esen, çevreye önem verdi. Özellikle çorak bir görüntü çizen Kınalıada'da çok sayıda ağaç dikimi yapıldı. Ardından üst üste başkan seçilen Coşkun Özden ise adaların yollarını ve yeşil alanlarını ele alarak yenileyip düzenledi, ayrıca Horoz Reis adlı deniz ambulansını hizmete sokarak sağlık konusunda sorunlardan birini çözümlledi. Adalarda hastalananlar süratle karşı sahile gönderiliyor ve tedavi edilme olanağını buluyorlardı. Bu arada Maltepe motor iskelesi projesini hayata geçirdi, Burgaz'daki yangından sonra da çöpleri çıkartma gemileri ile adalardan çıkardı. Büyükşehir Belediyesinin desteği ile doğalgazı adalara getirdi.

Adalar eski Belediye Başkanı Coşkun Özden:

“Eir ada çocuğu olarak yaşadığım bölgeye elimden geldiğince katkıda bulunmaya çalıştım. Bulunduğumuz makamlarda koltuk hiç kimsenin altında yapı-şık değildir. Amacım adaların isimlerine layık bir görünüşte olmalarıydı, bunu kısmen başardım sanıyorum. Bundan sonrası ise yeni yönetimlerin katkılarına bağlıdır. Adalılardan bizden sonraki Belediye'yi de yalnız bırakmamalarımı, sürekli destek vermelerini rica ediyorum.”

Kendisinden sonra gelen Mustafa Farsakoğlu da adada temizliğe, çarpık yapılaşmayı önlemeye, antenleri etap etap kaldırılmasına, deniz kıyılarına çeki düzen verilmesine önem verdi.

Bu dönemin muhtarı ise üst üste seçimleri kazanan Seyfi Tetik idi.

KINALIADA'DA YAYINLANAN GAZETELER

Kınalıada'da Seyfi Tetik ve merhum Ünal Aran 90'lı yılların başında “Son Vapur” adlı bir gazete çıkardılar. Bu yayın organında adada son yıllarda ortaya çıkan ağaç katilleri, arsa ve ev işgalcileri ile gayri meşru iş yapanlar ele alınıyordu. Gazete ANAP'ı tutmasına karşın sol ağırlıklıydı. 1992 yılına kadar yayınıni sürdürdü ve maddi olanaksızlıklar yüzünden kapandı. 90'lı yılların başlarında yayına

başlayıp bir yıl sonra kapanan Son Vapur 1996'da Ünal Aran ve Seyfi Tetik'in uğraşları ile yeniden ortaya çıktı, ancak bir süre sonra yayınına ara verdi. Yıllar sonra Orhan Şevki adaya dönünce, Seyfi Tetik ve İrfan Ceylan'la birlikte gazetenin adını "Kınalıada Son Vapur" olarak değiştirerek 1996 yılından itibaren yayımlamaya başladılar. Gazete hem ada sorunlarına, hem haberciliğe ve magazine, hem de amatör kulüplere yer verdiği ve parasız dağıtıldığı için Kınalıadalılar tarafından büyük ilgi gördü.

Eski muhtarlardan Hikmet Abanoz'un 1978'den beri tek başına yayımladığı "Ada" gazetesinden daha önce söz etmiştik. Bu gazete özellikle adaya dikilen antenlere karşı büyük savaş verdi. Abanoz bu arada "Adaspor" adlı dernekle adalar arası spor, sosyal faaliyetleri de geliştirmek istedi.

DENİZ OTOBÜSLERİ

İstanbul'a yolculuğu yirmi dakikaya indiren deniz otobüsleri için iskele yapımı Recep Tayyip Erdoğan'ın Belediye başkanlığı döneminde başlatılıp Ali Müfit Gürtuna döneminde bitirildi ve seferler başlatıldı. Dört adaya düzenlenen seferler yaz aylarında muntazaman yapılmasına karşın kışın Kınalıada ve Burgazada'daki seferler kaldırıldı, ya da hafta sonları bir gidiş-geliş yolculuğu ile yetinildi. Ayrıca Kınalıada'daki iskelenin adanın simgesi sayılan Sirakyan ikiz evlerinin önüne yapılması da, yıllarca kartpostallarda resimleri bulunan bu güzel görüntüyü bozdu ve bu yüzden de bazı adalılar şikayetçi oldular. Ne var ki, deniz otobüslerinin sağladığı kolaylık karşısında insanlar bir süre sonra görüntüyü filan unuttular.

Levon Kuzikoğlu:

"Eski bir adalı olduğum için iskelenin tam o güzelim evlerin karşısında olmasını yadırgadım. Ama karar verilmişti artık. Burası teknelerin yanaşması için uygun bulunmuştu bir kere, karşı çıkmamızın bir yararı olmayacaktı, ancak deniz otobüslerinin getirdiği büyük bir de kolaylık vardı. İşimize en kısa zamanda erişebiliyorduk. Ada ve İstanbul arasını 25 dakikaya indirmişti. Bu çok önemliydi. "

Filip Sergio:

"Bir adalı olarak iskelenin bu güzelim evlerinin önüne yapılması beni üzdü. Karar verilmişti bir kere ve geri dönüşü de yoktu. Sonradan gözümüz buna alıştı, ama vapura Kınalı'ya yaklaşırken artık bu iki evi iyi göremiyorduk. Bir de bu işin iyi tarafı vardı, deniz otobüsler sayesinde işimize tam zamanında ulaşıyor, adaya daha erken dönme şansını buluyorduk. "

RUM ORTODOKSLARIN DENİZE HAÇ ATMA GÜNÜ

60'lı yıllarda ocak ayında Ortodoksların denize haç atma töreni Kınalıada'da da yapılıyordu. Politik gelişmeler nedeniyle tam 30 yıl bu hoş geleneğe ara verildi.

1996'da Kınalıada Panayia kilisesinin yönetim kuruluna giren merhum Yani İşçen, bu töreni yeniden başlatmak için arkadaşlarını ikna etti ve 1996 ile 1997 yıllarında Kınalı'da iki kez "Haç atma" günü yapıldı, sonra da Ortodoks cemaati bu özel günü Ayhan ve Selçuk'un yerinde bir yemekle kutladı. Ortodokslar yedi yıllık bir aradan sonra gerçekleştirdikleri bu haç atma törenini, bundan böyle her yıl bir başka adada düzenlemeye karar verdiler.

Dina İşçen: "Merhum eşim Yani İşçen Panayia Kilisesi yönetim kurulundayken yıllar sonra haç atma töreninin adada yapılabilmesi için uğraş verdi ve sonunda başardı. Böylece 33 yıllık bir aradan sonra Kınalıada'da denize haç atma töreni yeniden gerçekleşti.."

Yorgo Lukidis: "Haç atma törenleri yalnız Rum Ortodokslar tarafından değil, Türklerin ve diğer milletlerin de merakla bekledikleri bir törendi. Kışın en soğuk günlerinde kar yağarken denize atılan haçı kapabilmek uğruna bu organizasyona katılan yüzücüler deli gibi savaşırlardı. Sonunda kazanana bir ödül verilirdi. Bir ara çeşitli nedenlerle yapılmıyordu, ama bu yıllarda yeniden başladı. Böyle de süreceğini sanıyorum."

ÖMER HAYYAM KUTLAMALARI VE RAŞİT KARA

Adanın ozanlarından rahmetli Raşit Kara'nın (1945-2008) girişimleriyle Kınalı'da her yıl Ömer Hayyam Şiir günü düzenlendi. İlki 1996'da yapılan bu hoş günde İstanbul'dan ve Anadolu'dan gelen birçok ozan Çınaraltı Meydanı'nda şiirlerini okuyup Ömer Hayyam'ı andılar ve bol bol şarap içtiler. Gerek birçok kuruluş, gerekse Belediye bu "şiir gününe" destek verdi, ancak bazı kendini bilmezler, içkinin de etkisi ile işi kavgaya dönüştürdüler. Sonraki yıllarda artık destek de bulamayan Raşit Kara kendi olanaklarıyla bir yıl teknede, bir başka yıl İstanbul'da bir lokalde ve 2003'den başlayarak 2007'ye kadar her yıl yazar ve aydınların toplandığı Bostancı Hatay Restoranda bu organizasyonu sürdürdü. Raşit Kara aynı zamanda duyarlı bir çevreci olduğundan İstanbul'un her semtinde "Tükürüğe Karşı" kampanyalar açtı. Adalarda ise "çöp toplama" kampanyaları başlattı. Bu kampanyalarda çoğu kez yalnız bırakılmasına ve maddi zararlara uğramasına karşın yılmadan çalıştı. Ne yazık ki genç sayılabilecek bir yaşta hayata veda etti.

Oğlu Zara Emlak'ın sahibi Turan Kara:

"Babam Raşit Kara hayatı boyunca yazdıkları ile yaşantısını birleştiren bir kişiydi. Çevreye çok önem verirdi, bu yüzden Ankara'ya kadar 13 gün yaya yürüdü. İstanbul'un her yerinde tükürüğe karşı kampanyalar yaptı. Ömer Hayyam'a hayrandı, tam 15 yıl Ömer Hayyam'ı anma günleri düzenledi. Bazen adada, bazen teknede bazen de Bostancı'daki Hatay restoranda Hayyam hayranlarını bir araya getirdi. Erdemli bir insandı, ben de onun yolunda gideceğim."

ADANIN SORUNLARI-

Yaz aylarında adaya gelen yazlıkçılarla 20-25 bin kişilik nüfusa ulaşan Kınalıada, en çok hafta sonları adaya gelen günübirlik ziyaretçiler tarafından işgale uğradığı günlerde zorlandı. Bu ziyaretçilerin arasında bulunan bazı kişilerin hoyrat davranışları, çöplerini oraya buraya atmaları, denizi kirletmeleri, insanlara sataşmaları, ada halkından özellikle sahilde oturanları müthiş rahatsız etti ve pazar günleri evlerine kapanmak zorunda kaldılar. Birlikte getirdikleri piknik tüpleri de yangına neden olacağından emniyet tarafından yasaklandı. Bu arada önceleri motosikletli, sonradan da bisikletli polisler ve çevik kuvvet ekipleri olaylara müdahale ederek kısmen de olsa bu başıbozukluğu durdurmaya çalıştılar.

Taksimspor, Sarıyer ve Beykoz'un eski kalecisi Aleksan Dadyan bu soruna şöyle değindi: *"Denizi temiz diye her hafta sonu binlerce insan adaya hücum ediyor. Gelenlerin çoğu sahilde kalıp oradaki evleri taciz ediyor, genellikle de sahildeki evlerin tuvaletlerine girmek istiyorlar. Bunun nedeni adada bir tek tuvaletin bulunmasıdır. Onlar da haklı, ne yapacaklarını bilemiyorlar."*

Türkiye'nin ilk Diyanet işleri başkanı Rıfat Börekçi'nin torunu Ahmet Börekçi: *"Adanın bugünkü hali çok kötü gözüküyor ama eğer alt yapısı olan plajlar açılırsa özellikle sahildeki evler bu sıkıntıdan kurtulacaktır. Bu konuda İstanbul Büyükşehir ve Adalar Belediyesi el ele vermelidir."*

Ev hanımı Alin Sıvacioğlu: *"Hafta sonları gelen öbek öbek insanı durdurma-ya olanak yok, doğal olarak o kişilerin de yasal hakları var, bu engellenemez, ancak adaya karşı çok hoyrat davranıyorlar. İşte bu noktada Belediye ve Emniyet çeşitli anonslarla onları uyurabilir"*

Elektrik mühendisi Anuş Kırımızıyan: *"Yazın en sıcak günlerinde İstanbul'dan kalkıp gelen insanlara hak vermek gerek. Nereye gitsinler? Serinlemek için kendilerine en yakın yer Kınalıada, ancak adanın alt yapısı bu kadar kalabalığı taşıyacak durumda değil. Ayrıca bu kişiler de adalılara saygı göstermelidir. Hafta sonları kargaşa ve tacizden bir çok kişi sokağa bile çıkamıyor."*

Türkiye Jokey Kulübü Yönetim Kurulu Üyesi Arek Kuyumcuyan:

"Hafta sonu vapura biner binmez tamtam sesleri duyuyorsunuz. Kalabalıklar adayı adeta ablukaya alıyor, tüm günlerini geçirdikten sonra da çöplerini bırakıp gidiyorlar. Eskiden adalara Prens Adaları denirdi, şimdi Rezalet Adaları oldu. Tarihte kültür merkezi sayılan Kınalıada şimdi bir cehalet merkezi haline geldi. Adam denize donu ile giriyor, ben seni böyle seyretmeye mecbur muyum?"

Adalar Kızılay Yönetim Kurulu Üyesi Avedis Hilkat:

"Adamıza gelen günübirlikçi tabir ettiğimiz insanları, antenleri, umumi tuvalet yetersizliğini, çevre kirliliğini ve buna benzer bir sürü konuyu irdeledik,

eleştirdik, söylendik durduk ama artık çözüm zamanı.”

Müziyen ve besteci Cenk Taşkan: “Eskiden de adaya hafta sonları gününbirlikçiler gelirdi ama onlar denize girmek, temiz hava almak için buradaydılar. Şimdikiler adaya uyum sağlayamıyor, her türlü pislik ve tacizi yapıyor. Bu yüzden Belediye ve Emniyetin bu kişilere karşı tedbir alması şart.”

Artık adayı zaman zaman ziyaret eden eski Kınalıadalı tenis şampiyonu Vartan Tetikbaş:

“Doğal olarak her yer gibi burası da değişiktu. Bizler eskiyi yaşadığımız için bugünkü halini beğenmiyoruz. Kınalı bozuldu demiyorum, çünkü o dönemler öyleydi şimdi böyle. Eskiden cennet gibi bir yerdi, bize hayat boyu yaşayamayacağımız günler yaşattı.”

Sörmen mağazası sahibi Melkon Karaköse:

“1974’de adaya geldim. Burası çok temiz ve sakin bir yerdi, herkes birbirini tanırdı. Şimdiye yalnız manavlar ve bakkallar birbirini tanıyor, çevre değişti. Hafta sonları ise Kınalı hepimize yabancı bir yer haline geldi. İstanbul’dan gelen akın akın insan topluluğu burayı kirletiyor ve gürültüden patırtıdan geçilmiyor. Adalılar bu günlerde sokağa bile çıkmıyor, bazıları da burayı çoktan terk ettiler.”

Adada lokal sahibi Mehmet Karataş:

“İstanbul’un bir çok semtinde olduğu gibi adalar da değişikliğe uğradı. İnsanlar burayı kirletmek için sanki birbirleriyle yarışıyorlar. Yine de Kınalı’da güzel bir zümre var, bunlar sayesinde hala ayakta durabiliyoruz.”

Atlas Taşımacılık Yönetim Kurulu Başkanı Yorgo Saris:

“Bugün artık İstanbul’da hayat değişti, İstanbul eski İstanbul değil, insanlar farklı. Bunlar büyük kente uyum sağlayamadıkları gibi, adaya da uyum sağlayamıyorlar. Denize girmenin, adada bulunmanın, sahilde oturmanın bir adabı vardır, gelen insanlar buna saygı göstermedikten sonra adanın neresine gönderirseniz gönderin yine rahatsızlık duyarsınız. Doğayı paylaşmak herkesin hakkıdır ama onların da başkasına saygılı olması gerekir.”

Levon Hamparsumyan: “Büyük dedem Mardik Hamparsumyan 20. yüzyılın başlarında Varna’dan İstanbul’a gelmiş, daha sonra da yaz aylarını Kınalıada’da geçirmiş eşi Elizabeth’le. Yani bizim aile çok eskidir Kınalıada’da. Elizabeth Hanım’ın kardeşi ise ünlü yazarlarımızdan Hagop Munzuri’dir. Ben ada ile 2 yaşımıdayken 1959’da tanıştım. Yaşım büyüdükçe de ne güzel bir yerde yaşadığımı anlamaya başladım. Deniz en büyük tutkumdu, spor da öyle. Ali Kurt, Ahmet Kurt gibi sonradan milli basketçilerle birlikte Jarden takımında futbol oynardık. Bir de bisiklet tutkumuz vardı. İlk gençliğimizde de daha farklı bir hayat seçtik, ada kızları ile uzaktan uzağa konuşmak, müzikli yerlere

gitmek gibi. 1993'de Leda ile tanıştım ve 1994'de evlendik, Aykun doğdu. Aile olarak da Kınalı'da güzel günler yaşadık ve yaşıyoruz. “

Leda Hamparsumyan: Kınalıada ailemizce bayıldığımız yerdir. Ondan vazgeçmeyiz, ne olursa olsun her yaz adadayız. Ancak bazı sıkıntıları da söylemeden edemeyeceğim. İnsanlarımız çöplerini konteynirlara atacaklarına yollara atmayı seviyorlar, Belediye temizliyor onlar atıyor, eskiden hafta sonu gelenlerden şikayet ediyorduk, şimdi bizim yazlıkçılarımızdan da bazılarını görüyoruz. Şezlongları önce yadırgadık da şimdi alıştık galiba, evet istediğimiz yerden denize giremiyoruz pek de yine de sahilimizde uygun yerler de bulabiliyoruz. Bir de sürat yapan ve her an kazaya neden olacak bisiklet ve akülü motosikletler var, bunların da denetim altına alınması şart.”

Her yaz Kanada'dan kalkıp Kınalıada'ya tatillerini geçirmek için gelen Dora ve Ara Sevan da şunları söylediler:

Ara Sevan:

“Her yaz adaya geliyoruz, çünkü ben eski Kınalıadalıyım zaten. Ada nefes aldığımız en güzel yerlerden biridir. Üstelik ailem de oradadır. Bildiğiniz gibi Eczacı Ani Hamamcıoğlu benim kız kardeşimdir. Eskiden sahilin tümü de doğallığı ile bize tahsis edilmişti, şimdilerde şezlongcular buraları parselledi. Kötü mü oldu, onu pek söyleyemem, yalnız adalılardan bazı kişiler eskiden olduğu gibi yere havlularını sererek denize girip çıkmak istiyorlar. Hiç olmasa onlar için bazı boşluklar bırakmaları gerekirdi. Bir de hafta sonu büyük bir kalabalık geliyor İstanbul'un çeşitli semtlerinden, bunlar adaya bir türlü uyum sağlamıyorlar. Onlara yol yordam göstermek için Belediyenin bazı yaptırımlar uygulaması gerekiyor. “

Dora Sevan:

Ben aslen Büyükadalıyım, ancak tüm arkadaşlarım Kınalı'da olduğu için oradan gelip giderdim hep. Şimdi buraya taşındık ve keyifli vakit geçiriyoruz, ancak bazı sıkıntılarımız var, eşim zaten bunları anlattı az önce.”

ANTENLER

90'lı yıllarda ani bir kararla adanın tepesine dikilen antenlerin halk sağlığına olumsuz etkilerine ilişkin söylentilere yol açtı. Altında ot bile bitmiyordu. Adalılar antenlerin kaldırılması için çeşitli girişimlerde bulundular ancak medya bu isyana sessiz kalıyor, sorumlu yöneticiler ise sorunu bir türlü çözemiyorlardı. Hikmet Abanoz'un yıllar süren başvuruları da sonuç getirmedi. Kaldırılmasına ilişkin kararlar uygulanamadı. Bu arada Kınalıada'da ölenlerin sayısının diğer adalar ortalamasının üzerinde olduğu ilişkin söylentiler de yayılınca, kimi aileler adadan uzaklaştılar. Örneğin Büyükada'nın 12.000 kışlık nüfusunun bir yılda ölüm sayısı 5 kişi iken, Kınalıada'daki 800 kişilik kışlık nüfusundan yaşama veda

edenlerin sayısı 22 olmuştı. Adalar eski Belediye Başkanı Coşkun Özden'in açtığı dava da olumlu sonuç vermesine karşın antenler sökülememişti.

İş adamı ve eski basketbol hakemi Berç Şirikçiyan:

"Antenler başımızın belası olarak hala tepemizde duruyor. Bunlarda radyasyon yok deniyor ama ben inanmıyorum. Bir an önce kaldırılmaları gerekiyor da bunu kim yapacak merak ediyorum."

Geçen yıl yitirdiğimiz iş adamı Yalçın Kızılkaya:

"Yıllardan beri adanın kangreni oldu bu antenler, kaldırılmaları için ne mücadeleler verdik, ancak bunu bir türlü başarmadık, çünkü karşımızda çok güçlü bir medya vardı. Siyasetçilerimiz bile bir şey yapamadılar. Buraya uydu koyup bunları kaldıracağız diyerek de bizi yıllardır uyuttular. Resmi raporlarda radyasyonun uluslar arası değerler içinde olduğu belirtilmiş ama buna da inanmak zor. Adadaki hasta sayısı çok fazla. Bir de bunların çirkin görüntüleri var ki bunca yıllık geçmişli olan Kınalıada kültürü ile hiç bağdaşmıyor."

Müteahhit İrfan Ceylan:

"Bizler, ada halkı olarak beraberliği sağlayabilseydik, bu antenler çoktan kaldırdı ama sadece vızıldadık durduk, hiçbir zaman eylemi düşünmedik. Oysa bunlar buradan kalksaydı, şimdi tepede çok güzel bir parkımız var olacaktı."

Apikoğlu sucukları sahiplerinden merhum Berç Kartallıoğlu:

"Bu antenlerin kaldırılacağı söylendi ama bir türlü gerçekleştirilemedi. Adada her yıl kanser hastalığı yayılıyor gibi. Bir an önce bu işi çözümlmeleri gerekiyor."

BALIKÇILIK

Adaların en büyük kaynağı çok eskilerden bu yana balıkçılıktı. 70'li yıllara kadar adada tam 70 çeşit balık bulunurdu. Sonradan yapılan trol avcılığı, denizin kirlenmesi, adaların giderek kalabalıklaşması sonucu balık türleri azaldı. Bu yüzden ada denizinin koruma altına alınması gerekiyor.

Balıkçı Reisi İsmail Duman:

"Ada denizinde 70 çeşit balık vardı, sonradan troller, gırgırlar bunların yuvalarını sildi süpürdü ama bunun dışında bu felakete neden olan başka bir şey daha var; adalarda nüfus patlaması. Tüm adalarda 6000 kişi vardı, şimdi 100.000 insan yaşıyor. Bunlardan bazılarının motorları olduğunu düşünürsek deniz yaşamına ne kadar zarar verdikleri ortaya çıkar."

Ayhan Özden:

“Eski yıllarda Marmara’da Karadeniz’den gelen çok fazla balıkçı yoktu. Sonradan ellerinde radar, sonar gibi cihazlarla her tarafı çevirmeye başladılar. Troller, sonarlar filan derken de denizdeki balık sayısını ve cinslerini adeta yok ettiler. Deniz kirliliği ise 80’lerden sonra yaptırılan kanalizasyon sistemleri ile temizlendi. Balık türlerinin yok olmasının birinci nedeni trollerdir. Bunların durdurulması gerekir.”

Avedis Hilkat:

“Adalardaki balığı troller ve diğer aygıtlar yok etti. Bunların yasaklanması gerekir. Adanın yakın çevresinde yumurtlayan balıkların üreyebilmesi için bu çevrelerin koruma altına alınması gerekir. Yetkililer bir an önce bu konuyu ele alırsa ilderdeki kuşaklar yine çeşitli balık cinsleri ile zengin bir denize kavuşacaktır.”

ADALARDAKİ HAYVANLARIN BAKIMI

Adalar’daki sahipsiz hayvanlar için Büyükada’da yapılan barınak sorunun çözümünde yeterli olmadı. Her adaya ayrı bir barınak yapılması gerekiyordu, ancak bu gideri karşılayacak para bulunamadı, oysa adalılar aralarında toplayacaklarıyla bu işi çözebilirlerdi, yine de hayvan sevenlerin sayısı gün geçtikçe artıyor. Bunlar arasında Maribel Çatalbaş, Günsev Evcimen, fayansçı Kaya (Gazaros), Avedis Hilkat, Armi Bağcıyan, balıkçı Burhan, Mardik İnciciyan, Nadya Eğlence, Aram Gülbenkian ve Tülay gibi birçok ismi sayabiliriz, bir de ada ile ilgili olmamalarına karşın bu hayvanlara yiyecek getiren dışardan gelen hayvan severler var, onların yaptıkları da unutulacak gibi değil.

Tülay Gülbenek:

“Adamızdaki sokak hayvanları için bir barınak yapılması için eski başkan Coşkun Özden’le konuştum. Barınağı hemen yaparım ama burada bir bakıcının bulunması gerekir, onun giderlerini karşılayabilir misiniz? diye sordu. Bizler ekstra varlıklı insanlar olmadığımızdan bu maaşı ödememiz zor, o bakımdan şimdilik topladığımız paralarla kış boyu sokak hayvanlarını doyurmaya çalışıyoruz. Bunun dışına çıkabilmek yine Belediyeye kalıyor. Bu arada yeni Belediye Başkanımızın da hayvanların kısırlaştırılması için başlattığı faaliyetler çok olumlu.”

Nezihi Kahraman:

“Adamızın hayvansever insanlarından gelen mamaları heba etmeden özellikle tepelerdeki aç köpek ve kedilere götürüyorum. Onlara orada bakacak kimseler yok. Aç kalıyor ve aralarında ölenler oluyor. Bazıları da vahşileşiyor. Bir çok kişi dağ köpekleri tehlikeli der ya, bu boş laf, onların karnını doyurdunuz mu

hiç de böyle konuşuyorsunuz. Köpekler sadık ve güzel canlılardır. İnsanlar gibi aralarında karakteri bozuk olanları da vardır doğal olarak, ancak siz önce karınlarını doyurun, onlara ters ters bakacağımız ya da oraya buraya şikayet edeceğiniz yerde.”

ADALAR NASIL OLMALI?

Yıllar geçip gidiyor. Adalarda bu süreçte bir çok değişim oldu. Bunlar arasında olumsuz ve olumlu gelişmeler de var. İlerdeki yıllarda adalar nasıl olmalı? sorusuna **Eski milli basketçi gazeteci ve iş insanı Ahmet Kurt ilginç bir yaklaşım getiriyor:**

“Benim hayalimde bütün adalara, Karaipeler'e gelip giden 3000 kişi taşıyan yolcu gemilerinin ziyaret etmesi yatıyor. Bunlar adaların en ünlü yerlerine turist taşıyacak ve böylece adaların kalkınmasına yol açacaklardır. Adalar 5 milyar dolarlık tatil köyleridir. Biz bunu 3 aylığımıza değil de 6 aylığa endeksli bir yer olarak kullanırsak, evler pansiyonlara dönüşür ve insanların kalacak yerleri olur böylece ev sahipleri de devre mülk usulü evlerini iki kez kiralayacaklarından daha fazla gelir elde edeceklerdir..”

SÜRYANİLERİN GELİŞİ

Son 16 yılda Ada'da yıllar önce Rumlardan boşalan nüfusun yerini Süryaniler aldı. Hatta Panayia Rum Ortodoks kilisesinde yapılan ayinlere, Rum cemaatin artık birkaç aileye düşmesi nedeniyle katılanların sayısı çok azalmıştı. Süryani Kadim Cemaati ayinlerini bu kilisede yapabilmek için Panayia'nın başkanı Mihail Şişko ve yönetimine başvurarak anlaşma sağladı ve böylece kilise yeniden canlandı.

Panayia Kilisesi Başkanı Mihail Şişko şunları anlattı:

“Panayia, yani Meryem Ana Kilisesi 1884 yılında kuruldu. Adada yalnız Rumların değil, Hristiyan olsun, Müslüman olsun herkesin mum yaktığı bir ibadethaneydi. Halen de öyledir. Rum cemaati Türkiye'den gidince geriye 8-10 kişi kaldı ama sonradan gelen Süryaniler kilisemizin yaşamasını sağladılar. Ayinlerini hep burada yaptılar ve bugün bu kilise Süryanilerin, Ermenilerin yaktıkları mumlarla ayakta durmaktadır. Bazen ayinlerde ilahileri dinlerken gözlerim yaşıyor, ama kiliseyi bu hale düşürenlere kızmıyorum, onları affediyorum. Bu tarihi eser daha yıllarca ayakta kalacaktır. Bahçesi ile güzelliği ile tüm adaların bir incisidir.”

Adada Süryanilerin dışında Yakup Samanoğlu'nun fahri başkanı olduğu Keldani Katolikler de bulunurken, yeni gelenler arasında Anadolu kökenli Ermeniler çoğunluğu teşkil ettiler. Sonradan Kınalı'ya yerleşen ve burada esnafılık yapan yine

Anadolu kökenli İslam nüfusu da artış gösterdi.

Keldani Fahri Başkanı Yakup Samanoğlu:

“Kınalıada’da Müslümanlar, Keldaniler, Ermeniler, Rumlar, Süryaniler hep birlikte kardeşçe yaşar. Bu hiçbir zaman değişmeyecek bir yaşama biçimidir. Biz hep birlikte dünyaya örnek teşkil ediyoruz. Tüm insanlar bizim gibi yaşamaya başlayınca dünyada hiçbir husumet kalmayacaktır.”

Süryaniler konusunda Orhan Pineci:

“Süryani cemaatimiz bugün adada artış göstermiştir. Rumlardan boşalan yere bizimkiler talip olmuş, özellikle Panayia Ortodoks Kilisesinin burada olması da cazip gelmiştir. Benim eşim Vartuhi Ermeni Gregoryandır, ben Süryani kökenli olduğuma göre Ortodoksum, adada Keldani Katolikler de var. Müslüman arkadaşlarımız da çoğunlukta. Hep birlikte bir mozayici teşkil ediyoruz ve bu da tüm dünya ülkelerine bir örnektir. Biz Ada kültürünü yaşıyoruz. Kökünde ise insancılık yatar.”

17 Ağustos 1999’daki depremden sonra adanın tehlikede olduğunu ileri sürüp ayrılan küçük bir bölüm ailenin yerine de bu depremi Çınarcık’ta daha kötü biçimde yaşayan başka aileler geldi. Rağbet arttığı için bir ara düşmeye yüz tutan ev kiralari ise yeniden yükseldi.

ADANIN ALT YAPISI VE SAĞLIK SORUNU

Adanın altyapı çalışmalarının başında 90’lı yıllarda su sorununun tamamen ortadan kalkması için yapılan yatırımlar geliyordu. Önce büyük havuz, ardından da karşı kıyılardan borularla adalara aktarılan su, yılların en önemli konusuna çözüm getirmişti. Bu arada tüm Türkiye’de olduğu gibi adada da bakkallar yerlerini marketlere bırakmış, telefonsuz ev kalmamıştı ama tüm bunlara karşın gerek Kınalıada, gerekse Burgazadası’nın sağlık sorunlarına bir çare bulunmamıştı. Doğru dürüst bir sağlık yurduna ve sürekli adada bulunabilecek bir doktora sahip olamayan bu adalarda özellikle kış aylarında yaşayanlar endişe içindeydiler. Bir süre sonra her iki adaya da birer doktor tayin edildi, “Horoz Reis” adlı ambulans motor da faaliyete girince insanlar bir nebze rahatladılar

Civan Çakıcı:

“Sağlık konusu adanın en büyük sorunuydu. Şimdi adaya yeni bir doktor tayin edildi. 24 saat hizmet veriyor. Bu çok sevindirici. Dört yıl önce benim başımdan çok ağır bir olay geçti, dönemin doktoru Murşit Adalı’nın acil müdahalesi ile kurtuldum. Bunu yaşayan kişi olarak sağlık sorunu için hep birlikte el ele verip bir şeyler yapmamızın şart olduğunu düşünüyorum.”

Hayrabet Toplayıcı “Sağlık sorunlarına Güzelleştirme Derneği el atmalıdır. Derneğin yönetiminde bulunan dürüst ve güvenilir insanların toplayacağı

aidatlarla ada yepyeni bir sağlık yurduna kavuşur. Buranın kirası, suyu, elekt-riği, ilaçları, doktor ve hemşire maaşları karşılanmalıdır. Byylece ani rahat-sızlıklarda ve yaşlı hastalara ilk müdahale adada yapılıp, ambulans motorla hastanelere ulaştırılabilir.”

Rahmetli Yalçın Kızılkaya’nın bu önerisinden sonra adaya yeni atanan Doktor Erdińç Ulu büyük grař vererek ve adanın ileri gelenlerinin des-teğini alarak Sağlık Yurdunu en iyi biçimde hizmet verecek şekle soktu. İşte söyledikleri:

“Adaya ilk geldiğimde sağlık ocağı kötü bir durumdaydı. Çok eksiği vardı. Bina bakımsızdı, çatı akıyordu, içerisi tuvaletten dolayı kokuyordu, araç gereç yoktu, ısı sorunu vardı. Burayı hemen ele alarak tadilatına giriştik, ardından doğal gaz döşendi, araç gereç getirildi, sedyelere kadar her şeyi değiştirdik, ok-sijen tüpleri alındı ve olabileceği en iyi biçime girdi. şu anda tam teçhizatlı bir sağlık ocağımız var, ilerde bunun daha büyük bir yere taşınması düşünülebilir, ama hastane haline gelemeyeceğine göre bu bile yeterlidir. Benden önce burada görev yapan Dr. Muşid Adalı da o zamanki sağlık ocağının tüm olumsuzluk-larına karşın büyük hizmet vermiş bir kişidir. Gerektiğinde hastaların ayağına gitmiş, mesai dışında bile her türlü hizmeti vermiştir. Ben de onun gibi alış-tım. şimdi bizim ekipmanımızla birlikte 112’nin de ekipmanı hazır olduğun-dan hastanın hastaneye yetiştirilmesi çok kısa bir süreç içinde gerçekleşiyor. Biz ilk müdahaleyi yapıyor, Horoz Reis ile karşıya geçiriyor, oraya kadar da hastaya eşlik ediyoruz, ambulansla birlikte gelen diğer bir doktor arkadaş da hastaneye kadar hastanın yanında oluyor ve 20-25 dakikada onu hastaneye yetiştirebiliyoruz. İstanbulda bile hasta bu kadar çabuk yetiştirilmiyor çoğu zaman. Lodos fırtınası ve diğer doğa olaylarında da ambulans helikopterden yararlanıyoruz. Artık kiş yaz adada yaşamak kimseyi korkutmasın.”

Kİş AYLARINDA ADA ISSIZ

Kiş aylarının diğer büyük sorunu da ısınma derdiydi, doğal gazın gelişi ile bu sorun da çözüldü. Tüm bu yapılanlara karşın kiş aylarında ada yine de ıssızlığını sürdürdü.

Yorgo Saris: “Eskiden kişin biz de adaya giderdik son yıllarda bundan vaz-geçtik. Ada kiş aylarında tam bir terk edilmişlik yaşıyor. arşıda hemen he-men hiçbir şey bulamıyorsunuz. Geçen yıllarda restoranlar da kapalıydı, neyse birkaç kiştır, Mimoza açık da birkaç aile adaya gidebiliyor.”

Aram Glbenek:

“On yıl öncesine kadar kiş aylarında burada epeyce insan vardı. Birlikte otu-rur, eğlenir, yer içerdik. Ne yazık ki 2000 yılı başlarında arkadaşlarımız adaya

gelmez oldu. Bu yüzden eski canlılık kalmadı ama yine de İstanbul'a göre daha hoş bir hayatımız var. Bir kere buranın temiz havası her şeye bedeldir. Kınalıadalılar adayı kışın neden terk ederler anlamam. Çocuğu olanları kabul ediyorum ama diğerleri niye kışın hiç olmazsa bir bölümünü burada geçirmez?"

Kurtuluşspor başkanı Dino Belalidis:

"Kış aylarında ada çok hoş, eğer buradaki yaşantı biraz canlandırılırsa, herkes adaya gelir. Boğaz trafiğinde saatlerce takılacağına, güzel bir hava almak, taze balık yemek için gelinecek tek yerdir."

ADALARDA KARDEŞLİK

Kınalıada ve diğer adalarda her dinden insan yaşar, herkes birbirinin gelenek ve göreneklerine saygılıdır. Bu yüzden de ada insanları arasında kardeşlik bağları çok kuvvetlidir. Çok eski yıllara dayanan bu birlikte yaşam kültürü, tüm değişikliklere karşın kendini koruyabildi. Sonradan adalara gelen bazı kişilerin yanlış davranışları bile bu temeli yıkamadı, tersine onlar da bu tabloya katıldılar. Adaya hafta sonu gelenlerin yarattığı sorunlar olsa da, gelip geçici oldukları için fazla ciddiye alınmadı.

Balıkçı reisi İsmail Duman:

"Ben tüm insanların kardeş olarak yaşadığı adaların herkese bü yük bir örnek teşkil edeceğini söylüyorum. 82 yaşındayım, bugüne kadar hep birlikte yaşadık, cenazelerimizde birlikte olduk, hatta bazılarında birlikte dualar ettik. Bizim tek kaynağımız insan sevgisidir. Bunu yeni yetişen kuşaklara anlatmamız da görevimizdir."

İş adamı ve tarihçi Muharrem Alpaslan:

"Eski mozaïği canlandırmak için yurt dışındaki arkadaşlarımızla bir köprü kurduk. Başka ülkelerde birbirimizle karşılaştığımızda yüreğimiz titiyor, hasretle kucaklaşıyoruz. Bu kardeşçe, hiçbir menfaate dayanmayan, din, ırk ayırımından uzak beraberliğı biz hep yaşadık ve bunu yaşatmak için elimizden gelen her şeyi yapacağız."

Karun Kovan:

"Keşke Rumlar hiç gitmeseydiler ama artık dönmelerine de olanak yok. Yılın belli aylarında eski yerlerini ziyaret ediyorlar. Biz adadaki mozaïği koruyoruz, Anadolu'dan İstanbul'a göçlerle, Türkiye'den Avrupa ve Amerika'ya göçler bu dengeyi bozdu ama yine de adalardaki geleneksel yaşantı sürüyor."

Kınalıada Spor Kulübü Başkanı Osman Özden:

"Adaların en büyük özelliğı, burada yaşayan insanların doğumdan ölüme hep birlikte olmasıdır. Herkes birbirini tanır, insanlar hangi dinden ve ırktan olur-

larsa olsunlar birlikte sevinir, birlikte ağlar. Son zamanlarda dini ayrışmaları körükleyerek bu beraberliği bozmaya çalışanlar oldu ama bizde hiçbir şey değişmedi. Yine eskisi gibi kardeşçe yaşıyoruz ve sonuna kadar bu böyle gidecek."

Kınalıada Cami Derneği Başkanı Rıdvan Evren:

"Adada bir mozaik var ve sürüyor. Bizim çocukluğumuz, gençliğimiz hep birlikte yaşayarak, spor yaparak geçti, şimdi de aynı şekilde devam etmektedir. Bu adanın havasını birlikte soluduk, suyunu birlikte içtik, hiçbir zaman aramızda ayırım olmadı"

Jan Selvi-

"Gençlik yıllarımda Türkü, Rumu, Ermenisi hep kardeşçe yaşadık. Yıllar içinde bazı kötü olaylar olunca Rumlar ve bazı Ermeni aileler Türkiye'den başka ülkelere göç ettiler, ama yine de Kınalıada'da bu kardeşliğimiz hiç bozulmadı. Şimdi de aynı şekilde sürüyor, çünkü biz herhangi bir yabancı değil, aynı düşünceleri paylaşan Adalı insanlarız. Birbirimizin her şeyine koşarız."

CUMHURİYET DÖNEMİ (2010-2020)

Son on yıl içinde Kınalıada'da iki önemli değişim oldu.

Birincisi yıllardır bir türlü kaldırılamayan antenler, ikincisi de sağlık konusu. Antenler biri hariç tamamen kaldırıldı ve Adalılar rahat bir nefes aldı. Bu dönemin muhtarları Hüseyin Şahin (2009-2014) ve Erdal Aydın (2014-2018) idi.

İş adamı eski basketbol hakemi Berç Şirikçiyan:

"Yıllardır başımızda duran antenlerin kanserojen etkileri olduğunu tıp adamları söylüyorlardı, ancak tüm uğraşlarımıza ve başvurularımıza rağmen bunları bir türlü kaldırmamışlardı. Şimdi tek bir tanesi hariç hepsini götürdüler. Bu sonuncusu da başımızdan giderse çok mutlu olacağız"

Sağlık konusunda adaya getirilen ambulans ve deniz ambulansı, doktor ve hemşireleriyle birlikte Kınalıalıların en büyük endişesini giderdiler. Bunların dışında Aile hekimliği ve sağlık ocağı ile diğer hizmetlerin de verilmesine başlandı.

Aile hekimliği için 2011 Aralık ayında Kınalıada Keyif sokağında özel bir klinik açan Dr. Alp Aracı şunları söylemişti.

"2011 Aralık ayında Kınalıadalı'lara hizmet vermek üzere burayı açtık. Üni temizde tüm sağlık donanımını kurduk, artık kan tahlillerini de yapabiliyoruz. Yıllardır sağlık konusunda sıkıntı çeken adalılar için Beşiroğlu sokağınıdaki Sağlık ocağı da faaliyetini sürdürüyor. Geçen yıl gelen ambulans ve deniz ambulansı ile birlikte bu büyük sorunu bir nebze olsun çözmüş bulunuyoruz."

En azından adalılar rahatsızlanınca karşılarında doktor bulabiliyorlar.”

Ani Hamamcıoğlu (Eczacı)- Kınalıada'nın eski ailelerindeniz, bizden önceki yıllarda adada tek bir eczane varken, adada yaşayanların sağlık konusunda çok sıkıntı çektiğini görerek, Çarşı Caddesi'ndeyeni bir eczane açtım. Doktor sorununuz büyüktü, öyle ki eczanemize gelen hastalara gereken ilgiyi gösteriyor, sonra da tedavi için karşıya gönderiyorduk. Neyse ki son yıllarda bu sorun büyük çapta olmasa bile çözüldü. Artık ambulanslarımız, deniz ambulansımız ve de doktorlarımız var.”

Deniz Güveli (Eczacı)-“Eczacılık diplomamı aldıktan sonra ilk işim sağlık konusunda büyük eksiklikleri bulunan adamızda eczane açmak oldu. İskele Caddesi'nde Deniz Eczanesini açıp gelen hastalara yardımcı olmaya çalıştım. Son yıllarda sağlık konusunda adada büyük atılımlar gerçekleşti ve biraz olsun içimiz rahatladı. Aslında küçük bir hastanemiz olursa insanlarımız daha az endişelenecekler.

DÖNEMİN BELEDİYE BAŞKANLARI

2010-2020 Döneminde Adalar üç belediye başkanı gördü. Mustafa Farsakoğlu, Atilla Aytaç ve Erdem Gül. Her üçü de ellerinden geldiği kadar Adalara hizmet ettiler. Tam olarak istenilen oluşmasa bile her üçü de bu konuda iyi niyetliydi.

Mustafa Farsakoğlu'nun adaları, özellikle de kıyıları düzene sokma kararı kıyıda-ki işletmeler ve şezlongcu diye tabir edilenlerle belediye arasında gerilime neden oldu, özellikle arka taraftaki mekanlar sıkıntıya girince bazı tartışmalar yaşandı, daha sonra anlaşmaya varıldı. Antenlerin kaldırılması ise onun döneminde girilen en önemli olaydı.

Atilla Aytaç özel rant alanlarına izin vermedi. Adaların dokusunu bozmamak için uğraştı. İlaçlama işini de iyi yürüttü.

Erdem Gül daha çok adaların temizliği için uğraş verdi ve bunu sürdürüyor. Kınalıada'nın Taş ocaklarındaki molozları ve inşaat artıklarını çıkartma gemisiyle adadan aldırması iyi bir girişimiydi.

Son dönemde Çevre temizliğinde özveri ile çalışan gönüllü gruplar vardı. Tanay Garip bu eylemi çok iyi yönetti, ondan önceki dönemlerde de Mustafa Başkan iyi çalışmalar yapmıştı. Araçları kullanan Coşar Yıldırım da nakliye işinde arkadaşlarına yardımcı oldu.

Tanay Garip: “Mıntıka temizliği yapmak için arkadaşlarımızla konuştuğumuzda bir çok adalı erkek-kadın bizlere gönüllü olarak katıldı, sahillerimizi çöp atılan boş alanlarımızı birlikte temizledik, tüm arkadaşlara teşekkür ederim. Bizler bu adada yaşıyoruz ve gözümüz gibi korumak zorundayız.”

DÖNEMİN ÖNEMLİ OLAYLARI

Kınalıada 8.Temmuz.2011’de büyük bir yangın felaketi yaşadı. Akasya başındaki Derunyan tarihi evlerinde çatı onarımı sırasında çıkan yangın iki eski ve değerli evi harap etti. Yangını söndürmek için helikopterden atılan sular da binaları yıktı. Neyse ki alt katta İpragaz bayinin tüplerine ulaşmadan yangın söndürüldü ve büyük bir facia önlendi. Yangın sırasında bu binalara bitişik olan 9 numaralı evin de çatısı yandı.

Şükrü Duman: “Yangın ailemizin oturduğu tarihi binanın ikizinde çıktı, söndürmek için bizler de uğraştık, İtfaiye yetişti ama bizim binaya sıçramasına engel olunamadı. Yangına iki yangın helikopteri ve bir de uçak yukarıdan su püskürterek müdahale etti. En kötüsü de öteki binanın altında bulunan tüp gaz dükkanı idi. Helikopterin yukarıdan attığı su bizim binanın üst tarafını tamamen yıktı, bu arada arkadaşımız Fatih Bozbuğık de hafif yaralandı ve deniz ambulansıyla karşıya götürüldü. Neyse ki herhangi bir sağlık sorunu yaşamadı. Yangın sonunda söndü, ancak her yer harabe haline geldi.”

Eliz Ayvaz: “Yan binalar yanmaya başlayınca en çok alt kattaki tüplerin patlamasından korktuk, uzun süren çalışmalar sırasında endişeliydik. Sonunda bizim evin de çatısı yamp harap oldu, bakalım nasıl onaracaklar. Bunun için destek bekliyoruz ”

Alis Büyükzafer: “Alevler gittikçe büyüyor ve itfaiyenin gayretine rağmen bir türlü sönmüyordu. İyiden iyiye korku sardı bizleri. Yan binanın çatısı da yanıyor ve sıra bize geliyordu. Uçaklar ve helikopterle atılan sulardan sonra nihayet söndürüldüğünde rahat bir nefes alabildik. Balkonumuzda ufak tefek hasarlar oldu, ama bu felaketten ucuz kurtulduk.”

Kınalıada Su Sporları Kulübü Başkanı Profesör Emre Burçkin, Türk-İtalyan ilişkilerine ekonomik ve kültürel açıdan katkılarından dolayı İtalya devleti tarafından Şövalye Liyakat nişanına layık görüldü. Başkonsolos Gianluca Alberini, bu çok değerli nişanı kendisine takdim etti. Adamızın da iftihar ettiği Emre Burçkin çok mutlu bir gece geçirdi.

Manuel Tagaryan- “Başkanımız Emre Burçkin’in böyle büyük bir ödüle layık görülmesi bizi de ayrıca gururlandırdı. Bundan sonra başka ödüller de alacağımızdan son derece eminim.”

KINALIADA’DA KİTAP ŞENLİĞİ

Kınalıada Gaztuman Gayan çocuk kampının açıldığı gün iskele meydanında çocuklar yararına bir imza günü düzenlendi. Aret Vartanyan, Aysel Kılıç Karşlı, Rosa Deşilton ve Hıraç Pehlivanyan bu güne katıldılar. Satışlardan gelen hasılatı kamptaki çocuklara bağışladılar.

Nazar Günelan- *Kınalıda eski yıllarda bir kültür yuvasıymış, biz yine aynı düşünceyle bugünkü kamp açılışına böyle bir etkinlik ekledik ve de çok rağbet gördük. Bu tür imza günleri, edebiyat sohbetleri ve resim sergileri açmak istiyoruz ilerideki günlerimizde.”*

Hıraç Pehlivan-yan- *“Kınalıda da böyle bir etkinlik olması beni çok sevindirdi. Davet edilince de daha da mutlu oldum. Kitap imzalamak, okurlarla buluşmak çok hoş bir duygu.”*

Aysel Kılıç Karşılı - *“Vartanuş’un Ali’si” kitabımı Kınalıda da hemen hemen okumayan kimse yoktu. Onlara bu kitabımı imzalarken hemen hepsi çok duygulanmıştı, doğal olarak ben de çok duygulandım. Çok güzel bir gündü, Kınalı’ya yine geleceğimi sanıyorum.”*

OSMAN KURT’U ANMA GÜNÜ

Kınalı en çok sevilen insanlarından birini kaybetmişti. Kurt ailesinin herkese yardım eden, sohbetleri ile tüm adalıların sevgilisi olan Osman Kurt’un gidişi herkesi çok üzdü. Kurt ailesi kaybettikleri sevgili kardeşleri Osman için her yıl 5 Şubat günü, gerek adada, gerekse başka semtlerde oturan dostlarını bir araya topluyor. İlk dönemler Modadaki Koço, sonra da Bostancı’daki Selçuk balıkçı restoranında düzenlenen gecelere hemen hemen tüm dostları katıldı, o kadar sevilen biriydi ki rahmetli, onunla geçirdikleri günleri unutmamıştı kimse. Sonraki yıllarda Ali Kurt’un başkan olduğu Levent Tenis kulübünde sürdürüldü bu anlamlı gece. Yenilip içildi, Osman hakkında anekdotlar, birlikte yaşanan güzel anılar anlatıldı. Bir çok ünlü sporcunun da katıldığı bu geceler her yıl sürdürülecek.

Yakın dostlarından Gündüz Özsöz:

“Onun gibi bir insan kolay kolay dünyaya gelmez. Herkese destek verir ve bunu hiç belli etmezdi. Sohbetleri ile dostlarına keyifli saatler geçirtirdi. Onu artık görememek bana çok acı veriyor.”

Yine yakın dostlarından Saim Okay:

“Onun gibi bir dostum olduğu için çok gururluyum. Öyle güzel bir insandı ki. Şimdilerde böyle insanlar pek bulunmaz. Yokluğu içimizde büyük bir boşluk bıraktı.”

Yalçın Yeğiner: *“Osman’ı anlatmak için tek bir sözcük yeter. O bir hümanistti. Doğadaki tüm varlıkları severdi. Kimseye belli etmeden ihtiyacı olanlara yardım ederdi. Ada işte böyle bir güzel insanını, biz de en iyi dostumuzu kaybettik.”*

Agop Süzme- *“Osman Kurt unutulmaz bir kardeşimizdi. Onu sevmeyen tek bir kişiye bile rastlamadım. Yardım etmediği kimse de yoktu. Üstelik yaptıklarını herkesten gizlerdi. Tevazu onun baş özelliği idi. Işıklar içinde uyusun.”*

TÜRKİYE VE YUNANİSTAN'IN KINALIADALILARI ATİNA'DA BULUŞTU

Kınalıada'dan Ali Kurt, İshak Güveli, Arif Pırnal ve eski Adalar Belediye Başkanı Coşkun Özden Atina'ya gidip bir zamanların Kınalıadalıları, başta Beşiktaşlı Niko Kovi, Avram gibi futbolcularında bulunduğu Atina'daki dostlarını ziyaret ettiler. Hep birlikte geçirilen üç güne doyamadan birbirlerinden ayrıldılar. Bundan sonraki buluşma artık İstanbul Kınalıada'da olacak diye de sözleştiler.

ADANIN KAYIPLARI

Adanın eski muhtarlarından ve Ada spor ve Su ürünleri kooperatifi başkanı Hikmet Abanoz vefat etti. Yaşamını Adanın üstüne dikilen antenlerle mücadele etmek ve Kınalıada'dan sporcu yetiştirmeye adanmış Hikmet Abanoz aynı zamanda Ada gazetesini yayımlıyordu.

Hikmet Abanoz 1969 yılında Kınalıada'nın ve İslam aleminin ilk kız futbol takımını kurdu. O dönemde dünyada sadece 22 takım vardı, büyük bir iş başarmıştı, ancak kızlar Türkiye'de böyle bir lig olmadığından sadece özel maçlarda oynayabildiler. Kız takımları da henüz kurulmamıştı, o yüzden hep erkeklere karşı oynamak zorunda kaldılar.

Kınalıada Kız takımında oynayan komple sporcu ve eski adalı Margarita İncim Proti:

"Çok iyi bir kız takımımız vardı. Önümüze çıkan Erkek takımlarını yeniyorduk. Bizden başka kız takımı olmadığından oynayacak rakip bulamıyorduk. Sonraki yıllarda kız takımları kuruldu. Lig bile başladı. Ne yazık ki biz bu işin öncüleri olmamıza rağmen bu liglere katılamadık. Aradan yıllar geçmiş ve bizim dönemimiz sona ermişti."

Hikmet Abanoz 1973 yılında yapılan seçimle başkan olunca Kınalıada Gençlik Kulübünün 1947 yılındaki tüzüğünü değiştirdi ve yönetim kurulu tüzüğü yeni maddeler ekledi, bunlardan iki tanesi çok önemliydi. Ana hedef korunmaya muhtaç çocukların sportif gelişimini sağlamak, onlara sportif terbiye aşılamak ve sağlıklı, kültürlü, yetenekli sporcular olarak yetişmelerini sağlamaktı. Hikmet Abanoz ve arkadaşları ardından da ilk spor okulunu açtılar. Ayrıca Boğos Monosyan'la birlikte kulübü tescil ettirdiler.

Boğos Monosyan: *"Hikmet'le birlikte kulübümüzü liglere sokmak istemiştik, yönetim kurulumuzdaki diğer arkadaşlarımız da bize katılınca, gidip Kınalıada spor kulübünü tescil ettirdik, böylece voleybol kız takımımız liglere girdi. Futbol takımımız da amatör kümeye katılabildi."*

Bu arada Kınalıada Kız voleybol takımı da kurulmuştu ve onlar ligde oynamak şansına sahiptiler. Takım başarılı da oldu. Aralarında sonradan sinema ve dizi

oyunculugu da yapan Açelya Akkoyun da vardı

Son on yıl içinde Kınalıada'nın çok sevilen bir çok insanı daha geçip gitti bu dünyadan. Türkiye Spor Yazarları Derneği Başkanı ve eski futbolculardan Onur Belge'nin vefatı çok etkisi yarattı. Onur Belge gençliğinde iyi bir futbolcuydu, İstanbulspor ve Taksimspor'da oynamış, yaz günlerinde Kınalıada formasını giymişti. Daha sonra spor yazarı olarak isim yaptı. Yöneticiliği de iyi bildiğinden TSYD'ne başkan seçildi ve iki dönem bu görevini başarıyla sürdürdü.

Kardeşi Uğur Belge:

“Onur ağabeyim herkes tarafından sevilen bir insandı, kendini tamamen spora adanmış, Türk sporuna hizmet etmeye odaklanmıştı. Güzel ailesi ile birlikte mutluydu. Onu kaybetmek içimden bir parçanın yok olmasıdır. Nasıl üzüldüğümü anlatamam. Mekanı cennet olsun demekten başka elimden bir şey gelmiyor.

Adada diğer kayıplar arasında herkes tarafından çok sevilen Levon Avedikoğlu, Yalçın (Armenak Özkazan), Hagop Cemcem, Mavi Marmara motorlarının Kınalıada başkanı Turgay Özden, Panayia Rum Kilisesi'nin çok ünlü zangocu Dimitro, Kınalıada'nın eski muhtarı, müzisyen, gazeteci ve yazar Seyfi Tetik, Beyoğluspor'un eski futbolcusu, adanın eski muhtarı Nazif İlter'in oğlu Nevzat İlter, Ada esnafından Ömer Dondurmacısı'nın sahibi Suat, balıkçı Bünyamin Türk, Şampiyon Kokoreççi Özer Atalay vardı.

Daha sonraki yıllarda ise Adamızın çok sevilen Dük Kravat'ın kurucusu Gazaros Unan, Beyoğlu Üç Horan Kilisesi Vakfı Başkanı ve ünlü işkembeci Apik Hayrabetyan, Orta Doğu Boks Şampiyonumuz Garbis Zakaryan hayata veda ettiler.

En son dönemde de adanın her yanında özveri ile çalışan Yılmaz Bahçekapılı ve Kınalılıların çok sevdikleri Arsen Yıldız vefat etti.

KINALIADALILAR NE DİYOR, NE İSTİYOR?

2000'li yılların ilk döneminde adalıların en çok şikayet ettikleri kıyıların şezlonglarla işgali konusunda gerilim yaşandı, sonunda belli parseller Belediye tarafından şezlongcular arasında pay edildi. Ayrıca bunların o kadar da kötü bir şey olmadığı, Akdeniz ülkelerinde de sahillerinde şezlong uygulamasının var olduğu anlatıldı. Adalılardan bazılarıysa denize girmek için şezlongların arasından kendilerine boşluklar bulamadıklarını ve bu durumdan memnun olmadıklarını söylediler. Sonradan şezlongcular onlara bazı boşluklar bıraktı, ama kimseyi memnun edemediler.

Ünlü smokin modacısı Levon Kordoncıyan:

"Ben ilk gençliğimin adasındaki özgürlüğü arıyorum. Denize girilen yerlerinin böylesine kısıtlanması hiç iyi değil. Eskiden kıyıya iner, elimizde havlu beğendiğimiz bir yere serer, istediğimiz sahilden denize girerdik. Şimdi her yer şezlonglarını koymuş işletmecilerin işgali altında."

Adalarda en büyük sorun ise iki ve üç tekerlekli akülü bireysel araçların hızla yayılmasıydı. Yapılan şikayetler sonrasında bir ara Emniyet bunlara el koydu, ancak sonuca varılamadı. Belediyenin dağıttığı plakası olmayanlara yasak konuldu ama o da tam olarak uygulanamadı. Zaman zaman kazalar yaşandı. Özellikle bu araçların büyükleriyle, kamu hizmetlerinde kullanılanların hız kontrollerinin bulunmamasından sokak hayvanları zarar gördü. Neyse ki Kınalı'da bu zayıf asgarideydi.

Ozan Narman bu konuda şunları söyledi:

"Sokaklarda yaz günü olsun kış olsun birçok kedi-köpek ve kuş var. Araçları ile adeta yarış yaparcasına hızla gidenler lütfen dikkatli olsunlar, bu canlılara çarpıp ölümlerine sebebiyet veriyorlar. Ayrıca sokaklarda oynayan çocuklar da tehlikede oluyor. Hızlı gidecekleri yollarda sorun olmaz, ama özellikle sokak aralarında çok dikkatli olsunlar."

Yine bu motorlardan şikayet eden Sosi Cindoyan –

"Bu motorlara karşı değilim, ama hiçbir denetimi olmadan herkesin kullanmasını sakıncalı buluyorum. Ufak çocuklar bile bunlarla geziyor, üstelik hız yapıyorlar. Sokaklarda oynayan çocuklar, dolaşan kediler-köpekler, hatta kuşlar tehlikedeler"

Mannik Tahmisyan: *"Adaya 1992'de geldik, çok temiz ve düzenliydi. Böylesine bisiklet ve motor yoğunluğu yoktu, çocuklar rahatça sokaklarda oynarlardı, şimdi sokakta bir araç bize çarpar mı korkusunu yaşıyoruz."*

Özellikle hafta sonları adaya gelip bisiklet kiralayanların bazıları kazalara neden oluyordu. Adalar Belediyesinin kiralık bisiklet uygulaması için bisikletçi Derviş Bozbiyık:

"Belediye bisikletleri boyayın ve plaka takım demişti, biz de bunu aynen uyguladık. Ancak sonradan nedense bu kararlarını değiştirdiler. Bunun üzerine bisiklet kiralayan arkadaşlarımız bu sayıyı artırdı. Adanın kapasitesini hesaplırsak her bisikletçinin 35 sayısını geçmemesi gerekir. Biz kiralayanlara dikkatli kullanmalarını ve hız yapmamalarını söylüyoruz. Eğer Belediye yine eski kararını uygularsa bunların kontrolü daha kolay olur."

Bostancı-Kınalıada arasındaki vapur seferleri kaldırıldı. Adalılar vapurla gitmek isterlerse tüm adaları dolaşıp Bostancı'ya varabilecekler, oradan da Kınalı'ya yine

aynı şekilde dönebileceklerdi. Bu kadar uzun bir yolculuğa çıkmak için zamanı fazla olmayanlar Mavi Marmara motor seferlerini tercih ettiler.

NURHAN ÇETİNKAYA: “ADALAR İÇİN HEPİMİZ UĞRAŞ VERMELİYİZ ONLARIN HER BİRİ DÜNYAYA AÇILAN BİR KÜLTÜR MÜZESİDİR.”

Her zaman taşın altına elini sokanlardan biridir Nurhan Çetinkaya.”Adalar söz konusu olduğunda akan sular durur” onun için. Kendisi ile bir söyleşi yaptık. Bakın neler anlattı:

“İstanbul’un Adaları dünyaya açılan birer kültür müzesidir. Doğa güzelliklerinin yanında hemen her birinde çok eski tarihlerden kalma yapılar da var. Manastırlar, kiliseler, ayazmalar, tarihi evler, okullar...Taa Bizans’tan, Osmanlı’dan buralara kadar gelmiş yapılarıdır bunlar. Dünya kültür merkezlerinin ilgisini çekmiş her yıl binlerce turisti buralara getirmiş açık hava müzeleridir. Böylesine değerli bir yere sahibiz ama acaba bunları ne derece değerlendirebiliyoruz? Aslına bakarsak doğru dürüst reklamını bile yapamıyoruz. Doğa güzelliklerinin üst düzeye vardığı bu adaları kendilerine özgü mimarileri ile bırakabilseydik, bugün çok daha güzel görüntülerle karşılaşacaktık; yine de yeşili fazla bozulmadı, bu bir tesellimdir. Tüm bunları bir yana bırakalım. Adalar bakım ister, ilgi ister ama seçmen sayısı az olduğu için bu olanağı sağlayacak maddi koşullardan uzak kalır. Oysa yaz aylarında 100.000’lerin üstünde olan insanların hiç olmazsa bir bölümü nüfus kütüklerini buralara taşısaydı şimdi daha güzel adalara sahip olurduk. Bugüne dek devletten yardım alamayan tüm Belediyeler kendi bütçeleri içinde adeta çırpınmaktadırlar. Ayrıca adaların reklamını yapıp sponsorlar edinebiliriz. Ne yazık ki adalarımızı iyi pazarlayamıyoruz. Oysa reklamlardan gelecek olan gelirle çok iyi şeyler yapılabilir. Örneğin tarihi yerlerin ve de buradaki tesislerin reklamı niye yapılmaz? Bunların dışında günübirlikçiler için Belediye bazı gelir getirebilecek projeler üretmelidir.

Bizim Kınalı’ya gelince; bildiğiniz gibi Kınalı halkı zengin bir kitle değildir. Zenginler genelde Bodrum, Çeşme, Alaçatı gibi yerlere giderler, bazıları ise yurt dışındaki tesislere. Adamızda daha çok orta sınıftan insanlar vardır. Kira bedelleri de buna göredir. Üç-dört aylık süreler için bu fedakarlığı yapar çünkü yaz aylarında buralardan güzel bir yer bulamazlar. Adalar ayrıca çeşitli kültürlerin kardeşçe buluştuğu merkezdir. Herkesin diğerine saygısı vardır. İnsanlar bu kültürle yoğrulmuştur. O yüzden bu anlayışın dışında olanlar buralarda barınamaz. Ben Bakırköy’den İl Meclisi Üyesiyim ama Adalar da benim bir başka sevdamdır. Bunun için çalışmaktan büyük zevk duyarım. Bugün Kınalıada’nın İl Meclisinde ayrı partilerden üç üye var, hepsi de canla başla çalışıyorlar. Diğer adalara nispetle Kınalı bu bakımdan

şanslıdır. Adalarda partcilik yoktur. Her parti sadece adalar için uğraş verir ve gerekirse diğerleri ile birlik olur. O yüzden adalar bölünmez, ada insanları birbirini hep sevmiştir. Bakın sağlık konusu için ben mücadele ettim, teşekkür de aldım ama benim gibi başka partiden bir çok kişi de mücadele etti. Tüm partiler bu iş için el ele verdi, eski Belediye başkanları yeniler hepsi bir arada çalıştılar. Yani müştereken yaptık bu işi. Ayrıca çeşitli platformlar da yanımızda oldular. Şimdi sağlıkla ilgili bir iki olay oluyor ama tüm hastalar da kurtarılıyor. Bunların dışında hepimiz, platformlarımızla konteynirdir, sulama tankeridir v.s. ile de uğraştık. Bakırköy ve Kadıköy Belediyeleri de bizi destekledi. Büyükşehir de hep yanımızda oldu. Artık Yeşilköy'den de adalara insan taşıyabilen motorlarımız var. Bu uzun yolculuk yerine yolu kısalttık. Adanın sorunları arasında bir tanesi ise bisikletlerle ilgili. Bence, Ada bisiklet demektir yalnız bunun doğru bir plan içinde uygulanması gerekir. Bu işi yapanlar 4 ay çalışmak için bütün bir yıl bekliyorlar ama bazı önlemlerin de alınması şart, yoksa bisiklet ve motor terörü oluşuyor. Bu kişilerin Belediye ile birlikte bir plan yapması gerekmektedir. Acemilere ve yokuşlardan aşağıya uçarcasına inenlere engel olunmalıdır. Biz sokak hayvanlarına da destek olmaya çalışıyoruz, kış boyu aç kalmamaları için gerekli yardımları gönderiyoruz ve topluyoruz. Bu konu ile ilgili olarak Haldun Dormen'i de geçen kış adaya getirmiştım, sağ olsun beni kırmadı. İlk platformu kurduğum dönemde ada halkı beni pek tanıımıyordu. Manastırda yemek yapalım, kokteyl yapalım diye düşündüm. Tarihi yerde çok görkemli olacaktı ama Manastır yönetimi buna izin vermedi. Belli bir kuralları var, bu yüzden onları da hoş görmek lazım. Ben de başka bir yerde organizasyon düzenledim, çok kalabalıktı. Giderim fazla oldu ama helal olsun. Güzel bir gece yaptık. Orkestra da geldi. Adamıza sahip çıkacağız diye el ele verdik.

Son söz olarak hepimizin adalarımıza sahip çıkmasını söylemek isterim. Onları iyi koruyalım çünkü Adalar Türkiye'nin dışa açılan penceresidir.

UZAKTAKI ADALILAR

Yıllar önce adadan ayrılıp başka ülkelere göç edenler, hep ada özlemi ile yaşadılar. Facebook, Instagram fotoğraflarında bile adalarının özlemini gideriyorlardı en azından.

İşte Tanya Kalfin: *“Adada geçirdiğim günler unutulmaz. Sabahları denize, öğleden sonraları arkadaşlarla Akasya turu, iki günde bir açık sinemaya giderdik. Arada gizli gizli erkek arkadaşlarla buluşurduk. Anesti ile 1967’ile tanıştık, bir yıl süren flört dönemimizden sonra 1968’de evlenip Kanada’ya yerleştik. Yıllar geçse de Kınalıada’yı unutamıyoruz. Uzaktan oraya bakınmak bile bizi mutlu ediyor”*

Suzan Kavcıyan – “Hayatımın yazlarından çoğu Kınalı’da geçti. İnanılmaz bir güzelliği eski adamız. Doğal ortamı içinde, büyük dostluklar edinirdik. Hemen herkesin herkesten haberi olurdu. Ben eşim Berc’i de orada tanıdım. Bugün Fransa’da yaşıyoruz, ama Kınalı’da’mızı hiç unutmuyor ve her yaz tatile geliyoruz. Eski arkadaşlarımızla özlem gidermek de ayrı bir heyecan yaratıyor bizler için.”

Arzu Tekkol Yiğit: “Kınalı’da’ya 2008 yılının yaz aylarında ağabeyimin de ortak olduğu bir işe yardım etmek için geldim, ancak öylesine güzel günler geçirdim ki orada anlatılamaz. Tanıştığım insanların içtenliği, yaşadığım ortam unutulacak gibi değil. Oradan ayrıldıktan sonra da bir kaç kez geldim adaya ve dostlarımı gördüm. Şimdilerde uzak kaldım biraz, ancak ilk fırsatta yine ada sokaklarında olacağım ailemle birlikte.”

Tanya ve Arto Vanlioğlu: “Adaya geldiğimiz yıllarda Kınalı daha sakin bir sayfiye yeri idi. Zaman geçtikçe kalabalıklaştı ve kendine özgü dokusu değişime uğradı. Tabii şimdilerde de çok güzel bir yer, ancak bazı sıkıntılar var. Örneğin gereken ihtimam gösterilmiyor, denize girmeyi kolaylaştırmak için iskeleler kurulabilir, çünkü çakıl taşlarında yürümek çok zor. Bu arada hastalara ilk müdahale yapılamıyordu, şimdi ambulans doktorları ilk müdahaleyi yaparak bu sorunu çözdüler, ambulans motor da hastayı karşı kıyıya taşıyor. Bunlar çok olumlu gelişmeler. Zaman içinde bazı şeylerin de düzeleceğine inanıyoruz. ”

Elmon Hançer- “Ada sadece tatil yapılan bir yer değil, tarihi ve doğası ile kültür ağırlıklı bir yerdir. Burada yapılacak etkinliklerle çok daha değerli bir yer haline girecektir. Bir zamanlar bunlar yapılmıyormuş, ada tarihinde görüyoruz. Düşünün yüzyılın başında Kınalı’nın bir tiyatrosu var ve Shekspeare oynanıyor. Ayrıca klasik müzik dinleniyor. Şimdi niye olmasın?”

Haygaram Karasu: “Adaya geldiğimiz ilk yıllarda çok kalabalık bir nüfusu yoktu, bir köy niteliği taşıyordu ve burada çok sorun da olmuyordu, ancak kalabalıklaştıkça sorunlar arttı, çünkü adanın alt yapısı bu kadar insanı kaldıracak durumda değildi. O yüzden şikayetler de arttı. Belediyeler elinden geleni yapmaya çalıştı sonraları, ama yük ağırdı. Bir de hafta sonları gelenler karışıklık yaratınca daha da kötü oldu. Bunların dışında su sorununun çözülme ulaşması, kanalizasyon ve yolların asfaltlanması, sağlık konularında iyi adımlar atılması olumlu girişimlerdir.”

Nurhan Giritlioğlu- “1972’da adaya geldiğimizde, pırıl pırıl bir yerle karşılaştık. Burada adeta nefes aldık, deniz tertemizdi. İskele Meydanı’nda en güzel gysileri ile giden kadınlar ve kızlar, eşlerini ve babalarını karşılardı. Meydan adeta parfüm kokardı. Sonraki yıllarda bu adet yavaş yavaş kayboldu. Şimdilerde her şey yozlaştığı halde ada yine de her yerden güzeldir.”

Garbis Muradyan- “Yıllar önceki ada ile şimdiki adayı zaten mukayese edemeyiz, adamız gittikçe iyiye doğru değil, farklı bir yöne gidiyor. Oysa o kadar çok güzelliği var ki bu müstesna yerimizin. Ben yıllardır ABD’de yaşıyorum, ama adayı o kadar çok seviyorum ki dayanamayıp geliyorum. Bir bu yaz gelemedim pandemi yüzünden. Ayrıca kardeşimi, ailesini ve yeğenlerimi de görmek güzel oluyor. Eşim Şarmin ise benden daha çok adalı. O buranın sevdalısı.”

Jan Selvi: “Ben en çok hafta sonu adaya gelenlerle, yaza hazırlık yaparken çöplerini sokaklara atan insanlara kızıyorum. Bazen yanı başlarında bulunan konteynerlere bile bunu atmaya üşeniyorlar. Oysa bir çok bilinçli adalı ellerinde çöp torbaları 30-40 metredeki konteynerlere kadar gidip çöplerini boşaltıyorlar. Her şeyi belediyeden bekliyorlar da kendileri en ufak bir katkıda bulunmuyorlar.”

Muharrem Kızılkaya (Kınalıada Cami Derneği Başkanı): “Kınalıadamızın bir çok sorunu vardı ve yine var. Bunların bir bölümünü çözmek için aktif olarak hizmet verdim. En önemli konu ise bence adalıların yaşadıkları yeri sevmesidir. Bir insan yaşadığı yeri severse onu daha güzelleştirmek için uğraş verir. Ne yazık ki adamızda bunun için sivil toplum kuruluşları oluşmamıştır. Olanı da bitirilmiştir. Böyle kuruluşlarımız olsaydı Adalar Belediyesi ile birlikte çalışır ve her yaz yaşanan sorunlar çözümlenirdi. 1965 yılından beri buradayım ve tek hedefim adamızın sorunlarını çözmek için hepimizin el ele vermesini sağlamaktır.”

Taki Atlamaz- “Kınalıada ile tanışmam 1944 yılındadır. İlk evimiz Çandarlı Sokaktaydı. Sonra babam Serap ve Köşklü sokaklarının birleştiği yerdeki evi aldı ve çocukluğumdan 2000 yılına kadar hep o evde yaşadım. Bahçemiz güllerle doluydu. Çok hoş bir hayat yaşadık. Sporun tüm dallarında bulunduk, günümüzün çoğu denizde geçirdi. Herkes birbirini tanırdı. Akşamüstleri iskele meydanında en güzel giysileri ile kızlar, bizler de kendimizi beğendirecek kıyafetlerle dolaşırdık. Ben akordeon çalardım, grubumuzla Korpi’ye çıkar mehtaba karşı otururduk. Masal gibi bir yaşantıydı bizimkisi. Nesini anlatabilirim ki, şimdiyle hiç uyuşmaz. Artık bisiklet ve motosikletlerden kendimizi nasıl koruyacağımızı düşünmekten yollarda doğru dürüst yürüyemiyoruz bile. Gerisini de siz anlayın.”

Rupen Aydın Kuyumcu: Adamızın şimdiki durumuna bakacak olursak çok büyük bir kalabalıkla karşılaşırız. Buna bir de İstanbul’dan gelen güneybirlikçiler katılınca özellikle sahilde oturanlar mağdur oluyorlar. Kapıyı çalıp tualete gitmek isteyenlerden tutun da, su ve yiyecek isteyenlere kadar bir çok insanla karşılaşırız. Oysa taş ocaklardan öteye bir plaj yeri yapılırsa tüm bu sorunlar biter. Plaja bir büfe konur, kabinler ve tualete duş yapılır. Bunu bir türlü ger-

çekleştiremediler”

Fortün Mirican: “Kınalıada’nın eski ailelerinden birindenim. Adanın en güzel zamanında genç kızlığımı yaşadım. Şimdiki zamanla kıyaslanmayacak bir adada bambaşka günler yaşadım. Şarmin en iyi arkadaşımı şimdi de öyledir. Gün boyu denize girer güneşlenir akşamları da giysilerimizin en güzelini giyer Akasya ve İskele meydanında tur atardık. Vapurlardan çıkan babamızı karşılar evlerimize dönerdik. Akşam yemeğinden sonra da ya açık sinemaya gider ya da Bahar pastanesine gidip pasta ile limonata içerdik. Şimdi adada çok şey var, ama o eski naif ortam yok. Devir değişti. İnsanlar değişti. Yine de Kınalı en güzel yerdir hem de her devirde.

Alis Balım - “Yıllardır adada hafta sonu gelip sahilleri kötü hale sokanlar için herhangi bir düzenleme yapılmadı. Bu insanlar tabii ki gelecek, ama onlar için gereken alt yapı adamızda yok. Özel bir plaj yeri bulunup o tarafa doğru yönlendirilirlerse hem onlar güzel bir tatil yapar, hem biz adalılar rahat ederiz.”

Nelli Teminyan: “Herkes dışarıdan gelenlere kızıyor, ben onlara sahilde yardım etmeyi seviyorum. Bazıları yaralanıp bereleniyor, hemen bana koşuyorlar. Abla abla diye, onlara gereken tedaviyi yapıyorum. Adımı “Kurtarıcı Melek”e çıkarmışlar kendi aralarında. Bu da beni mutlu ediyor.”

Kenan İpekçi- Adaya ilk geldiğimiz yıllarda, burası bambaşkaydı. Kalabalıklaştıkça anlamını kaybetmeye başladı. Yıllar geçtikçe de değişime uğruyor. Burada en önemli unsur insanlarımızın adalarına sahip çıkmasıdır. Biz burayı seviyoruz tamam da buraya iyi bakmalıyız. Bunun için neler yapılacaksa hepsinde varız.”

Nişan Ben- “Eğer biz bu adada oturuyorsak, onun güzelleştirmenin de sorumlusu olmalıyız. Benim evin yolun arkasında, ama ön tarafta bir bölüm var boş bırakılmış, orayı derleyip toparladım, bir çiçek bahçesi haline getirdim, ağaç diktim ve böylece ada halkının bu güzelliği görmesini sağladım. Önemli olan hepimizin adama bir şeyler verebilmesidir.”

Diş hekimi Mıgır Gülezyan:

“Kınalıada her yerden güzeldir bence. Kendine özgü bir yaşam şekli yaratmıştı buraya eskiden bu yana gelen insanlar. Hangi dinden olursa olsunlar herkesin birbirine saygısı vardır. Onları birleştiren unsur Adalılıktır. Ben bu adalı insanlarımıza yararlı olmak için çeşitli zamanlarda sağlığımızın en önemli konularından biri olan dişlerimizi ihmal etmemek için herkese bakıyorum, ayrıca spor kulüplerimizin gençlerine de bu konuda briefing verip, diş muayenesi yapıyorum. Bence hepimiz adama ve insanlarımıza hizmet götürmeliyiz, böylece farklılığımız daha da belli olur.”

PANDEMİ DÖNEMİNDE ADA

Covid 19 virüsü ile sarsılan tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz de büyük darbe yedi. Peki Adalarda durum neydi. Tek tük vakalar dışında tertemizdi Adalar, hele tamamen karantinaya alınması ve insanların sokağa çıkmaması nedeniyle çok düzgün bir dönem yaşandı. Bu dönemi Kınalıada nasıl geçirdi. O notlarımızı buraya alalım. Kınalıada muhtarı Erdal Aydın öncülüğünde bir vefa grubu kuruldu, aralarında Tanay Garip, Ozan Narman, Sezer, Serhat, Kenan Yıldırım, Erkan, Cem, Ömer ve Ozan Elik gibi gençler bir ayı aşkın süreyle adadaki insanların her türlü yardımına koşular, istedikleri her şeyi evlerine taşıdılar, bozulan tesisatları, hatta damlarını bile onardılar. Kaymakamlığın onayı ile gönderilen Vefa destek grubu erzak kolileri önceleri 15 günde bir, sonra haftada bir olarak bayrama kadar Kınalıada İmamı Emrullah Bilgin ve polis memurları tarafından 65 yaş üstü ya da maddi durumu kötü insanların ihtiyaçlarını görmek için evlere getirildi. Büyükşehir Belediyesi ise başvuru sonucu erzak kolilerini yine 65 yaş üstü kişilere ulaştırdı. Ayrıca İyi Parti de koli gönderdi, bunlara Ermeni Surp Haç kilisesi de dahil oldu.

Muhtar Erdal Aydın: “ *Pandemi döneminde özellikle evlerde kapalı kalan 65 yaş üstü adalılarımıza destek vermek için böyle bir grup kurduk ve her türlü ihtiyaçlarını karşılamak için evlerine servis yaptık. Kadromuz çok iyi çalıştı. Yüksek bir performans gösterdiler, tüm arkadaşlarımızı kutlarım.*”

KINALIADA’NIN ÜNLÜ HEKİMLERİ

PROF. DR. AHMET YASER MÜSLÜMANOĞLU (1956)- İstanbul Tıp Fakültesinden mezun olduktan sonra 1982-1987 döneminde aynı fakültede Üroloji Asistanlığı yaptı. 1988 yılındaysa Şişli Etfal Hastanesinin Başkanlığına getirildi. Aynı hastanede 1991-1999 yıllarında şef asistanlığı yaptı. 1999’da Doçent oldu ve Haseki Hastanesi Üroloji şefliğine geçti. Ardından da Profesörlüğe yükseldi. Halen Bağcılar Hastanesinin başhekimliğini yapmaktadır. Tıp dergilerinde birçok makalesi bulunan ve Ürolojik Taş Hastalıkları konusunda bir kitabın da editörlüğünü yapan Ahmet Yaser Müslümanoğlu Kınalıada’nın iftihar ettiği bir tıp adamıdır.

PROF. DR. KORAY ACARLI – 1956’da doğdu. 1975-1981 arasında Tıp fakültesinde okuyup mezun oldu. 1982-1986 arasında Genel Cerrahi Uzmanlığına yükseldi. 1988-1991’de karaciğer ve safra yolları uzmanı olarak başasistan oldu. 1993’te Doçent, 1999’de Profesör oldu. Karaciğer – Safra yolları cerrahisi bölümündeki görevini 2007’ye dek sürdürdü. Organ Nakli Merkezi Başkanı oldu ve bu görevi Memorial Şişli hastanesinde sürdürüyor.

PANDEMİDE KINALIADA ESNAFI

Seç Market sahibi Erdal Şara: “Pandemi döneminde adadaki tüm insanlaraımıza destek verdik, özellikle 65 yaş üstü adalılarımızı yalnız bırakmadık. Bu benim dünya görüşümdür, her şeyin başında insancılık önemlidir diye düşünürüm hep. Market olarak her çeşit ürünü bulundurduğumuz için Kınalıadlılar bize uğrar. Pandemi zamanında çıkartılan bir dedikodunun aslı astarı yoktu, ancak yapılan çok ayıptı. Kimin çıkardığını bilmiyorum, sadece biz ada esnafı olacak hepimiz birbirimizi desteklediğimize göre, dışarıdan birilerinin işi olabilir bu çirkin iftira.”

Yalova Market yönetmeni Rıdvan Evren: “Bu yıl pandemiden çıkan insanlarımız en çok marketleri ziyaret etti. Evlerde kalmak, bir şey alabilmek için servisi çağıranlar, yaz aylarında özgürlüklerine kavuşunca doğrudan kendileri alışverişe geliyorlardı. Biz yaz kış açığız ve Kınalıada'da market olarak her tür ürünü pazarlıyoruz.

Kasap Saffet'ten Selçuk Oğraş: “Kasap Saffet olarak etin her çeşidini sattığımız gibi özel spesiyaliteleri de hazırlayıp müşterilerimizin isteklerini yerine getiriyoruz. Ben zaten onlara müşteri değil dostlarım diyorum. Anadolu'da köyümüzdeki samimiyeti Kınalıada'da gördüm ve burayı insanlarıyla birlikte çok seviyorum.”

Gözde Kasap Cem: “Kınalıada'da o kadar çok dostum var ki, biz hep bir aileyiz. Sanki birlikte çalışıyormuşuz gibi hissediyoruz kendimizi. Et çeşitlerimizi en kaliteli biçimde sunuyoruz onlara ve vapurdan çıkıp İskele Caddesi'ne gelen adalılar evlerine gitmeden muhakkak bize uğruyorlar. Alışveriş mecburiyeti yok. Gelip çay ve kahvelerini içiyorlar. İsterlerse alacaklarını da alıp evlerine gidiyorlar.”

Çınar Restaurant'tan Lütfü Yazgan ve Fahrettin: “Çınar Restoranda fiyatlarımız çok uygun olduğu için adalılar ve dışarıdan gelenler bize geliyorlar. Özellikle dönerimiz ve kebaplarımız da çok beğeniliyor. Pandemi dönemi bizi vurdu, biterse bazı yenilikler yapmayı düşünüyoruz.”

Avataş ve Pelda'dan Bekir Aydın: “Avataş'ta yaptığımız pide, lahmacun ve pizzalar bizi adada bir marka haline getirmişti. Çarşı Caddesi'ndeki Pelda'da özellikle et ve tavuk dönerimiz çok beğenilirken, lahmacunla çok iddialı olduk ve dükkanımız büyük rağbet gördü. Pandemi dönemi işimizi aksattı, ancak bir gün onun da biteceğini düşünüyoruz.”

Mehmet Demirci- “Biz geçen yıl fırınımızı yenileyip çok modern bir hale getirdik. Ekmek dışında çeşitli unlu maddeleri müşterilerimize sunmak olanağını bulduk. Adaya böyle bir fırın yakıştı. Babamız Mustafa Demirci'nin yıllar önce Kınalı'ya getirdiği fırıncılığı zamanımızın koşullarına göre değerlendirdik. Pandemi süresince adada yaşayan insanlarımızı ekmeksiz bırakmadık.

Gerekirse evlere koştuk, hatta şimdi bile evlerinden pek çıkamayan insanlarımızı ulaştırıyor ve istediklerini götürüyoruz.

Erkan Demirci: “Mehmet’in dediği gibi fırınımızı çok güzel bir şekle soktuk, gerek dıştan gerekse içten yenileme ile Adaların içindeki en güzel fırınlarından birini ortaya çıkardık. Çeşitli ekmek ve unlu maddeyi de adalılara sunduk. Daha bir çok yeni ürün de çıkartacağız ilerideki günlerde.”

Köfteci Arman: “ Ben bu adaya 1946 yılında geldim. Yıllardır adada güzel günler yaşadım. Eşim Zaruhi ile olan evliliğimizden Silva ve Ohannes dünyaya geldiler. Mutfak işlerinde büyük becerim olduğunu söylerler, ben de yaz aylarını boş geçirmemek için bir arabaya sahip olmayı düşündüm ve Saim Okay’la bu işe başladık. Köftelerimiz adalılar tarafından çok tutuldu. Bir süre sonra Saim ayrıldı, ancak ben her yaz bu işi sürdürdüm. Eşim Zaruhi de hem yardımcı oldu ve evimizin bitişiğindeki arsanın kenarında duran arabamızla adalıların köfte almak için sıralandıklarını görmek ayrı bir mutluluk verdi bize. “

Erkan Türk: “Babam Bünyamin Türk Çarşı Caddesi’nde bu balıkçı dükkanını açtığında adada başka bir balıkçı dükkkanı yoktu. Her balığın en tazesini burada müşterilerimize sunarak kısa sürede adalıların beğenisini kazandık. Babamı maalesef bir kaç yıl önce kaybettik. Sonrasında ben onun çizdiği yoldan giderek her şeyin en iyisini adaya getirdim ve Balıkçı Bünyamin dükkanımız herkesin uğrak yeri oldu.”

Dondurmacı Bedrettin – “Dondurmacı Ömer Usta yıllar önce burayı kurarken farklı bir dondurma tarifi yaratmış ve adada isim yapmıştı, onun vefatından sonra oğlu Suat Usta da aynı çizgide dondurmacılığı sürdürdü. Yalnız Kınalıadada değil tüm Adalarda en beğenilen Dondurmacı olarak tınıdık. Ben Suat usta ile çalışıyordum, geçen yıllarda onu da kaybettik. Ama dükkanımızı sürdürmekten vaz geçmedik ve adalılara yine aynı kalitede dondurma hazırladık. Ada halkı her zaman önemliydi bizim için. En güzelini vermek de bizim görevimizdi.”

KINALIADA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ

Kınalıada Su Ürüneri Kooperatifi başkanı Roy Oksen ile sezon başında yapılan ve yapılacak olan konuları görüştük. İşte bize söyledikleri:

“Kınalıada Kooperatifinde 5 yıllık bir serüvenimiz oldu. Başkan olduktan sonra yönetim kurulundaki arkadaşlarımla birlikte biriken borçları, tempolu ve yoğun bir çalışma ile her yere ödeyerek olumsuzlukları giderdik. Öyle sıkı bir çalışmaydı ki bu dönemlerde ailemize bile çok az zaman ayırabildik.

Kooperatifin çay bahçesini tamamen yeniledik, zemini betonlaştırdık ve çay

ocağını da sabitledik böylece daha kullanışlı bir hale geldi. Kameralı sistem koydurduk, ışıklandırılmasını gerçekleştirdik. Bazı arkadaşlar bu yaptıklarımıza karşı çıktı ama güvenlik açısından çok önemliydi. Kooperatif iskelemiz ve balık satış yerimiz geçen kış yaşadığımız lodos fırtınasından büyük zarar gördü. Balık satış yerimiz de yıkıldı. Oraları yeniden düzelttik, burayı düzenlemek için kayalar getirttik, bize destek veren Adalar ve Büyükşehir Belediyelerine de buradan teşekkür ederiz. Tekne akülerinin bitmesi ile birçok üyemiz sorun yaşıyordu, bunu önlemek için bir akü sarj aleti aldık.

Biz görevimizi seviyor ve çalışmaktan hiç kaçmıyoruz. Yönetimde yorulanlar da varsa onların yerine yenilerini alırsınız. Bu yıl balıkçılığı çok daha iyi hale getirmek uğraşındayız.. Ayrıca çeşitli kooperatiflerle iş birliği yapıyoruz. Başkaları ile fikir alışverişleri bize yarar sağlıyor. Yaptığımız iş sadece ada ile bağlantılı olmamalı, diğer yerlerde bulunan kooperatiflerden de öğrenilecek çok şeyimiz var. Böylece olumlu ya da olumsuz her şeyi gözlemleme fırsatı buluyoruz. Herkesi memnun etmek kolay değil. Kooperatifimizden hiçbirimiz hiçbir maddesel destek almıyoruz. Bizden öncekiler ve biz hep özveride bulunduk. Tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim. Doğal olarak eleştiriler de geliyor, bunların olumlu olanları bize yol gösteriyor. Sadece eleştirmek için eleştirenler ise herhangi bir yarar sağlamıyor. Yapıcı olan her türlü eleştiriye saygı duyarız. Gönül ister ki yapılan iyi şeyler için de biraz takdir edilmesin.”

Kooperatif iskelesi

Muhtar Seyfi Tetik ve dönem yöneticileri

Muhtar Erdal Aydın ve pandemide Vefa grubu üyeleri

Osman Kurt'u anma geceleri

Adalılar Yunanistan'daki eski Adalılarla birlikte

Ali Kurt, İshak Güveli ve Niko Kovi'nin Atina'daki buluşmaları.

Osman Kurt'u anma gecesinden.

İskelede kediler

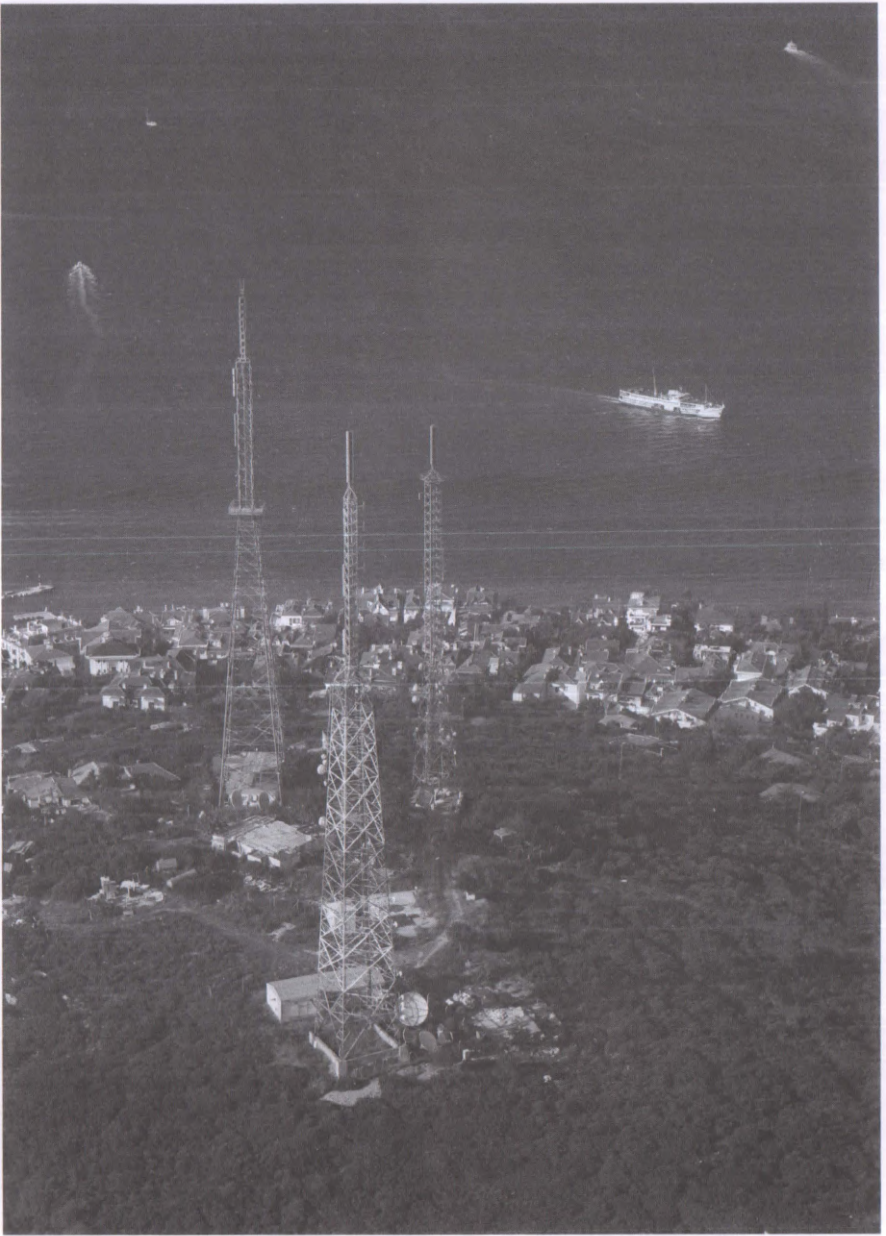
Adada dört mevsim

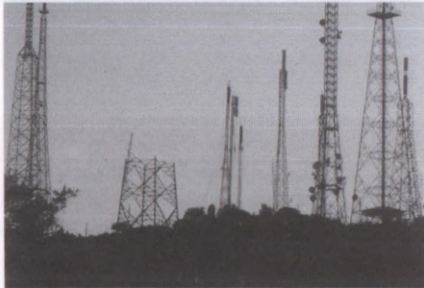
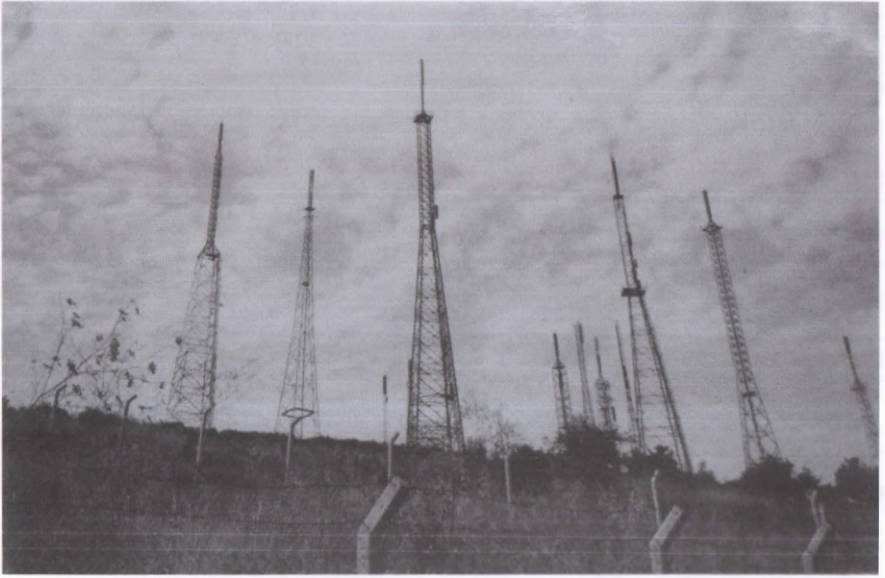
Gentrönanan liseîiler

1. Yazar Aysel Karsli ve Alis kitap imza gününde; 2-3. Adana'nin kış hali

Kinalıada antenleri

Kınalıada'nın antenleri uzun yıllar sorun oldu ve kaldırılması için kampanyalar düzenlendi. Sonunda 2010 yılında antenlerin büyük bölümü kaldırıldı. Aşağıdaki fotoğraflar sökülme işlemleri ve sonrasını gösteriyor.

1960'larda Seyfi Tetik ve Muharrem Alparslan berberde

1. Açılışta, 2. Arek Kuyumcuyan, ünlü basketbol hocası Garo Kalender'in saçlarını keserken.
3.Selçuk ve ekibi

Yalova Market'in kurucusu Selahattin Evren

1 Boncuk, 2. Metin Ada, 3. Demirci kardeşler, 4. Gazete bayii Tuncay.

ADAYA HİZMET VERENLER

1. Adalılar ganyanda, 2. Doğan Öztoprak, 3. Kinalıada Fırını, 4. Garen Asil

1950'lerde denize haç atma yarışında birinci Stavro

1. Selahattin, Hüseyin, Garbis ve Kalust, 2. Çarşıda bir grup esnaf, 3. Harbiye börekçisi,

Kinaliada (2010)

Ada turizmine hizmet verenler.

2.

KINALIADA'DA SOSYAL VE EKONOMİK YAŞAM

TURİZM

Kınalıada diğer Prens Adaları gibi gerek tarihi gerekse doğasıyla çok güzel bir yer, ancak turizm konusunda gerekli gelişmelerden yararlanabiliyor mu? Bu konuda hem adalı hem de turizmci Diana Mısır bakın neler söylüyor:

“Çocukluğumdan bu yana yaz aylarım hep Kınalıada'da geçti, böylelikle adanın yıllar içindeki değişimine tanıklık etme fırsatını oldu. Turist rehberliği mesleğine adım atmamla birlikte adayı bir turizmci gözüyle görmeye başladım. Kınalı'nın tarihi zenginliği çok büyük, Bizans dönemine ait manastırlar, Osmanlı'nın 19.yy modernleşmesi döneminde inşa edilmiş 150 yıllık konutlar, kiliseler ve Cumhuriyet dönemine ait modern mimari eserler. Adamızı, hem yerli hem de yabancı turistlere tanıtıyorum. Yabancı misafirler arasında Kınalıada pek popüler değil fakat ziyaret sonrasında doğasına ve tarihine hayran kalıp tekrar görmek istiyorlar. Yerli konuklarımızın büyük çoğunluğu ise İstanbul'da yaşıyor olmasına rağmen adayla ilgili bilgileri çok az, bunca zaman hiç görmemiş olanı bile var. Kişisel deneyimlerime dayanarak, adanın tarihi, mimari değerlerinin daha çok tanıtılması gerektiğini düşünüyorum. Bunun için profesyonel rehberler eşliğinde çeşitli kültür turları düzenlenebilir. Münferit gelen ziyaretçiler için yönlendirme tabelaları ve tarihi yapıların kapısına kısa bir tarihi bilgi eklenebilir. Festival, şenlik gibi kültürel etkinliklerle de adanın bilinirliği artırılacaktır. Ağırıklı olarak günübirlik turlar yapıyorum ben, ne yazık ki konaklamak isteyenler için adada yeterli sayıda ve kalitede konaklama imkanı bulunmuyor. Bunun da ele alınması turizm için yararlı olacak bir konudur. Kısıtlı vapur ya da motor seferleri nedeniyle adaya ulaşım yorucu olabiliyor, özellikle de hafta sonları. Bu yorgunluk misafirlerimizin turdan alacağı keyfi olumsuz etkiliyor. Üzülerek tanık olduğum bir diğer konu da, adanın köşklerini gezdirirken bu muhteşem yapılardan bir kısmının yıkılmak üzere olduğunu görmek. Kültürel mirasımıza ait olan bu yapılar muhakkak restore edilmelidir. Hem somut hem de soyut kültürel

miras bakımından zengin olan adamızın, sürdürülebilir turizm kapsamında gelişmesini ve tanınmasını içten temenni ediyorum.”

KINALIADA OTELLERİ VE EĞLENCE HAYATI

Adada açılan ilk gazino 1881 yılında Bayan Nevciyan Mazlum, Kapriel Alyanak ve Dikran Kalemciyan tarafından yönetildi ve iki yıl süreyle Kınalılılar için eğlence merkezi haline geldi. 1884’de ise İşkele Gazinosu olarak bilinen ünlü gazino (yerinde şimdi Proti restaurant-café bulunuyor) bayan Azniv tarafından faaliyete geçirildi. Ünlü saray kalfası Artin Macaryan tarafından inşa edilen gazinoda çeşitli dönemlerde birçok tiyatrocü ve müzisyen sahne aldı.

Kınalıada’da açılan ilk otel Akasya’daki Şirket-i Misafirhane’ydi. 1852 yılında Agasi Ajderhanyan üç ortağı ile birlikte adaya gelip gidenler için burayı açmıştı.

AGASI AJDERHANYAN – *Saray Kuyumcubaşısı Agasi Ajderhanyan’a Pa-dişah tarafından yaptığı hizmetlerin karşılığı olarak Kınalıada’daki bir sokak hediye edildi. Agasi efendi burayı oturulur bir yer haline getirmek için iki ev yaptırdı, ayrıca İstanbul’dan gelip giden arkadaşlarının kalabilecekleri bir misafirhane inşa ettirdi. Burası Kınalıada’nın ilk oteli olarak tarihe geçti. Sokağın adı 1945’lere kadar Agasi Caddesi olarak anıldı, sonradan Akasya adı ile değiştirildi.*

Bir süre sonra hükümet tarafından adanın imar planını yapmak üzere görevlendirilen Banker Sarkis Taşçıyan, Artin Macaryan kalfaya Yarbaşı’nda (şimdiki Fazıl Ahmet Aykaç Caddesi) bir otel ve bir ahşap yalı inşa ettirdi. Önceleri Proti adı ile çalışmaya başlayan otelin müdürü Harutyun Şahapyan’dı. Daha sonra Pera’daki “Bon Gout” adlı restoranın sahibi Alikan Aslanyan tarafından kiralanan otel, deniz hamamı, piyano ve bilardolu büyük salonu, rahat odaları ile 1899 yılından 1901 yılına kadar faaliyetini sürdürdü, ancak otel bacasından çıkan bir yangınla büyük hasar gördü, onarıldıktan sonra Taşçıyan Oteli adı altında faaliyetini devam ettirdi. Zamanın tüm servis olanaklarının bulunduğu, Türk ve Avrupa mutfağı ile ünlü bir konaklama eviydi burası. Sonradan pansiyona çevrildi ve Cumhuriyetin ilanından sonra da kapandı. 1938 yılında baş komiser Rıza Öztoprak burayı satın aldı, uzun yıllar ev olarak kullandı, fakat eski bir bina olduğundan oturanlara sürekli masraf çıkartıyordu, bu yüzden Rıza Bey dayanamayıp evi Kevork ve Harutyun Doğramacıyan kardeşlere sattı. Onlar da burayı onarıp yerleştiler. Kevork Doğramacıyan’ın ölümünden bir süre sonra da ev harap hale gelince yıktırıp yerine bir apartman yaptırıldı.

Doğramacıyan ailesinden Serço Doğramacıyan evle ilgili şunları anlattı:

“Babam ve amcam burayı aldıklarında bina bakımsız ve harap haldeymiş.

İçini ve dışını onarıp mesken haline getirirken özellikle tavanda bulunan bir İtalyan sanatçısına ait muhteşem resimleri korumuşlar. Babam Kevork Doğramacıyan'ın ölümünden sonraki yıllarda ev yıkmaya yüz tutunca, amcam Harutyun Doğramacıyan bu resimlerin bir parçasını çerçeveletip dairesine asmış. Evde salon olarak kullandığımız bölüm aslında otelin yemek salonuymuş, buraya açılan 8 adet odayı anımsıyorum. Evin bahçesi de doğrudan denize açılırdı, otel döneminde burası otelin plajıymış.

Benim üzüntüm bu görkemli binanın neden eski biçimini korunmadan yıktırılıp beton bir apartmana dönüştürülmüş olmasıdır. Hani eski eserler korunuyordu?”

Taşçıyan otelinin dışında Kalust Nersesyan tarafından yönetilen Akasya Caddesi'nde 46 numarada bulunan “Hotel Belle Vue” de varlığını 1918'e kadar sürdürdü ve sonrasında kapandı. Cumhuriyet döneminde Ardaşes Fesliyan tarafından “Hotel Tiryakyan” adı altında yeniden açıldı. Sonraki yıllarda ise pansiyon oldu, halen böyle hizmet veriyor. Bu otelin dışında bir de “Fındıklıyan Otel” devredeydi.

Bu dönemde adada sanat faaliyetleri de gelişti. Ünlü müzik ustası ve ilk opera örgütünün kurucusu Dikran Çuhacıyan'ın Kınalıada için yazdığı “Proti Polka” adalılara büyük keyif verirken, zamanın ünlü ailelerinden Moldovaklar Köşkü'nde de klasik müzik konserleri veriliyordu. Şimdiki Mimoza restoranın karşısına bulunan tarafta 1891'de kurulan “Atamyan Tiyatrosu” haftada iki gün perdesini açıyor ve Fasulyacıyan, Minakyan, Benliyan tiyatro toplulukları zamanın en güzel oyunlarını orada sahneliyor, aynı yerde konserler, resitaller, konferanslar ve sanatsal toplantılar düzenleniyordu

GRAND HOTEL CHAHAP (OTEL ŞAHAP)

1917 yılında Proti otelinin eski müdürü Harutyun Şahap, bayan Beğik'le hayatını birleştirdikten sonra, Akasya'nın alt tarafında “Grand Hotel Chahap” adlı bir otel inşa ettirdi. Alt katında teraslı bir restoranı bulunan bu üç katlı otel, adaya dışardan gelenler için mükemmel sayılabilecek bir konaklama yeri olarak hizmet vermeye başladı. Restoranı ise hem yemekleri, hem de müşterilere yemek saatini bildiren çanı ile büyük ün kazandı.

Fazıl Ahmet Aykaç'ı ziyarete gelen birçok yazar ve sanatçı bu otelde kaldılar. Genelde Aykaç, eşi Nahide ile birlikte onları kendi evinde ağırlardı ama bu kişiler yine de Şahap Otel'i'nde kalıp dostlarına fazla yük olmak istemediler. Bunlar arasında ilk sırayı Yahya Kemal Beyatlı alıyordu. Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Rıza Tevfik, Halide Edip Adivar, Refik Halid Karay ve daha sonraları Nazım Hikmet defalarca Kınalıada'ya geldiler.

ATAMYAN TİYATROSU VE SANAT FAALİYETLERİ

Yüzyılın başında Atamyan tiyatrosunda temsiller veren “Osmanlı Komedi Kumpanyası” dışında yine birçok tiyatro grubu Kinalıada’da sahne aldı, bunlardan en ünlüsü Vahram Papazyan’ın tiyatrosuydu ve 1922 yılında Kinalıada’da Shekspear’in “Othello”sunu temsil etti. Aşot Madat, Dırtad Nişanyan, Yervant Tolyan ve Mıgırdıç Canan da “İstanbul Dramatik Topluluğu” adı altında operetleri adaya getirdiler. Kınalının sanat merkezi sayılan Atamyan’da, klasik müzik konserler de verildi, bunlar arasında en unutulmayanı harp virtüözü Helen Mehrabyan’ın, piyanist Kuşnaryan, viyolonist Hutatyan ve çellist Gatleti eşliğindeki müzik şöleniydi. Ardından İzkon Sirakyan’ın piyanist kızı Ebruhi Sirakyan öğrencisi Afif Ramiz’in solistliğinde bir resitalle büyük beğeni topladı. Cumhuriyet döneminde Atamyan tiyatrosu adayı lüks lambaları ile aydınlatan Zeki Sessiz tarafından işletildi, ancak 1929 yılında çıkan büyük yangında bu tiyatro da kül olunca, bir sanat merkezi daha tarihe karıştı.

ADANIN İLK VE TEK HAMAMI

Osmanlı bakanlarından Noradunkyan Efendi, Nersesyan Okuluna ve kiliseye destek olması için 1873 yılında adaya bir hamam yaptırdı. Hamam Hayrabet, Dakes ve Vensan Minasyan tarafından çalıştırılıyordu (Eski Hamam Sokağı (Beşiroğlu)’ndaki bu hamam bir süre depo olarak kullanıldıktan sonra restorana çevrildi).

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI BİTTİKTEN SONRA ADADAKİ SOSYAL ETKİNLİKLER...

İSKELE GAZİNOSU

20. yüzyılın başında İskele Meydanında inşa edilen ve adanın simgesi haline gelen İskele gazinosu uzun yıllar adalılarının eğlence merkezi oldu. Gazinoyu işleten Mıgırdıç Kartallıoğlu burayı sadece bir restoran ya da kahve gibi görmeyip tiyatrocular ve müzisyenlerin de sahne aldığı bir yer haline getirdi. 40’lı yıllarla 50’li yıllar arasında devrin en beğenilen İsmail Dömbüllü, Halide Pişkin, Naşit Özcan, Zeki Alpan ve Osman Alyanak gibi oyuncularını burada sahne aldılar. Ayrıca Rum ve Ermeni tiyatro kumpanyaları da kendi kadroları ile adalılara güzel zaman geçirttiler. Döğünler, nişanlar ve balolar da bu her yeri camla kaplı mekanda yapılırdı. Bir ara film bile oynatıldı.

Mıgırdıç Kartallıoğlu’nun torunlarından Berç Kartallıoğlu gazino ile ilgili bize şunları anlatmıştı:

“Dedem bu gazinoda adanın eğlence hayatına çok şey kattı. Buraya İsmail Dömbüllü ve Halide Pişkin gibi tuluatçı ustaları getirdi.50’li yıllara kadar çeşitli tiyatro grupları da sahne aldılar. Ön taraf restorandı, arka tarafta ise

masa tenisi (pingpong) ve bilardo oynanırdı. Yan tarafındaki küçük bahçesinde ise dublesi 50 kuruş olan bir kadeh rakıya iddialı tavla partileri yapılır ve kaybeden ismarlardı. Açık hava sinemalarımız devreye girmeden önce burada 16mm'lik filmler de gösterildi.”

JARDEN GAZİNOSU

Doğan Öztoprak babasının kurduğu Jarden Gazinosunu yıllarca çalıştırdı. Öztoprak gazinonun nasıl kurulduğunu anlattı:

“Babam Rıza Öztoprak 1930’lu yıllarda Adalar Emniyet teşkilatının kurulması ile birlikte Kınalıada’ya komiser olarak atanmış. Emekliye ayrıldıktan sonra 1942 yılında Jarden futbol sahasının arka tarafındaki ağaçlıklı bölümü güzel bir bahçe haline getirmiş, sonra da burada insanların eğlenebilmesi için bir gazino kurmuş. Bu arada Kınalıada Spor Kulübü’ne başkanlık da yapmış, çok girişimci bir insandı. Akasya Caddesi’ne de bir çok ağaç dikti ve onlara dokunmasınlar diye altlarında nöbet bile tuttu. Zaten kimsenin ağaçlara zarar vereceği de yoktu, eski komiserden herkes korkardı.”

DANSLI PARTİLER

1960’lı yıllarda gençler, Tarzan Aleksan’ın bahçesindeki partilerde romantikleşirler, bazı geceler de Korpi’ye çıkıp akordeon ve gitar konserleri verirlerdi. Ama bunlar arasında en ilginç gece kayıklara her türlü mezeyi yükleyip, akordeon ve şarkılarla sevdikleri kızlara yapılan serenatlarıdır. Adanın muzip gençlerinin başını Akasya grubunda Arso Vanlıyan ve Çakıl Aykaç çekerti. Jarden grubunun başında ise bu tür şakaları yapanlar Mario Kalya ve Rene Vidalı’ydı.

Aleksa’nın bahçesindeki danslı partilere gelmek için bazı genç kızlar çeşitli zorlukları yenmek zorundaydılar, işte bu kızlardan Şarmin B.Sakayan başına gelenleri şöyle anlattı:

“Aleksan’ın bahçesine gidip müzik dinlemek, dans etmek hepimizin en büyük zevkiydi, o dönemler her şey çok masumaneydi ama yine da ailelerimiz bize izin vermek istemezlerdi. Yine böyle bir gün kaçamak olarak gittiğimiz bahçeye, bizi kışkırtan bir arkadaşımızın ihbarı ile baskın yapan teyzeme yakalanmamak için arkadaşlarımızın yardımı ile bahçe duvarından sokağa atlamak zorunda kalmıştık. Çektiğimiz o korkuyu hiç unutmam.”

Mario Kalya: “Grubumuzda kız erkek ya çeşitli piknikler düzenleyip Rıza Baba’nın Jarden’deki bahçesine ve Faik’e gider, ya da müzik dinleyip mehtabı seyretnmek için Korpi’ye çıkardık. Bazı geceler de meyve hırsızlığı yapar, sonra da bir köşeye çekilip bunları afiyetle yerdik.”

Varto (Sukiyas) Arşakof: “Ben Aleksan’ın bahçesindeki danslı müzik akşamlarına arada giderdim, ama fazla kalmazdım. İskele Meydanında olmayı ya

da Akasyada tur atmayı daha çok severdim. Bahçeye dans etmeye giden kız arkadaşlarımdan bazıları ailelerine biz Varto ile beraberiz, evinde oturuyoruz ya da sokakta geziyoruz filan derler benim korumam altına girerlerdi”

Şavarsş Pembeyan: “O yıllarda Tarzan Aleksan’ın bahçesi akşamüstleri bulduğumuz yerdı. Birbirinden hoşlanan gençler burada buluşur biraz olsun birlikte vakit geçirirlerdi. Bazıları da kenarda oturup içki içerdi. Aleksan 45’lik plakları küçük pikabına yerleştirir ve herkesin sevdiği şarkıları dinletirdi. Bu arada Akasya’nın başında bulunan (şimdiki İdris’in kahvesinin yanındaki) ya-nan evlerden birincisi) Arman Melikyan’ın evinde de partiler verilirdi. Kos-kocaman Grundig bir teypi vardı bantlarına çekilen müziklerle herkes dans ederdi. Eğer bir başka kişi parti verecek olsa, bu ağır Grundig teypi aramızdan biri sırtlar o eve götürürdü.”

Nadya Vanlıyan Orakçıyan: “Adamızın en güzel yıllarıydı. Akşamüstleri piyasa yapardık. Hepimizin ileride yaşayacağımız hayat için hayalleri vardı. Çok romantiktik. O yaşlarda insan yaşamın gerçeklerinden çok uzakta oluyor. Her türlü güzelliği yaşadık ve bugün anılarımızda Kinalıada’nın bambaşka bir yeri vardır.”

ADANIN ÜNLÜ CAMBAZHANESİ

Adanın cambazhanesi ise Jarden yolunun arkasına, şimdiki Güveli apartmanın karşısına düşen arsada kurulmuştu. Ünlü cambazı Mustafa (Boncuk) palyaço kı-yafet ile türlü komiklikler yapar, tel üstüne çıkar düşer kalkar, diğer tel cambazları gibi en son sahnede asıl kimliğine bürünürdü, sinemanın karakter oyuncuların-dan Faik Coşkun’un tuluatlarına bazen konuk sanatçılar da katılır, Zeki Alpan ve İsmail Dümbüllü de sahneye çıkarlardı. Adalı Reha Güler ceketini sırtına alıp Avare filminin ünlü Raj Capoor’unu taklit ederek geceyi başlatırdı. Bir de pazıları ile zincirleri kıran demir adam vardı. Büyük ampullerle güçbela ışıklandırılmış alanda gençlerin yanında büyükler de gelir bu gösterileri izlerlerdi. Cambazhane iyi iş yapardı.

Sonradan adada muhtarlık yapan Seyfi Tetik Boncuk tarafından yöneti-len cambazhane için şunları anlattı

“Arkadaşlarımla birlikte ufak kertenkeleler misali kayarak girerdik çadıra. Hoparlörlerden cızırtılı batı müziği şarkıları gelirdi. Akrobasi hareketleri, las-tik kızlar (Cambaz Mustafa’nın kızlarıydı) ve işte palyaço Boncuk (Mustafa). Onlara sesleniyor, “Hehe hoo hoo, ben de yaparım.” diye, ciddi biçimde akro-basi hareketi yaparken de düşüyor. Sonrasında tele tırmanıp elinde sopasıyla yürüyor, düşme numaraları yaptığıında herkesi heyecanlandırıyor. Sonunda programını başarı ile bitiriyor. Herkes rahatlıyor. Tuluatlarda ise Faik Coşkun, Zeki Alpan, zaman zaman da İsmail Dümbüllü’yü izledik. Aradan yıllar geçti

Mustafa'nın karısı ve çocukları kendisini terk ettiler. Kınalıada'nın tepesinde bulunan gecekondu da tek başına yaşarken inme indirmiş ve felçli kalmıştı. Devletin bağladığı 50 lira ile yaşamını sürdürmeye çalışıyordu. Bir gün dediler ki cambaz Mustafa öldü ! Gözleri tavana dikiliydi, sanki gökyüzünde üstünde yürüdüğü telleri arıyordu, elindeki sopası gibi koltuk değnekleri duvara dayalı duruyordu. Sessiz duvarda kalanlar ise cambazhanesi ve kaçan karısı ile çocuklarının resimleriydi."

KINALIADA'NIN AÇIK HAVA SİNEMALARI..

Zare Antranikyan tarafından açılan Akasya Sineması ve Eğinoğlu ailesi tarafından yönetilen Seyran Sineması, adalıların en çok eğlendikleri mekanlardı. Akasya 1958 yılında Tekinay ve Akgünlük sokaklarının birleştiği yerdeydi- burası sonradan Kayıkhane olarak kullanıldı, şimdilerde boş bir arazi şeklinde duruyor- Adanın halkının çoğunluğu bu sinemaları doldururdu, ancak daha çok buraya leblebi savaşı vermek için gençler gelirdi. Tahtadan sıralarda oturur, birbirlerine leblebi atar. Aralarda sahnenin önünde duran iki hoparlörün tellerini kopartıp, filmin ikinci yarısının sessiz başlamasına neden olurlardı. Zare bey durumu hemen anlar. Filmi kestirip, ışıkları yakar ve kabloları yeniden bağlar-bağlatırdı. Sonra da film boyunca sahnenin kenarında nöbet tutar yeni girişimleri önlerdi.

Roy Deryan: *"Dedem Zare Antranikyan çok değerli bir insandı. Eşi Anahit ise çok sevecen bir kadındı. Güzel bir beraberlikleri vardı. Sinema günlerinde kocasına yardımcı olurdu. Dedem gençlerin şakalarına bile tahammül edecek kadar özverili bir insandı. Tek amacı adaya bir yenilik getirmektir. Açık hava sineması Akasya ile de bunu sağladı."*

1965 yılında Kurken Eğinlioğlu tarafından Ferit Tüzün yolunun başlangıcında Seyran Sineması açıldı. -Manastıra çıkan yolun başı, Harbiye Börekçisinin karşısı- Burası Akasya sinemasından daha modern idi. 70'li yıllarda Garbis ve Nazaret kardeşler tarafından yönetildi, 1980'de ise kapandı.

Rita Gülyüz (Hisarlıyan): *"Bu yıllarda ben ve yakın arkadaşım Nelli Allah-verdi, Berç ve Mişel Mikaelyan, Garo Elcömert, Roje Hisarlıyan gibi dönemin gençleri ile bir grup kurmuştuk. Hep birlikte eğlenirdik. Aramıza zaman zaman Maro ve Lena Zervudakis de katılırdı. Bazen Berç Mikaelyan'ın Johnson arkadan takma motoruyla adanın çevresinde dolaşırdık. Tarzan Aleksan da hep yanımızdaydı. Akşamüstleri Nefide otururduk. Çok hoş günler yaşadık. Herkesin birbirini tanıdığı bir yerdeydik ve böyle başka bir semt yoktu İstanbul'da."*

İSKELE GAZİNOSU TARİHE KARIŞIYOR

19'cu yüzyıldan bu yana Kınalıada'nın eğlence hayatına damga vurmuş olan ta-

rihi İskele Gazinosu (Sonradan Mehtap adını almıştı), 27 Nisan 1985 günü çıkan bir yangınla kül oldu. İtfaiyenin tüm uğraşları boşa gitti ve üstündeki eski köşkle birlikte gazino tarihe karıştı. Yıllar içinde birçok sanatçının, tiyatro kumpanyalarının, nişan ve düğünlerin sahne aldığı, ping-pong, bilardo ve tavla şampiyonalarının merkezi İskele Gazinosu yerinde yangından arta kalan molozlarla dolu bir arsa duruyordu. Adanın meydanındaki bu çirkinliği ortadan kaldırmak üzere buraya yeni bir bina ve lokal inşaatı yapıldı ve Ziya Gündoğdu Bahar Pub'ı açtı.

Mıgırđıç Kartallıoğlu'ndan sonra İskele Gazinosunu kiralayıp Mehtap Gazinosu adı altında çalıştıran rahmetli Ahmet Yalçın: *Ben gazinoyu Mehtap adı altında 1968 yılında işletmeye başladım; önceleri kahve ve pastahane olarak hizmet verdik, sonra gazino ve restorana döndük. Çok iyi müşterilerimiz vardı, ancak mülk sahibi Hanesyan'la anlaşamayınca buradan istemeye istemeye ayrıldık. Ardından geçen yıllardan sonra bir gün gazinonun yandığını görünce çok üzüldüm."*

Kınalıda'nın tanınmış simalarından Ayhan Özden İskele Gazinosu yangınını şöyle anlatıyor:

"Babam Hüseyin Özden'le birlikte balıktan dönüyorduk. İskele Gazinosundan bize doğru bir duman fark ettik. Her taraf alev almıştı. İtfaiyeye haber verdik ama tarihi gazino kül olmuştu bile. Babam çok üzüldü, nasıl tedbir almazlar diye söylendi. Ama artık iş işten geçmişti."

1990 SONRASI ADANIN EĞLENCE HAYATI

90'lı yılların başında adanın arkasında Aydın Alpay ve Seyfi Tetik'in bohem bir ortamı yansıtan ve kayalıklar üzerinde kurdukları açık hava disko çok tutuldu ve gençlerin büyük ilgisini çekti. Bu iki ortak daha sonraki yıllarda aralarına Boğos Yılan'ı da alarak burayı çok güzel bir tesis haline getirdiler, Ayazma Bosay artık Kınalı'nın en büyük eğlence merkeziydi. Koca havuzu, restoranları, bitki örtüsü ile kaplanmış bahçesi, diskosu ile herkesin ilgisini çekiyordu, ancak ruhsat sorunları ve ortakların anlaşmazlıkları yüzünden 2000'li yılların ortalarında biraz karışıklık yaşadı, sonra yeniden toparlandı.

Aydın Alpay: *"Önceleri Seyfi Tetik'le birlikte kayaların üstünde mumlar yakarak burada bohem bir hava yaratmıştık. Çok ilgi gördük. Daha sonraki yıllarda ise böyle bir yerin gazino ortamına girmesini sağlamak için, üç ortaklı bir yönetim kurduk ve adaya birçok star sanatçının gelmesini sağladık. Adanın arkasında tam bir eğlence merkezi olduk."*

Kınalı'nın ön tarafında ise tarihi Mimoza Restoranında İshak Güveli, yanına ada eğlence hayatının ustalarından Mino'yu almış, piyanist -şarkıcı Bartev Garyan'ı adalılarla buluşturmuş, bazı geceler de DJ Kamo's ve DJ Erol'la müşterilerinin eğlenmesini sağlamıştı.

İshak Güveli'den bu dönemin Mimoza'sını dinleyelim.

"Adanın en eski restoranını işletirken, İstanbul'un en iyi restoranları arasında sayılmak beni çok sevindirmişti. Hiçbir müşterimiz bizden başka yerlere gitmek istemezdi, çünkü aynı zamanda hepsi dostumuzdu. Ancak Kınalı'nın eğlenceye de gereksinimi vardı. Bu konuda da bir şeyler yapmamız lazımdı ve ben de Bartev'i uygun gördüm. Her çeşit repertuarı olan Bartev'i dinlemek adalıların çok hoşuna gidiyordu. Bu işi çok iyi bilen Mino ile Mimoza'm havasına eğlenceyi de kattık. Çok güzel geceler yaşadık hep birlikte."

Adanın arka tarafında ayrıca Mustafa Bilgin'in Kınalıada Turizm tesisi ile Ayla Ülker'in "Ülker" tesisleri plaj ve cafe olarak halka hizmet veriyordu. Yılların Faik Çetin'i ise 2001'e kadar ünlü bahçesini çok eskilerde olduğu gibi piknik yeri olarak çalıştırdı, ne yazık ki ölümü ile birlikte bu güzel bahçe yazgısına terk edildi.

Gerek kültürü, gerekse güzel insan ilişkileri ile herkes tarafından sevilen Mino, 2001 yılına kadar sürdürdüğü kulübünü kapattıktan bir yıl sonra ağır bir hastalığa yakalanıp, aramızdan ayrıldı. Aynı zamanda bir sanat tarihçisi ve ressamdı, erken ölümü adanın eğlence yaşantısına büyük darbe vurdu. Bartev ise her dilde şarkı söyleyen bir müzisyen olarak birkaç yıl çalıştığı Mimoza'dan, sonra Su Sporları Kulübü'nün restoranında sevenleri ile buluştu. Bu dönemde Kınalıada Su Sporları kulübünde açık hava ve kapalı restoranda bir çok balo yapıldı, ayrıca diskosu da adalı gençlerin en çok rağbet ettikleri yerdı. Tarihi Jarden Gazinosunda Doğan Öztoprak taverna müziğine yer verdi. Kınalıada Spor lokalini çalıştıran Ayhan ve Selçuk'un yerinde de zaman zaman müzikli geceler düzenlendi, iki yaz sezonu da rahmetli buzuki Erol Örtör çalıştı, sonradan burası kahvehane olarak Yunus'a devredildi. 1999'a kadar açık hava sineması olarak çalıştırılan eski Klöb X'in yerinde Yüksel Demirci ve Muharrem Alparslan'ın girişimiyle "Teos" açıldı, önce-leri disko olarak hizmet verirken daha sonra buraya bir de özel plaj eklendi. Vaçe ve Rita, Ziyet Sali gibi tanınmış solistlerin çalıştığı Teos'ta piyanist-şarkıcı Berç Minas da yer aldı. Tüm bu eğlence ortamına karşın, özellikle ekonomik krizlerden sonraki dönemlerde, ada giderek sönükleşti. Gençler daha çok geceleri Ali Boran meydanında toplanıp sosisli sandviç ve biraya takılıp, kendilerince eğlendiler, zaman zaman da Oktay Kocamaz'ın gitarını dinlediler, ama İstanbul'un yazlık yerlerinde açılan büyük diskoların etkisi ile çoğu oralara gidince ada eğlence hayatı hemen hemen yok oldu.

Zeki Süreken:

"Bir zamanlar insanlar sokaklara dökülür, teknelerle denize açılır şarkılar söyler eğlenirlerdi. Klöb X'e dönemin ünlü yabancı sanatçıları gelir, Osman İncili'nin kulübünde ise güzel orkestralar çalardı. Adada insan profili değişince eğlence de değişti. Şimdilerde gençler iskele meydanında toplanıp ayakta bağırıp çağırarak vakit geçiriyor, biraz da diskoya gidiyor, biz yaştakiler içinse

hiçbir eğlence mekanı kalmadı.”

Gazaros Unan: “Eski yıllarda dünyanın en ünlü şarkıcıları Taso’nun açtığı Klöb X’te sahne alırdı, Osman İncili’nin Şahap otelindeki kulübünde kaliteli orkestralar çalardı. Şimdi bırakın böyle etkinlikleri, adada akşamüstleri hafif müzik de yapılabilecek bir Altı barı bile yok. Oysa Kınalı’da hem modern diskolar, hem de biz yaştakilere nostaljik müzik dinletecek lokaller açılmalıdır. Böylece adanın büyük bir piknik alanından daha başka bir yer olduğu anlaşılacaktır ”

Mihran Ulik: “Gazaros’un dediği gibi adanın eski yıllarında büyük sanatçıları bile izleme fırsatını bulmuştuk. O zamandan bu döneme eğlence yaşamı giderek sönükleşti. Mino, Kınalıada spor kulübü üstündeki yerinde özel geceler düzenledi ve çok başarılıydı. Onun yaşamını kaybetmesinden sonra gidilecek yer olarak bir tek Adanın arkasındaki Ayazma Bosay tesisleri kaldı.

Seyfi Tetik:

“1986 yılında Aydın Alpay’la birlikte adanın arka tarafındaki toprak ve kayalık zeminde bir açık hava diskosu yaptık. Ayrıca Nişaniko da taverna müziği ile insanları eğlendiriyordu. Gençler burayı çok tuttu. Hele sahilde yaktığımız ateşleri gören teknelerden bize müşteri yağmaya başladı. Sonraki yıllarda aramıza Boğos Yılan da katılınca buraya yaptırdığımız havuz ve restoranla çok güzel bir tesis kurduk. Programlarımız da çarpıcıydı, Muazzez Abacı, Muazzez Ersoy, Bülent Ersoy, Huysuz Virjin gibi isimleri adaya getirdik. Eski yıllarda Klob X olarak bilinen yerde ise Muharrem Alpaslan’ın kum deposu vardı, burayı da düzenleyip yeniden Klöb X olarak çalıştırdık. Açılışı da Fedon’la yaptık, ardından da as solistleri adaya getirdik. Yani üst düzey bir eğlence hayatını başlattık. Bir yandan da merhum Mino, Kınalıada spor kulübü lokalinde bir çok organizasyon düzenledi. O sıralar adada 17-20 bin insan vardı, bunların 500-600’ü geceleri eğleniyordu zaman içinde adaya gelenlerin sayısı düşünce bu kişiler de ortadan kayboldu ve eğlenen kitle parmakla sayılacak bir sayıya düştü. Bu arada adada başka diskolar da açılıyordu, yani enflasyon başladı. Ben, muhtarlık dönemimde adada meydan konserleri yapıyordum ama sonraki yıllarda Mino’nun zamansız ölümü ve benim rahatsızlanmam sonucu eğlence hayatı kesintiye uğradı. Ancak sanırım Teos, Mimoza ve Kınalıada Su Sporları kulübündeki disko ile adada yine bir hareketlenme olacaktır.”

2000’Lİ YILLARDAKİ OTEL SORUNU

19’cu yüzyılın sonunda başlayıp, 20’ci yüzyılın ortalarına kadar Kınalıada’da çeşitli otellerin varlığından söz etmiştik. Aradan geçen yıllarda bunların sayısı artacağına, hepsi de yok oldu ve yerlerine yenisi yapılmadı. Bu yüzden adaya gelenler kalacak bir yer olmadığından İstanbul’a dönmek zorunda kaldılar. Dünyanın çe-

şitli ülkelerinden gelip de adadaki akrabalarını görmek isteyenler ise yazlık evlerin dar odalarında tıktık tıktık bir durumda tatillerini geçirmeye çalıştılar.

Dina İşçen: “Eskiden adamızda bir çok otel vardı, şimdi kalmadı. Yeni otellerin açılması gerek. Yurt dışından gelenler ancak böyle bir mekanda rahat edebilirler. Şimdi akrabalarının evine gidiyor, daracık bir yerde kalıyor hem kendileri rahatsız oluyor, hem de akrabaları”

Aydın Alpay:

“Adamızın eksikliklerinden biri de oteli olmamasıdır. Siz Bodrum’u otelsiz olarak düşünebilir misiniz? O halde ada da otelsiz olmaz. İnsanlar burada kalmak istiyor, yer olmadığından geri dönüyor. Turistler geliyor, yararlanmıyoruz. Otel olursa kış aylarında bile adamıza hareket gelir. Gelecek turlar sayesinde esnaf da dükkanlarını açık tutacaktır.”

Bahar pastaneleri sahibi Ziya Gündoğdu: “Adaya dört yıldızlı bir otel yapılması gerekiyor. Eğer bu gerçekleşmezse, hiç olmazsa bir pansiyon yapılabilir. Ben otel yapımı için her zaman istekliyim. Örneğin Yarbaşı’nda (Fazıl Ahmet Aykaç Cad) İstanbul’la bakan yönde müthiş manzaralı bir otel yaptırabilirim. Eğer destek alırsam adamıza bir otel kazandırmayı çok isterim.”

Dış hekimi ve Şişlispor kulübü ikinci başkanı Karun Kovan:

“Yaz aylarında dış ülkelere, eski adalarını görmek, akrabaları ile buluşmak için, buraya bir çok insan geliyor, ancak kaldıkları evler küçük olduğundan gecenin bir saatinde İstanbul’a dönmek zorunda kalıyorlar. Adada bir otel olsa, orada kalıp yazın tadını çıkartabilecekler ama böyle bir şey için hiçbir girişim yok.”

APİK HAYRABETYAN’IN MASALARI-

1990’ların sonundan 2016’lara kadar Apik Hayrabetyan Kınalı’daki evinde yaz-kış demeden hafta ortalarında tüm dostlarını yazlık evinde topluyor. Güzel bir masa kuruyor ve bu masa ortamı öğle başlayıp akşam saatlerin kadar sürüyor, katılanlar güzel sohbetlerle, hem en güzel yiyecekleri tadıyor hem de büyük keyifle içki içiyordu (genelde rakı). Bu toplantılara ; İstanbul’dan gelen Apik Hayrabetyan’ın dostları ile aralarında profesörler, iş adamları, Dolapdere’den ve Beyoğlu Üç Horan Vakfı’ndan arkadaşları, Kınalıada’ daki dostları, sporcular, gazeteciler, adanın esnafından bazı kişiler katılıyor ve içki nasıl adabıyla içilirin en güzel örneği veriliyordu. Herkes birbirine sevgi ile bakıyor ve böyle bir gün yaşadığı için de mutlu oluyordu. Bu mutluluk ortamı Apik Hayrabetyan’ın yarattığı bir özellikti. Bir tür eğitici tarafı da vardı. Ancak son bir kaç yılda bu unutulmaz masalara nokta koydu. Apik Hayrabetyan Üç Horan Vakfındaki başkanlığının getirdiği yorgunluktan dolayı yaz aylarında dinlenmeyi seçmişti.

2019 yılında Apik Hayrabetyan hayata veda ederken, arkasında bıraktığı kendisi ile ilgili bir çok anı yanında, zor durumda olan insanlara yaptığı yardımlar, sanatçılara karşı verdiği destekler hiç unutulmadı.

Ara Işıttan- “Apik ağabey benim amcam gibiydi. Zaten hep onun yanında yaşadım yaz aylarında. Bu masalarda hazırlanan yemeklerin çoğu da benim pişirdiklerimdi. O herkese mutfak teslim etmez, ama bana inanırdı. Amcamı ve o günleri hep özleyeceğim.”

Varujan Orancı: “Apik ağabey kadar eli açık, insanlara destek veren ve mütevazı bir insana çok az rastlanır. Bu ünlü masalarda bizi buluştururdu. Adanın sevilen insanları yanında, profesörler, sanat tarihçileri, iş adamı arkadaşları, eski siyasetçiler, sporcular ve adanın her meslekten insanlarını bir araya getirirdi. Dolapdere’den gelen dostları da vardı. Onun için iyi insan önemliydi, kendini büyük görenler değil. Kalabalık masalar, bitmeyen yiyecekler, su gibi akan içkiler. Bu masaların özelliği.”

Niko Kovi – “Yunanistan’dan gelir gelmez Apik ağabeyi görmeye giderdim hemen. Onu çok severdim, zaten sevmeyeni yok gibiydi. Masaları ise inanılmaz keyifliydi, güzel sohbet edilir, fikir alışverişleri yapılır. Sporun ve siyasetin de fanatizmine girilmez, anılar anlatılır ve gün nasıl geçer bilinmezdi.”

Silva Hayrabetyan: “Amcam bambaşka bir insandı, insanların her türlü sorununu kendine dert edinir hemen yardım etmeye çalışırdı. Benim de ikinci babam sayılırdı zaten. Her sorunumu çözer, ayrıca yol gösterirdi. Arkadaşları ile düzenlediği masaları ise inanılmazdı. Onu çok özleyorum.”

2010 SONRASI KINALI’NIN EĞLENCE HAYATI

2010- 2020 arasında Ada gerçekten çok güzel etkinliklere neden oldu. İlk yıllarda Teos’u işleten Boncuk Telemak Küçük Berberyan müzikli geceleri ile adalılara hoş geceler yaşattı. Eşi Ece ile birlikte hazırladıkları sahne organizasyonlarında şarkıcı Nalan ve Ayta ön plandaydı. Ayta ve Telemak için Kulübe gelen Sezen Aksu ise büyük sansasyon yarattı, yanında Emel Müftüoğlu da vardı. Ayrıca bir başka gece de Yavuz Bingöl adalılarla buluştu ve herkesle birlikte “Sarı Gelin “ şarkısını söyleyerek mekandakileri duygulandırdı.

Telemak K.Berberyan: “Benim Tünel Asmalımescitte’ki dükkanıma gelenler arasında müzik dünyasının ünlüleri çoktu. Başta Sezen Aksu olmak üzere bir çok yıldız sanatçı ve müzisyen Boncuk’un müdavimleriydiler. Yaz aylarında Teos’u açınca beni yine yalnız bırakmadılar. Başta Sezen Aksu, Emel Müftüoğlu, Yavuz Bingöl Kınalıada’ya geldiler. Bu arada gerek dizilerde gerekse sahnede başarılı bir dönem geçiren Ayta da sahnemizde yer aldı. Dostlarımız hem menümüzden hem de yaptığımız programlardan zevk aldılar.”

Ece K.Beberyan: “Eşim Telemak işinin ustasıdır. Zaten bir müzik geçmişi olduğundan müziği de iyi bilir ve bir çok sanatçı ile samimidir. Ben bir diyetisyen olarak onun işinin dışında görülsem bile. Halkla ilişkilerini sağladım ve yaz boyu çok kalabalık ve güzel geceler yaşadık. Hatta babam bile gelip bize yardımcı oldu. “

Koko Kayhan: “Mino döneminde Kınalıada’da eğlence hayatı kış aylarında bile varlığını gösteriyordu. Sonraki yıllarda biraz duraklama oldu. Gençler de pek hoşnut değillerdi adadaki hareketsizlikten, sonunda eğlenebilmek için başka yerlere gitmeye başladılar. Şimdi Boncuk, Teos’u işletmeye başlayınca ve müziğe de önem verince, adalılar lokali doldurmaya başladı, Ardından da bazı günler Disko ile gençleri de buraya çekti. Su Sporları’nda da disko güzel çalıştı. Yani eğlence yeniden başladı denebilir.”

Ara Şeremet: Adamız eğlence konusunda Burgaz’ın çok gerisinde kaldı. Orada restoranlar ve cafeler yaz kış açık, her yer ışık saçıyor. İnsanlar eğlenmesini biliyor, bizde yaz iki ay sonra bitiyor ve hemen her yer kapanıyor. Oysa kış aylarında bile ada şenlenebilir. Bunu nedense başaramıyoruz.”

Varujan Altın: Eğlenceyi biraz da insan kendi yaratır. Ben müzik enstrümanlarına çok meraklıydım çocukluktan başlayarak org, akordeon öğrendim, üstelik bir hocadan ders almadan. Sonra klarnete merak sardım ve kendi kendime çalmasını öğrendim. Askerdeyken ordu evinde dans müziğinde çaldım, sonraki yıllarda ud öğrendim ve ufak bir fasıl grubu kurup kendi aramızda eğlenmeye başladık. Arada minik konserler de verdik ve adanın eğlence hayatına girdik. Şimdilerde ada restoranlarından birinde fasıl heyeti olarak amatörce çalışmayı düşünüyoruz.”

Boğos Mum: “Ben adada orada burada eğlenmekten çok, arkadaşlarımla birlikte geçirdiğim zamanlardan hoşlanırım. Adada hepimiz birbirimizi tanırız. Aile içi de gidip geliriz ve gerçekten güzel vakit geçiririz. Eğlence yerlerine de arada sırada uğrayarak bazı günlerimizi renklendiririz.”

KINALIADA’DA SON DÖNEMİN EĞLENCE YERLERİ

Teos’u şimdilerde Eser ve Yüksel Demirci yönetiyor, tesis yine sanatçıları ve özel geceleriyle adanın en önemli eğlence merkezi olarak ününü sürdürüyor.

Eser Demirci: “Teos bu adanın en güzel yeri, burada zamanında Klöb X gibi bir eğlence merkezi açılmış. Dünyaca tanınmış sanatçılar Kınalı’ya gelmiş. Bir süredir normal restoran gibi çalıştırılırken, eşim Yüksel’le konuşup bir atılım yapmak istedik ve 2019 yazında yaptığımız programlar ve özel menülerimizle herkesin beğenisini kazandık. Kış aylarında da dükkanımızı açık tutarak başka bir adım daha attık. Şöminemiz, kapalı lokalimizle özel geceler düzenledik. Virüs salgını sonunda kışın kapatmak zorunda kaldık, ancak yaz aylarında

yeniden hizmete girdik. Müşterilerimize Akdeniz gecelerini anımsatan programlar yaptık, kış da değerlendirecektik, ne var ki Pandemi yasakları geldi ve şimdilik dükkânımızı kapatmak zorunda kaldık.”

Yüksel Demirci- “Eşim Eser’le birlikte çok güzel düzenlemeler yaptık, daha çoğunu eşim yaptı, ben idari işlerle uğraştım. Adalılar ve başka yerlerden gelenlerin hep takdiri ile karşılaştık. Adanın kış aylarına da hareket getirmek için kış etkinliklerini devreye soktuk, çok da iyi gidiyorduk, ancak covid 19 her şeyi bozdu. Şimdi bundan sonraki günlerin iyi olmasını diliyoruz. Bıraktığımız yerden yine başlayacağız.”

İskele meydanındaki eski İskele Gazinosu’nun yerinde yepyeni bir mekan olarak var olan Proti ise yaz-kış hem meydanı aydınlatıyor, hem de servisi, yemekleri ve mezeleri ile ön plana geçiyor.

Erdoğan Aydın : “İskele meydanını aydınlatmak adına kışın da açık kalan restoran ve cafemiz tüm adalılar tarafından çok sevildi. Burayı baştan aşıya yenileyerek modern bir mekan haline soktuk. Mutfağımızı da ustalara teslim ettik, fiyatlarımız uygun tuttuk ve Adamıza bir güzellik sağladık. Deniz kıyısına da bir balık restoranı ekleyince İstanbul dışından bile adımızı duyan buraya geldi. Ne yazık ki pandemi dönemi bize engel oldu ve şimdi de öyle. Beklemekten başka çaremiz yok.”

Jash, Dayk Miricanyan’la birlikte eski Nefi’nin yerinde adanın en klas yeri ortamını yaşatırken pandemi kışından sonra buraya Büyüka’dan Herman da katıldı ve yaptığı spesiyaliteleri ile çok tutuldu, ayrıca eşi Anna müşteri ilişkilerinde çok başarılıydı. Sarven Somuncuyan da her zamanki gibi dükkânın mali konularını yönetti.

Dayk Miricanyan: “Bu yıl farklı bir menü yaratmak istediğim için çok sevdiğim Büyüka’dalı Herman ve eşi sevgili Anna’yla anlaştım. Bu şekilde hem biraz daha fazla vaktim olacağını düşündüm, böylece yıllarca özlemini çektiğim bazı şeyleri de yapabilme fırsatını bulacaktım. Herman mezeleri ve mutfağıyla mekanımızın yaz boyu büyük rağbet görmesini sağladı, Anna ise halkla ilişkilerde zaten çok maharetliydi. Bunu Kınalı’da da gösterdi.”

Adanın en eski restoranı Mimosza’da İshak Güveli meze ve balık-et konusunda iddiasını yine sürdürüyordu.

İshak Güveli: Mimosza yalnız Kınalıada’nın değil, İstanbul’un da en beğenilen restaurantıdır. Mutfağımızı ve mezelerimizi beğenmeyen yoktur. Gurmelerin takıldığı bir mekandır bizimkisi, Vedat Milor dahil birçok yemek yazarı da bizi gazetelerde ve TV’lerde övmüştür. Müşterimiz hiç değişmez. Bizim onlara sevecen bakışımız ve hizmetimiz de öyle...”

Garen Asil de Kıraca’da çok başarılı bir sezon geçirdi. Müşterileri son derece memnun kaldı ve dükkânı öve öve bitiremediler. Garen bu arada yan taraftaki dükkânı da muhallebici olarak hizmete soktu.

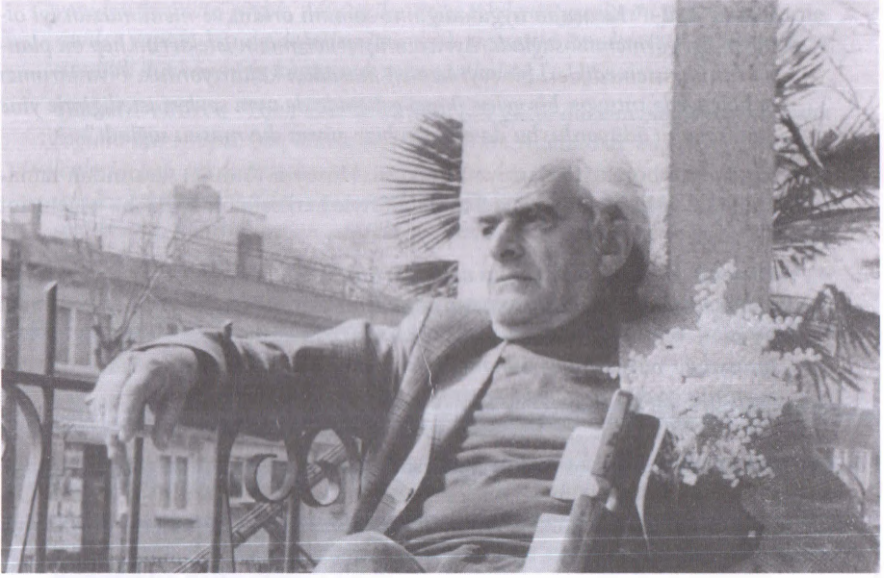
Garen Asil- “ Kıracada uyguladığımız samimi ortam ve menümüzün iyi olması, ilgi görmemizi sağladı. Ayrıca müşterilerimizin isteklerini hep ön planda tuttuk, istemedikleri bir şeyi hemen masadan kaldırıyorduk. Fiyatlarımızı hep dengede tutuyor, bir gelen ikinci gelişinde de aynı şeyleri istediğinde yine aynı rakamı ödüyordu, bu da onların bize güven duymasını sağladı.”

Adanın en eski börekçisi Harbiye Börekçisi, Hüseyin Kadıncı tarafından tamamen yenilendi ve birbirinden güzel mamulleriyle herkesin bir kez daha beğenisini kazandı.

Hüseyin Kadıncı – Babamın açtığı bu dükkanda her şeyin en iyisini yaparak yıllarca Kınalıadalı dostlarımızın beğenisini kazandık, ancak burada oturmak ve güzel vakit geçirmek isteyenler giderek çoğalınca, geçen yıl büyük bir restorasyonla mekanımızı tamamen yeniledik. Araya pandemi girmeseydi, çok keyif alınacaktı, ama ne yapalım. Artık ilerideki günlerde keyfini çıkartınız hep birlikte.”

Sarıyer börekçisi eski Atakan'ın kahvesini yenileyip café haline getirdi ve müşterilerine ağırladı, İskele meydanı sokaktaki Sarıyer Börekçisi'nin şubesinde Ortaköylü Nazar Günelan 2020 yazında Belediye Başkanları, siyasilerin de katıldığı görkemli bir açılış yaptı.

Nazar Günelan “Sarıyer Börekçisi'nin meydana bakan bölümüne talip olmuştuk. Yaz ortasına doğru hareket geçebildik, çünkü pandemi yasakları yeni kalkmıştı. Görkemli bir açılış yapmayı düşündüm. Şişli ve Adalar Belediye başkanlarının açılışa gelip bize onur vermesi. Bir çok tanınmış eski bakan ve milletvekili, başka siyasetçiler, adalı dostlar bu renkli açılışa katıldılar. Taksimspor kulübü başkanı Garo Hamamcıoğlu da hep yanımızda oldu ve büyük bir tanıtım yaptık

Kınalıada'nın ünlü lokantası Mimosazade'nin kurucusu Yusuf Güveli, elinde mimosayla

Mimosazade'da eğlence

Mimoza'da eğlenenler. Mürir Özkul da aralarında

Nefi'nin kurucusu Nefi Öner ve adanın tarzı

1950'lerde İskele Gazinosu

1950-60'larda adada eğlenceli günler

Faik'in bahçesinde

1950-60'larda adada eğlenceli günler

Yaz gecelerine doyum olmuyor

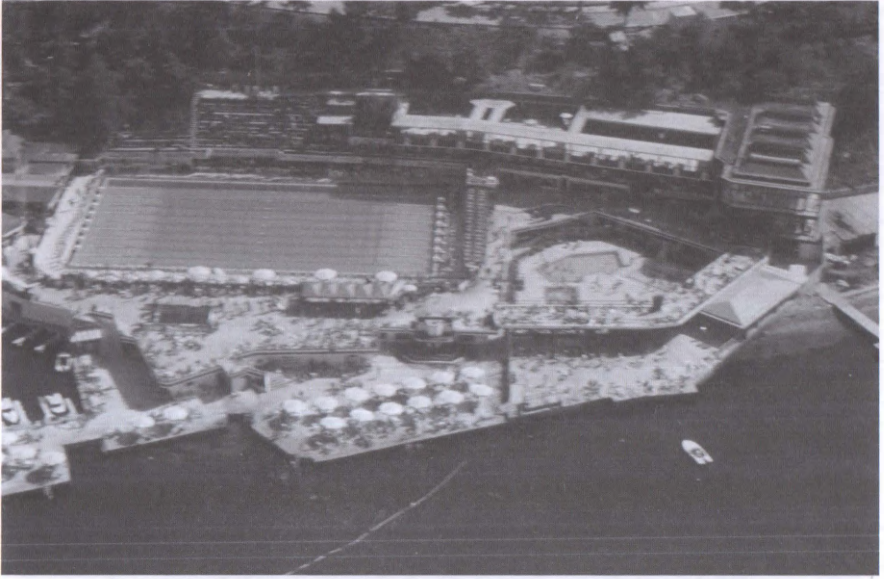
1. Ateş başında, 2. Şila, Diana, Erlin

Yazdan kalma bir günde sere serpe

1. İskele gazinosu, 2. Semih Taş ve Taş Restoran,
3. Boncuk. Yazdan kalma bir günde Tuncel Kurtiz ile

Kınalıada Su Sporları kulübü (2005, Fotoğraf: Kadir Can)

Kınalıada Su Sporları kulübü (2010, Fotoğraf: Murat Öztürk)

KINALIADA SU SPORLARI KULÜBÜ

Kınalıada Su Sporları kulübünün nasıl kurulduğunu, kurucusu rahmetli Başar Acarlı'nın kaleminden buraya aktaralım:

"1950 yılına kadar adalar denizle çevrili olduğu halde uzun yıllar deniz sporlarından uzak durulmuş ve bizde pek yüzücü yetişmemiştir. 1952 yılında Kınalıadadan ben, Burgazadadan Enver Uzunoglu Türkiye çapında yüzücüler olarak tanındık. Ben önce Moda sonra da Galatasaray kulüplerindeydim, Enver de Yüzme İhtisasa gitti. Yarışlarda defalarca Türkiye Şampiyonluğunu kazandık. O dönem Adalar ve İstanbul'da doğru dürüst bir havuz yoktu. Enver'le birlikte böyle bir şey olursa ne güzel olur diye yıllarca hayal kurduk, bu arada ikimiz de yüzücü yetiştirmeye çalışıyorduk. İstanbul Teknik Üniversitesinden mezun olup mimarlığa başladığım süreçte Enver Uzunoglu ile Burgazada Deniz Kulübünde böyle bir şey yapmak için harekete geçtik. Bize bu konuda ağabeyimiz Turgut Egemen de büyük destek verdi ve 1963 yılında Burgaz Adalar Su Sporları Kulübünü kurduk. Yalnız havuzumuz olimpiik değildi, oysa ben olimpiik bir havuz yapılmasının peşindeydim. Yüzücülerimiz bu konuda çok sıkıntı çekiyorlardı. 1964 yılında doğup büyüdüğüm Kınalıadada bunu gerçekleştirmek istedim. Bu arada futbol ağırlıklı bir kulüp olan Kınalıada Gençlik Kulübüne başkan oldum ama yönetimdeki arkadaşlarım açmak istediğim yüzme branşına sıcak bakmadılar. Ada halkı ise aynı düşüncede değildi. Çoğu beni seviyor ve adaya muhakkak bir şeyler kazandıracağıma inanıyorlardı. 1965 yılında Kınalıada Camisini de yapınca bu güven daha da arttı. Ben, mimar Ahmet Turan Uyaroglu, muhtar Nazif İlter, Raif Fikret Kurt ve Yılmaz Poda çok modern bir camiyi adaya kazandırmıştık. Sıra havuza gelmişti ama nasıl olacaktı? 1966 yılında İzmir'de düzenlenen Balkan yüzme şampiyonasını izlerken milli yüzücümüz Roksan Okan'ın 400 metre serbestte sonuncu olmasını izlemiş ve çok üzül müştüm. Rekortmen yüzücümüz ağlaya ağlaya çıkmıştı yarıştan. İşte o gün Roksan'ın intikamını almaya karar verdim. Adada bu işe inanan 25 kişi ile 1968 eylül ayında Kınalıada Su Sporları Kulübü'nü (Derneği) kurduk. 3 yıl sonra da olimpiik havuzu bitirdik. 1971'den bugünlere kadar tesisler geliştikçe gelişti. Aynı yıl evlendim ve iki çocuğum da bu tesislerde yüzücü olarak yetiştiler, çeşitli yarışlarda altın madalya kazandılar. Kulübümüzden bir çok yüzücü yetişti ve uluslararası yarışlarda dereceler alırken, ben de böylece Roksan Okan'ın intikamını almış oldum"

KINALIADA SU SPORLARI İHTİSAS DERNEĞİ KURUCU ÜYELERİ

BAŞAR ACARLI

METİN AĞRA

MİKE ACEMYAN

MUHARREM ALPARSLAN

HAYK ASLANYAN
SUHA BURÇKİN
PARSEĞ ÇAPAR
KADİR ŞÜKRÜ DENİZ
GARO ELCÖMERT
SELAHATTİN ERDEM
İHAP HULUSİ GÖREY
NAŞİDE GÖREY
MAHMUT GÜNEY
NEVZAT İLTER
ADNAN KALABAY
AYHAN KONGÜL
RAİF FİKET KURT
NİKO MİHALİDİS
MANUEL TAGARYAN
AYHAN KÜRKÇÜ
ADNAN USER
CEMAL ÜÇÜNCÜ
EDGAR YARDIMCI
ADNAN SEMİH YAZICIOĞLU

KINALIADA SU SPORLARI KULÜBÜNÜN ÜNLÜ YÜZÜCÜLERİ

ARDA ÖZGÜVEN (Milli)
AYBEN DEMİR (Türkiye Şampiyonu)
BANU DORKEN (Milli)
ÇİĞDEM KONUK (Milli)
DERYA GÜLSEVN (Milli)
KUTAY DUMAN (Milli)
LADEN ACARLI (Milli)
LEVENT ÖZCAN (Milli)
NAME ZUHAL (Türkiye Şampiyonu)
NİDA ZUHAL (Milli)
SUNA ÇİÇEKLİ (Türkiye Şampiyonu)
ÜMİT CENGİZ (Milli)
TOLGA ACARLI (Türkiye Şampiyonu)
TALİN ARTARYAN (Milli-BALKAN ŞAMPİYONU)
TUĞBA GÜVELİ (Milli)
BERK YOMRALIOĞLU (Milli)
BARIŞ HAYIRSEVEN (Milli)
ULUÇ EKEMEN (Milli)
MERT AYDIN (Milli)
TİLBE BABAKIRAY (Milli)

BARET AVİDİKOĞLU (Milli)
TAHA DİBEKE (Milli)
ECEM KEMER (Milli)
GONCA OĞUR (Türkiye Birincisi)
KAAN OĞUZCAN (Türkiye Birincisi)

KSSK SU TOPU TAKIMININ ESKİ ÜNLÜ SPORCULARI:

BAŞAR ACARLI
AHMET BÖREKÇİ
RIFAT BÖREKÇİ
GASPAR ZAKARYAN
PIYER PARBOT
ARSEN KU'T
ALİ ÇİÇEKİ
JİLBER ÇİNCİOĞLU
MIGİRDİÇ ÇİNCİOĞLU
NİKO ATANASYADİS
KORHAN EKEMEN
GÖKHAN EKEMEN
HAYRİ YILDIRIM
SİNAN COŞKUN
OSMAN AKISKALI
METİN ÖZTAŞ
BARET AVİDİKOĞLU

KINALIADA SU SPORLARININ ORGANİZASYONLARI

Kınalıada Su Sporları Kulübünün girişimleri ile Uluslararası Yüzme Şampiyonası ve eski yönetim üyelerinden, Şişlispor başkanlığını da yapan merhum Gazaros Unan adına düzenlenen yüzme yarışları çok önemli iki organizasyondur. Başkan Prof.Emre Burçkin, ikinci başkan Manuel Tagaryan ve eski şampiyon yüzücülerden Laden Acarlı bu organizasyonların mimarlarıdır.

Manuel Tagaryan: “Her yıl yüzme sporu için büyük organizasyonlar yapıyoruz. Kınalıada Su Sporları Kulübü takımımız rekortmen yüzücülerimiz ve Türkiye Şampiyonu su topu takımımızla hep iddialı konumadık. Büyük rakiplerimize karşı küçük bir bütçe ile neler yaptığımız ortada.”

PANDEMİ DÖNEMİNDE KULÜP

Kınalıada’da Kınalıada Su sporları Kulübü 2020 yazında pandemi dolayısıyla her yıl yapılan etkinliklerini sürdüremedi. Üyeleri ve konuklarını mesafeli oturttu. Kapıdan giren herkesi de kontrol ederek Sağlık Bakanlığının tüm kurallarını yerine getirdi.

KSSK'nın şampiyon su topu takımı ve Başar Acarlı

Kulübün farklı dönemlerinden görüntüler

Yönetici Boğos Monosyan ve KSSK Su topu takımı.

1. Yaşar Acarlı kürsüde; hakem ise babalan Hakkı Acarlı 2. Genç sporcular,
3. Bir şampiyonanın ardından

Emre Burçkin, Dino Belalidis, Başkomiser Cemal Yıldırım, Gazaros Unan, Boğos Monosyan, Manuel Tagaryan ve Nazife Hanım.

1-2. KSSK genel kurullarından; 3. Genç sporcular, 4. KSSK yöneticileri

Kınalıada kız futbol takımı

1998-2000 döneminde Şişli Spor Kulübü Yönetim Kurulu. Başkan Haykarm Karasu ve arkadaşları

1913 yılında Jarden. Mimiko Şişko (Mihal Şişko'nun babası) Jarden'de hayvanları otlatıyor.

Soccer match between Proti (Kinali) and

1918'de Jarden'de açılış maçı

KINALIADA FUTBOL TAKIMI ve İLK ŞAMPİYONLUĞU

1918 yılından bu yana Kınalıada Jarden futbol sahasında bir çok maç oynandı. Saha önceleri deniz kıyısındaiken, sonradan bir üst sete -bugünkü yerine geçirildi. Eski yıllarda Kınalıada takımı dışarıdan gelen takımlarla çok iddialı maçlar yapardı bu sahada. Ayrıca Türkiye'nin en büyük futbolcuları da yazın buraya gelip top oynarlardı. Kınalıada'lı Şükrü Gülesin, hem Beşiktaş hem de Avrupa'da kendini kanıtlamış bir futbolcuydu, adaya Beşiktaş takımını getirirdi zaman zaman, Galatasaray'dan Metin Oktay, Kadri Aytaç, İsfendiya Açıksoz, Fenerbahçe'den Naci Erdem, Necdet Çoruh ve Lefter Küçükandonyadis, İstanbulspor'lu Kasapoğlu daha sonraları Kınalıada çocukları Zonguldaksporlu amatör milli Arif Pırnal, Vefa ve Beşiktaş'lı milli futbolcu Niko Kovi, Vefa'lı Hayk Küçükyan, Sarıyer'in kaptanı Garo Hamamcıoğlu, eski Galatasaraylı Taksimspor kaptanı Varujan Aslanyan, Beyoğluspor ve Galatasaraylı Koçis Kondidis, Fenerbahçe takımında oynayıp amatör milli takıma seçilmiş Coşkun Özden ve daha isimlerini sayamayacağımız bir çok ünlü futbolcu vardı. Kınalıada bir spor merkeziydi diğer ada takımları ile arada iddialı maçlar yapardı, en büyük rakibi de Burgazada'ydı. Bu spor kulübünü 1947 yılında Rıza Öztoprak, Tarık Boran, Rıfki Lugal kurdu. Yöneticiler arasında da Niko Zervudakis, eski Beşiktaşlı Ahmet Aykaç, Koço Fokas ve Hırant Barsamyan yer aldılar.

Galatasaray'ın unutulmaz futbolcularından ve Macaristan milli takımını yenen Türk milli takımının tek seçicisi rahmetli Eşfak Aykaç sonraki yıllarda bize şunları anlatmıştı:

“Babam yazar Fazıl Ahmet Aykaç'ın Kınalıada'ya yerleşmesi ve buradan hiç ayrılmaması nedeniyle ben de bu adada doğdum. Çocukluğumda burada bir köy ortamı vardı, ama spor konusunda İstanbul'un en önemli merkezlerinden biriydi adamız. Ben Galatasaray Lisesinde okuyordum, aynı zamanda lise takımındaydım. 1936'larda Galatasaray-Güneş ayrışmasından sonra birden kendimi Galatasaray A takımında buldum. Futbolu bıraktıktan sonra bildiğiniz gibi milli takımımızın tek seçiciliğini yaptım ve ünlü Macaristan zaferini futbolcularımla birlikte yaşadım. Kınalıada'ya ben takım arkadaşlarımı ve rakip takımlarımızın klas oyuncularını davet ederdim. Her yaz Jarden sahasında kıran kırana maçlar yapılırdı. Evet adamız şimdi eskisi gibi değil, ama yine de bir çok güzelliği içinde taşıyor.”

Balıkçı reislerinden Şavarş Koryan:

“Şimdiki Fazıl Ahmet Aykaç Caddesi'nin bitiminde son ev dediğimiz, ada çöplüğünden önceki alanda ünlü Şişlispor'lu yöneticisi Hırant Barsamyan herkese jimnastik yaptırır ayrıca adanın gençlerini bu kampta eğitirdi. Bizler de Şişlispor'un ünlü futbolcuları Galatasaray'da da oynamış Nubar Hamam-

cioğlu, kaleci Arşak Feruhan, açık oyuncusu Diran Vanlıyan ve Beşiktaş'ta da yer almış olan Mıgırdiç Yavruyan'ın yanında hayranlıkla dolaşırdık.

Sonraki yıllarda Kınalıada futbol takımında da yer alan eski Galatasaraylı, Taksimspor kaptanı Varujan Aslanyan: “Kınalıada’ya 1951 yılında hafta sonları gelirdim ancak bu gidip gelmeler sıklaştınca Beşiktaşlı Niko Kovi’nin babası Hristo Kovi’nin dükkanının üstündeki bir odayı kiraladım. 1957 yılından başlayarak artık adanın yazlıkçılarından biri olmuştum. 25 yıl süren futbol hayatımın Pazar günlerini de Kınalıada futbol takımında oynayarak geçirdim. Zemini bozuk Jarden sahasında üst seviye maçlar oynardık. ”

Boğos Monosyan 1980’li yıllarda Kınalıada Spor kulübünü amatör kulüpler statüsünde tescil ettirince adanın usta futbolcularından başta Arif Pırnal olmak üzere Kınalıada futbol takımı amatör kümede başarılı maçlar çıkardıktan sonra şampiyon oldu (1985).

O takımda oynayanlardan Ufuk Narman:

“Hem gerçek Kınalıadalılardan kurulu, hem de çok iyi futbol oynayan bir takımımız vardı. Ben savunmada Arif Pırnal’la birlikteydim. Ayrıca Nezihi Kahraman da bizimleydi. Zor gol yiyen bir takım oluşturmıştık, forvette Şükrü Abanoz, Ecmel Dilman ve Murat Özügürlü gibi golcü futbolcularımız vardı. 14 puanla şampiyon olurken oynadığımız 8 maçın 7’sini galip bitirip 2 puanlı ligde büyük başarı kazandık. Bizi yenen (1-2) tek takım Gölcükspor’un bir puan önünde şampiyon olduk. Yaz günlerinde de adada büyük bir şölen yaparak başarımızı adalılarla birlikte kutladık “

Kınalıada Spor Kulübünün ayrıca basketbol takımı da vardı ve Galatasaray’lı milli basketçi Yani Tomaidis, Fenerbahçe’li milli oyuncu Aleko Morisis, Şişlispor kaptanı Arman Manukyan, Kurtuluşspor’lu Garo Kalender, Romanya milli takım formasını giyen Kırmızıyan, Şişlispor’lu Arman Canbenden ve Ara Agopyan gibi oyuncular Kınalıada forması ile basketbol sahasında rakip takımlarla maçlara çıkarlardı. Özellikle Burgazada ile yapılan maçlar ise tam bir rekabet içerirdi. O maçlardan dönen basketçiler kendilerini adanın yalı dediğimiz sahilinde bekleyen Kınalıadalıları mutlu etmek için vapurdan kendilerini denize atar ve yüze yüze sahile gelirlerdi. Teknelerle Burgaz’dan dönen taraftarlar ise büyük tezahürat yaparlardı eğer Kınalıda rakibini kendi sahasında yenmişse.

Bakın Garo Kalender neler anlatmış:

“Burgazada- Kınalıada rekabetinin en çok görüldüğü spor basketboldü. Burgaz’ın güzel bir basket sahası vardı. Işıklandırması da iyiydi. Oysa bizim sahamız güzel değildi. Ayrıca koca koca ampullerle yapılan ışıklandırma da kifayetsizdi. İşte bu yüzden genellikle deplasmana giden biz olurduk.. Güçlü bir takımdık o yüzden de Beyoğluspor’lu basketçilerin çoğunlukta olduğu Burgaz’ı yenmeyi başarırdık. Dönüş vapurunda sahilleri dolduran Kınalıa-

dalı'ları görünce tezahüratlar arasında vapurdan denize atlar yüze yüze onlara ulaşırdık. Çok hoş günlerdi, bir daha asla yaşanmayacak”

Basketbolda sonraki yıllarda da bir çok ünlü sporcu yetişti Kınalıada'dan bunların başında da Beşiktaş'ın milli basketçisi Ahmet Kurt vardı. 1967 yılında basketbola Kadıköyspor'da başladı, o takımla birlikte ikinci lig şampiyonluğunu yaşadıktan sonra 1974'de Beşiktaş'a transfer oldu ve 1974-75 sezonunda Türkiye Şampiyonluğunu yaşadı.

Defalarca milli takımda da yer alan ve bugün Türkiye'nin “100 DevAdam” arasına Overtime dergisinin değerlendirmesi ile seçilenlerin arasında bulunan Ahmet Kurt:

“Ben basketbola Kınalıada'da başlamış sayılabilirim. Şimdiki ilk okulun bulunduğu yerde ellerimizle yapıp, çizgilerini çizdiğimiz toprak bir sahada Abi'lerimizi izleyerek sevmiştim basketbolu. O tarihte her genç gibi futbol da oynuyorduk, ama basketbol tutkuydu benim için. Dönemin abileri potalarda şut çalışmaları yaparken ben de diğer yaşıtlarımla birlikte top toplayıp onlara pas veriyordum. Neredeyse sabahtan akşama kadar orada kalıyorduk. Sonradan basketbolcu sayıldığımız dönemlerde seyirciler önünde oynadığımız maçları hiç unutamam. Kınalıada'nın birinci sınıf beş altı takımı çıkıyor ve o maçlar dolu tribünler önünde oynanıyordu. Orada iyi oynamak ve kazanmak neredeyse profesyonel takımlarda oynamak kadar önemliydi hepimiz için. Büyük zevk alıyorduk.”

KINALIADA SPOR LOKALİ AÇILIYOR

Kınalıada Kulübünün lokali 1990-2010 döneminde açıldı. Üst tarafında kulüp yönetim odaları, önde bir oyun salonu, alt katta ise sauna, masaj ve aerobik salonu bulunuyordu, ancak işler çok iyi gitmeyince sonradan burası kulübün cafe-bar ve restoranı oldu. Dönem başkanı Muharrem Alpaslan yapının oluşturulacağı malzemeyi sağladı, yönetim kurulu ve adalı sporcular da sıkı bir çalışma ile Kınalıada'ya bu lokali kazandırdılar.

Başkan Muharrem Alpaslan:

“Kınalıada Spor Kulübü 1947 yılından bu yana faaliyet göstererek bir çok futbolcu, basketbolcu, atletin yetişmesine olanak verdi. Ancak böyle bir kulübün muhakkak derli toplu bir lokali olması gerekiyordu. Beni başkan seçtiler ve bu işi birlikte kotaracağımızı söylediler. Hep birlikte iş bölümü yapıp lokalimizi inşa ettik. Yapı için gerekli malzemeleri de seve seve ben sağladım. Ortaya güzel bir tesis çıktı, böyle bir lokalimiz olduğu için iftihar ediyorum.”

KINALIADA'NIN ÜNLÜ SPORCULARI

Kınalıada her dönem Türk sporuna hizmet eden bir merkez olarak çok büyük sporcular yetiştirdi. Bunlar arasında milli olmuş basketbolcularımız da vardı. Daha önce Beşiktaş'ın milli oyuncusu Ahmet Kurt'tan söz etmiştik, bu defa ondan iki yaş büyüğü olan 1952 doğumlu

Ali Kurt'un söylediklerini yazalım:

“Basketbolu küçük yaşlarda Kınalıada'da oynanan maçları seyrederken sevdim ve bu sporu yapmak istedim, ailem de destekleyince Kadıköyspor kulübünün alt yapısında eğitim gördükten sonra Kadıköyspor Minik takımında oynamaya başladım, minikler liginde beni Modasporlu yöneticiler beğenince Modaspor'a geçtim. Ligde iyi oyunlar çıkarttım, Eczacıbaşı kulübü beni transfer etmek istedi, yöneticiler kendi aralarında anlaştılar ve o sıralar Türkiye'nin en büyük takımı sayılan Eczacıbaşı formasını giydim. Takımımız Türkiye Şampiyonu olurken ben de şampiyonluk yaşamamın sevincini tattım., bu arada milli takıma da alındım ve bu büyük onuru defalarca yaşama şansına eriştim. Sonraki yıllarda ise Galatasaray basketbol takımına geçtim. Yaz aylarında da Kınalıada basket takımının kaptanlığını yapıyordum. Basketbol spor dallarının arasında bence en önemlisidir. Gençlerimize bu sporu öneririm.”

Futbolda Kınalıada önemli oyuncular yetiştirdi. İşe onlardan ikisinin bize anlattıkları.

Garo Hamamcıoğlu:

Futbola Kınalıada'da başladım. Babam eski Galatasaraylı Nubar Hamamcıoğlu her zaman yanımdaydı. Hayran olduğum futbolcu ise Lefter Küçükandonyadis'ti, Kınalı'ya gelip sahaya çıkmadan önce onun kramponlarını taşımak bile benim için çok büyük şeydi. Küçük yaşta ilk Şişlispor kulübünde oynamaya başladım. Babam futbol şubesinin başındaydı ve bir çok takımı geride bırakıp şampiyon olduk. Sonra Taksimspor'a transfer oldum, yaşım küçük olmasına rağmen A takımında yer alıyordum ve burada da İstanbul Mahalli Lig şampiyonu olduk, yaz aylarında ise bir zamanlar hayran olduğum başta Lefter ağabey olmak üzere profesyonel ve milli oyuncularla birlikte Kınalıada formasını giyiyordum. Askere gidip döndükten sonra Taksimspor birilerinin beni istememesi yüzünden takıma almadı, ancak İkinci Türkiye Liginde oynayan Sarıyer bana kucak açtı. Burada yıllarca oynadım. İstanbul ve Anadolu takımlarının bir çoğundan teklif aldım ama Sarıyer'i bırakmadım. Kaptanlığını yaptım ve 168 gol attım, dört kere ikinci lig gol krallığını kazandım ve Sarıyer'de bir jübile ile futbolu bıraktım.”

Niko Kovi:

1953 yılında Kınalıada'da doğdum. Futbolu da Kınalı'da tanıdım, minik bir çocukken Pazar günleri Kınalı'ya maç yapmaya gelen Kadri Aytaç, Turgay Şeren, Lefter K.Andonyadis gibi büyük futbolcuların yanından ayrılmazdım. Adada beni izleyen Vefa kulübü yöneticileri, beni Vefa genç takımına aldılar, bir süre bu kategoride oynadıktan sonra A takıma geçtim ve Türkiye liginde stoper olarak başarılı maçlar çıkarttım, Beşiktaş bana talip oldu ve siyah beyazlı renklere transfer oldum. Burada çok olumlu günler yaşadım. 16 kez milli olmuştum, Beşiktaş'ın değişmez futbolcusuydum ve zaman zaman da kaptanlığını yapıyordum 1974'den 1978'e kadar formamı kimselere kaptırmadım. 1978'de Yunanistan Panatinaikos kulübünden teklif gelince oraya transfer oldum, bu arada ailemle Atina'ya yerleştik. Futbolu bu kulüpte bıraktım. Sonra teknik direktörlük yapmaya başladım, ancak Türkiye ve Kınalıada'yı hiç unutmadım, kış aylarında hep gidip arkadaşlarımı ve adamı görüyorum.”

KINALIADA FUTBOL TAKIMI TEKRAR ŞAMPİYON OLDU

Osman Özden'in başkanlığını yaptığı Kınalıada futbol takımı, bir antrenman sahasına bile sahip değilken İkinci amatör kümede şampiyon olup, birinci amatör kümeye yükseldi (2010-2020).

Osman Özden: “Teknik direktörümüz Beşiktaşlı Serdar Özkan ve futbolcularımız bize bu başarıyı yaşattılar. Jarden sahasında bile antrenman yapamıyor, Kartal'daki bir sahada sadece iki saat çalışabiliyorduk. Bu büyük bir başarıdır adamız için. Artık Kınalıadalı'ların da takımlarını desteklemelerini bekliyoruz. Maddi destekten vaz geçtik, hiç olmazsa gelip maçlarımızı izlesinler.”

KINALIADA'NIN MİLLİ SPORCULARINDAN KEMAL KURT

Hepsi birer milli sporcu olan Kurt ailesinin en genç kardeşleri Kemal Kurt: “1959 yılında İstanbul'da doğdum, Saint Joseph okulunda başladığım sporculuk günlerim Boğaziçi Üniversitesi İşletme Bölümünden mezun oluncaya kadar sürdü. Ağabeylerimin ikisi milli basketbolculardı, ben hentbolu seçtim ve bu branşta milli formayı giydim. Aile geleneği olarak hayatımızda hep spor ve eğitimi birlikte yürüttük. 1982 yılında kurduğumuz bir işteki yoğunluk ve yılın beş ayını yurt dışında geçirme zorunluğu yüzünden sporu bırakmak zorunda kaldım. 1999 yılında başladığım çok sevdiğim Atçılığı çok ileri götürerek üç harada 75 at ve sahada koşan 10 atla aktif olarak sürdürüyorum.”

SÖN DÖNEMDE KINALIADA FUTBOL TAKIMI

Son iki yıldır amatör lige katılmayan Kınalıadaspor Kulübü futbol takımı eski günlerinin özlemini yaşarken, bakın bu kulübe emek vermiş futbolcu ve yöneticiler neler diyor.

Ayhan Özden- “Futbol takımımız iki yıldır lige katılmıyor, oysa son yıllarda şampiyonluk kazanmıştık. Giderler çoğalınca, sahasızlık yüzünden antrenmanların başka yerlerde yapılması nedeniyle çok zor günler yaşandı. Sakatlanan futbolcuların tedavileri de ayrı bir açık yaratıyor bütçede. Liglere bir daha ne zaman gireceğimiz henüz belli değil.”

Ufuk Narman- 1980’li yılların ortasında çok güçlü ve sadece Kınalıadalı futbolculardan kurulu bir takımımız vardı. Amatör ligde şampiyonluk kazanmıştık. Çok başarılıydık. Arif Pırnal gibi bir milli oyuncumuzun varlığı, güçlü savunmamızla daha sonra da başa oynayan bir takımdık. Bizden sonra Kınalıadalı futbolcular çok az yetiştiği için, başka semtlerden gelen oyunculardan kurulu takımlar oluşturuldu ve bir şampiyonluk dışında hiçbir sonuç alınamadı ve kulübe külfet getirdi. Şimdi takımımız artık liglerde oynamıyor. Bu nereye kadar sürer bilmem, ama hiç iyi bir şey değil futbolumuz adına.”

Arif Pırnal - “Kınalıada spor kulübümüzle şampiyonluk yaşadım, başkanlık yaptım. Bilindiği gibi Zonguldakspor ve Balıkesirspor takımları ile Super Ligde oynamıştım, ayrıca amatör milli takımımızın kadrolarında da yer aldım. Tüm bunlar çok güzel şeylerdi, ne var ki son yıllarda Kınalıada takımımız artık liglerde değil, çünkü Kınalıdan futbolcu yetiştirmiyor. Yıllarca Türk sporuna bir çok milli ve şöhretli futbolcu yetiştirmiş Kınalıada bu kadar yalnız bırakılmamalıydı. Zaten ben de Bodrum’a yerleştiğim için olan bitenden uzaktayım.”

Avedis Kevork Hilkat: (Kınalıada Spor Kulübü İkinci Başkanı)- “Uzun yıllardır Kınalıada Spor kulübünde amatör bir ruhla yöneticilik yapıyorum. Kulübümüz 1947’den bu yana Türk futboluna unutulmaz sporcular kazandırdı. Ne yazık ki dört aylık bir yaz sezonundan sonra sekiz aylık bir dönem sosyal faaliyetlerimiz durma noktasına geliyor, bu yüzden de artık büyük sporcular yetiştiremiyoruz. Geçen yıl futbol sahamızla ilgili bazı sorunlarımızı çözmek için Gençlik ve Spor Bakanımızı Kınalıada’ya davet ettik. Ayrıca yeni sporcular kazanmak amacıyla burada U11 ligi oynatmak teklifini sunduk. Sayın bakanımız da bu teklifimizi olumlu buldu ve ligi onayladı, ancak pandemi nedeniyle geçen yıl bu etkinliğimizi ertelemek zorunda kaldık. Bu yıl da aynı durum olabilir. Bizi sevindiren bir başka husus ise futbol sahamızın kamulaştırılmasının ve bunun için bir bütçe ayrılmasının bakanlık tarafından kabul edilmesidir. Bakanlık ayrıca sahamızı çimlendirecek ve anahtarını bize teslim edecek. Sonra U 11 ligi ve üst yaşları ligleri yapılacak ve sporda adamıza yeni bir canlılık gelecektir.”

GARO HAMAMCIOĞLU (Kınalıada Spor Kulübü ve Taksimspor Başkanı) “Kınalıada’da küçük yaşlarda başladığım futbola, sonraki yıllarda Türk futbol tarihinin içine girecek kadar başarılı günler yaşadım. Şimdi Taksimspor kulüp başkanlığını yaparken oradaki tesisleri kurmak da bana nasip oldu. Geçen yıllarda Kınalıada Spor Kulübüne de başkan seçildim. Türk futboluna çok şey kazandırmış olan eski Jarden Hırant Barsamyan futbol sahasını elden geçirmekle işe başlamak gerektiğini düşündüm. Alt yapıdan sporcu yetişecekse tesis ve saha zemini iyi olmalıydı. Spor Bakanımız sağ olsun bizi yalnız bırakmadı ve burayı yeşil çim saha yapacağına dair söz verdi. Şimdi artık içim rahat. U 11 lig maçları yapılacak olan bu sahamızdan çok yetenekler çıkartacağımızın sevincini yaşıyorum.”

2020 yılında adayı ziyaret eden Gençlik ve Spor Bakanı Muharrem Kasapoğlu incelemede. Garo Hamamcıoğlu, Sina Şen ve Adalılar eşlikte.

Eşfak Aykaç

1930'larda Jarden sahasında Şişli takımı

Jarden sahasının 1947 açılış seremonisi.

Kınalıada'nın 1950 yılı takımı

Kınalıada Teknütler takımı

Metin Oktay'lı Kınalıada takımı

Tenekeci Garbis, Karnik, Ardaş ve Niko Kazancıoğlu'lu Kinaliada takımı.

Lefter ve Kasapoğlu'lu Kinaliada takımı.

1. 1961 yılının takımı, 2. 1962 takımı, 3. 1963 takımının eski oyuncular, 4. 1964 yılının takımı

1965 yılının takımı

1-2. 1970 yılı Kınalıada takımları, 3. 1972 yılının takımı, 4. 1976 yılının takımı

1985 yılının amatör küme şampiyonu Kınalıada Futbol takımı

Lefter, Kinaliada'da tribünde

Lefter Kinaliada'da Hayk ile

BÜYÜKADA'DA LEFTER SERGİSİ VE KINALIADA'DA LEFTER KUPASI.

1925 yılında Büyüka'da doğan, 17 yıl boyunca oynadığı Fenerbahçe'de attığı 400'ün üzerinde golle adını tarihe altın harşerle yazdıran, 46 kez de Türkiye A Milli Futbol Takımı forması giyen Lefter Küçükandonyadis, 13 Ocak 2012 tarihinde ölümünün ardından iki önemli etkinlikle anıldı. Adalar Vakfı Başkanı Halim Bulutoğlu, Lefter'in ardından, aynı yıl Adalar Müzesi tarafından açılan Lefter Sergisi, Kitabı ve Kınalıada'da Jarden Stadı'nda düzenlenen Lefter Kupası'nı anlattı:

“Sevgili Lefter için ölümünün ardından ne yapabiliriz sorusu hep aklımızdaydı. Adalar Müzesi, 2010 yılında açılmıştı. Müzenin Aya Nikolaidaki kapalı alanında ve Büyüka'da Çınar Meydanı'nda düzenlemeyle kazandırılmış açık sergi alanında Lefter'e yer ayırmalıydık. Sevenleriyle ve ailesi ile konuştuk. Hızlı hareket ettik. Fenerbahçe Kulübü üyesi de olan Büyüka'dalı dostumuz Ersin Salman reklam dünyasının duayenlerindendi. Teklifimizi ikinciksiz Kabul etti. Onun küratörlüğünde bir sergi ve kitap hazırlığına giriştik. Kendisi de Fenerbahçe'ye gönül vermiş Garanti Bankası Genel Müdürü Ergun Özen'i Adalar Vakfı Yönetim Kurulu üyesi ve Lefter'in arkadaşı, onunla birlikte top koşturmuş olan Oral Çalışlar ile birlikte ziyaret ettik. Sergi ve kitabın sponsorluğunu Garanti Bankası üstlendi. Sergi 24 Haziran 2012 Pazar günü Büyüka'da Çınar Meydanı'nda, Çelik Gülersoy Kültür ve Sanat Merkezi olarak anılan ve müzenin açık sergi alanı olarak düzenlenen büyük bahçede açıldı. Açılışa, Adalar Belediye Başkanı Dr. Mustafa Farsakoğlu, Fenerbahçe Kulübü Yönetim Kurulu Genel Sekreteri Talat Yılmaz ve çok sayıda kulüp taraftarı ile Adalılar katıldı.

Sergi büyük ses getirmişti. Sergi ile birlikte bir de büyük boy renkli sergi kitabı çıktı. Ama işimiz bitmemişti.

Kınalıada'da iki yıl üst üste Lefter Kupası

2012 yılında açtığımız “Biz Bu Memleketi Seninle Sevdik: Lefter” sergisinin bir parçası olarak, Lefter'imizin aktif futbol yaşamını sürdürdüğü yıllarda Kınalıada Jarden Barsamyan stadında, futbolcu arkadaşları ve Adalıların katılımıyla yaz aylarında yaptığı turnuvaları yeniden canlandırma fikri gelişmişti. 2012 yılında Adalar Belediyemizin de katkısıyla, yıllardır çivi çakılmamış, zemini çok kötü durumda, teller sökülmiş, soyunma kabinleri olmayan Kınalıada stadına el attık. Yaklaşık 100 bin liralık bir harcamayla, stad elden geçti ve 1. Lefter kupasına hazır hale getirildi.

Adalar'daki tüm futbol kulüplerinin katılımı ve sevgili Onur Belge'nin öncülü-

ğü, Kınalısporlu dostlarımızın ev sahipliği ile Lefter Kupası'nı başlattık.

Çok başarılı oldu. 7-8 Temmuz günlerinde gerçekleşen kupa organizasyonu bir yanıyla coşkulu, öte yandan duygusal çok sayıda sahne yarattı. Lefter'in eski dostları, sevenleri bu organizasyon için koşup geldiler, hiç bir karşılık beklemeden geceli gündüzlü emek verdiler ve ortaya mükemmel bir iş çıktı. 7 Temmuz Cumartesi günü saat 17.30'da, 30 dereceye yaklaşan hava sıcaklığına rağmen, binler Kınalıada Jarden - Barsamyan stadında toplandı. Tribünler tümüyle doldu. Şampiyonluk için 2 gün 2şer maç yapacak 4 takımın 70'e yakın oyuncuları, yapılan anonslarla açılış için sahada tek tek yerlerini aldı. Üzerinde Lefter resimleri ve kupa logosu bulunan sarılı, yeşilli, mavili, turunculu formlarıyla tribünleri selamlayan, tek tek ya da birlikte fotoğraf çektiren, sarıp sarmalaşan, belki de yıllardır bir araya gelmemiş eski dostlar çok renkli ve coşkulu bir tablo oluşturdular. Aralarında kimler yoktu ki? 23 kez Türk A Milli takımında oynamış Lefter'in eski Beşiktaşlı arkadaşı Niko Kovi, bu organizasyonu duyunca Atina'dan gelmişti. Uçak bulamamış, saatlerce süren otobüs yolculuğunu göze almış ve tam zamanında yetişmişti. Lefter'in Vefada beraber oynadığı Kınalıadalı Hayk, Fenerbahçe'nin unutulmaz golcülerinden Ogün Altıparmak, Şükrü Birant, eski takım arkadaşları Lütfü, Mehmet Ekşi, Necdet, İsmail, Galatasaray ve Fenerbahçe'de unutulmaz gollere imza atan Hasan Vezir, kardeşi Rizesporlu Muharrem Vezir, Altay'dan Fazlı, Trabzonspor'dan Suat, Sakaryaspor'dan Nejat, Galatasaray'dan Furkan, Bülent, Salih, Küçük Turgay, Büyük Turgay, Gaziantepspor'dan kaleci Muharrem ve Edirnespor'dan kaleci Doğan'a kadar herkes..

Lefter'in Adalar'daki futbolcu arkadaşları, O'nunla birlikte oynamış oynamamış 40 yaş üstü dostları takımlarda yerlerini aldılar. Büyükkada'dan Müslüm, Metin, Aydın, Burgaz'dan Özkan Şendir, Mustafa Biçer, Kınalı'dan Garo, Onur, Hayk ve daha bir çok isim... Tribünler de sahadaki coşkuyu ve heyecanı sırtlamıştı ve alkışlar hiç bitmedi.

Başlangıç vuruşu Lefter'in eşi Stavrini yaptı. Açılış seremonisinin konuşmacıları, Kınalıadalı duayen spiker Orhan Ayhan, Adalar Vakfı Başkanı Halim Bulutoğlu, Kupa direktörü Onur Belge, genel kaptan Garo Hamamcıoğlu ve Adalar Belediye Başkanı Dr. Mustafa Farsakoğlu idi. 2 gün süren kupa maçlarında, ikinci gün Galatasaray'ın unutulmaz başkanlarından Alp Yalman'ın kaptanlığında sahaya çıkan Heybeli, ilk yarısı 1-1 berabere tamamlanan maç 3-1 kazandı ve ilk Lefter kupasının şampiyonu oldu.

Sıra kupanın en heyecanlı bölümüne gelmişti. Tüm takımların oyuncuları, kupa töreni için sahada toplandılar. İkinci gün tribünlerde yerini alan Fenerbahçe Yönetim Kurulu üyelerinden Serdar Erkan, TFF (Futbol Federasyonu) İstanbul temsilcisi Yemen Ekşioğlu, Şişli Belediye Başkan Yardımcısı Vasken

Barın, Fenerbahçe'nin unutulmaz golcüsü Selçuk Yula, Lefter'in eşi Stavrini, kızı Aliki, damadı Mehmet, torunu Özlem ve daha bir çok kişi sahaya indi. Kupa direktörü Onur Belge'nin yönettiği duygu yüklü kupa töreninde önce Niko'ya ve Stavrini'ye Lefter hatıra formları hediye edildi. Ardından sırasıyla Burgaz, Kınalı ve Büyükkada'ya kupaları verildi. Şampiyonluk kupası verilirken oluşan tablo ise, Lefter'in birleştirici gücünü bir kez daha gösterir nitelikteydi. Kupa, Stavrini başta aile üyeleri, Fenerbahçe Yöneticisi Serdar Erkan ve Selçuk Yula tarafından Galatasaraylı Alp Yalman'a verildi, Yalman da yaptığı teşekkür konuşmasıyla aldığı kupayı Lefter sergisi ve Adalar Müzesi'ne konulmak üzere yine eşi Stavrini'ye teslim etti.

İkinci Lefter Kupası, 15-17 Ağustos 2013'te

Lefter Kupası'nın ikincisi, 16-17 Ağustos Cuma ve Cumartesi günleri Jar-den-Hrant Barsamyan Stadi'nda gerçekleştirildi. Kupa, Adalar Turizm Geliştirme Merkezi şemsiyesi altında, Adalar Müzesi, Adalar Vakfı, Adalar Belediyesi, Kınalı başta olmak üzere tüm ada kulüplerinin ortak organizasyonu ile düzenlendi.

Komitede Adalar Belediye Başkanı Mustafa Farsakoğlu, Adalar Vakfı Başkanı Halim Bulutoğlu, kupa direktörü TSYD eski başkanı gazeteci yazar Onur Belge ve kupa kaptanı Garo Hamamcıoğlu yer aldı. Organizasyona Kınalı Spor Kulübü yöneticileri Uğur Belge, Osman Özden, Avedis Hilkat, Heybeli Spor Başkanı Koray Kambur, Burgaz'dan Kasımpaşa'nın unutulmaz milli futbolcularından Özkan Şendir, Büyükkada'dan Adalar Spor yöneticilerinden Hikmet Elis ve Tevfik Kızgıncıya destek verdiler. Organizasyon komitesinin koordinatörlüğünü de Serkan Bilgin yaptı.

Ne yazık ki, kupa 2014 yılı ve sonrasında devam edemedi. Belki Lefter'in ölümünün 10'uncu yılında yeniden canlanır. Umarız.

2013 yılında düzenlenen 2. Lefter Kupası'nı kazanan Kınalıda takımı

2012 yılında düzenlenen 1. Lefter Kupası ödül törenine hazırlanırken.

1. 2012 yılı Lefter Kupası formaları Onur Belge, Garo Hamamcıoğlu ve Halim Bulutoğlu'ndan oluşan organizasyon tarafından Fenerbahçe Kulübü ikinci başkanı ve teknik direktörü Aykut Kocaman'a verilirken. 2. Tribünde ünlüler, 3. Kupa, 2012 yılının şampiyonu Heybeli takımına veriliyor. Fotoğrafta Lefter'in eşi Stavrini Hanım, çocukları ve torunları, dönemin belediye başkanı Farsakoğlu var.

2012 kupasına katılan tüm takımlar toplu halde.

2012 yılında yapılan 1. Lefter Kupasına katılan takımlar. 1.Burgaz, 2. Büyükada, 3. Kınalıada, 4. Şampiyon Heybeliada

Kınalıada Misakyan Tenis kortu

Adalı basketbolcular ve Kadıköyspor takımında oynayan Ahmet Kurt.

DİĞER SPOR DALLARINDAKİ DURUM

Kınalıada'nın tenis kortu son 10 yıl içinde bir çok heyecanlı müsabakalara tanık olurken. Son iki yıldır bir duraklama dönemi yaşandı. Oysa Varujan Eğlence Raif Kurt kortunu yönetirken bu tür turnuvalara yer vermeyi çok istiyordu, nedense tenise rağbet azalmıştı. Bu yıl Covid 19 felaketi vardı tamam da, geçen yıl niye hiçbir etkinlik olmadığını kendisine sorduk.

Varujan Eğlence- *"Kınalıada Raif Kurt Tenis Kortunu yönetiyorum bir kaç yıldır. Ne yazık ki tenise olan rağbet giderek düşüyor, nedeni insanların başka sıkıntılarından dolayı sevdikleri konulardan uzak düşmeleri. Gençler ve küçük yaştakiler bu güzel spora büyük ilgi göstermişlerdi. Covid 19 felaketi ile önceleri kapalı kaldık, daha sonra açtığımızda biraz hareketlendi. Bakalım bu yaz nasıl olacak?"*

BASKETBOL MAÇLARI NEDEN YAPILMIYOR.

Çok eski yıllarda bile koca koca ampullerle ışıklandırılan toprak basket sahasında milli basketçilerin de katıldığı büyük turnuvalar düzenlenirdi. 50'li - 60 'lı yıllarda Galatasaray'dan milli basketbolcu Yani Tomaidis, yine Galatasaray'dan genç milli Varujan Yağupyan, Fenerbahçe'den Aleko Morisis, İTÜ'den Tito Komninos, Vefa'dan milli basketçi Metin Çabukel, Kurtuluş'tan genç milli Ümit Nacaroglu büyük maçlarda oynadılar. Bunlardan başka Şişlispor kaptanı Arman Manukyan, Arman Canbeden, Turan, Kurtuluşspor'dan Garo Kalender, Ara Agopyan, Romania' dan Agop Kırmızıyan tanınmış isimlerdi. Daha sonraki dönemlerde ise iki milli basketçi Beşiktaşlı Ahmet Kurt ve Galatasaraylı Ali Kurt, Kurtuluşspor'lu Agop Süzme adada hayranlık uyandırdılar. Şişli'den Roy Deryan, Karni Atınç, Varujan Bayer'i de son gruplara koyabiliriz. Onlardan birine bu durumu sorduk, söylediklerini aktarıyoruz.

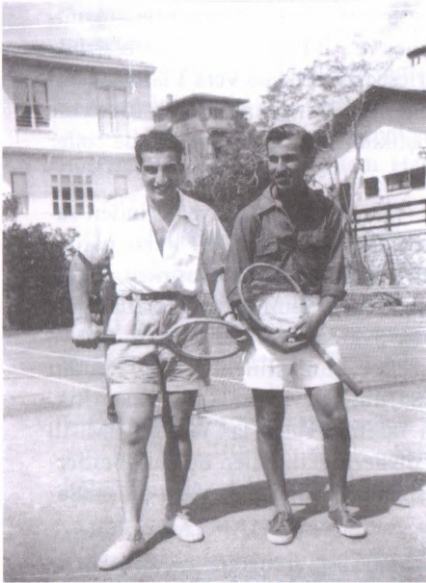
ROY DERYAN- *"Kınalıada Spor Kulübü eski yıllarda adada basket maçları düzenlerdi. Buradan bir çok basketçi çıkmıştır. Aralarında milli olan bir çok basketçi gece maçlarında oynar ve büyük heyecan yaratırlardı. Basketbol adada en çok sevilen sporlardandı. Ben de yıllarca bu sahalarda oynadım, ancak son yıllarda bu güzel gelenek adeta bitti. Basket sahasında şimdi sadece Spor Okulları çalışma yapıyor ve burada mini futbol oynanıyor. Bu yaz Covid 19 yüzünden maç yapılmadı da bundan sonraki yıllarda yeniden adada basket maçları organize edilmelidir."*

1-2-4. Adalı basketbolcular çeşitli takımlarda, 3. Kınılıada tenis kortunda, 5. Kınılıada Kız Voleybol takımı (1990)

Balkan üç adım atlama şampiyonu Hagop Yavruyan.

Tenis kortunda.

3.

KINALIADA'DAN PORTELER

SİNEMACILAR- TİYATROCLAR- FOTOĞRAF SANATÇILARI

ANİ ÇELİK AREVYAN (1961) (fotoğraf) - Ünlü fotoğraf ustası Paul Mc Milen'in yanında yetişti. 6 yıl asistanlığını yaptı. İşe reklam fotoğrafçılığı ile başladı ve adını tüm Türkiye'ye duyurdu. Reklam fotoğrafçılığının yanında çektiği birçok fotoğrafını değişik yıllarda sergiledi. Fotoğrafları yurt dışında da ilgi çekti ve Amerika başta olmak üzere birçok ülkeden teklif aldı.

ANTA TOROS (1948- İstanbul) (oyuncu)- Pangaltı Lisesi Yetişenler Derneğinde sahneye ilk adımını attı. 1971 yılında Gülriz Sururi- Engin Cezzar tiyatrosunda profesyonel oldu. Nisa Serezli- Tolga Aşkıner ve Ali Poyrazoğlu tiyatrolarında sahneye çıktı. 1979 – 1981 yılları arasında Birleşik Amerika'da Vera Vlasova, Mitchell Nester'le oyunculuk dersleri aldı.Yurda döndükten sonra kısa bir süre yine Nisa Serezli-Tolga Aşkıner tiyatrosunda çalıştıktan sonra TV dizilerinde roller almaya başladı.

ARAM GÜLYÜZ (1931-2018) (yönetmen) - Kınalıada'nın duayenlerinden sayılan Aram Gülyüz, liseden sonra İngiltere'ye gidip EMI'da 4 yıl TV kursu gördü. Türkiye dönüşünde "Metro Film"i kurdu, önce yapımcı olarak çalışırken yönetmenliğe başladı. Birçok komedi, ya da polisiye komedi filmi çekti. Bunlar arasında en önemlileri ilk filmi İstanbul Macerası (1959), Sensiz Yıllar (1960), Aşk ve Yumruk (1961), Abidik Gubidik (1963), Ayşecik Canım Annem (1967), Kendin Pişir Kendin Ye (1978), Şaşkın Milyoner (1983)'dir. Televizyonda ise Türker İnanoğlu'nun "Ulusal Film"inde gerçekleştirilen Yasemin Yalçın'la "Yasemin", M.Ali Erbil ve Yalçın Menteş'le "Tatlı Kaçıklar" adlı dizileri çekti. Halen Bercuhi Berberyan'ın "Ah Kınalı Vah Kınalı" adlı oyununu sinemaya aktarmak üzere çalışmalarını sürdürüyor.

ARTO DEREBEKYAN (1946) (fotoğraf) - Genç yaşta fotoğrafa merak sardı ve çeşitli fotoğraflar çekerek bir dönem bunları sergiledi. Plak kapaklarında da bir-

çok çalışması oldu. Daha sonra Amerika'ya yerleşti, orada da fotoğrafçılığı hobi olarak sürdürüyor.

BERCUHİ BERBERYAN- (tiyatro yazarı-ressam- yazar)- Uzun yıllar eşi Arto Berberyan'la birlikte gerek dernek tiyatrolarına, gerekse Türk tiyatrosuna emek verdi. Önceleri Burgaz'da oturuyordu, eşinin ölümünden sonra Kınalı'ya yerleşti. "Ah Kınalı Vah Kınalı" adlı oyunu büyük ses getirdi, defalarca sahnelendi. Grand Majestic Gazinosu oyunu da beğeni kazandı.Tiyatroculuğunun yanında ressamlığı ile de kendini tanıttı ve 2002'de kişisel sergisini açtı. Bercuhi Berberyan'ın "İçimiz Isınsın" adlı bir öykü ve "Ermenistan'da Bir Türkiyeli" adlı bir gezi kitabı yayımlandı. Halen Agos gazetesinde yazmaktadır.

CEM ÖZER (oyuncu) (1959) – Dostlar tiyatrosunda sahne ile tanıştı, gerek sinemada, gerekse show dünyasında isim yaptı. "Berlin Berlin" filmi ile ününü sağlamlaştırdı. Televizyonlarda hazırladığı programlarla da halkın ilgisini çekti. Yaz aylarında sürekli Kınalı'ya geldi, ancak işleri yoğunlaşınca adadan ayrılmak zorunda kaldı.

HAGOP AYVAZ (1911-2006) (oyuncu- yönetmen- gazeteci) – Çocuk yaştaiken babasını yitirdiğinden öğrenimini bırakarak kunduracı çıraklığı yapmaya başladı. İnanılmaz bir tiyatro tutkunuydu ve bir süre sonra amatör oyuncu olarak Narlıkapı Açık hava tiyatrosunda "Değirmencinin Kızı" oyunu ile ilk kez sahneye çıktı (1920). Daha sonra Şavarş Karakaş tiyatrosu ile birçok oyunda amatör olarak yer aldı.1933'de Şehzadebaşı Millet Tiyatrosunda Naşit Özcan topluluğunun sahnelediği "Amerikan Korsanları" nda profesyonel oldu. Bir süre de Aşot Madatyan'ın topluluğunda çalıştıktan sonra, Genç Sanatseverler Topluluğunu kurdu ve Pangalrı'da eski Tan sinemasından önce bulunan ahşap binada sahne aldı.15 Aralık.1946 yılında ise tam 42 yıl yayın hayatını sürdürecekt olan ünlü Ermenice tiyatro dergisi Kulis'i yayımladı. Halen Kınalıada'da sakin bir yaşam sürdürüp, gazetelere yazı yazıyor.

MİSAK TOROS (1940- 2010) (oyuncu- müzisyen) Sanat dünyasına klasik gitar çalarak girdi. 18 yaşındayken amatör tiyatroya başladı. Tiyatro ve oyunculukla ilgili teknik kitaplarla kendini geliştirdi. Bu arada müziği de bırakmayarak Jirayr Arslan'la kompozisyon çalıştı. A.Paleologo'dan öğrendiği gitarı, O.Caceres ve D.Grim's'le geliştirdi. Tiyatroda ise profesyonel olduktan sonra Salih Kalyon tiyatrosunda "Umudunu Yitirme", Genç Oyuncularla "Üç Silahşörler" adlı oyunları sahneledi. 1979 – 1981 yılları arasında Birleşik Amerika'da Vera Vlasova ve Mitchell Nester'la oyunculuk çalıştı. Aslen Büyükadalı olmasına karşın yazın bir bölümünü de eşi Anta ile birlikte Kınalıada'da geçiriyor:

MORİS BATMAN (1934) (fotoğrafçı) - Fotoğrafçılığı önce hobby olarak başlattı, giderek profesyonelleşti ve Ersin Alok'la birlikte bir çalışmada "Anadolu'daki Mu-sevi Sinagoglari" albümüne resim çekti. Ara Güler'le de bazı çalışmalarda bulun-

du. Yaz kış Kınalıada'da oturdu.

MÜNİR ÖZKUL (1925- 2018) (oyuncu)- Tiyatro ile Bakırköy Halkevinde tanıştı. Sanat Tarihi bölümünde okurken Ses Tiyatrosunda profesyonel oldu. Daha sonra sırası ile Muhsin Ertuğrul'un yönettiği "Küçük Sahne"de, İstanbul Şehir Tiyatrosu, Ankara Devlet Tiyatrosu, kendi kurduğu "Bulvar Tiyatrosu"nda sahne aldı. Şehir Tiyatrolarına döndü ve aynı yıl "Sersem Kocanın Kurnaz Karısı" rolüyle "Avni Dilligil ödülünü kazandı. Bir yıl sonra da Ulvi Uraz ve İsmet Küntay ödülleriyle layık görüldü. 1980'de ise İsmail Dümbüllü armağanına sahip oldu, "Kanlı Nigar" oyunundaki rolü ile "İlhan İskender" armağanını kazandı. İsmail Dümbüllü, Kel Hasandan aldığı tuluatın 50 yıllık simgesi olan kavuğunu Münir Özkul'a verdi. Sinemaya 1950'lerde başlamıştı, 1970'lerde Ertem Eğilmez tarafından yönetilen Rıfat Ilgaz'ın "Hababam Sınıfı" filmlerinde "Kel Mahmut" tipi ile öne çıktı. Tarkan Buğra'nın Naşit Özcan'ın yaşamından yola çıkarak yazdığı "İbiş'in Rüyası" nda yarattığı İbiş tiplmesi ile unutulmaz oyuncular arasına girdi. "Sev Kardeşim" filmi ile 1972 Antalya "Altın Portakal" en iyi yardımcı erkek oyuncu ödülüne layık görüldü.

NURİ SENCER (1955- 2007) (sinema oyuncusu)- Kınalıada doğumlu Nuri Sencer, 1972'de sinema oyunculuğuna başladı. Birçok filmde karakter rolleri üstlendi. 1980'lerin ortasında sinemayı bıraktı. Geçirdiği bir hastalık sonrası erken yaşta vefat etti.

ONNİK YAVRUYAN (1943) (yönetmen)- İtalyan Lisesinde okudu, o yıllarda bir amatör tiyatro sevdalıydı. Bir süre faal sporculuk, sonra da yöneticilik yaptı. 1982'de Kanada'ya yerleşti. Tiyatroya karşı eğilimini burada daha da geliştirerek Uluslararası Tiyatro ve Müzikal Yönetmeni oldu. Birçok ünlü oyun ve opereti sahneye koydu. Bir süre sonra Montreal Tiyatro Grup başkanlığına getirildi. Hagop Toşikyan dahil birçok oyuncunun yetişmesini sağladı. Halen aynı görevi sürdürüyor.

OSMAN EFE (PELE) (sinema oyuncusu)- (1954)- Çok küçük yaşta sinemaya girdi ve esmer teninden dolayı Arap çocuk rollerine çıktı. Birçok ünlü sinema oyuncusunun yanında filmlerde rol aldı. Daha sonra Televizyon güldürü programlarından birinde bir yıl süre ile program yaptı. 90'lı yılların ortalarında bu meslekten ayrılarak Kınalıada'ya yerleşti.

PEKCAN KOŞAR (1936- 2005) (oyuncu)- Tiyatroya çok genç yaşta başladı. Küçük Sahnede oynayan kadrolarda parladı. Daha sonra Beyoğlu'nda açılan birçok tiyatrodaki çeşitli oyunlarda oynadı. Çizdiği ilginç tiplmelerle beyaz perdede başarılı oldu ve çeşitli filmlerde oynadı. Son dönemlerde ise TV dizilerinde yer aldı. Gençliğinde Kınalıada'da iki yaz geçirdi ancak oyun ve turnelerin çokluğundan adaya gelememi.

SEVGİ BİRSEL (yönetmen) 1980'li yıllara kadar Turizm'le uğraşırken, Sırrı

Gültekin'in teşviki ile yönetmen asistanlığı yapmaya başladı. 10 yıl süreyle Levent Kırca'nın "Olacak O Kadar" parodilerini Kırca ile birlikte çekti. 1995'de "Bir Demet Tiyatro"nun yönetmenliğini aldı. Demet Akalın ve Yılmaz Erdoğan'la kesintisiz 7 yıl çalıştı.

SIRRI GÜLTEKİN (1924- 2008)(yönetmen) - Bakırköy Halk Evinde tiyatroya başladı. 1948'de İstanbul Şehir Tiyatrolarına girdi. 1959'a kadar tam 11 yıl burada oyunculuk yaptı. 1953'de yönetmenliğe adım attı.1963'de ise "Gültekin Film"i kurarak yapımcılık alanına girdi. 125 sinema filmi, 100 kadar video filmi ve ayrıca reklam filmleri, belgeseller, TV dizileri çekti. Tarık Buğra'nın yazdığı "İbiş'in Rüyası" ile ödül aldı. 37'ci Antalya Altın Portakal yarışmasında "Ömür Boyu Onur Ödülü"nü kazandı. Büyükkada'daki Aya Yorgi için bir belgesel hazırlarken rahatsızlandı ve kendisini yitirdik.

SOSİ CİNDÖYAN (1944) (oyuncu)- Amatör tiyatrolarda oynadıktan sonra Ses Tiyatrosunda sahne aldı. Ayrıca bale ve piyano dersleri aldı. Notre Dame De Sion Fransız lisesinden mezun olduktan sonra da tiyatroya devam etti. Nişan Hançer, Kevork Kabaracıyan, Yetvart Yeresyan, İsteban Melikyan ve uzun yıllar da Misak Toros'la çalıştı. 1986 yılında Kulis dergisinin 40. yıldönümünde Muhsin Ertuğrul Tiyatrosunda "Desdemona" rolü ile seyircinin beğenisini kazandı. Son yıllarda TV dizilerinde ve reklam filmlerinde oynadığı gibi, Pangaltı Lisesi Yetişenler Derneğinde "Patil" adlı bir Çocuk Tiyatrosu kurdu ve yönetmenlik yaptı.

VALYA YAVRUYAN (dekor-kostüm) - Küçük yaşta piyano ve bale dersleri aldı. Yabancı okullarda eğitimini sürdürdükten sonra Onnik Yavru ile yaşantısını birleştirdi ve Kanada'ya yerleşti. Tiyatro çalışmalarında eşine dekor ve kostümlerde yardımcı olurken, bu işte büyük ihtisas yaptı ve Kanada'da adını duyurdu.

ATOM ŞAŞKAL (Belgeselci) - 1996 yılında İstanbul'da doğdu. Lise öğrenimini Üsküdar Amerikan Kolejinde yaptıktan sonra Koç Üniversitesi Medya ve Görsel Sanatlar bölümünde okudu. Üniversite yıllarından itibaren belgesel film üretilimiyle ilgilenen Şaşkal'ın çektiği belgeseller yurt içi ve yurt dışında çeşitli film festivallerinde gösterildi.

FATİH UZUN-(Fotoğraf) 1981 yılında Almanya'da doğdu. 4 yaşındayken ailesi ile birlikte Kınalada'ya yerleştiler. Liseyi Heybeliada Hüseyin Rahmi Gürpınar okulunda bitirdi. 2008 yılında hobi olarak başladığı fotoğraf çekimlerini daha sonra geliştirdi. Hayvan ve özellikle fırtınalı fotoğrafları çok beğenildi.

GÜLTEKİN SÖZEN- Adada başladığı fotoğraf çekimlerini giderek daha geliştirdi ve profesyonellerden teklifler aldı. Özellikle manzara fotoğrafları ile çarpıcı kareler yakalıyor.

MUZAFFER SÖZEN- Hobi olarak başladığı fotoğraf çekimlerini gün geçtikçe geliştirdi. Aktüel konuları ve görüntüleri ve insan portrelerini çekerek kendini kanıtladı.

KINALIADA'DA AYRICA MEHMET DEMİRCİ, BİROL SAMANOĞLU, ANKİN TİMİRCİ ÇEKTİKLERİ FOTOĞRAFLARLA BU KONUDA İDDALI OLDUKLARINI GÖSTERDİLER.

RESSAM VE HEYKELTRAŞLAR

APRAHAM TOROSYAN (ressam) (1944)- Uzun yıllar Kınalıada'da yaşadı ve ilk resim çalışmalarını da burada yaptı. Güzel Sanatlar Akademisini bitirdikten sonra Beyoğlu Galerisi ve okul derneklerinde sergiler açtı. Sonraki yıllarda Amerika'ya gidip Boston'a yerleşti. Gerek bu kentte, gerekse Amerika'nın diğer büyük şehirlerinde resimlerini sergiledi. Akademi ve üniversitelerde resim üzerine konferanslar verdi. Yaz aylarını ise yine Kınalıada ve Yunan adalarında geçiriyor

BERÇ KEÇYAN (ressam) (1945)- Resime Kınalıada'da başladı. Ada sokaklarını ve Ada insanlarını tuvaline yansıttı. Daha sonra yerleştiği Amerika'da ünlendi. New York'ta açtığı sergilerle geniş kitlelere hitap etti. Sanat afişlerinden bazılarında Berç Keçyan'ın resimleri kullanıldı. Aralıklı olsa da yine yaz aylarını Kınalı'da geçirmeyi yeğliyior.

İHAP HULUSİ GÖREY (ressam-grafiker) (1898-1986)- Türk afiş sanatının öncülerinden İhap Hulusi Görey ilk ve orta okul öğrenimini Kahire'deki İngiliz okullarında yaptı. 1911'de ailesi ile birlikte İstanbul'a geldi. Resim çalışmalarına başlamıştı ama daha iyi eğitim görmek için Almanya'nın Münih kentine gitti. 1920'den 1925'e kadar orada kalarak kendini geliştirdi. Türkiye'ye döndükten sonra "Cem" dergisinde karikatürleri yayınlandı. Tayyare Bileti (Milli Piyango) için hazırladığı tasarım 1975 yılına kadar kesintisiz kullanılarak bir rekora ulaştı. 1927 sonrasında Sümerbank, Ziraat Bankası, Türk Hava Kurumu için de afişler yaptı, ancak Tekel(İnhisarlar idaresi) için yaptığı etiketlerden bir tanesi kendisine büyük ün kazandırdı. 1932'de Kulüp Rakısı üstüne yaptığı etiket tasarımı hala kullanılarak tam 78 yıllık bir döneme imzasını atmış oldu. 1929 yılında kabul edilen Latin harflerinden sonra ilk Alfabe kitabının kapak tasarımını hazırladı. Ünü diğer ülkelere de yansımıştı. Mısır, Almanya ve İsviçre kuruluşları için de afişler hazırladı. 1965'de "İstanbul Tiplemeleri" adında bir dizi resim hazırladı.1978'de Grafikerler Meslek Kuruluşu onur üyeliğine seçildi. Önceleri kiracı olarak geldiği Kınalıada'da Şale köşkünü satın aldı. Burada sulu boya ve manzara resimleri yaptı. Hat sanatından da örnekler verdi. Ressam Naşide Hanım ile evliydi.

NAŞİDE GÖREY- Mısır'dan geldi, İhap Hulusi'nin eşiydi, resimlerini İstanbul'da sergiledi. Eşi ile birlikte yaz aylarını Kınalıada'daki Poyrazlı Köşk'de yaşadılar.

KRİSTİN SALERİ (1922-2006) (ressam)- İlk resim derslerini Prof.De Mille'den aldı. Güzel Sanatlar Akademisi'nde ressam Feyhaman Duran atölyesinde çalıştı. Yazları yaşadığı Kınalıada'da çalışmalarını sürdürdü. Avrupa'da Andre Lhote atölyesinde öğrenimini perçinledi. İlk sergisini 1957 yılında İstanbul'da açtı. 1964

yılında Paris L'Art Moderne Club International Feminin'in uluslararası sergisinde gümüş madalya ödülünü aldı. 10 yıl sonra da Atina Club International Feminin'de altın madalyaya layık görüldü. Gerek yurt içinde gerekse yurt dışında 600'dan fazla sergiye katıldı. 40'ı aşkın kişisel sergi açtı. 1983 ve 1987 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından onur plaketi ile ödüllendirildi.

MARLEN TEKİRDAĞLIÇAN (1937) (ressam)- 10 yaşındayken Ohannes Hubeseryan'dan resim dersleri almaya başladı. İki yıl da Güzel Sanatlar Akademisi profesörlerinden Devrim Erbil'in atölyesinde konuk öğrenci olarak çalıştı. Ardından dört yıl da Mehmet Güler'ün kurslarına katıldı. 1984 yılında Almanya'ya gidip Klaus Kiel'in atölyesinde çalışmalarını sürdürdü. 1986 yılında ilk kişisel sergisini açtı ve aynı yıl DYO 20 resim yarışmasında mansiyon kazandı. Ayrıca üç yabancı ülkede de sergiler açtı. Yaz kış Kınalıada'da oturan Marlen Tekirdağlıcan yeni bir kişisel sergi için hazırlıklarını sürdürüyor.

MİHRAN KASAKYAN (MİNO) (sanat tarihçisi) (1944-2001)- İstanbul Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümünü bitirdi. Resim ve minyatür üzerine çalışmalar yaptı. İstanbul ve adada sergilere katıldı. Genç yaşta yakalandığı hastalığa yenildi.

MONİK YERGANYAN (Ressam)- Resme geç başladı, ancak çizdikleriyle ilgi toplayınca önce Topkapı okulu için destek olmak üzere bir sergi açtı ve beğenildi. Çocuklara destek olmak üzere Patrikhanede açtığı ikinci sergiye ünlü fotoğrafçımız Ara Güler'le birlikte katıldı ve bir kez daha Topkapı okulundaki çocukları sevindirdi. Pandemi bittikten sonra yeni resimlerini yine sergileyecek.

MUSTAFA YILDIRAN (ressam)- Banka memurluğu yaptığı sıralarda resme başladı. Emekli olduktan sonra Kınalıada'ya yerleşerek çalışmalarını sürdürdü. İlk karma sergiye Büyükkada Seferoğlu tesislerinde katıldı. Yapı Kredi sanat galerisinde ise ilk kişisel sergisini açtı. Sonrasında İzmir ve Ankara başta olmak üzere çeşitli kentlerdeki sergilerde adını duyurdu. Mesleğinin en parlak döneminde ani bir ölümle hayata veda etti.

NADYA ÖZBİYYIKLIYAN (1949) (ressam)- Ressam Arzu Başran'dan aldığı eğitimle resme başladı. Heykeltraş Müfide Aksoy'la da heykel çalışmaları yaptı. Birçok karma sergiye katıldıktan sonra ilk kişisel sergisini 1994 yılında açtı. Kınalıada'da zaman zaman da diğer adalarda açılan karma sergilere katılıyor.

SALVATORE VALLERY (ressam)- 19. yüzyıl sonlarında İstanbul'a gelip 20. yüzyıl başlarına kadar Sanayi-Nefise Mektebinde(Güzel Sanatlar Akademisi) resim öğretmenliği yaptı. 1890 yılında padişah tarafından "Osmani" nişanı ile ödüllendirildi. 1901-1904 arasında açtığı çeşitli sergilerle büyük beğeni kazandı. Kınalıada'ya yerleşti ve yalı sahilinde altında kayıkhanesi bulunan, tavanları süslemelerle dolu zarif bir evde oturmaya başladı (bugün yerinde bir apartman var). Çalışmalarına burada devam ederken yaptığı "Saka", "İstanbul Çingeneleri", "Zeybek" gibi yapıtları büyük ses getirdi.

ULİDA KAHRAMAN (1956) (ressam)- İstasyon Sanatevi'nde Sabri Berkel'den ders alarak resme başladı. Şu ana kadar bir çok karma sergiye katıldı. Kınalıada'da çalışmalarını sürdürüyor.

TAKİ ATLAMAZ (1943) (ressam)- Çocukluk günlerinde resim çizmeye başladı. Eğitim almadan yeteneği ile çalışmalarını sürdürdü, ancak ressamlıkla ilgili tüm yayınları takip ederek kendini yetiştirdi, ayrıca müzik öğrenimi almıştı ve iyi akordeon çalıyordu. Resimleri İstanbul, Atina ve Büyüka'da sergilendi. Adalı ressamlar arasına girdi.

VARTENİ MOSDİÇYAN- (ressam)- Central Florida'daki Fine Arts'ta 1979 yılında Resim bölümünden mezun oldu. Boston'da ikamet ediyor ve orada çeşitli resim sergileri açtı. Yaz aylarında Kınalıada'da bulundu.

YERVANT OSKAN (1855- 1914) (heykeltıraş)- 1866-1872 yılları arasında Venedik'te, 1872- 1877 yıllarında da Roma Güzel Sanatlarında eğitim gördü. 1881 yılında Türkiye'ye döndü ve ressam Osman Hamdi Bey ile tanışıp Sanayi-i Nefise okulunun kuruluşuna katkı sağladı. 1883 yılında da bu okulda öğretim üyeliği yaptı. Aynı yıl Osman Hamdi Bey ile birlikte Nemrut Dağ'ında bir araştıramaya katıldı ve Fransızca olarak yayınlanan "Le Tumulus de Nemroud" (Nemrud dağı Tümülüsünü yazdı. 1887 yılında Sayda'da yapılan kazılarda çıkartılan Büyük İskender Lahiti'nin onarımında çalıştı. Yervant Oskan'ın en önemli yapıtları Mimar Sinan Üniversitesi (Güzel Sanatlar Akademisi)'nde bulunan 1900 yılında yaptığı "Zeybek", "Tavukçu Kadın" ve "Gezginci Kasap", 1901'de yaptığı "Naile Hanım" büstleridir. Yaz aylarını Kınalıada'da geçiren Oskan'ın kızı Mari Maryam da ünlü bir piyanistti.

MÜZİK

KLASİK MÜZİK SANATÇILARI

ALİS MANUKYAN (soprano) (1933)- 1959'da İstanbul Belediye Konservatuvarı Şan Bölümünü bitirdikten sonra özel bursla Amerika'ya gitti. Miami üniversitesinde Dora Lyon ve Otto Freuhlich gibi öğretmenlerden şan dersi aldı. 1962'de İstanbul Devlet Operasına girdi. Yurt içi ve yurt dışında birçok konser verdi. Bulgaristan ve Romanya'da çeşitli operalarda sahne aldı. Ayrıca İstanbul Devlet Senfoni, Cumhurbaşkanlığı Senfoni ve İzmir Devlet Senfoni orkestraları eşliğinde birçok konser verdi. Rigoletto, Lucia Lammermoor, La Bohem ve Aşk iksiri gibi birçok yapıtta baş rol oynadı. Profesör Arman Manukyan'la evlidir.

EBRUHİ SİRAKYAN (piyanist)- 20'ci yüzyıl başında inşa edilen adadaki ikiz evlerin sahibi İzkon Sirakyan'ın kız kardeşidir. Ünlü virtüöz Hegyei'nin en iyi öğrencilerinden biriydi. Sonraki yıllarda kendi evinde piyano ve solfej dersleri vermiştir, bunlar arasında ilerdeki yıllarda ünlü olan Afif Ramiz ve Mari Maryam Oskan da vardır. Kınılıada Atamyran tiyatrosunda piyanist Afif Ramiz'le birlikte verdiği resital o dönemde yaşayanlar için unutulmaz bir müzik ziyafeti olarak tanımlanmıştır.

FERİT TÜZÜN (1927-1977) (kompozitör)- Kınılıada ilk okulunda okudu, 1941 yılında Ulvi Cemal Erkin aracılığıyla Devlet Konservatuarına girdi. Bir yıl sonra kompozisyon bölümünü bitirdi. Munich Akademisinde öğrenimini sürdürdü. Sonraki yıllarda Avrupa'nın bir çok kentinde şef olarak orkestraları yönetti. Yurda dönüp Ankara Devlet operasının şef yardımcılığına başladı. 1977 yılında Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü iken hayata gözlerini yumdu. Ölümünden sonra adadaki sokaklardan birine adı verildi. Yapıtları arasında en önemlileri: Çeşitlemeler (1950), Çeşmebaşı (1964) baleleri. Üçlü ve İkili (1950), Senfoni (1952), Atatürk Şiiri için Fon Müziği (1952), Anadolu Suiti (1954), Türk Kapriçyosu (1956), Nasreddin Hoca (1957), Esintiler (1965) gibi orkestra yapıtları ile "Midas'ın Kulakları" adlı bir operası vardır.

HARUTYUN HANESYAN (1911-?) (viyolonist-kompozitör)

Rober Kolejden mezun olduktan sonra Kınılıada'da Harutyun Sinanyan'dan keman ve solfej dersleri aldı. 1932 yılında W:M:C:Ade kızkardeşi Anahid Hanesyan'ın piyano eşliğinde ilk konserini verdi.1944 yılında Cemal Reşit Rey yönetimindeki İstanbul Belediye Konservatuarı şehir orkestrasında viyola grubu şefi olarak görev aldı. Emekliliğinde Hanesyan oda orkestrasını kurdu ve TRT'de birçok konser verdi. 1981 yılında Atatürk'ün 100'cü doğum yıldönümü için 100 yıl marşını besteledi. 200 kişilik koro ve 60 kişilik orkestra ile seslendirilen marş halka sunuldu. Harutyun Hanesyan'ın besteleri arasındaki "Fete","Visions", "Berceuse","Rapsodie","Nocturne", "Pastorale ve Rondo ", "Romance", "Hingala","Goujin Ara","Kına Kına","Deux Paysages" ve "Hoy Nur" bir çok sanatçı tarafından seslendirildi.

MARİ MARYAM OSKAN (KANTAR) (piyanist) (1899- 1964)- Ünlü heykeltıraş Yervant Oskan'ın kızıdır. İlk çalışmalarını Ebruhi Sirkayan'la yaptı. Müzik eğitimini geliştirmek üzere İsviçre'nin Cenevre kentine gitti., buradan birincilik ödülü kazanarak mezun oldu. Piyano virtüözü Rober Casadesus'la uzun yıllar çalıştı. Andre Segovia'dan İspanyol müziğinin ayrıntılarını öğrendi. 1929 yılında yurda dönüp Theatre Français'de konserler verdi, aynı zamanda öğretmenlik de yapıyordu. Son yıllarında evlendi, 1964 Yılında vefat etti.

SİRVART KARAMANUK (besteci) (1912-2008)- Ablası piyanist Armine'nin teşviki ile müziğe başladı. Sonraki yıllarda Budapeşte ve Viyana'daki ağabeylerinin

yanında tüm klasik müzik etkinliklerini, en usta müzisyenlerden dinler. İstanbul'da döndüğünde Konservatuara girer, Ferdi Von Ştatzter onu çok beğenip armoni son sınıfına alır. Cemal Reşit Rey de sürekli kendisini destekler. Mezun olduktan sonra yine hocaları Lazar Levy, Lico Amar, Adnan Saygun ve Cemal Reşit Rey'in girişimleri ile Konservatuara hoca olur. Başarılı bir iş adamı olan Kevork Karamanukyan'la evlenir, bu arada 60 adet beste yapar. ABD, Avrupa, eski SSCB ve Ermenistan'da sayısız konserler verir, 300 bestesi plak ve CD'lerle yayınlanırken, bir bestesi "Akh Tamar"ı tüm dünyaya tanıtır. Uluslararası "Who is who" ve dünya müzik kadınları sözlüğünde Sirvart Karamanuk'la birlikte Türkiye yazılmıştır. Aldığı tüm tekliflere karşın ülkesinden ayrılmamış ve yaz aylarında Kınıalıada'da yaşamayı yeğlemiştir.

POP MÜZİK SANATÇILARI

ASU MARALMAN (1949) (pop müzisyeni)- Müziğe çok küçük yaşlarda başladı. Uğurtaş Günel orkestrası ile dans müziği yaptı. 1968 yılında yaşantısını birleştirdiği Orhan Şevki ile uzun yıllar Orhan Şevki Orkestrası, daha sonra da Önder Bali & Orhan Şevki Orkestrası adı altında sahne aldı. 1973'de "Bir Görsem Ölmeden" adlı ilk 45'liği yaptı. Ardından yaptığı "Recep", "Kandıramazsın", "Bal Gibi Olur" şarkıları ile hit oldu. Turistik bölgelerde çalışmalarını sürdürürken rahatsızlandı, kendisi için düzenlenen görkemli bir gecede tüm ünlü Pop sanatçıları ona destek verdi. Sağlığına kavuştuktan sonra yeniden sahnelerde boy gösterdi.

AYKUT TANER- (HAYKO) - İktisadi Bilimler Akademisinde okudu. Bu arada müzik çalışmalarını da sürdürüyordu, Damlalar orkestrasını kuranlar arasındaydı ve aynı ekipte gitarist - şarkıcı olarak sahne aldı. Damlalar grubu Aykut ve Ararat'ın Fransa'ya gidişleriyle dağılınca, müziğe Paris'te devam etti. Bu arada Karaköy'deki yeni bir lokale girip Hagop Gökçe'nin de solist olduğu kendi grubuyla çalıştı.

BARTEV GARYAN (pop ve otantik müzik sanatçısı -1977) -Prof. Jirayr Aslan'dan piyano ve solfej dersleri aldı. 1997 yılında başladığı sahne hayatında gerek pop müziği gerekse özgün şarkıları ile başarılı oldu. Söylediği Ermenice şarkılarla çeşitli konserlere çıktı, Arakast Orkestrası ve Yeraz dans grubu ile hem Türkiye'de hem Avrupa ve Amerika'da başarılı konserler verdi. Ermenice şarkılarla bir de CD hazırladı. 7 dilde şarkı söyleyerek çevresinde büyük bir hayran kitlesi topladı.

BERÇ MİNASYAN (müzisyen-şarkıcı)- İstanbul'da doğdu. Müziğe başladı. Saksofon, piyano çalar. Mavi Çocuklar'ın kurucularındandı. Grubun dağılmasından sonra Güven Aydın orkestrasına girdi ve uzun bir süre de onunla çalıştı. Daha sonra piyanist-şarkıcı olarak İstanbul Dedeman Otel'i'nde sahne aldı. Halen faal müzisyen olarak çalışıyor.

ARANJÖR VE BESTECİLER

CENK TAŞKAN (MAJAK TOŞIKYAN) (müzisyen- besteci- aranjör) - 1965 yılında daha genç yaşta Yavuz Özışık orkestrasında profesyonel oldu, ardından Erol Büyükburç orkestrasına girdi. 1980'li yıllarda besteciliği ile ön plana çıktı. Mehmet Teoman'ın da sözlerini yazdığı birçok şarkıya imza attı ve bunların çoğunu Nühket Duru seslendirdi. 80'li yılların sonlarında Kanada'ya gitti. Orada da aranjörlük ve bestecilik yaptı. Birçok müzik yapıtı hazırladı. Yine Mehmet Teoman ve Nühket Duru'nun ısrarı ile yurda döndü. Bu kez "Yedi Kocalı Hüzmüz"ün müziklerini yazdı ve Nühket Duru'nun tüm albümlerindeki şarkılarını düzenledi. Birçok müzikalin müziklerini hazırladı.

ERKAN OĞUR (müzisyen- besteci -aranjör) (1954) – Çocuk yaşta keman ve bağlama çalmasını öğrendi, 1973 yılında gitara başladı ve doğu müziği seslerini bulabilmek için perdesiz gitarı yaptı. 1980 yılında İTÜ Türk Müziği Konservatuvarı'na girdi ve beş yıl sonra bitirdi. Fikret Kızılok ve Bülent Ortaçgil'e perdesiz gitarla eşlik etti. 1989'da Amerika'ya gidip 'blues' tarzında konserlerde eşlik etti. Perdesiz gitarla bir albümü Almanya'da hit oldu. Besteleri ve derlemeleri ile de Otantik müzik, Jazz ve Pop müziğinde ünlü oldu. Son olarak "Bir Ömürlük Misafir" adlı albümüyle müzik listelerine girdi. Büyük ses getiren "Eşkıya" filmi başta olmak üzere birçok filmin de müziğini yaptı.

BUZUKİ VE TAVERNA SANATÇILARI

EROL ÖRTER (Buzuki)- (1938-2008)- Tersanede çalışırken buzukiye merak sardı ve bu aleti Türkiye'de ilk çalan müzisyen olarak tanındı. Grek müziğini sevdirdi ve kendisinden sonra bu tür çalışmalarda bulunan müzisyenlere yol gösterdi. Uzun yıllar, yalnız İstanbul'un değil, Türkiye'nin tüm kentlerinde kalburüstü lokallerde sahne aldı. Yaz kış Kınalıada'da oturan Örtter, geçirdiği hastalıktan sonra sahne hayatına son verdi, bu arada anıları ve izlenimlerini içeren bir kitap yayımladı.

NİŞANİKO (1948)- Kanada'da yaşamasına rağmen yaz aylarında Kınalıada'da sahne alan Nişaniko, inanılmaz büyük repertuarı ile çok beğenilen bir piyanist-şarkıcı. Kış aylarında ABD'de de çalışan sempatik müzisyen tam yedi dilde şarkı söylüyor.

ORKESTRA ÜYELERİ- POP ŞARKICILARI

GARBO MAYK (1947- 2009) (piyanist)- Müziğe Kınalıada'da, akordeonla başladı. 1963 yılında Mavi Çocuklar grubunu kurdu. Altın Mikrofon yarışmasında dereceye girdikten sonra, Hilton Otelinde çalışmaya başladılar. 1973'de Orhan Şevki- Önder Bali orkestrasına katıldı. Aynı yılın sonlarında çıktığı Kıbrıs turnesinde Esin Engin'e eşlik etti. Askerliğini bitirdikten sonra Fransa'ya gidip bir süre orada da çalıştı, ortağı Marten Yorgun'la anlaşmazlığa düşüp rahatsızlanınca İstanbul'a

döndü ve müziği bırakıp, iş hayatına atıldı. Geçirdiği hastalıkla bir süre savaştı ama sonunda kendisini kaybetti.

HAGOP GÖKÇE- Liseyi Pangaltı lisesinde bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde okudu. Şarkıcılığa ise Kınalıada'da Klöb X'de başladı. Özellikle söylediği İtalyanca şarkıları ile sevildi. Kendi adına kurduğu grubuyla profesyonel müzik hayatına girdiyse de iddialı olduğu tekstil işindeki özellikle çok başarılı olduğu çizim çalışmaları yüzünden kendini tamamen müziğe veremedi. Son yıllarda Aykut Taner'le birlikte uzun süre bir lokalde çalıştı.

HAYKO TATARYAN- 1949'da İstanbul'da doğdu. Türk Pop müziği ve taverna şarkılarıyla ün yaptı. Sahnelerin aranılan showman'ı olarak büyük ilgi gördü. Kendisine Tavernalar Kralı lakabı verildi. İstanbul'un bir çok gazinosunda sahne aldı. 70'li yıllarda Cenk Koray'ın programında Ermenice, Rumca ve Türkçe şarkıları ile TV'de çığır açtı. Zührip Büyük'ün Türkçe sözlerini yazdığı ilk 45'lik plağı "Her şey yalan (Sude Sude)" çok beğenildi ardından Ülkü Aker'in sözlerini yazdığı yine Ermenice bir şarkıdan alınan Mavi Boncuk'la büyük tiraj yaptı. Aynı şarkıyı Emel Sayın ve Kamuran Akkor da seslendirmişlerdi. Hayko bu şarkıdan sonra on dört 45'lik plak, yedi tane de Albüm yaptı. İlk evliliğinden kendisi gibi şarkıcı oğlu Aleks ve sonrakinden de spiker kızı Aslı Mavitan doğdu.

MARAL AYVAZ- İstanbul'da doğdu. Ermeni Lusavoriç korosunda çalışmalarından sonra 2019 yılında "Maral Gibi" adlı ilk albümünü çıkardı. Ermenice şarkılarından oluşan albümü büyük ilgi gördü.

NİLÜFER YUMLU (1958) (pop sanatçısı) - İlk plağı "Dünya Dönüyor"la parladı. Daha sonra yaptığı her 45'lik ve LP'de güzel sesi ve yorumu ile tüm Türkiye'nin beğenisini kazandı. Hey dergisi tarafından "Ümit Veren Şarkıcı" ödülünü kazandıktan sonra, yıllarca tüm müzik ve magazin dergilerinin yaptığı anketlerde "En iyi Kadın Şarkıcı" ödülünü kimselere kaptırmadı. "Altın plak ödülleri" kazandı. Bir dönem Türk Sanat Müziği şarkılarını kendi üslubuyla yorumladıktan sonra, Kayahan'la çalışmaya başladı ve «Geceler»adlı şarkı ile Antalya Müzik Festivali birinciliği aldı. O dönemdeki eşi Yeşil Giresunlu ile birlikte yazılarını bir süre Kınalıada'da geçirdi. Şarkılarından birçoğu Türk Pop müziğinde hit oldu.

ORHAN ŞEVKİ (orkestra üyesi-şarkıcı-gazeteci-yazar) - 1940'da İstanbul'da doğdu, liseyi bitirdikten sonra Edebiyat Fakültesinde Fransız Filolojisi ve Yakın Çağ tarihi okudu. 1959-63 yılları arasında gazetecilik yaptı. Bazı dergilerde çalıştı ve İstanbul'a gelen yabancı ünlü sanatçılarla röportajlar yaptı. Müziğe 1963 yılında profesyonel olarak Uğurtan Günel Orkestrası'nda başladı, askerlikten sonra bir süre Yavuz Özışık ve Ergun Dinç orkestralarında çalıştıktan sonra kendi grubunu kurdu, Asu Maralman ile evlendi ve ikisi birlikte İstanbul Hilton Otelinde çalıştılar. 1972 yılında Önder Bali'yi de alıp ortak orkestra kurdu. 1974 yılında müziği bıraktı ve Ajans 74 adlı kuruluşuyla promosyon çalışmalarına girdi, daha

sonra menajerliği de bu ajansa kattı. 24 yıl bir çok sanatçının menajerliğini yaptı. Sonra 1996'da geldiği Kınıalıada'da ilk kitabı "Protiden Kınıalı'ya" yayımlandı, bu aynı zamanda Kınıalıada'nın da ilk kitabıydı, ardından "Gölge adam", "Kınıalıada", "Osmanlı'dan Cumhuriyete Azınlık Spor Kulüpleri ve Sporcuları" kitapları çıktı. Ayrıca Seyfi Tetik'le birlikte "Son Vapur", daha sonra da "Kınıalıada Haber" gazetelerini çıkarttı.

OKTAY KOCAMAZ (1951) (gitarist- solist) – Müziğe 1965'de gitar çalarak başladı. ağız mızıkası ve banjo da çaldı. Kendi bestelerini içeren 4 CD'si ve 560 adet şarkıyı içeren bir repertuarı var. Şimdilerde gerek Türkiye'de gerekse Almanya'da müzik yaşantısını sürdürüyor. İstanbul Üniversitesi ve Almanya'nın Bremen Üniversitelerini Ekonomi bölümünü bitirdi. Bu arada spor olarak da yaptığı maraton, biatlon ve yüzmede 35'i aşkın madalya kazandı. Fotoğraf ve çizimle de ilgilendiği gibi yurt dışında 17 adet sergi açtı.

SEYFİ TETİK (1944-2018) (gitarist -şarkıcı -- yazar)- Kınıalıada doğumlu Seyfi Tetik müziğe 1965 yılında gitar çalarak başladı. Birçok orkestrada bas gitarist ve solist olarak yer aldı. Gazetecilik okulunu bitirdikten sonra "Saklambaç" Gazetesi'nde muhabirlik yaptı. Bu arada arkadaşları ile kurduğu İstanbul 71 orkestrası ile birçok lokalde dans müziği çaldı. Yurt içinde ve yurt dışında birçok turneye çıktı. Gemilerde çalıştı. Çeşitli lokallerde taverna şarkıcısı olarak ün yaptı. Bir süre sonra Kınıalıada'ya döndü burada ve Burgaz'da müzik yaptı. Bu arada ada halkı tarafından çok sevildiğinden 1994, 1999 ve son olarak 2004 yılında üç kez üst üste muhtar seçildi. Kınıalıada'da "Son Vapur" gazetesini çıkardı.

ŞARA PAPAZYAN (gitarist- ressam) - 1960 yılında Kınıalıada'da Orhan Şevki ile birlikte kurdukları Kınıalıada Vokal Grubu ile başladığı müzik hayatını, daha sonra klavye çalmaya başlayarak Erol Evgin'le sürdürdü. Sonraki yıllarda Kanada'ya göç edince, burada müziği bırakıp resim yapmaya başladı. Montreal'de birçok sergi açtı ve tiyatrolar için de dekor hazırladı.

UĞURTAN GÜNAL (1939- 2004) (müzisyen)– Konservatuarın bas bölümünde okuduktan sonra İlhan Feyman Orkestrası ile 1958 yılında sahneye çıktı, bir süre Doruk Onatkut ve Yavuz Özışık orkestralarında çalıştıktan sonra kendi grubunu kurdu ve İstanbul'un tanınmış birçok lokalinde yer aldı. Önceleri Heybeliada'da daha sonra da Kınıalıada'da oturdu. Bir süre sonra İngiltere'ye yerleşti ve 1990 yılına kadar çeşitli lokallerde piyano çalıp, şarkı söyledi. Motosiklet eğitmeni olarak çalıştı, bir trafik kazasında yaşamını yitirdi.

SİBİL PEKTOROSOĞLU (Yorumcu)- İstanbul'da doğdu. Majak Toşikyan'la hazırladığı ilk albümü "Sibil" 2010 yılında çıktı ondan sonra kısa sürede soprano sesi ile büyük ilgi gördü. Rusya'dan gelen Magical Voice Ödülü ve ABD'nin Global Arts International ve Us Armenia'nın birlikte düzenlediği törende Diaspora'nın en iyi kadın şarkıcısı ödülünü almak onu çok mutlu etti. Dünya Ermenilerinin

arasında çok iyi sesler olmasına rağmen bu ödülü Sibil kazanmıştı. Namag adlı şarkısı ise büyük ses getirdi. Ermenice okuduğu şarkıları Türk dinleyicilere dinletmek ve sevdirmek en büyük amacı.

SİNAN O.SÜMEN-(gitarist) - Gençlik yıllarında Türkiye'nin en iyi gitaristlerinden Neşet Ruacan ile çalıştı. 70'li yıllarda bir zamanların ünlü grubu The Shadows ve Cliff Richard'ın müziğini yapan grubuyla birlikte Caddebostan Kültür Merkezi ve Nardis Caz Kulübü'nde konserler verdi. Şimdilerde de nostaljik olarak aynı müziği zaman zaman konserlerle gençlere tanıtıyor.

GAZETECİLER- YAZARLAR

AHMET KURT (1954) (spor yazarı) – Basketbola Kınılıada'da başladı. Kadınköyspor'da oynadı, buradan Beşiktaş'a transfer oldu. Siyah beyazlı takımla 1974 1975 sezonunda Türkiye Şampiyonluğunu yaşadı. Milli takıma seçilip, ulusal formayı giydi. Spor bıraktıktan sonra basketbol yazarlığına ve televizyon yorumculuğuna başladı.

ALİ ÇİÇEKLİ – (1932- 1994) (eğitimci)- Bir öğretmen olarak kapatılan köy enstitülerinin önemi üzerine çalışmalar yaptı. “İki yeşil, bir mavi” diye tanımladığı Kınılıada'ya yerleşti ve Edebiyat, Türkçe Dilbilgisi, Tarihle ilgili yazılar yazdı. Kitap olarak yayınlanan en önemli yapıtları arasında: “Köy Enstitüleri”, “Yunus Emre”, “Divan- u Lügat”, “İslamlık Öncesi Türk Edebiyatı” ve “Truva”dır.

ALİN SIVACIOĞLU – Aşk Benimle Kal adlı kitabı ile geçen yıl yayın dünyasına giriş yaptı. Daha önce bazı gazetelerde yazıları çıkıyordu. İkinci kitabı için çalışmalarına başladı.

ALP ARICI (Yazar) “Metamorfoz Günlükleri” ve “Bizans Yolunda Mahşerin Dört Atlısı” kitaplarının yazarı.

ANUŞ BAKIŞ (müzik yazarı) (1960-1999) Kınılıada'da başladığı gazeteciliği “Hafta Sonu” gazetesinde müzik eleştirileri yazarak sürdürdü. Eski bir voleybolcuydu, aynı zamanda bir çok şiiri vardı. Gazeteciliği bıraktıktan sonra söz yazarı Seda Akay'la birleşerek ünlü şarkıcıların menajerliğini yaptı. Ankara'dan bir yıl başı ertesi İstanbul'a dönerken korkunç bir kaza sonucu yaşamını yitirdi.

ARMENUHİ TERZİYAN (1926) (yazar) - Kınılıada'daki Nersesyan okulunu bitirdikten sonra, yüksek öğrenimini İstanbul'da sürdürdü. Yazıları “Marmara Gazetesi”nin Edebiyat sayfasında yayımlandı. İlk şiir kitabı olan “Voroşum (Karar)” ise bir hayli ses getirdi, ardından da “Hetker”i yayımladı. 1966 yılında Sarkis Boğosyan Edebiyat ödülünü kazandı.

ARAM KURAN (Luys Dergisi ve Televizyonu'nun yönetmeni) Matbaacılık-

tan yetiştirme Aram Kuran aynı zamanda spor yazarlığı yaptı uzun süre. Sonradan yayıncılığına başladığı Luys Dergisi ile gerek Türkiye gerekse dış ülkelerde büyük ilgi gördü. Ancak bununla da yetinemeyen Aram Kuran ilk defa Ermenice ve Türkçe yayın yapan Luys TV'yi kurdu. 2019 yılında yayına başlayan TV yine ülkemizde ve yurt dışında çok beğenildi. Haberleri genelde Anadolu Ajansından derleyip Ermenice'ye çeviren Luys TV reytinglerde de çok başarılı oluyor.

ARŞAK ALBOYACIYAN (1879- 1962)(araştırmacı) – Kınıalıada'da evi bulunan Arşak Alboyacıyan yaz aylarını Ada'da geçirdi. İlk kitabı “Nizamname- i Millet-i Ermeni” yi yayımladıktan sonra Türkiye'den Mısır'a göç etti. Diğer kitapları “Yedikule Surp Pirgic Ermeni Hastanesi (1933)”, “Kayseri Ermeniler Tarihi (1937)”, “Tokat Ermeniler Tarihi” (1952), “Mısır Vilayeti Ermenileri (1960), Malatya Ermeniler Tarihi (1961), Kütahya Ermenileri Anıları (1961)'dır. 1962 yılında Kahire'de yaşama veda etti.

AVRAM GALANTE (Eğitimci-Siyaset adamı ve yazar. /Bak- Kınıalıadalı Ünlüler)

AYFER TUNÇ- (yazar) – 1964'de Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olurken, çeşitli edebiyat dergilerinde yazıları çıkmıştı. Yeni Yüzyıl ve Güneş gazetelerinde çalıştı. 1989'da “Saklı” adlı öyküsüyle Cumhuriyet Gazetesinin Yunus Nadi Ödülünü kazandı. 1999'da Yapı Kredi yayınlarında yayın yönetmeni olarak çalışmaya başladı ve bu görevini beş yıl sürdürdü. “Bir Maniniz Yoksa Annemler Size Gelecek” kitabı ile Balkan ülkelerinin Balkanika Ödülünü kazandı. Kitabın çevirisi altı Balkan ülkesinde gerçekleşti. Ayrıca dizilere senaryo da yazdı. Kitapları arasında Yeşil Peri Gecesi, Dünya Ağrısı, Aşıklar Delidir ve Osman adlı romanları ve yazdığı bir çok öykü vardır.

BURCU PELVANOĞLU-Prof. Dr. - 1980'de 1980'de İstanbul'da doğdu. 2002 yılında Mimar Sinan Üniversitesi, Fen ve Edebiyat, Sanat tarihinden lisans, 2005'de Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Batı sanatı ve çağdaş sanat programından yüksek lisans derecelerini aldı. Halen Mimar Sinan Üniversitesi Sanat Tarihi bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışıyor. Türk plastik sanat ve çağdaş sanat üzerine çeşitli dergilerde yazılar çıkan Burcu Pelivanoğlu aynı zamanda 2003 yılından beri AİCA Türkiye üyesidir. Kitapları arasında Hale Asaf, İmge ve İmaj, Pek Kronolojik Olmayan Hayatımız, Batı Uygarlık Tarihine Teorik Bir Giriş (Hilmi Yavuz'la beraber)

CAN YÜCEL (1926 – 2001) (şair)- İngiltere'de Cambridge Üniversitesinin Klasik Filoloji Bölümünde okudu. 1950'de ilk şiir kitabı “Yazma”yı yayımladı. BBC Türkiye yayınlarında spikerlik, çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı, bir çok oyun çevirisi yaptı. Bir süre Kınıalıada'ya yerleşti ve burada birçok dost edindi. Kitapları arasında:“Yazma (1950), “Sevgi Duvarı”, “Bir Siyasinin Şiirleri”, “Ölüm ve Oğlum”, “Rengahenk”, “Gökokuş”, “Canfeda”, “Çok Bi Çocuk”, “Kısa Devre ve Kuzgunun Yavrusu” vardır.

DEMİR ÖZLÜ (1935- 2021) İstanbul Vefa' da doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk fakültesini bitirdi, 1959'da avukatlık yaptı, 1960-61 döneminde Paris Sorbonne üniversitesi'nde felsefe okudu. 1950'de Mavi ve a dergilerini çıkardı. Edebiyat araştırmacılarının Bunalım Edebiyatı adını verdikleri bir akımın öncülerindendi. Öykülerini varoluşçu ve gerçeküstücü öğelerden oluşturdu, 1979'da Stockholm'a gitti, 1989'a kadar Türkiye'ye dönmedi. Avrupa'nın çeşitli kentlerinde yaşadı. Son dönemlerde Kınalıada'da kalıyordu. Öykülerini arasında "Bir Beyoğlu Düşü", Aşk ve Poster, Öteki Günler Gibi Bir Gün, Romanlarından Bir Uzun Sonbahar, Bir Küçük Burjuvanın Gençlik Yılları, Bir Yaz Mevsimi Romanı, İthaka'ya Yolculuk başta yer alır. Ödülleri (1953 TDK Öykü), (1990 Orhan Kemal Roman), (1997 Yılın Kitabı ve Yunus Nadi)

EŞFAK AYKAÇ (1918 - 2003) (spor yazarı) – Fazıl Ahmet Aykaç'ın oğlu Eşfak Aykaç Galatasaray Lisesinde futbola başladı ve A takımına geçti. Kınalıadadan birçok yeteneği Türk futboluna kazandı. Spor bıraktıktan sonra 1956'da milli takım tek seçiciliğine getirildi, 1956 yılındaki dönemin en güçlü takımı Macaristan'ı 3-1 yenen milli takımın başındaydı ve bu başarıya ortak oldu. Daha sonra antrenör ve teknik direktörlük yaptı, Türkiye Federasyonunun UEFA'ya girmesini sağladı. Hürriyet gazetesinde spor yazarlığı yaptı. Son olarak Galatasaray Divan Heyeti Başkanlığına seçildi. 2003 yılında yaşama veda etti.

EŞBER YAĞMURDERELİ- (yazar)- (1945)- 10 yaşındayken bir kaza sonucu gözlerini kaybetti. 1964 yılında Hukuk Fakültesine girdi burayı bitirdikten sonra avukatlığa başladı. Fakültedeyken "Yeni Eylem" dergisini çıkarttı. Felsefe bölümüne de devam ederken 12.Mart muhtırası ile üniversiteden uzaklaştırıldı. Sıkı yönetimde yargılanan DİSK ve TÖBDER'in savunmasını üstlendi. 1978 yılında örgüt üyesi olduğu iddiası ile hapse atıldı ve tam 14 yıl çeşitli yerlerde ve Sinop Kalesi'nde kesintisiz yattı. Ailesi ve hapisteyken doğan ve artık 9 yaşına gelen oğlu ile ancak 1987'de görüşebildi. Hapislik sürecinde "Pek Fırlıklı Bir Dağ Masalı" öyküsü bir yarışmada birincilik kazandı. Ayrıca "Mor Masa" adlı bir oyun yazdı. Cezaevi Şiirler Antolojisi de İngilizce olarak yayımlandı. Uluslararası Af Örgütü'nün girişimi ile 1991 yılında şartlı salıverme ile tahliye edildi. Aynı yıl bir konuşmasından sonra 1995'de yeniden hapse girdi ama bir ay sonra serbest bırakıldı. 1996'da "Barış için bir milyon imza" kampanyasını başlattı ve dilekçeyi TBMM'ne teslim etti. 1997'de Hikmet Çetin'le Kanal D'deki bir canlı yayında konuşurken tutuklanırken "Akrep" adlı oyunu AST tarafından oynanıyordu. Cumhurbaşkanlığı onu affetti. Eşber Yağmurdereli bu şekilde bir affı kabul etmedi ama hastalığını bahane edip kendisini salıverdiler. Aynı hükümet bir süre sonra onu yine hapse attırdı. 2001 yılında çıkartılan basın yolu ile işlenen cezaların ertelenmesi sonucu tahliye oldu. Yaz kış Kınalıada'da yaşamaktadır.

FAZIL AHMET AYKAÇ (1884-1967) (yazar-şair) – Yaşamının büyük bir bölümünü Kınalıada'da geçirdi. Fecri Atı topluluğunun şair ve yazarlarındandı. İlk ve

orta öğrenimini Gümüşhane, Musul ve İstanbul'da yaptıktan sonra Paris Siyasal Bilgiler yazışmalı kurslarını izledi. Çeşitli öğretim kurumlarında Fransızca, Psikoloji ve Pedagoji dersleri verdi. 1927-28'de Elazığ Milletvekili oldu. Bu yıllardan başlayarak edebi makaleler yazdı. 1913'de aruz vezni ile yazılmış "Divançe-i Fazıl", 1919'da aruz ve hece vezni olarak yazdığı karışık şiirlerini "Harman Sonunda", 1927'de düzyazılarını içeren "Şeytan Diyor ki" ve 1934'de "Fazıl Ahmet" adlı kitaplarını yayımladı.

GARO HAMAMCIYAN (1956) (yazar) 25 yıldır "Marmara" gazetesinde çalışıyor, daha önce matbaacıydı. Bu gazetenin şu anda Personel ve Dağıtım Müdürlüğünü yürütüyor. Feriköy Derneği yönetim kurulunda da görevli olan Garo Hamamcıyan Marmara Gazetesinde Türkçe olarak çeşitli kişilerle yaptığı ilginç röportajlarını kitap haline getirdi.

GÜNGÖR DENİZAŞAN (magazin yazarı)(1934) Güngör Denizaşan 1950'li yıllarda gazeteciliğe başladı. Daha sonra kendi adına çıkardığı "Sosyete 13" dergisindeki cemiyet haberleriyle İstanbul sosyetesinin nabzını tuttu ve kalitesini hiç düşürmeden şu zamanlara kadar getirdi.

HAGOP MUNZURİ (yazar) (1886- 1978) – Daha altı yaşındayken 1890'da Armudan'dan İstanbul'a geldi. Fırıncılıktan çiğerciliğe kadar her tür işi yaptı, bir ara Tokatlıyan Otel'i'nde yazıcı ve muhasebeciydi, sonra da Surp Harutyun Kilisesi'nde iş buldu, burada boş vakti çok olduğundan yazılarını yazabiliyordu. Armudan ve Mavi Işık adı altında öykülerini içeren iki kitabının dışında, gazetelerde yayımlanan ancak basılmayan birçok öykü yazdı. Ayrıca Nazar adlı bir oyunu ve İkinci Evlilik adlı bir de kısa romanı bulunuyor. İkinci evliliğinden sonra yaz aylarını Kınalıada'da geçirdi, İstanbul'la ilgili izlenim ve öyküleri "İstanbul Anıları" adlı kitabında toplandı.

HRANT ARŞAM CİVANYAN (hukukçu yazar) – Kınalıada'da kardeşi Nişan Civan'la birlikte yaşadı, yüzyıl başında hukuk üstüne dönemin Osmanlı gazetelerinde birçok makale yazdı ve kitapları yayımlandı.

HRANT ASADUR (1862- 1928) (araştırmacı yazar) Yaz aylarını Kınalıada'da geçiren yazar ve gazeteci Hrant Asadur'un iki önemli yapıtı "İstanbul Ermenileri ve Patrikleri", " Milli Hastanenin Mufassal Takvimi (Surp Pirgiç Hastanesi Takvimi (1901)"dir.

HRANT DİNK (1954- 2007) (yazar-eleştirmen) – İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümünde okudu. Çeşitli cemaat gazetelerinde yazıları yayımlandı. Agos Gazetesi'nin Genel Yayın Müdürü olmasından sonra sosyal eleştirileri ile ilgi uyardı. Klasik kalıpların dışına çıktığı için bu gazetenin tutulmasına neden oldu. Ayrıca Televizyon açık oturumlarında aranan isim haline geldi. Ödün vermeyen kişiliğiyle ilgi çekti. Menfur bir cinayete kurban gitti.

KAYHAN TÜRKÇÜ (spor yazarı)- Hayat Spor Dergisi'ndeki ilginç spor eleştiri

leri ve röportajları ile en popüler spor yazarları arasına girdi. Ayrıca birçok gazetenin spor servislerinde de çalıştı. En verimli döneminde yaşama veda etti.

LED A ŞİŞECİYAN BOYACI – Geçen yıl ilk kitabı “İki Şekerli” adlı kitabı ile dikkatleri çeken Leda Şişeciyan Boyacı Kocaeli İletişim Fakültesinde gazetecilik okudu, daha sonra Artikel Yayıncılık’ta yazarlığa başladı, ayrıca öğretmenlik yapıyor.

NEFİ ÖNER – (gazeteci)- 1950 – 1960 yılları arasında çeşitli gazetelere “cemiyet haberleri” yazıları yazdı. Caz müziğine tutkundu. Kınılıada’da açtığı “Nefi” adlı lokalle adalı sanatçıların bir araya gelmesini sağladı. Lokalde birçok ressam yapıtlarını sergiledi. 80’li yılların başlarında aramızdan ayrıldı.

NİŞAN CİVANYAN (1851 – 1933) (hukukçu yazar)- Surp Haç okulundan mezun olduktan sonra, Hukuk Mektebi (fakültesi)’ni bitirdi. Dönemin gazetelerinde hukukla ilgili yazılar yazdı. Osmanlı-Rus, Osmanlı-Bulgar hudutlarının oluşturulması için kurulan komisyonlarda görev aldı. “Ula Sanisi” rütbesi ile Hariciye Nezareti Hukuk Müşavirliği’ne atandı. Yaptığı yararlı çalışmalar dolayısıyla Osmanlı ve Mecidi nişanlarını kazandı. Kınılıada’da yaşadı, burada Ermenice bir Ansiklopedik Sözlük hazırladı, ancak yayınlama olanağı bulamadan yaşama veda etti.

OHANNES ŞAŞKAL (Karikatürist)- Asıl mesleği eczacılıktı, ancak karikatürde de yeteneği vardı. Her ikisi bir arada götürdü. İlk karikatürü 1978 yılında Cumhuriyet Gazetesi’nde yayımlandı. 1982’de Eczacılık Fakültesini bitirdi, 12 Eylül darbesinin nedeniyle karikatüre ara vermek durumunda kaldı. İstanbul’da bir eczane açtı, bu arada Agos Gazetesi çıkınca karikatürlerini orada yayımlamaya başladı.

ONUR BELGE - (1946) (spor yazarı) – Kınılıada’da doğdu ve daha ortaokul sıralarındayken futbola başladı. 1966’da Vefa birinci takımında oynadı. Bu sıralarda Günaydın Gazetesi’nde spor muhabirliği yaptı. 1971 Taksimspor’a, üç yıl sonra da İstanbulspor’a geçti. Futbolu bıraktıktan sonra spor yazarlığı ve TV spor programcılığı yapmaya başladı. İki kez üst üste Spor Yazarları Derneği başkanlığına seçildi. Halen Fanatik gazetesinin yazarıdır.

ORHAN AYHAN (1938)(spor yazarı ve spikeri) – 1957’de spor yazarlığına, 1962’de ise spor spikerliğine başladı. 1975’de Kınılıada’ya yerleşti. “Boks” ve “Kürsüdekiler” isimli iki kitap yazdı. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu ve TSYD üyeliği yanında, Avrupa ve Dünya Boks Birliklerinin Yönetim Kurulu Üyesi (EABA – AIBA) ve Avrupa Boks Birliği profesyonel kurul başkanlığına seçildi. Tercüman, Güneş, Günaydın, Meydan, Sabah, Fotomaç ve Türkiye gazetelerinde spor muhabirliği, spor müdürlüğü, reklam ve halkla ilişkiler müdürlüğünde bulundu.

ORHAN ERDENER (1919 -1961) (araştırmacı)- 50’li yılların sonlarında Kınılıada’ya gelip yerleşti. Dönemin Belediye Başkanı Kamuran Görgün’ün desteği ile yayımladığı “İstanbul Adaları” ölümünden bir yıl sonra basıldı. Erdener’in diğer

yapıtları ise şunlardır: “Tarih Boyunca İyi İnsan”, “Meşahirin Mezarları (4 cilt)”, “İdeal Bir Partinin Memleketimize Getirmesi Beklenen Misyon ve Müesseseler”, “Laiklik ve Laikliğe Aykırı Davranışlar, Fikirler”, “Konuşan Taşlar ve Tanrı Askları’nın Talebeleri”, “İstanbul ve Belediye Sosyolojisi”.

RAŞİT KARA (1945- 2008) (şair)- Sivas’ta ilkokulu bitirdikten sonra çalışmaya başladığı için öğrenimini sürdüremedi, ancak şiir yazma yeteneğini de ihmal etmedi. Yazdığı şiirler beğeni kazandı, 1960’larda İstanbul’a geldi, Kınalıada’ya yerleşti ve çevre ile ilgili birçok eylemin içinde yer aldı. 1967’den başlayarak şiirleri çeşitli dergilerde yer aldı. İlk şiir kitabı “Vora Koy”u gittiği Almanya’da piyasaya çıktı (1991). Bu arada üç şiiri 1991 Yunus Emre Sevgi Yılı Antolojisi’nde yer aldı. 1992’de “Roc”, 1993’de “Güzel İnsan”, 1995’de “Bedestan”, “Zara” son olarak da “Yakın Yüreğimi Sevmesin Bir Daha” ve “Filizkırımlar” kitaplarını yayımladı. Genç sayılabilecek bir yaşta vefat etti.

RAFFİ HERMON ARAKS - İstanbul’da doğdu, liseden sonraki yıllarda Şehir Tiyatroları Tepebaşı deneme sahnesinde pandomim okudu, daha sonra gazeteciliğe başladı. Politika, Marmara, Özgür Gündem, Agos, Yeni Aktüel, Star Pazar gibi gazetelerde muhabir, yazar ve sayfa yöneticiliği yaptı, uzun bir süre Paris’te yaşadıkten sonra İstanbul’da Adalar Belediye Başkanının baş danışmanlığını yaptı. Daha sonra Ermenistan’ın Erivan kentinde gazeteciliğini sürdürürken Yerevan State Üniversitesi’nde Gazetecilik ve Halkla İletişim bölümünde okudu, ardından da Erivan Pedagoji Enstitüsü Kültür fakültesinde Belgesel, film , tiyatro ve yönetmenlik öğretimi gördü.

SARKİS KARAKOÇ (1865 – 1944) (hukukçu yazar) – Kınalıada Nersesyan Okulunda ilk eğitimini bitirdikten sonra Edirne’de Fransız Okulunda okudu, Hukuk Fakültesini bitirip 1889’da avukatlık yaparken 1897’de Beyrut’taki Ticaret Mahkemesine müsteşar olarak atandı, daha sonra da Selanik’te hakimliğe terfi etti, Preveze’de Mahkeme Reisliği yaptı, Rodos, Kosova, Üsküp, Cezayir’de görevlerini sürdürdü, 1909’da Beyoğlu Noteri oldu, 1910’da Adliye Nezareti Düstur Encümeni Reisliğine atandı, 1914’de Sadrazamlığa bağlı Müdevvenat- Kanuniye’ye müdür oldu, Osmanıye ve Maarif nişanlarıyla taltif gördü ve 1925’e kadar bu görevde kaldı. Yaz aylarında Kınalıada’da oturdu. 1931’de Fransa’ya gidip bir süre Fransa’nın Cannes kentinde yaşadı, dönüşünde ise Büyükada’da satın aldığı eve yerleşti ve bu evde hayata veda ettikten sonra Kınalıada’ya defnedildi. Sarkis Karakoç Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi Türkiye kanunları üzerinde çok geniş araştırmalar yaptı. Kendisine ait 110 cilt eseri vardır.

ŞEFİK CAN (araştırmacı) – (1910)- Harp okulunu tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesinde verdiği sınav sonrasında öğretmen oldu. Askeri ve sivil liselerde 1965 yılına kadar ders veren Albay Şefik Can küçük yaşta Arapça ve Farsça’yı öğrenmişti, sonradan Fransızca’yı ders alarak, İngilizce’yi de High School’un gece

kurslarına katılarak öğrendi. “Klasik Yunan Mitolojisi”, “Mevlananın Rubailer”, “Mevlana’nın şahsiyeti, hayatı”, “Mesnevi Hikayeleri”, “Divan-ı Kebir”, “Genel Mitoloji” ve İngilizce yazdığı “Fundamentals of Rumi’s Thought” adlı kitapları yayınlandı.

TALİN ETYEMEZ (Gazeteci)- Özer Kangür’ün yayımladığı Ada Gazetesi’nde başladığı yazılarına, daha sonra yayın hayatına giren Paros Dergisi’nde sürdürdü. Aynı zamanda sanat eleştirmenliği ve organizasyonları yapan Talin Etyemez’in “Adalı Ressamlar” adlı bir de kitabı yayımlandı.

TANER KUTLAY (1949- 2003) (gazeteci) – Çok genç yaşta başladığı gazetecilik serüvenine yalnız yazarlıkla değil sayfa tekniğini de bilerek sürdürenlerin arasına katılan Taner Kutlay sırası ile Cumhuriyet, Günaydın, Evrensel gazeteleri, Gelişim Spor Dergisi’nde çalıştı. Son olarak da Şok Gazetesi Spor Müdürlüğü yaptı. Yaz kış Kınalıada’da oturdu. Ani bir kalp krizi sonrasında genç yaşında vefat etti.

UMUR BUGAY (senarist- yazar) – (1941) Sanat hayatına Arena Tiyatrosu’nda başladı. Sonradan da İstanbul’un ünlü tiyatrolarında oyuncu, yönetmen ve dramaturg olarak görev yaptı. 1972 yılında oyun yazarlığına başladı. Bunlardan çoğu Deveduşu Kabare Tiyatrosu’nda sahnelendi. Gazete ve dergilerde mizah ağırlıklı öyküleri ve röportajları yayınlandı. 1970’de “Pir Sultan Abdal” oyunu ile en iyi yönetmen olarak DİSK, 1976 yılında “İşte Hayat”, 1978’de “Çöpçüler Kralı” senaryoları ile Antalya Film Festivali ödüllerini kazandı. Kemal Sunal’ın başrolünü oynadığı “Kapıcılar Kralı” filminin senaryosunu yazdı. Film çok tutulunca, bunu daha da geliştirerek, “Bizimkiler” adı altında Televizyon dizisi haline getirdi. TV tarihimizin en uzun süreli dizisi olma başarısını kazandı. Halen yeni diziler hazırlamakta olan Bugay yaz aylarında Kınalıada’da, kış aylarında ise Bebek’te yaşıyor.

ÜNAL ARAN (1939 – 1997) (gazeteci) İktisat ve Basın Yayın fakültelerinde okudu, Talebe Federasyonu Başkanlığı ve bir dönem de THY’da müdürlük yaptı. Çeşitli gazetelerde konuk yazar olarak özellikle sendikal faaliyetlerini yansıtan yazılar yazdı. Kınalı’ya yerleştikten sonra Seyfi Tetik’le birlikte Son Vapur Gazetesi’ni çıkarttı. 1997’de ani ölümü herkesi üzdü.

ZABEL ASADUR – (1863 – 1934)(gazeteci yazar)- Hrand Asadur’un eşi olan Zabel Asadur’un birçok araştırma ve makaleleri gazetelerde ve kitap olarak yayımlandı. Eşi ile birlikte uzun süre Kınalıada’da oturdu.

ZAHRAD (ZAREH YALDIZCIYAN)(şair) (1924- 2008) Çok genç yaşta şiir yazmaya başladı. Karamsarlığa karşıt bir şiir anlayışı getirdi. Orhan Veli’nin tarzına benzeyen bu şiirleri Ermenice yazdı. Birçok kitabı özellikle Ermenistan ve Rusya’da çeşitli ödüllere layık görüldü. Bir süre Marmara Gazetesi’nin edebiyat sayfasını Rober Haddecıyan, Varujan Acemyan ve Zareh Hrahuni ile birlikte yönetti. Son olarak da bir kitabı “Yapracığı Gören Balık” adı ile Ohannes Şaşal tarafından Türkçe’ye çevrilerek yayımlandı.

Ahmet Kurt

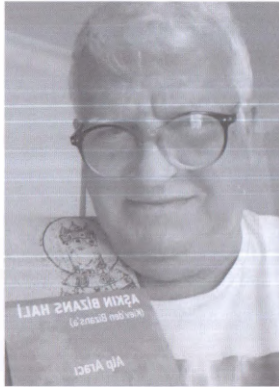
Ahmet Müslümanoğlu

Alin Sivacioğlu

Alis Manukyan

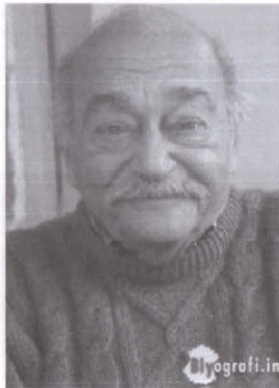
Alp Aracı

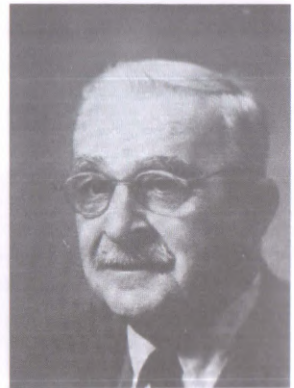
Anta Toros

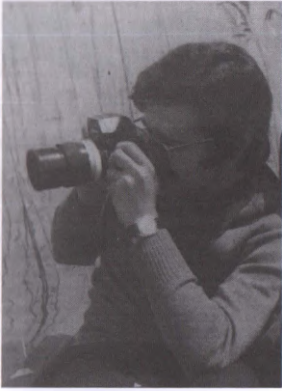
Apo Torosyan

Aram Gülyüz

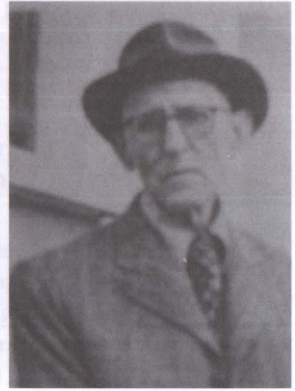
Arşak Alboyacıyan

Arto Derebekyan

Asu Maralman

Avram Galante

Ayfer Tunç

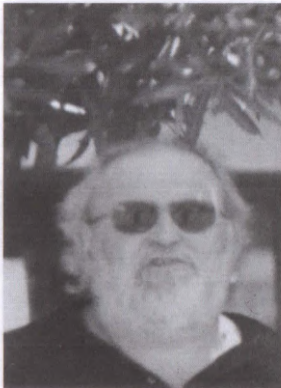
Aykut Taner

Banu Alparslan Mesçi

Barte V Garyan

Berç Keçyan

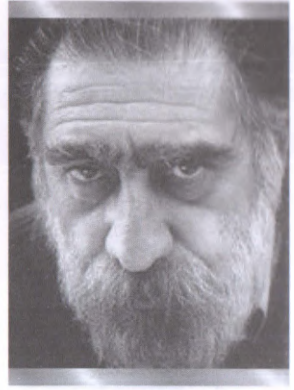
Berç Minasyan

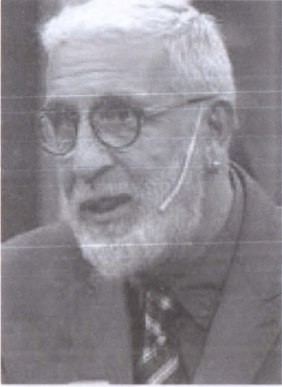
Bedros Atamyan

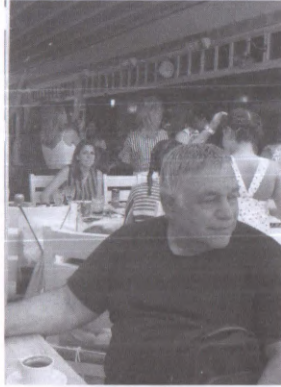
Burcu Pelvanoğlu

Can Yücel

Cem Özer

Cenk Taşkan

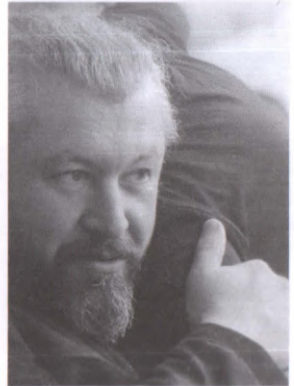
Demir Özlü

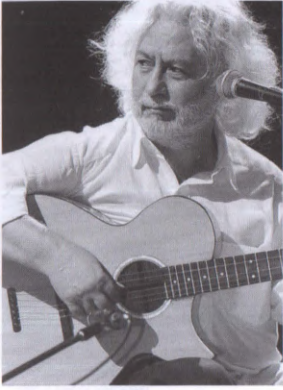
Diran Paşa Papazyan

Emre Burçkin

Erdinç Ulu

Erkan Oğur

Eşber Yağmurdereli

Eşfak Aykaç

Faik Coşkun

Fatih Uzun

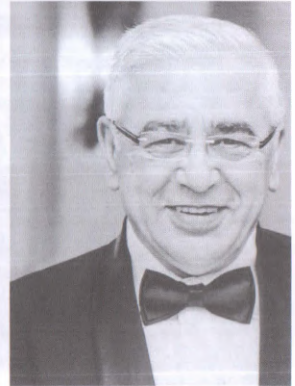
Fazıl Ahmet Aykaç

Ferid Tüzün

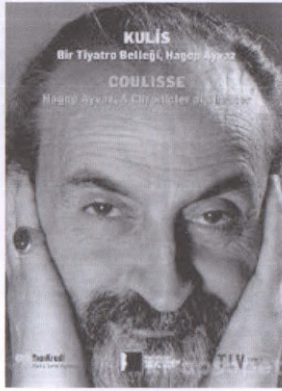
Fuat Bökrekçi

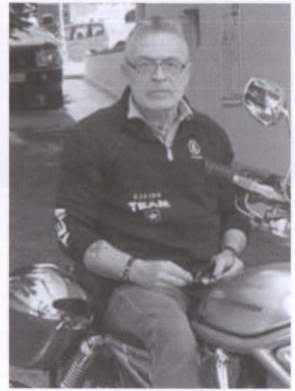
Garo Hamamcıyan

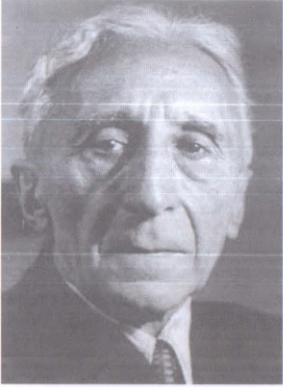
Harutyun Hanesyan

Hagop Ayvaz

Hagop Gökçe

Hagop Munzuri

Hayko Tataryan

Hayrabet Şinorkyan

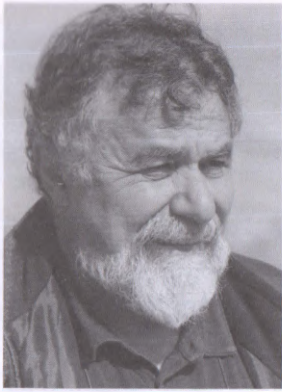
Hrant Dink

İda Kahraman

İhap Hulusi Görey

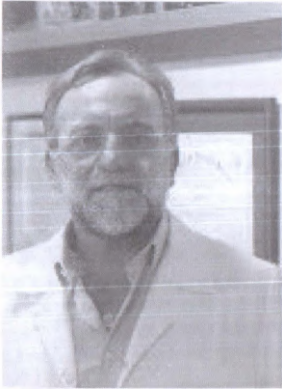
Jan Gavrilof

Kalust Hraç Nersesyan

İstirati Sapuncakis

Koray Acarlı

Kristin Saleri

Leda Boyacı

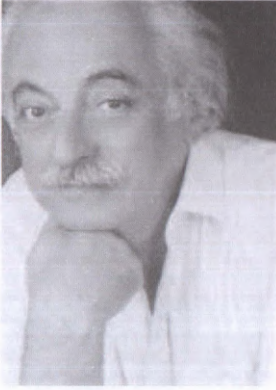
Maral Ayvaz

Marlen Tekirdağlıcan

Mihran Kasakyan

Misak Toros

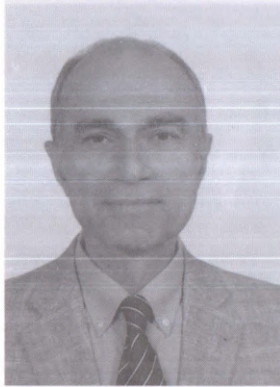
Mıgır Gülezryan

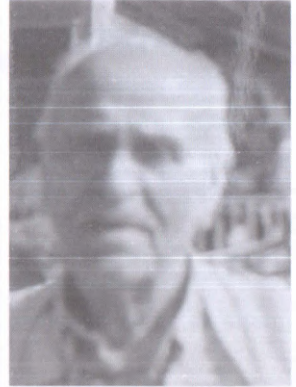
Monik Yergenyany

Münir Özkul

Nazar Binatlı

Nazif İlter

Nihal Erdener

Nilüfer

Nişaniko

Nivart Avedikoğlu

Oktay Kocamaz

Onnik Yavruyan

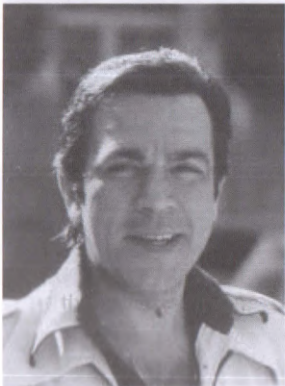
Onur Belge

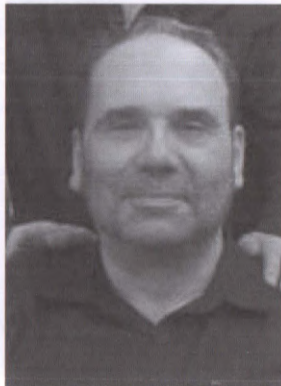
Orhan Ayhan

Orhan Erdenen

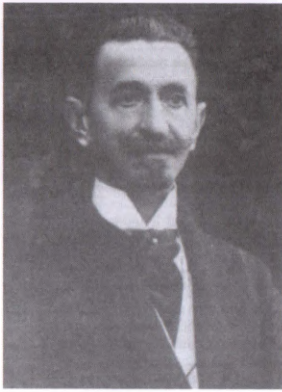
Pekcan Koşar

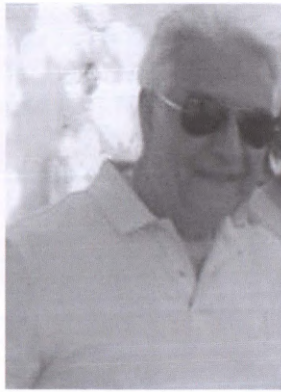
Raffi Hermon Araks

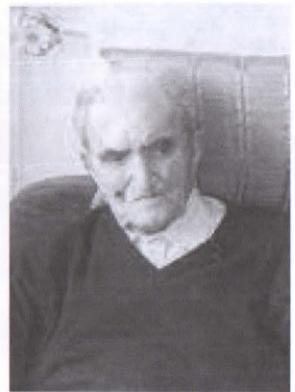
Salvatore Vallery

Sarkis Karakoç

Şara Papazyan

Şefik Can

Sevgi Birsel

Seyfi Tetik

Sibil Pektorosoğlu

Sinan O. Sümen

Sırvart Karamanuk

Sırrı Gültekin

Sosi Cindoyan

Taki Atlamaz ve Urania

Talin Etyemez

Uğurtan Günal

Umur Bugay

Varteni Mosdiçyan

Yervant Osgan

Zabel Asadur

Zahrad ve Sait Faik

4.

KINALIADA REHBERİ

Hristos Manastiri

KINALIADA REHBERİ

Dünyamızın oluşumunun dördüncü zaman başlarına rastlayan ve Trakya-Ko-caeli peneplesinin alçalıp yükselmesi sonucunda bunların sular üzerinde kalmış parçaları olan 9 adadan birisidir Kınalıada. Ayrıca Bostancı açıklarında kayalık-lardan oluşmuş ve sonraki depremlerde kaybolmuş Vordonos adalarını da bu 9 adaya ekleyebiliriz.

ADANIN ADI, COĞRAFİ DURUMU, ADA TURU

Kınalıada'nın yüzölçümü 1356 km²'dir. İstanbul'dan gelişte ilk ada olduğundan Bizans döneminde Rumca ilk demek olan "Protı" adını almıştır. Osmanlı dö-ne-minde ise toprağının renginin kırmızı oluşundan dolayı adı Kınalı olarak değış-tirilmiştir. Bazı iddialara göre de buraya sürgün edilen prenslerin kanlı olaylara kurban gitmesinden dolayı "Kanlı Ada" adı verildiği sonradan bunun "Kınalı"ya çevrildiği söylenir.

Ada turu yürüyüş yolu bir buçuk saatte yapılır. Adanın kuzeyinde en büyük cad-de Akasya Caddesi, Fazıl Ahmet Aykaç Caddesi ile devam edip Kınalının arka tarafına dolanır. Güneydoğu tarafında ise Jarden yolu vardır. Jarden futbol saha-sından sonra yol sahilden eski taş ocaklarını geçip adanın arkasına uzanır.

İSKELELER

Vapur iskelesi adanın meydanının ön tarafındadır. Hemen yanında da sonradan yapılan Deniz Otobüsleri İskelesi bulunur. Yan taraftaki limanda ise motorların yanaşacağı iki iskele, Jarden sahilinde ve Su Sporları Kulübü ile Kumluk'ta da iki motor iskelesi daha bulunmaktadır.

KINALIADA'NIN MEYDANLARI, SEMTLERİ

ALİ BORAN MEYDANI

Avusturya'nın Grass şehrinde elektrik mühendisliği diploması aldıktan sonra İs-tanbul Elektrik idaresinde "Teknik İşler" bölümünde çalışan elektrik mühendisi Ali Boran adalara da elektriğin bağlanması için büyük uğraş verdi. Büyüka-da,

Heybeliada ve Burgazada'dan sonra kendi oturduğu Kınalıada için de Akasya'da bir arsayı kamulaştırdı ve bir transformatör yaptırarak oraya yerleştirdi. Böylece Kınalıada'ya da 1942 yılında elektrik gelmiş oldu. 1947 yılında KLM uçağı ile İsviçre'ye elektrikle ilgili alet almaya giderken uçak Atina üzerinde dağa çarptı ve hayatını kaybetti. Cenazesi Heybeliada'da toprağı verildi. Onun için hem İstanbul hem de Atina'da anma törenleri yapıldı. Kınalıada'lılar İskele meydanına Ali Boran adını vererek onu ölümsüzleştirdiler.

FAZIL AHMET AYKAÇ CADDESİ

Şiirleri ve yazılarıyla Türk Edebiyatının seçkinlerinden olan Fazıl Ahmet Aykaç, tüberküloza yakalan kardeşi Esat'ı iyileştirebilmek için hekimlerden aldığı tavsiye ile Kınalıada'da ev kiraladı. Sanat dünyasından birçok kişinin kendisini ziyaret etmesi, adada sohbeti bol sofraların kurulması, Kınalı'ya renk getirdi. Özellikle en yakın dostu ve sürekli mektuplaştığı Yahya Kemal Beyatlı en çok gelip gideniydi. Ayrıca Yakup Kadri Karaomanoğlu, Rıza Tevfik, Asaf Muammer, Halide Edip Adivar, Refik Halid Karay, Nazım Hikmet ve kendisi gibi adaya yerleşen İhap Hulusi Görey de sık sık evine uğrayanlardı. 1967 yılında hayatını kaybedinceye kadar Kınalıada'da Yarbaşı sokağında oturduğu için sonradan bu semte Fazıl Ahmet Aykaç adı verildi.

FERİT TÜZÜN SOKAĞI

Kompozitör, piyanist, besteci, Devlet Opera ve Bale Şefi ve sonradan Genel Müdürü olan Ferit Tüzün'ün oturduğu Manastıra doğru giden Hamam Sokağı'na Ferit Tüzün Sokağı adı verilerek sanatçı onurlandırıldı.

AKASYA CADDESİ

Saray mücevhercibaşısı Agsi Ajderhanyan'a padişah tarafından Kınalıada'da bir sokak ödöl olarak verildi. Agasi Bey de burayı oturulur bir yer haline getirmek için iki ev yaptırdıktan sonra İstanbul'dan gelip giden arkadaşları için bir misafirhane inşa ettirdi. Burası adanın ilk oteli olarak bilinir. 1945 yılına kadar Ağasi caddesi olarak anıldı. Sonraki yıllarda adı Akasya caddesi olarak değiştirildi.

KINALIADA'NIN SOKAK VE CADDELERİ

ACI AĞAÇ SOK. (DOĞU)
AĞYAZAR SOK (ADANIN ARKASINDA)
AKGÜNLÜK SOK. (KİLİSE)
ALİ BORAN MEYDANI
ALSANCAK SOK.
ANDRİKO (ADANIN ARKASINDA)
BAĞ SOK.
BAHÇELİ
BALMUMU SOK.
BAŞAR ACARLI (AKASYA-AĞASI)
BAYIR SOK.
BEŞİROĞLU SOK (HAMAM SOK)
ÇARŞI
ÇARŞIARDI
ÇANDARLI SOK
ÇINAR
ÇINARALTI SOK.
ÇINAR TEPE (ADANIN ARKA TARAFINDA)
FAZİL AHMET AYKAÇ (YARBAŞI)
FIRIN ARDI SOK.(LİMAN)
FIRIN SOK.
GÜL (TERZİ DİMİTRİ)
GÜNSELİ SOK.
HAMAMCIOĞLU SOK.
HEYBETLİ SOK.
HÜSEYİN BEŞİROĞLU (HAMAN)
İSKELE CAD.
KEYİF SOK.
KILIÇCI
KORKUT (MACAR)
KÖŞKLÜ SOK (KORPI)
KÜLHAN SOK.(TEVFİKİYE)
NARÇİÇEĞİ SOK.(İVADİYE)
RIZA ÖZTOPRK (YOYO) (ADANIN ARKA TARAFINDA)
SAHİLHANELER SOK.
SAKİBEY SOK.(SAFİ BEY)
SERAP SOK.
ŞÜKRÜ GÜLESİN SOK.(MEZARLIK)
TEKİNAY SOK.(ZEYTİNLİK)
UÇURUM

KINALIADA'NIN TARİHİ EVLERİ

No İlk Sahibi

AKASYA CADDESİ

- 9 SUKİYAS (20. yy başı) (Anuş Anna Sukyasyan)
- 11 DERUNYAN (I) (19. yy sonu) (Yapı malzemecisi Ohannes Derunyan) (1916- 1917 yıllarında Nersesyan Okulu tedrisatını burada sürdürdü (bakımsız)
- 13 TATAN (Emin Tatan) (onarıldı)
- 13 /2 DERUNYAN II (19. yy sonu) (Yapı malzemecisi Ohannes Derunyan) (bakımsız)
- 32 SEMİH BEY (1907) (Almısırlı Semih bey) (onarıldı)
- 34 KAZAZYAN (II) (19. yy) (Heranuş ve Arusyak Kazayan) (harap hale gelince yıktırılıp apartman inşa edildi)
- ACEMYAN (1910) (Arşaluys Acemyan)
- 37 ÇAKIRYAN (1916) (Garabed Çakıryan)
- 41 DERUNYAN (III) (19. yy sonu) (Yapı malzemecisi Ohannes Derunyan / harap haldeydi yeniden eski şekli korunarak inşa ediliyor)
- 41/2 YAZICIOĞLU (20. yy başı) (Banker Yervant Yazıcıoğlu)
- 52 KORDONCİYAN (19. yy) (Yeğya Kordonciyan, sonra Tilgar ailesi)
- 54 GALERİNİ (Angelo Galerini)
- 56 DANDRİNO (Nikola Dandrino) (baştan onarıldı)
- 56 HİDIRYAN (Minasyan) (sonra Park Otelin sahibi Aram Hıdıryan)
- 56 KRESPİ (Villas des Hirondelles) (Avusturyalı Krespi) (sonra Kleo Servian'a geçti)
- 57 SERVİÇEN KÖŞKÜ (1905) (Matbaacı Serviçen) (onarıldı)
- 64 OSKAN (Heykeltraş Yervant Oskan, 19. yy, aslına uygun olarak yeniden yapıldı)
- 80 TAŞÇIYAN YALISI (eski otel) (Banker Sarkis Taşçıyan; harap hale gelmeden önce ev olarak kullanıldı, daha sonra da yıktırılıp apartman yapıldı)

ALSANCAK CADDESİ

- 11 PAPAZYAN YALISI (19. yy) (Diran Papazyan Paşa) (1917 – 1920 yıllarında hastane olarak kullanıldı) (1920'de yandı) (yerine apartmanlar yapıldı)
- 37 SEMİH BEY EVİ (1914) (Almısırlı Semih bey) (harap oldu)
- 37 HANCIYAN EVİ (SULTAN 37) (1880) (Harutyun Hancıyan)
- 39/41 KAZAZYAN EVLERİ (Serope Kazazyan) (onarıldı)

ALİBORAN MEYDANI

11/ 13 SİRAKYAN İKİZ EVLERİ (20. yy başı) (Osmanlıların Silah ithalatçısı İzkon Sirakyan) (bakımlı)

SAKİ BEY SOKAK

21 KAZAZYAN (I) (19. yy) (Dikran Kazazyan) (1929 – 1939 yıllarında Nersesyan Okulu burada tedrisat verdi)

KÖŞKLÜ SOKAK

7 KANAKARİ KÖŞKÜ (Maria Kanakari)

10 AGOPYAN (1902) (Bağdasar Agopyan)

KORKUT SOKAK

1 TÜZÜN (Villa Doğancılar) (Klasik Müzik duayeni Ferit Tüzün)

ÇANDARLI SOKAK

9 CİVANYAN (Hukukçu yazarlar Nişan Civan-yan ve Hrant Arşam Civan-yan) (20 YY başı)

20 RAKA KÖŞKÜ (II) (Tanaş Raka)

TEKİNAY CADDESİ

19 GÜMÜŞYAN (II) (20. yy başı) (Gümüştan)

22/24 GALANTE EVLERİ (20. yy başı) (Yazar ve Milletvekili Avram Galante) (harap olunca bir tanesi baştan onarıldı)

32 RAKA KÖŞKÜ (I) (20. yy başı) (Harilaos Raka) (Şahap Oteli olarak 1917'den sonra faaliyet gösterdi) (Ön tarafı: Akasya caddesinde 33 numara)

33 YAVRUYAN EVİ- 1880 yılında Madam Viktorya'ya ait olan daha sonra Adanın ilk postahanesi olarak kullanıldı. 1958 yılında Mıgırdiç Yavruyan tarafından satın alındı ve 4 katlı ev ikametgah olarak kullanıldı.

45 AGOPYAN II (Bağdasar Agopyan)

45 PAPAZYAN KÖŞKÜ (20. yy başı)(Gron Papazyan) (onarıldı)

53/55 CORCOPULOS (Ksenofon Corcopulos) (19. yy) (harap hale gelip yıkılınca, yeniden eski şekli ile inşa edildi)

59 ELGÜN (Hüsniye Nakiye Elgün – Fatma Vedia Elgün)

71/73 MENEVİŞLİLER İKİZ EVLERİ (1880) (Levanten Menevişliler) (bakımsız halde)

83/85 SEFERYAN İKİZ EVLERİ (1883) (Garabed Seferyan) (yıkılarak apartman yapıldı)

BEŞİROĞLU SOKAK

OKSEN EVİ- Padişah II.Abdülhamit'in Havlucubası tarafından 250 yıl önce inşa edilen 3 katlı ahşap evde Portekiz Büyükelçisi yıllarca oturdu. Elçi ülkesine döndükten sonra Haçık Bey burayı satın aldı. 40'lı yıllarda ise evi Oksen ailesine sattı. Ön tarafı Beşiroğlu Sokağı, arka kapısı da Bağ Sokağına açılan evde halen eski sahipleri oturmaktadır.

HAMAMCIOĞLU SOKAK

4 DAMLAMACIYAN (19. yy) (Kayserli Damlamacıyan) (harap halde)

21 AGASI (I) (19. yy sonu, Saray Baş Kuyumcusu Agasi Ajderhanyan, yıkılıp yeniden yapıldı)

FAZIL AHMET AYKAÇ (YARBAŞI)

1 TAŞÇIYAN KÖŞKÜ (19. yy sonu) (Banker Sarkis Taşçıyan) (Otel Proti'nin yatakhane kısmı olarak faaliyet gösterdi) (değiştirilerek onarıldı)

23 AGASI II (Saray Baş Kuyumcusu Agasi Ajderhanyan) (19. yy sonu)

37 APRAHAM AĞA (19. yy ortası) (Apraham Ağa)

57 GÖREY (20 YY başı) (Grafiker ressam İhap Hulusi Görey)

75 BERBERYAN (Dr. Sarkis Berberyan) (19. yy sonu) (harabe halinde)

KÜLHAN SOKAK (YARBAŞI)

141- EROZAN (II) (Hesna Hediye) (sonra Şerife Emine Nuhbe Erozan)

BAĞ SOKAĞI

RAKA EVİ- 90'lı yıllarda yenilendi.

NARÇİÇEĞİ SOKAK

9 ŞAİROĞLU KÖŞKÜ (Saime Şairoğlu) (aslına sadık kalınarak yenilendi)

26 GÜMÜŞYAN (I) (Fulik Gümüşyan)

43/45/47/49 BARUYR SIRAEVLERİ (Baruyr) (19. yy sonu) (eski şekli korunarak onarıldı)

75 ZARFÇILAR (Araksi Zarfçıyan)

76 BULUĞ (Salih Buluğ)

76 ÖZALYANAK KÖŞKÜ (Maryam Özalyanak)

76 SİMENERİ (KULELİ EV) (1900) (Virgini Simeri) (Kulesi yıkıldı- Şahsuaroğulları tarafından yeniden inşa edildi)

89 ALBOYACIYAN (Araştırmacı yazar Arşak Alboyacıyan) (yıkıldı ve yeniden yapıldı)

89 MÜHÜRDAROĞLU (Celal bey) (sonra Hasib Mühürdaroglu)

105 YILMAZCAN (I) (Mustafa İhsan Yılmazcan – Fatma Münire Tozan)

107 YILMAZCAN (II) (Mustafa İhsan Yılmazcan- Fatma Münire Tozan)

143 EROZAN (I) (Ali Kerametdin) (sonra Şerife Emine Nuhbe Erozan)

ÇARŞI CADDESİ

2 MANUKYAN (1859) (Kayserli Senekerim Manukyan) (harap haldeydi yıktırıldı ve yerine apartman inşa edildi)

19 İNCİCİYAN (19. yy sonu) (Aris, Arto ve Karnik İnciciyan) (harap)

FIRIN VE ÇARŞI ARDI SOKAĞI

15 PARTİKİYAN (20. yy başı) (Arusyak Partikyan- Arman Partikyan ve Ağavni Çubukçuyan) (sonradan Mustafa Demirci burayı ev ve altını fırın olarak kullanıma açtı)

HAMAM SOKAK

62 SAPUNCAKİS (19. yy) (Çiçekçi Dimitri Sapuncakis) (harap halde)

AKGÜNLÜK SOKAK

11 SNORKYAN (Koharik Snorkyan)

SAHİLHANELER SOKAĞI

18 VALERY YALISI (19. yy sonu)(Ressam Salvatore Valery) (tavanları renkli nakışlarla süslüydü) (harap hale gelince yıktırılıp yerine apartman yapıldı)

PLAJLAR

AYAZMA/BOSAY- 381 69 13
ÜLKER TESİSLERİ- 381 40 13)
DUMANKAYA- 381 54 34
KINALIADA TURİZM LTD- 381 67 67 – 381 61 84
KUMLUK PLAJ-CAFÉ – 381 53 37

RESTAURANT ve CAFELER

MİMOZA- 381 52 67 (Restaurant)
JASH- 381 44 32 (Restaurant)
PROTİ- 381 70 85 (Restaurant ve Café)
TEOS- 381 42 82 (Restaurant-Café ve Plaj)
KIRAÇA- (Balıkçı Restaurant- Et) 0545 / 967 82 80
KIRAÇA MUHALLEBİCİSİ- 0531/234 66 77
ÇINAR - (Kebapçı, Lahmacuncu ve Et lokantası) 381 48 59
METİN'İN YERİ (Mangal-Ocakbaşı) - 0532/563 37 01
JARDEN GAZİNOSU (Gazino- Mangal)- 381 49 49
TAŞ RESTAURANT- (Restaurant) 381 68 58
AVATAŞ- (Pide ve Lahmacuncu) 381 48 88
PELDA- (Pide, lahmacun ve Kebapçı) 381 45 05
ÇINARALTI KUYU (Restaurant) - 381 54 07

PASTANE VE BÖREKÇİLER

BAHAR PASTANESİ- 381 41 41
BAHAR FIRIN VE PASTANESİ- 381 44 20
DEZİRE PASTANESİ VE PLAJI- 381 64 86
DONDURMACI ÖMER USTA- 381 46 64
YEŞİL ROMA DONDURMA -381 62 62
HARBİYE BÖREKÇİSİ-381 54 54
SARIYER BÖREKÇİSİ- 381 52 12

DERNEKLER

KULÜPLER

KINALIADA SU SPORLARI KULÜBÜ- 381 64 03- 381 40 67
KINALIADA SPOR KULÜBÜ – 381 65 39
SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ: 381 42 86

KINALIADA

KINALIADA

KINALIADA

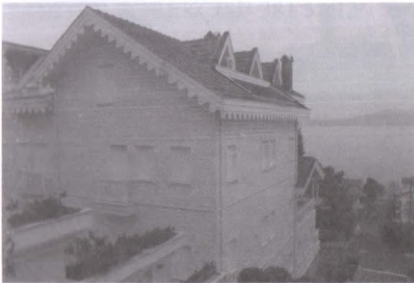
KINALIADA

KINALIADA

KINALIADA'NIN TARİHİ EVLERİ

KINALIADA'NIN TARİHİ EVLERİ

Butik Otel Kinaliada

Pembe Köşk

Tıryakayan Otel

Avataş

Cundas Restoran

Mimoza Restoran

Nefi'nin yeri

Sarıyer Börekçisi

5. KRONOLOJİ

TARİHTEN BUGÜNE KINALIADA'DA ÖNEMLİ OLAYLAR

806- VARDANİOS MANASTIRININ AÇILIŞI: (General Vardanos-1 kendi yaptırdığı manastırda sürgün yaşadı ve öldü)

1068- ROMANOS DİOJENOS'UN METAMORFİSİS MANASTIRINI ONARDI.

1071- ROMANOS DİOJENOS, MALAZGİRT SAVAŞINDA YENİLGİSİNDEN SONRA DÖNÜŞÜNDE GÖZLERİNE MİL ÇEKİLİP BU MANASTIRA SÜRGÜNE GÖNDERİLDİ.

1072- ROMANOS DİOJENOS'UN MANASTIRDA ÖLDÜ.

1261- HAÇLI SEFERLERLE İSTANBULU İŞGAL EDİP MAHALLE KURAN LATİNLERE RUM HALKI SALDIRDI, BUNLARIN BİR BÖLÜMÜ KATLEDİLDİ, DİĞERLERİ GEMİLERLE KAÇTILAR. İLK OLARAK KINALIADA'YA GELDİKLERİNDE, ORADA YAŞAYAN AZ SAYIDAKİ HALKI YOK EDİP METAMORFİSİS MANASTIRINA YERLEŞTİLER.

1262- LATİNLER KINALIADA'DAN AYRILIP , BU KEZ DE BÜYÜKADA'DAKİ MANASTIRI ATEŞE VERDİKTEN SONRA İSTANBUL'DAN AYRILDILAR.

1302- EĞRİBOZLU KORSANLAR BİZANS'A SALDIRMAK İSTEDİLER, BUNU BAŞARAMAYINCA ADALARA GEÇİP ORADAKİ KEŞİŞLERİ ESİR ALDILAR. BİZANS İMPARATORU II. ANDRONİKOS BÜYÜK BİR MEBLAĞ KARŞILIĞINDA RAHİPLERİ KURTARDI.

1453- İSTANBUL'UN FETHİNDE KAPTAN-I DERYA BALTAOĞLU SÜLEYMAN BEY KINALIADA BAŞTA OLMAK ÜZERE ADALARI İŞGAL ETTİ VE OSMANLI TOPRAKLARINA KATTI.

1641- EVLİYA ÇELEBİ ADALARA DA UĞRADI VE İZLENİMLERİNİ SEYAHATNAMESİNE YAZDI.

1653- OSMANLI BİLGİNİ EREMYAN KÖMÜRCÜOĞLU ADALARI ZİYARET ETTİ VE ORADAKİ YAŞANTIYI YAZDI.

1740- PATRİK II PAİSOS, METAMORFİSİS MANASTIRINI SAKIZADALILARA SATTI.

1763- PATRİK III. İOANNİKOS KARACAS KINALIADA'YA SAHİP OLDU

1778- PATRİK III.İOANNİKOS KARACAS AYNARÖZ'A SÜRGÜN GİDİNCE, ALEKSANDROS İPSİLANTİS KINALIADA VE METAMORFİSİ MANASTIRINI SATIN ALDI VE KURUCUSU OLDUĞU HEYBELİADA KAMARİOTİSSA MANASTIRINA BAĞIŞLADI.

1806- KINALIADA'DAN SU İKMALİ YAPMAK İSTEYEN İNGİLİZ AMİRAL JOHN DUCKWORTH KINALIADALILAR TARAFINDAN ENGELLENDİ. ASKERLER ADAYA GİRİNCE KINALIADALILAR KENDİLERİNE YARDIMA GELEN HAYDARPAŞALI VE HEYBELİADALILARLA BİRLİKTE KARŞI KOYDULAR. AMİRAL KINALIADA'YI TOPA TUTTU VE MANASTIR DAHİL BİR ÇOK YER HASAR GÖRDÜ.

1807- KINALIADALILAR AMİRALİN OĞLUNU KAÇIRDILAR. JOHN DUCKWORTH ADALILARLA ANLAŞMA YAPIP OĞLUNU ALDI VE ADALARDAN UZAKLAŞTI. III.SELİM GÖSTERDİKLERİ KAHRAMANLIKTAN DOLAYI KINALIADA, HAYDARPAŞA VE HEYBELİADALILARI VERGİDEN MUAF TUTUP ÖDÜLLENDİRDİ.

1825- ALEKSANDROS İPSİLANTİS, 1821 YILINDA BAŞLAYAN YUNAN İSYANINA KARIŞTIĞI İÇİN, OSMANLI DEVLETİ ONU VATANDAŞLIKTAN ÇIKARTTI VE MALLARINA EL KOYDU

1828- ADAYI ZİYARETE GELEN FRANSIZ SEFRETİNDEN CHARLES PERTUSİS KINALIADA'DA BİR ÇOK YERİN HARABE HALİNDE OLDUĞUNU YAZDI.

1830- ERMENİ ANGLİKANLARIN KINALI'YA DAVET ETTİĞİ İLYA SARIKOSTANDAĞOĞLU, 6 ÇİFT TEKNESİ İLE ADALARLA İSTANBUL ARASINDA KARŞILIKLI SEFERLERİ BAŞLATTI.

1846- YANDAN ÇARKLI BUHARLI YEYKİ TİCARET GEMİSİ İLE İLK ADALAR-İSTANBUL SEFERİNİ GİDİŞLİ-GELİŞLİ OLARAK TAMAMLADI.

1844- SAKIZADALI RUMLAR KINALIADA'YA YERLEŞMEYE BAŞLADILAR. PATRİK IV YERMANOS DA METAMORFİSİS MANASTIRINI ONARDI.

1848- ANGLİKAN ERMENİ CEMAATİNİN MİRASÇI BIRAKMASI NEDENİYLE OSMANLI DEVLETİ TOPRAKLARINI VAKFA BAĞLADI.

1850- ERMENİ GREGORYEN İŞ ADAMLARIYLA, SARAYA YAKIN OLUP HİZMET VERENLER BİR ARAYA GELİP VAKIFTAKİ BU TOPRAKLARI SATIN ALDILAR VE KINALIADA'YA YERLEŞTİLER.

1854- KIRIM SAVAŞI SIRASINDA FRANSIZ VE İNGİLİZ DONANMALARINA ADA SARNIÇLARINDAN SU İKMALİ YAPILDI. AYRICA GEMİLERİN KAZANLARINDA KULLANILMAK ÜZERE PADİŞAH I. ABDÜLMECİT'İN FERMANI İLE KINALIADA'NIN AĞAÇLAR KESİLDİ.

1855- NERSESYAN ERMENİ OKULU AÇILDI.

1856- ERMENİ MEZARLIĞI AÇILDI.

1857- SURP KRİKOR LUSAVORİÇ KİLİSESİ PATRİĞİN DE KATILIMIYLA İBADETE AÇILDI. RAKI İMALATÇISI GARABED PARTİKİYAN ADANIN İLK EKMEK FIRININI KURDU.

1861- TAHTA GEÇEN ABDÜLAZİZ KINALIADA DA DAHİL OLMAK ÜZERE ADALARA ÇAM AĞAÇLARI DİKTİRDİ.

1873- KINALIADA HAMAMI AÇILDI (Hamam, Osmanlı devleti dış işleri temsilcisi Noradukyan Efendi tarafından kilise ve okula maddi destek için yaptırıldı)

1878- AYA FOTİNİ AYAZMASI AÇILDI.

1881- KINALI'DA AÇILAN İLK GAZİNO (Bayan Nevcivan Mazlum, Kapriel Alyanak ve Dikran Kalemciyan tarafından çalıştırıldı)

1886- SARKİS TAŞÇIYAN'IN GİRİŞİMİYLE ERMENİ VE RUM CEMAATLERİNİ ANLAŞMAZLIĞA SOKAN ARSA RUMLARA VERİLDİ VE BURAYA PANAYİA KİLİSESİ İNŞA EDİLİP İBADETE AÇILDI.

1891- KINALIADA ATAMYAN TİYATROSU KAPILARINI SHEKSPER'DEN HAMLET OYUNU İLE AÇTI.

1894- BÜYÜK İSTANBUL DEPREMİ SONUNDA ADADA METAMORFİSİS MANASTIRI VE BİR ÇOK EV YIKILDI.

- 1917-** GRAND HOTEL CHAHAP (ŞAHAP) HİZMETE GİRDİ.
- 1918-** JARDENDE DENİZ KİYİSINDAKİ SAHAYA KALE DİREKLERİ DİKİLDİ, İŞGAL KUVVETLERİ VE KINALIADALILAR ARASINDA YAPILAN MAÇLAR İLE FUTBOL SAHASINA DÖNÜŞTÜ.
- 1928-** KINALIADA'NIN GÜNEYİNDEKİ TAŞ OCAKLARINDAN, İSTANBUL'UN BAZI MENDİREKLERİ İÇİN TAŞ ÇIKARTMAYA DEVAM EDİLDİ.
- 1929-** BÜYÜK YANGINDA ATAMYAN TİYATROSU, ÇARŞIDAKİ DÜKKANLAR VE NERSESYAN OKULU KÜL OLDU
- 1932-** KINALIADA'DA ÇIKAN YANGINDA 11 EV VE 7 DÜKKAN YANDI
- 1933-** YANGIN YÜZÜNDEN DÖRT KATLI BİR KÖŞKLE, BİR KAÇ EV KÜL OLDU.
- 1940-** HAYDARPAŞA MENDİREĞİ İÇİN KINALIADA'NIN BURGAZA BAKAN TARAFINDAN DİNAMİTLERLE TAŞ ÇIKARTILDI.
- 1942-** ALİ BORAN, KINALIADA VE DİĞER ADALARA ELEKTRİĞİ GETİRDİ.
- 1944-** KINALIADA'DAKİ NUFUS SAYIMINDA 398 KİŞİ SAYILDI.
- 1946-** İSKELE GAZİNOSU MIGİRDİÇ KARTALLIOĞLU YÖNETİMİNDE İSTANBUL'DAN GELEN SANATÇILARIN DA KATILIMIYLA AÇILDI.
- 1947-** KINALIADASPOR KULÜBÜ KURULDU. İLK BAŞKANI TARIK BORAN OLDU.
- 1955-** HAYDARPAŞA MENDİREĞİ İÇİN KINALIADA'NIN GÜNEYİNDEN ÇIKARILMAYA DEVAM EDİLEN TAŞLARIN YARATTIĞI BOŞLUKTA YERLEŞİM YAVAŞ DA OLSA BAŞLADI.
- 1956-** İSKELE ALİ BORAN MEYDANINDA BAHAR PASTANESİ AÇILDI
- 1958-** KINALIADA AKASYA AÇIK SİNEMASI ZAREH ANTRAKİNYAN TARAFINDAN HİZMETE GİRDİ.
- 1963-** NEFİ ÖNER, PERGOLA BALIKÇILAR DERNEĞİ ADI ALTINDA NEFİ CAFE-BARINI AÇTI.
- 1964-** KINLIADA CAMİSİ İBADETE AÇILDI.
- 1965-** KINALIADA AÇIK SEYRAN SİNEMASI FAALİYETE GEÇTİ.

1968- İSKELE GAZİNOSU EL DEĞİŞTİRDİ VE AHMET YALÇIN TARAFINDAN ADI MEHTAP GAZİNOSU OLARAK DEĞİŞTİRİLEREK ÇALIŞTIRILMAYA DEVAM ETTİ.

KINALIADA İLKOKULU HAMAM SOKAĞINDAKİ YENİ YERİNDE EĞİTİM VERMEK ÜZERE HÜSYİN BEŞİROĞLU'NU GİRİŞİMİYLE AÇILDI. DAHA SONRA SOKAĞIN ADI DEĞİŞTİRİLDİ VE BEŞİROĞLU OLDU.

1970- KINALIADA TAŞ OCAKLARI BÖLGESİ KAPATILDI, AMA YİNE DE BAZI AİLELER BURADAN AYRILMADILAR.

1977- TAŞ OCAKLARINA DA ELEKTRİK VE SU BAĞLANINCA “GECEKONDU MAHALLESİ” OLARAK BU YERLER DEĞER KAZANMAYA BAŞLADI VE YASALLAŞTIRILDILAR.

1981- KINALIADA'NIN TEPESİNE SU DEPOLAMAK İÇİN BÜYÜK BİR HAVUZ YAPILDI

1985- İSKELE MEYDANINDAKİ İSKELE GAZİNOSU, BİR ÇAY EVİ VE YANINDAKİ TARİHİ KÖŞKLE BİRLİKTE YANGINLA KÜL OLDU.

1996- KINALIADA VE TÜM ADALAR KARADAN VE DENİZDEN DÖŞENEN BORULARLA SUYA KAVUŞTU.

2004- ADALARA BAĞLI BULUNAN İÇME SUYU BORULARI DEĞİŞTİRİLDİ, ATIK SU ŞEBEKE İNŞAATI DA BİTİRİLDİ.

2011- BAŞAR ACARLI CADDESİNDE BULUNAN NEDURYAN TARAFINDAN İNŞA EDİLMİŞ OLAN İKİ EVDE BÜYÜK YANGIN ÇIKTI, GEREK İTFAİYE, GEREKSE HELİKOPTER VE UÇAKLA ATILAN SULAR SONUCU YANGIN ZORLA SÖNDÜRÜLDÜ. HER İKİ EV DE HARABE HALİNE GELDİ, YAN TARAFTAKİ 9 NUMARALI EVİN DE ÇATISI YANDI.

2009- KINALIADALILARIN EN ÇOK ŞİKAYET ETTİKLERİ ANTENLER MUSTAFA FARSAKOĞLU'NUN BAŞKANLIĞINDAKİ ADALAR BELEDİYESİ TARAFINDAN PEYDERPEY KALDIRILDI VE SADECE BİR TANESİ KALDI.

2020- COVİD 19 YÜZÜNDEN UYGULANAN KARANTİNA SIRA-SINDA KINALIADA MUHTARI ERDAL AYDIN'IN KURDUĞU VEFA HEYETİ EVLERİNDEN ÇIKAMAYAN TÜM ADALILARIN İHTİYAÇLARINI KARŞILADI.

6. SON SÖZ

Bir demokrasi, bir özgürlük adasıdır Kınalıada. Her din ve milletten insanların bir arada kardeşçe yaşadığı yerdir, erdemi arayanların buluştukları mozaiktir. Böyle bir model şu yaşadığımız dünyanın neresinde var bilmiyorum, ama ulaştırdığı mesajla savaşız, insancıl, din ve millet ayırımı olmayan bir dünyanın bu biçimde oluşabileceğini sanıyorum. Hangi milletten hangi dinden olursa olsunlar, birbirlerine saygı duyan, destekleyen, çevreyi yaşatmaya çalışan, hayvanları seven, sanatsever bir topluluğun bulunduğu yerdir Kınalıada. Her yerde olduğu gibi buraya ters düşen insanlar da vardır belki ama Adanın hiçbir yerde yazılı olmayan kuralı onlara fazla geçit vermez, zaten bu gibiler de ortama dayanamayıp başka semtlere kaçarlar.

Dünyada herkes Kınalıada modelini uyguladığında, ütopya gibi gözüken şu anlattığımız ortamın ne kadar kolay elde edileceği görülecektir.

7. KAYNAKÇA

İstanbul Adaları- Orhan Erdenen (1962)

İstanbul Adaları Cilt 2- Pars Tuğlacı (1992)

Les iles de Prince- Gustave Schlumberger (1884)

Les iles de Prince- Ernest Mamboury (1943)

Kınalıada Matrakspor ve Spor Haftası Gazeteleri (1950-1960)

Dünden Bugüne Kınalıada Spor Kulübü- Orhan Şevki (2000)

Kınalıada Su Sporları İhtisas Kulübü bülteni- Orhan Şevki (2001)

Proti'den Kınalı'ya- Orhan Şevki (2004)

Kınalıada - Orhan Şevki (2008)

Kınalıada Son Vapur Gazeteleri (1994-2014)

Bu yeni kitabımda Kınalıada'nın tarihini, insanlarını, mekanlarını, yaşamışlıklarını, sanat, eğlence ve spor etkinliklerini çok sayıda Adalı'nın tanıklıklarıyla en ayrıntılı biçimde yazdım. Kitap, her bölümünde yer alan fotoğraflarla da kapsamlı bir fotoğraf albümü oldu. Kınalıada için yayınlanmış bu en ayrıntılı çalışma, bundan sonraki nesillere de rehber olacaktır.

Fiyatı 40 TL

adalı
Adalı Yayınları

ISBN: 978-975-9119-81-2

9 789759 119812